

ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชั้นยรรณ คาวาซากิ

คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

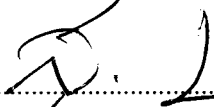
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

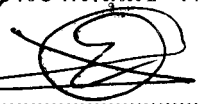
กันยายน 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมคุษฎีนิพนธ์และคณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์ ได้พิจารณา
คุษฎีนิพนธ์ของ รัชชธรณ์ คาวาซากิ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมคุษฎีนิพนธ์)

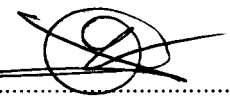

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

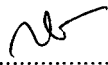

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี)

คณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ชารี มณีศรี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี)

..... กรรมการ
(ดร.สมพงษ์ ปั่นหุ่น)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ ๑๖ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาและช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากรองศาสตราจารย์ชรี มณีศรี ประธานคณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์และคณะกรรมการที่กรุณาในการสอบปากเปล่า โดยให้ข้อเสนอแนะ ทำให้ผลงานวิจัยสมบูรณ์ และมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.สมพงษ์ ปั้นหุ่น ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้องกับงานวิจัยฉบับนี้ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยทำให้คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ท้ายที่สุด ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ความสามารถ และประสบผลสำเร็จในการศึกษา และขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมถึงบุพการีคุณบิดามารดา บุคคลในครอบครัวที่ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ธันยธรณ์ คาวาซากิ

56810059: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; ปร.ด. (ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต)

คำสำคัญ: ภารกิจ 4 ด้าน/ ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัย/ ประชาคมอาเซียน/ ทศวรรษหน้า

ชั้นยชรรณ คาวาซากิ: ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก

สู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า (TENDENCY OF ADMINISTRATION OF THE PUBLIC UNIVERSITIES OF EASTERN THAILAND TOWARD THE ASEAN COMMUNITY IN THE NEXT DECADE) คณะกรรมการควบคุมคุษฎีบัณฑิต: สุเมธ งามกนก, กศ.ด., ประยูร อิมสวัสดิ์, กศ.ด. 319 หน้า. ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า และตรวจสอบความเหมาะสมระเบียบวิธีวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Delphi Future Research: EDFR) จากผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาผู้บริหารระดับสูงจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกที่มีบทบาทในการบริหารมหาวิทยาลัย การกำหนดนโยบาย และภารกิจของมหาวิทยาลัยจำนวน 17 คน และตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนด จำนวน 364 คน โดยคิดสัดส่วนตามขนาดของมหาวิทยาลัยตามตาราง เกรจซี่ และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาใช้เทคนิคการสรุปสะสม คำมัชฐาน คำพิสัยระหว่างควอไทล์ ร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า

1. แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า มี 4 ด้าน จำนวน 60 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านการผลิตบัณฑิต 18 ข้อ 2) ด้านการวิจัย 18 ข้อ 3) ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน 13 ข้อ 4) ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม 11 ข้อ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่า มีความสำคัญค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2. การตรวจสอบทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ทั้ง 4 ด้าน มีความเป็นไปได้ในระดับมากสามารถนำไปปฏิบัติได้โดยเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยตามอันดับดังนี้ 1) ด้านการวิจัยโดยการเป็นศูนย์กลางความเป็นเลิศในศาสตร์ (Center of excellent) ในภาคตะวันออกที่สร้างงานวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยกับกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อพัฒนาพื้นที่

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีความร่วมมือด้านงานวิจัยร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียนในรูปแบบใหม่ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรมใหม่รวมถึงมหาวิทยาลัยเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้มุ่งเน้น การวิจัย 2) ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมเกิดเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและ วิถีชีวิตกับกลุ่มประเทศอาเซียน โดยมีระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่สื่อวัฒนธรรมที่เข้าถึง สื่อได้ง่ายและเป็นระบบทั้งในพื้นที่และต่างประเทศ และมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง ภูมิเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจน 3) ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน ระบบ การบริการวิชาการที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอาเซียน มีศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับ สถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเกิดเครือข่ายวิชาการที่แพร่หลายทั้งในประเทศ และครอบคลุมอาเซียนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาองค์ความรู้ รวมถึงการเป็นศูนย์กลาง ศึกษารวบรวมองค์ความรู้ด้านศาสตร์ต่าง ๆ โดยรวบรวมจากในประเทศและต่างประเทศ

4) ด้านการผลิตบัณฑิต มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาการถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างมหาวิทยาลัยไทย กับมหาวิทยาลัยประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ มีกลไก ในการคัดเลือกผู้เรียนที่ได้มาตรฐานและมีหลักสูตรเฉพาะทางตรงความต้องการของสังคมอาเซียน และการพัฒนาบัณฑิตที่มีความสามารถพิเศษเพื่อการขับเคลื่อนพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียง

56810059: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; Ph.D. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: 4 MISSION/ TENDENCY OF ADMINISTRATION OF THE UNIVERSITIES/ ASEAN COMMUNITY/ THE NEXT DECADE

TUNYATORN KAWASAKI: TENDENCY OF ADMINISTRATION OF THE PUBLIC UNIVERSITIES OF EASTERN THAILAND TOWARD THE ASEAN COMMUNITY IN THE NEXT DECADE. ADVISORY COMMITTEE: SUMET NGAMKANOK, Ed.D., PRAYOON IMSAWASD, Ed.D. 319 P. 2017.

The purposes of this research was to study trends of administration through mission of the public universities in the Eastern Thailand toward the ASEAN Community for the next decade. The Ethnographic Delphi Future Research (EDFR) was utilized for research method. The sample was 17 experts selected from the sample group of 364 people. The data collection tool was questionnaire. The results of the research were that the tendency of the public university in the Eastern Thailand toward the ASEAN Community in the next decade comprised of 4 components, they were; 1) students teaching, 2) conducting research 3) promotion of art and culture. The experts and 4) Academic Services

For the tendency evaluation validated by experts, it was found that the experts had agreed that the 4 components were highly appropriate for implementation, ranging from high to lower level of opinion as follows; 1) Research aspect being a center for excellence in the East that produce the research among universities and ASEAN country members to develop the eastern region, having cooperation on instructional development and innovation. 2) Promotion of art and culture, enabling networking for cultural and way of life exchange among the ASEAN member, having electronics data based for disseminating culture with ease of use and access. Within the region and the ASEAN country member. 3) Community academic services, having the efficient academic services that can link to all ASEAN countries. Having ASEAN higher education information center. 4 Student production, having student exchange activity, intra-university credit transfer system between Thai and ASEAN universities. Having mechanism in student selection, have specific program of studies those fit the need of ASEAN community and developing talent student to mobilize the Eastern Region development.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉุ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	14
คำถามของการวิจัย.....	14
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	14
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	16
ขอบเขตการวิจัย.....	17
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	18
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	21
ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า.....	21
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารมหาวิทยาลัยของประเทศไทย.....	44
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารมหาวิทยาลัยที่เป็นสากล.....	67
นโยบายการศึกษาของประเทศไทย.....	96
กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565)	103
ยุทธศาสตร์การปฏิรูปอุดมศึกษา.....	110
แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559.....	117
การพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน.....	122
ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558.....	137
การวิจัยด้วยเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณาด้วยเดลฟายเทคนิค.....	147
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	155

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	173
ชั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐใน ภาคตะวันออกเฉียงใต้.....	173
ชั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสมทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัย ของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้.....	175
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	177
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	178
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	181
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐใน ภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยใช้เทคนิคการวิจัย อนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณา.....	181
ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมทิศทางการบริหารตามภารกิจ มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้.....	220
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	232
สรุปผลการวิจัย.....	233
อภิปรายผล.....	239
ข้อเสนอแนะ.....	259
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป.....	261
บรรณานุกรม.....	262
ภาคผนวก.....	275
ภาคผนวก ก.....	276
ภาคผนวก ข.....	279
ภาคผนวก ค.....	286
ภาคผนวก ง.....	294
ภาคผนวก จ.....	302
ภาคผนวก ฉ.....	312
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	319

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 รูปแบบการบริหารสถาบันอุดมศึกษา.....	54
2 จุดแข็ง (S) และจุดอ่อน (W) ของอุดมศึกษาไทย.....	113
3 โอกาส (O) และภัยคุกคาม (T) ของอุดมศึกษาไทย.....	115
4 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาแนวโน้มการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐใน ภาคตะวันออกเฉียงใต้.....	174
5 จำนวนกลุ่มตัวอย่างตรวจสอบความเหมาะสมทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัย ของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้.....	176
6 ผลการวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันของมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง ใต้.....	182
7 ผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐ ในภาคตะวันออกเฉียงใต้.....	196
8 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง ใต้.....	210
9 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง ใต้.....	213
10 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง ใต้.....	216
11 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง ใต้.....	218
12 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐใน ภาคตะวันออกเฉียงใต้.....	220
13 ผลการนำเสนอทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง ใต้.....	221
14 ผลการนำเสนอทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง ใต้.....	223
15 ผลการนำเสนอทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง ใต้.....	225

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
16 ผลการนำเสนอทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า ด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม.....	227

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	16
2 บทบาทของมหาวิทยาลัยในกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอาเซียน.....	37
3 โครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการประเทศสิงคโปร์.....	88
4 ฝ่ายต่าง ๆ ของ Higher Education Division ของกระทรวงศึกษาธิการประเทศสิงคโปร์.....	89
5 แผนผังกระบวนการพัฒนาที่จะนำไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก.....	95
6 ความเชื่อมโยงระหว่างกรอบการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561 และกรอบการปฏิรูปการศึกษารอบสอง.....	112
7 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	177
8 ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย.....	229
9 สรุปทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย.....	240
10 สรุปทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย.....	246
11 สรุปทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย.....	250
12 สรุปทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย.....	255

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกปัจจุบันส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงต้องพัฒนาให้ทันกับสถานการณ์ของโลกเพราะการศึกษา เป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ และเป็นรากฐานในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และ แก้ไขปัญหาในสังคม ประเทศไทยต้องยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล (ฉลาด จันทรสมบัติ, 2553, หน้า 175-176; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556 ข, หน้า ก) ซึ่งทุกประเทศจะมีการพัฒนาปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเทศ ที่มีการพัฒนาจะมีการจัดอันดับมหาวิทยาลัยทุกปี เพื่อชี้ให้เห็นจุดเด่นและจุดด้อยของ สถาบันการศึกษาและนำไปพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2558, หน้า 1-2; มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2556, หน้า 4) เช่น การจัดอันดับมหาวิทยาลัย (Ranking) ของนิตยสาร ไทม์ไฮเออร์เอดูเคชันซัพพลีเมนต์ (Time Higher Education Supplement: THE) และบริษัท แควกแควเรลลี ไชมอนด์ส ประเทศอังกฤษ (Quacquarelli Symonds: QS) จากผล QS World university rankings ในปี ค.ศ. 2014-2015 มหาวิทยาลัยที่ติด 10 อันดับแรกของโลก ส่วนใหญ่ จะเป็นประเทศในโซนตะวันตกอย่างสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร และผลการจัดอันดับของ The Times Higher Education World University Rankings 2015 อันดับ 1 มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด อันดับ 2 มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ อันดับ 3 มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด อันดับ 4 สถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์ อันดับ 5 มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (The Times Higher Education World University Rankings, 2015) ส่วนผลการจัดอันดับ QS World University Rankings ในปี ค.ศ. 2014-2015 อันดับ 1 สถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์ อันดับ 2 มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ อันดับ 3 วิทยาลัยอิมพีเรียล ลอนดอน อันดับ 4 มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด อันดับ 5 มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด (QS World University Rankings, 2014)

มหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพติดอันดับ โลกส่วนใหญ่จะอยู่ในเกณฑ์ที่สูงจากดัชนีชี้วัดทุกด้าน ของการจัดอันดับในนานาชาติ เพราะมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่ มุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพ การสอนอยู่เสมอ ซึ่งคุณภาพทางการสอนเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่มีคะแนนถึงร้อยละ 30-40 (QS World University Rankings, 2014; The Times Higher Education World University Rankings, 2015) และ ให้ความสำคัญกับการพัฒนางานวิจัยและการอ้างอิงผลงานวิจัย ซึ่งตัวชี้วัดที่อยู่ในเกณฑ์การ

จัดลำดับมหาวิทยาลัยในระดับนานาชาติด้วยเช่นกัน โดย The Times Higher Education World University Rankings 2015 ให้คะแนนตัวชี้วัดของคุณภาพงานวิจัยร้อยละ 30 และการอ้างอิงในงานวิจัยร้อยละ 30 ซึ่งถือว่าอยู่ในสัดส่วนที่สูงมาก (The Times Higher Education World University Rankings, 2015) มหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกนอกจากจะผลิตผู้เรียนให้ออกมาประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานแล้ว ยังต้องมุ่งที่จะพัฒนางานวิจัยที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อสังคมออกมาตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการและพิจารณาถึงผลงานวิจัยที่มีอิทธิพลสูง คือ ผลงานวิจัยที่ได้รับการอ้างอิงอย่างกว้างขวางด้วยเช่นกัน (Sevinc, 2004, pp. 980-983) ซึ่ง กฤษณพงศ์ กิรติกร (2557, หน้า 48-51) ได้กล่าวว่า โดยภาพรวมแล้วมหาวิทยาลัยที่อยู่ใน 100 อันดับแรกของโลกจะมีลักษณะที่โดดเด่น คือ เป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติด้านการวิจัย และด้านการเรียนการสอน มีผู้เชี่ยวชาญที่โดดเด่นด้านงานวิจัยและเป็นผู้นำในสาขาวิชาของโลกได้รับยกย่องจากมหาวิทยาลัยระดับโลก และสังคมทั่วไป เป็นมหาวิทยาลัยที่ดึงดูดนักศึกษาในระดับหัวกระทิของประเทศ ขณะเดียวกันก็สามารถสร้างนักศึกษาระดับหัวกระทิได้ รวมถึงมีความสามารถดึงดูดและรักษาบุคลากรชั้นนำไว้ในหน่วยงานให้ยาวนาน

นอกจากนี้ Jamil (2009, pp. 1-15) นักวิชาการอุดมศึกษาธนาคารโลก ได้เขียนหนังสือ The challenge of establishing world class universities ในปี พ.ศ. 2552 โดยได้วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกได้ (World class university) มี 3 ประเด็น คือ 1) การกำกับและบริหารที่เอื้อ (Favorable governance) คือ มีกฎเกณฑ์ ระเบียบกติกาที่เกื้อหนุน มีเสรีภาพทางวิชาการทีมที่มีสถานะผู้นำ มีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ และวัฒนธรรมที่สร้างความเป็นเลิศ 2) การรวมผู้ที่มีความสามารถสูง (Concentration of talent) คือ มีอาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาที่มีความสามารถสูงในมหาวิทยาลัย และ 3) ความสมบูรณ์และเพียงพอของทรัพยากร (Abundant resources) คือ การมีงบประมาณจากภาครัฐ ทรัพยากร กองทุนเดิม รายได้จากค่าบำรุงค่าธรรมเนียม และทุนวิจัย ซึ่งปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเกณฑ์ที่จะพัฒนามหาวิทยาลัยให้มีคุณภาพเพราะกำลังคนเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของประเทศ

ประเทศในแถบเอเชียจึงเกิดการรวมกลุ่มของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 10 ประเทศ ประกอบด้วย สหภาพพม่า ไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มาเลเซีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และบรูไนดารุสซาลาม เป็นประชาคมอาเซียน (Asean community) โดยมีเป้าหมายของการรวมตัวกันเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและขีดความสามารถการแข่งขันของอาเซียน ประชาคมอาเซียนประกอบด้วย 3 เสาหลัก (Pillar) คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมวัฒนธรรมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558

ก็จะก้าวสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) โดยมีคำขวัญว่า “หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม” หรือ One vision one identity one community การรวมกลุ่มที่เกิดขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกันของประเทศสมาชิก เช่น การเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการให้มีความสะดวกมากขึ้น การแลกเปลี่ยนแรงงานฝีมือ และการลงทุนอย่างเสรี การลดอัตราภาษีนำเข้า และทำให้มีอำนาจต่อรองกับประเทศคู่ค้าและภูมิภาคอื่นมากยิ่งขึ้น (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2551, หน้า 35-39; อักษรศรีพานิชสาส์น, 2553, หน้า 2-3; สำนักการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ, 2554, หน้า 109-113) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงมีการจัดทำพิมพ์เขียว หรือ AEC Blueprint ขึ้น เพื่อเป็นแผนดำเนินงานร่วมกันในการจัดตั้ง และทำให้มีการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีประเด็นสำคัญ คือ 1) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน 2) การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง 3) การเป็นภูมิภาคที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน และ 4) การเป็นภูมิภาคที่มีการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2551, หน้า 35-39; อักษรศรีพานิชสาส์น, 2553, หน้า 9-12) ดังนั้น การรวมกันเป็นประชาคมเดียว (Single community) ทำให้การผลิตและพัฒนาบัณฑิตไทยสู่ตลาดแรงงานต้องคำนึงถึงตลาดในประชาคมอาเซียน (ชินวรณ์ บุญยเกียรติ, 2553, หน้า 5)

นอกจากนี้ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนยังวางแผนเพื่อสร้างความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มขึ้น ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลีได้ กลายเป็นอาเซียน +3 เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้านการเมืองและความมั่นคง ด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการเงิน ด้านพลังงาน และสิ่งแวดล้อม และด้านสังคมและวัฒนธรรม ต่อมาได้มีสมาชิกเข้ามาเพิ่มอีกเป็นอาเซียน +6 หรือ FTA ASEAN Plus6 โดยรวมประเทศเพื่อนบ้านและโอเชียเนีย ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลีได้ สาธารณรัฐอินเดีย เครือข่ายรัฐออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพิ่มขีดความสามารถของกลุ่มในการลงทุน และการทำการค้า (สำนักความสัมพันธ์ระหว่างต่างประเทศ, 2554, หน้า 11; สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล, 2557, หน้า 27-28) ยิ่งมีการรวมกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมากเท่าไรก็จะทำให้กลุ่มอาเซียนมีอำนาจการต่อรองและมีศักยภาพในการแข่งขันมากยิ่งขึ้น

ประเทศไทยจึงมีการเตรียมความพร้อมกับการรวมกลุ่มเป็นประชาคมอาเซียน เนื่องจากทุกประเทศในกลุ่มอาเซียนจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษา และมุ่งหวังให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการยกระดับศักยภาพการแข่งขันของประเทศในระดับสากล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549, หน้า ค) เพราะการศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน

เพื่อก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียน และสร้างมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556 ข, หน้า ก; สำนักความสัมพันธ์ระหว่างต่างประเทศ, 2558, หน้า 7-8) โดยเฉพาะการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่งถือว่าเป็นการจัดการศึกษาในระดับสูงที่สำคัญ เพื่อป้อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน การศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพจะเป็นคลังสมองของชาติเพื่อพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556 ข, หน้า ก)

การศึกษาระดับอุดมศึกษาในกลุ่มอาเซียนจึงต้องมีการสร้างมาตรฐานเพื่อรับรองคุณภาพของบัณฑิต ในระดับอาเซียนซึ่งมีการประกันศึกษาอยู่ 2 รูปแบบ คือ เครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษา (ASEAN University Network Quality Assurance: AUNQA) และ (The ASEAN Quality Assurance Network: AQAN) ซึ่งเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษา (AUNQA) อยู่ภายใต้เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network: AUN) ซึ่งมีสมาชิกทั้งหมด 26 มหาวิทยาลัย จาก 10 ประเทศ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่ได้รับการคัดเลือกจากกระทรวงศึกษาธิการของประเทศของประเศนั้น ในส่วนของประเทศไทย มีจำนวน 4 มหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิก ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดย AUNQA จะทำการประเมินคุณภาพหลักสูตรระดับปริญญาตรี ในกลุ่มสาขาวิชา 3 สาขาวิชา คือ วิศวกรรมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และเศรษฐศาสตร์ในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับตลาดแรงงานหลังเปิดเสรีอาเซียน โดยจะประเมินกับมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกของ AUN เท่านั้น (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2555, หน้า 1-2; มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2555, หน้า 7-11; ASEAN University Network, 2011, pp. 6-7) The ASEAN quality assurance network (AQAN) เป็นหน่วยงานประเมินคุณภาพภายนอกทั้ง 10 ประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่นกัน ซึ่งทุกประเทศที่มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จะเข้าเป็นสมาชิกโดยอัตโนมัติ การรวมกลุ่มดังกล่าวได้มีข้อตกลงความร่วมมือในการจัดทำคู่มือ การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษากลุ่มอาเซียน ASEAN quality assurance framework (AQAF) เพื่อให้แนวทางการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เป้าหมายเพื่อสร้างความกลมกลืนด้านการอุดมศึกษา การอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายทรัพยากรมนุษย์ การถ่ายโอนหน่วยกิตและการยอมรับคุณวุฒิระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และการแลกเปลี่ยนนักศึกษา อาจารย์ ร่วมกัน โดยมีกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติที่ใช้เป็นเครื่องมือที่แสดงระบบคุณวุฒิและมาตรฐานการวัดการศึกษา (มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2556, หน้า 3; SEAMEO RIHED, 2012, pp. 12-30)

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยปัจจุบันดำเนินภายใต้กรอบของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวดที่ 5 การบริหารและการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 17-18)

สถาบันอุดมศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจให้แก่สังคมว่าสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ และต้องยึดมาตรฐานการศึกษาในระดับต่าง ๆ อาทิ กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) โดยสร้างกลไกการประเมินคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาตามพันธกิจของสถาบันแต่ละกลุ่ม กรอบมาตรฐานการศึกษา พ.ศ. 2554 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (Thai Qualifications Framework for Higher Education; TQF: HEd) และตัวชี้วัดการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพราะทั้งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จะทำหน้าที่ประกันคุณภาพบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน แต่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เน้นตัวบ่งชี้ปัจจัยนำเข้าและกระบวนการส่วนสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เน้นตัวบ่งชี้ผลผลิต ในขณะที่สำนักงาน ก.พ.ร. รับผิดชอบคุณภาพบัณฑิตเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และมุ่งเน้นไปที่คุณภาพการให้บริการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554, หน้า 6-7; มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2556, หน้า 1-11; สุบิน ยุระรัช, 2556, หน้า 143-145)

การพัฒนาสถาบันการศึกษาจึงจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับมาตรฐานการจัดการศึกษาในระดับโลก มาตรฐานระดับกลุ่มอาเซียน และมาตรฐานระดับประเทศ โดยเฉพาะการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะก่อให้เกิดโอกาสและความท้าทายในหลากหลายมิติ มหาวิทยาลัยภาครัฐและภาคเอกชนต้องปรับตัวและมุ่งสร้างกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตป้อนสู่ตลาดแรงงานของอาเซียน และเปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรนานาชาติครอบคลุมทุกสาขา หลักสูตรวิชาชีพที่มีข้อตกลงให้สามารถเคลื่อนย้ายแรงงานได้อย่างเสรี ซึ่งจะสร้างโอกาสให้กับผู้เรียนในการไปทำงานยังต่างประเทศหรือกลุ่มอาเซียนมากขึ้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556, หน้า 1-3) กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยโดยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ และกำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการศึกษา ตามปฏิญญาอาเซียนด้านการศึกษาของประเทศไทย นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดยุทธศาสตร์อุดมศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ขึ้นมาโดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีขีดความสามารถและมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล (สำนักงานยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ, 2553, หน้า 69-70; พินิติ รัตนานุกูล, 2554, หน้า 21; วิกานดา วรณวิเศษ, 2555, หน้า 7-12)

สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาปัจจุบัน มีจำนวน 155 แห่ง ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 66 แห่ง ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่ง มหาวิทยาลัยของรัฐ 17 แห่ง และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 9 แห่ง รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยเอกชน 43 แห่ง วิทยาลัยเอกชน 20 แห่ง มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 15 แห่ง และ สถาบันเอกชน 11 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558 ก) จากความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ของไทยที่ตั้งอยู่ระหว่างกลางของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สหภาพพม่า ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการศึกษาที่ก้าวหน้ากว่าจึงส่งผลให้มีนักศึกษาจากประเทศดังกล่าวเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้เผยแพร่สัดส่วนของจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีในประเทศไทย พบว่า ในปี พ.ศ. 2555 มีนักศึกษาต่างชาติจำนวน 7,553 คน โดยสัญชาติที่เข้ามาศึกษามากที่สุด ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน คิดเป็นร้อยละ 44 ของนักศึกษาต่างชาติทั้งหมด รองลงมาเป็น สหภาพพม่า 579 คน สาธารณรัฐเกาหลีใต้ 362 คน และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม 263 คน สถานที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่กระจายอยู่ทั่วภูมิภาคเป็นส่วนหนึ่งสร้างความสำเร็จในการแข่งขัน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556, หน้า 1-3)

ภาคตะวันออก ประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา สระแก้ว ตราด ระยอง ปราจีนบุรี นครนายก และมีสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออก มีทั้งสิ้น 17 แห่งรวม วิทยาเขต สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประกอบด้วย สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 4 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน 2 แห่ง วิทยาลัยชุมชน 2 แห่ง วิทยาเขตสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 9 แห่ง มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก มีการบริหารสถาบันอุดมศึกษา 2 รูปแบบ คือ มหาวิทยาลัยในสังกัดของรัฐ และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558 ข) ซึ่งมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกจัดตั้งอยู่ในพื้นที่ ที่มีศักยภาพโดยอยู่ในเขตอุตสาหกรรมหลัก (Industrial heartland) ได้แก่ พื้นที่ในจังหวัดชลบุรี และระยอง ซึ่งภาครัฐจัดให้เป็นฐานอุตสาหกรรมและประตูส่งออกใหม่ของประเทศเพื่อรองรับการขยายตัวด้านอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกมีท่าเรือขนาดใหญ่ที่สำคัญ 2 ท่าเรือ ได้แก่ ท่าเรือแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นท่าเรือพาณิชย์ระดับมาตรฐานสากล และท่าเรือมาบตาพุด จังหวัดระยองซึ่งมีโอกาสเป็นศูนย์กลางคมนาคมเพื่อการนำเข้าและส่งออกทางทะเลที่สำคัญ รวมทั้งเส้นทางเชื่อมโยงการขนส่งไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ นอกจากนี้ ภาคตะวันออกยังเป็นเขตพื้นที่สีเขียว (Green land) ใน 3 จังหวัดคือ ชัยภูมิ หนองบัวลำภู และอุดรธานี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในด้านการเกษตรกรรม การค้า การท่องเที่ยว และการลงทุนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา

การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, หน้า 9-16) มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงมีศักยภาพทางพื้นที่สูงเนื่องจากตั้งอยู่บนพื้นที่ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่จะเชื่อมโยงทางการค้าสู่อาเซียน และที่สำคัญมีการเติบโตด้านอุตสาหกรรมและตลาดแรงงานอย่างต่อเนื่องเพราะการลงทุนจากต่างชาติที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีโอกาสดต่อการพัฒนาการศึกษาและแรงงานฝีมือให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรม และได้ให้ความสำคัญต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเครือข่ายพัฒนาอุดมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียง ซึ่งประกอบด้วย มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก มหาวิทยาลัยเอเซีย วิทยาลัยเฉลิมกาญจนาภิเษย วิทยาลัยชุมชนตราด วิทยาลัยชุมชนสระแก้ว ได้ดำเนินการจัดตั้งเครือข่ายการศึกษาและวัฒนธรรมอาเซียนขึ้นมา เพื่อสอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556 ก, หน้า 1-11)

มหาวิทยาลัยบูรพาได้ตระหนักถึงการเตรียมความพร้อมของบัณฑิตให้มีคุณภาพโดยสร้างอาวุธทางปัญญา โดยอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา ศาสตราจารย์ นพ.สมพล พงศ์ไทย ได้บรรยายพิเศษ เรื่อง การศึกษาและการวิจัยการพัฒนาศักยภาพของประเทศไทยในเวที AFTA และการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยบูรพาสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 เพื่อเป็นแนวทางให้มหาวิทยาลัยบูรพามีทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจนและสอดคล้องกับแนวคิดยุทธศาสตร์สามเสาหลักของประชาคมอาเซียน และยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 โดยมุ่งพัฒนามหาวิทยาลัยบูรพาให้เป็นมหาวิทยาลัยวิจัย ตามประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัย 10 ปี พ.ศ. 2555-2562 และปรับกลยุทธ์และมาตรการให้สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัยบูรพาไปในแนวทางเดียวกัน ที่สำคัญคือ มุ่งพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้ในด้านการใช้ภาษาอังกฤษเมื่อรองรับการทำงานในภูมิภาคอาเซียน ในส่วนของเครือข่ายพัฒนาอุดมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงจะทำหน้าที่ร่วมกันพัฒนาการศึกษาระดับอาชีวศึกษา เพื่อแก้ไขการขาดแคลนแรงงานฝีมือในระดับวิชาชีพในอุตสาหกรรมภาคตะวันออกเฉียง (มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554, หน้า 24-51)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ภาคตะวันออกเฉียง ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาด้านวิชาชีพและเทคโนโลยี โดยมุ่งที่จะเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสู่ประชาคมอาเซียน โดยมหาวิทยาลัยได้กำหนดแผนและส่งเสริมการดำเนินการโครงการรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้กับหน่วยงานในทุกภาคส่วน และปัจจุบันได้รับการอนุมัติงบประมาณจากสำนักงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2556 จำนวน 19.5 ล้านบาท ให้มหาวิทยาลัยตามแผนงานฟื้นฟูความสัมพันธ์และร่วมพัฒนาความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาคการเตรียม

ความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนสำหรับข้อเสนอโครงการ”แผนพัฒนามหาวิทยาลัยสู่สากล และการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ. 2558” เพื่อผลักดันด้านการศึกษาให้มีคุณภาพในภูมิภาคอาเซียน (คมเดือน โปธิสุวรรณ, 2555, หน้า 1-4; มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก, 2555, หน้า 1-6)

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีวิสัยทัศน์ในการเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำแห่งการเรียนรู้ พัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคตะวันออกสู่สากล ซึ่งในการประชุมวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 และวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 เป็นการร่วมกันผนึกกำลังขับเคลื่อนการศึกษาเพื่อก้าวเข้าสู่อาเซียน คณะนิเทศศาสตร์และคณะวิทยาการจัดการได้วางแนวทางการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีให้เป็นขุมปัญญาแห่งภูมิภาคตะวันออกและอาเซียน โดยมีการวางแผนการประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัย มุ่งเน้นการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อให้ให้นักศึกษาที่จบออกมาทำงานได้และปฏิบัติได้จริงตามนโยบายของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไวกุณฑ์ ทองอร่าม รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2557, หน้า 3-6)

ส่วนมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน โดยมุ่งเน้นเรื่องการศึกษา ตามมติสภามหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ในการประชุมครั้งที่ 13/ 2554 เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2554 จึงกำหนดนโยบายการบริหารและพัฒนาวิทยาลัย เพื่อเป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัย ระหว่างปี พ.ศ. 2554-2558 ซึ่งนโยบายที่สอดคล้องในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ 1) นโยบายด้านการพัฒนานักศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาให้นักศึกษาให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ และมีทักษะที่หลากหลายอันจะเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม สามารถรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2) นโยบายด้านการวิจัยและการพัฒนา โดยมุ่งพัฒนานุเคราะห์ด้านการวิจัยที่มีการบูรณาการกับการเรียนการสอน และการบริการวิชาการ ศึกษาวิจัยเพื่อส่งเสริมและสืบสาน โครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น 3) นโยบายด้านการบริการวิชาการ โดยมุ่งการบูรณาการการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน การวิจัย และการผลิตบัณฑิตที่เชื่อมโยงภูมิปัญญาในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับสากล 4) นโยบายด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม โดยบูรณาการกับการศึกษาวิจัย การเรียนการสอน และการบริการวิชาการ 5) นโยบายด้านการส่งเสริมและสืบสาน โครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริอย่างเป็นรูปธรรม 6) นโยบายด้านความร่วมมือกับกลุ่มประเทศอาเซียน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์เร่งปรับปรุงและพัฒนากระบวนการให้เป็นการบริหารงานแนวใหม่ เชื่อมโยงการใช้ทรัพยากรจากภายนอกโดยใช้วัตถุประสงค์เป็นหลักในการบริหาร ที่สามารถ

ประสานศักยภาพความร่วมมือกับกลุ่มประเทศอาเซียนในการพัฒนานักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, 2554, หน้า 1-10)

การกำหนดภารกิจของมหาวิทยาลัยที่มีประสิทธิภาพจะสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาได้ ในราชกิจจานุเบกษา ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2554 ตามที่มาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 และมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการพ.ศ. 2546 คณะกรรมการการอุดมศึกษาประกาศมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยมาตรฐาน 2 ด้าน คือ มาตรฐานด้านศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย มาตรฐานย่อยด้าน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านวิชาการด้านการเงิน และด้านบริหารจัดการและมาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยมาตรฐานย่อย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ด้านการทํานุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมและได้มีการการจัดกลุ่มกลุ่มสถาบันออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิทยาลัยชุมชน สถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี สถาบันเฉพาะทาง และกลุ่มสถาบันที่เน้นการวิจัยขั้นสูงและผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาเอก ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจะเป็นผู้เลือกประเภทหรือกลุ่มสถาบันเองตามปรัชญา วัตถุประสงค์ และพันธกิจที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งการประกันคุณภาพการศึกษาได้สร้างกลไกการประเมินคุณภาพให้สอดคล้องกับการแบ่งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา 4 กลุ่มและพันธกิจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, หน้า 44-46; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554, หน้า 6-7; มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2556, หน้า 3-4) และสอดคล้องกับ สุเมธ เข้มมนต์ (2552, หน้า 6) กล่าวถึง ทิศทางการอุดมศึกษาไทย ในอนาคตอีก 15 ปี คือ อุดมศึกษาไทยควรมีมหาวิทยาลัยกลุ่มต่าง ๆ ที่สร้างผลผลิตอย่างหลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ได้แก่ กลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยและบัณฑิตศึกษา กลุ่มมหาวิทยาลัยเฉพาะทางกลุ่มมหาวิทยาลัยที่เน้นระดับปริญญาตรี กลุ่มวิทยาลัยชุมชน

มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้จึงต้องดำเนินการพัฒนาการบริหารสถาบันอุดมศึกษาให้ก้าวทันกับคู่แข่งชั้นในกลุ่มอาเซียน โดยเฉพาะการแข่งขันของตลาดแรงงานที่สูงขึ้น เนื่องจากการเคลื่อนย้ายของแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพ ผู้ที่มีทักษะวิชาชีพสูงและมีความสามารถพิเศษจะได้รับโอกาสในการทำงานมากกว่าคนที่มีพื้นฐานความรู้ทั่วไป เพราะเจ้าของกิจการมีโอกาสเลือกคนได้มากขึ้นเนื่องจากการแข่งขันไม่ได้มีการแข่งกันเฉพาะภายในประเทศไทยแล้วที่มีประชากร 60-70 ล้านคน แต่การเป็นประชาคมอาเซียนคนไทยจะต้อง

แข่งขันกับคนชาติอื่น ซึ่งมากขึ้นเป็น 10 เท่า จากสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ มีจำนวนประชากรทั้งสิ้นในปี พ.ศ. 2556 มากถึง 606 ล้านคน ซึ่งสาธารณรัฐอินโดนีเซียมีประชากรมากที่สุด 247 ล้านคน สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ 98.1 ล้านคน สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม 90.7 ล้านคน และไทย 64.6 ล้านคน สุกท้าย บรูไนดารุสซาลาม 4 แสนคน (สำนักการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ, 2554, หน้า 106; United Nations 2012, p. 1) คุณภาพของแรงงานจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะต้องเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่การแข่งขันกับประเทศในกลุ่มอาเซียน แต่ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่สามารถเตรียมบุคลากรด้านแรงงานฝีมือที่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา ระบุว่า ที่ผ่านมามีจังหวัดชลบุรีขาดแรงงานฝีมือเพื่อป้อนเข้าสู่โรงงานใหม่ที่กำลังจัดตั้งขึ้นในอำเภอบ้านบึง ซึ่งต้องการแรงงานจำนวน 4,000 คน แต่ประเทศไทยสามารถเตรียมแรงงานฝีมือได้เพียง 2,000 คน จึงต้องนำเข้าแรงงานมาจากสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามจำนวนมาก และมีแนวโน้มว่าในอนาคตนักศึกษาในระดับอาชีวศึกษาของไทยจะถูกแย่งงานจากกลุ่มประเทศดังกล่าว โดยเฉพาะสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ที่มีประชากรถึง 98.1 ล้านคน และมีการจัดเตรียมแรงงานไว้เป็นอย่างดีและมีความได้เปรียบในด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ (มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554, หน้า 3-23) สาธารณรัฐฟิลิปปินส์จึงเป็นคู่แข่งที่สำคัญด้านตลาดแรงงาน ซึ่งกลุ่มใหญ่ของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ระบุว่า ฟิลิปปินส์จะเป็นศูนย์กลางด้านแรงงานของอาเซียน เพราะศักยภาพด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษทำให้มีการส่งออกไปทำงานในต่างประเทศจำนวนมาก ซึ่งเป็นแหล่งรายได้อันดับสองของประเทศรองจากการส่งออกสินค้า (การทำเรือแห่งประเทศไทย, 2555, หน้า 7)

ปัญหาคุณภาพการศึกษาของไทยในสภาพการณ์ปัจจุบันก็ยังขาดประสิทธิภาพอยู่มาก ถ้าจะแข่งขันกับกลุ่มประเทศอาเซียน จากการประชุมของเวทีเศรษฐกิจโลก โดย เวิร์ด อีโคโนมิก ฟอรัม (World Economic Forum: WEF) ในรายงานโกลบอล คอมเพทิทีฟเนส รีพอร์ต 2014-2015 (The Global Competitiveness Report 2014-2015) พบว่า ชีตความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยอยู่อันดับที่ 31 ของโลก และเป็นอันดับที่ 3 ของอาเซียน ส่วนคุณภาพของระบบอุดมศึกษาของไทยอยู่อันดับที่ 8 ของอาเซียนซึ่งตามหลังสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่อยู่ในอันดับที่ 6 (ภาวิข ทองโรจน์, 2557; สมชาติ เจริญชัย, 2557, หน้า 40-42; World Economic Forum, 2014, pp. 13-20) เลขาธิการคณะกรรมการอุดมศึกษา (กกอ.) ระบุว่า WEF 2014-2015 เป็นการรายงานข้อมูลโดยใช้ผลความพึงพอใจต่อคุณภาพบัณฑิตของนายจ้างมาเป็นตัวชี้วัดสำคัญ อุดมศึกษาไทยที่ผ่านมามีผลิตบัณฑิตออกมาแล้วไม่สามารถทำงานได้ทันทีจึงมีสถานประกอบการหลายแห่งขึ้นบัญชีดำมหาวิทยาลัยไม่มีคุณภาพ และอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ หรือ นิคดา ในฐานะรักษาการประธานที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) กล่าวว่า

กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ได้รับงบประมาณมากที่สุด แต่คุณภาพการศึกษายังตกต่ำซึ่งส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของการศึกษาไทย (ทีนิวส์ออนไลน์, 2557; ทีแอลซีไทย, 2557) และสอดคล้องกับ สมชาติ เจศรีชัย (2557, หน้า 40-42) กล่าวว่า เรื่องเงินลงทุนด้านการศึกษา ประเทศไทยลงทุนมากเป็นอันดับ 2 ของโลก แต่เงินที่ลงทุนไปกว่า 95% เป็นค่าใช้จ่ายเงินเดือนบุคลากรงานบริหาร และครุภัณฑ์ มีเพียง 4.5% เท่านั้นที่เป็นงบพัฒนาผู้เรียน ด้วยระบบการศึกษาที่ขาดประสิทธิภาพจึงส่งผลเชื่อมโยงมาถึงคุณภาพของแรงงานไทย โดยส่วนใหญ่ 80% เป็นแรงงานไร้ฝีมือจึงทำให้ประเทศไทยสูญเสียโอกาสในการแข่งขัน ซึ่ง World Economic Forum: WEF (World economic forum, 2013, p. 35) เคยได้เน้นย้ำให้ประเทศไทยเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาอย่างเร่งด่วน เนื่องจากมีคุณภาพที่ “ต่ำผิดปกติ” จากผลการรายงานปีที่ผ่านมาของ Global competitive report 2013-2014 คุณภาพการศึกษาไทยจัดอยู่ในอันดับ 8 เช่นกัน

ปัญหาด้านภาษาอังกฤษของคนไทยก็เป็นรองประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยเช่นกัน ปัจจุบันประเทศไทยมีเพียงร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมดเท่านั้นที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ คิดเป็นจำนวน 6.54 ล้านคน และปัญหาที่พบนักศึกษาไทยก็ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ซึ่งทำให้เสียเปรียบในการหางานทำ ซึ่งกฎบัตรอาเซียน หมวดที่ 10 เกี่ยวกับการบริหารและขั้นตอนดำเนินงาน ข้อ 34 บัญญัติไว้ว่า ภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียนคือ ภาษาอังกฤษ (The working language of ASEAN shall be english) และผู้เรียนที่จบมาต้องสามารถใช้สื่อสารในการทำงานได้ เพราะคนไทยทุกคนเป็นพลเมืองของอาเซียน (ยูริวรรณ นนทาวลี, 2556, หน้า 1-2) IMD world competitive yearbook 2013 ได้รายงานจัดอันดับทักษะความสามารถด้านภาษาอังกฤษจากคะแนน TOEFL พบว่า ในกลุ่มประเทศอาเซียน สาธารณรัฐสิงคโปร์มีระดับทักษะความสามารถด้านภาษาอังกฤษสูงสุด ตามด้วยมาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยประเทศไทยอยู่อันดับรั้งท้ายที่ 56 จาก 60 ประเทศที่เข้าร่วมในการจัดอันดับครั้งนี้ (สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย, 2556, หน้า 18-20; สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2556 ก, หน้า 18-20; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557, หน้า 1-8) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยโดยเฉลี่ยจากคะแนน TOEFL iBT กับประเทศอื่นในอาเซียน (ยกเว้นบรูไนดารุสซาลาม) พบว่า คะแนน TOEFL iBT เฉลี่ยของไทยในปี พ.ศ. 2553 อยู่ที่ 75 คะแนน จากคะแนนเต็ม 120 คะแนน สูงกว่าประเทศเพื่อนบ้านอย่างราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพพม่า และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเท่านั้น แต่ยังคงต่ำกว่าประเทศคู่แข่งสำคัญในอาเซียนอย่างสาธารณรัฐสิงคโปร์ มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย สะท้อนให้เห็นว่าบุคลากรไทยยังมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนา ระดับความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษให้สูงขึ้น (การทำเรือแห่งประเทศไทย, 2555, หน้า 7; มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2556, หน้า 5)

สาเหตุของปัญหาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอ มุมมองทิศทางการศึกษาไทยในบริบทประชาคมอาเซียน โดย สุเมธ แยม์นุ่น (2555, หน้า 16-28) กล่าวว่า ปัญหาเกิดมาจากการบริหารของมหาวิทยาลัยที่ไม่สัมพันธ์กันในด้านผลสำเร็จทางวิชาการ และประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณ เพราะขาดประสิทธิภาพในการจัดสรรงบประมาณ ภายในสถาบัน การติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผล การขาดแคลนอาจารย์ที่มีคุณภาพ การผลิตผลงานวิจัย รวมถึงธรรมาภิบาล และบทบาทของสภามหาวิทยาลัยที่มีปัญหาความขัดแย้ง กันภายในจึงทำให้การศึกษาไม่สามารถเดินหน้าต่อไปได้ นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยที่เป็น ส่วนราชการยังไม่สามารถพัฒนาระบบพนักงานมหาวิทยาลัย และระบบการจ้างแบบอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพดีกว่าหรือเทียบเท่าระบบราชการจึงก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำ และการเปลี่ยนสถานะการบรรจุอาจารย์จากข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษามาเป็นพนักงาน มหาวิทยาลัยยังทำให้บุคลากรทางการศึกษารู้สึกถึงความไม่มั่นคงในอาชีพและเสี่ยงต่อการให้ออกจากงาน เนื่องจากการยึดโยงอยู่กับระบบการประเมินเพื่อต่อสัญญา ทำให้ผู้ที่มีความสามารถ ไม่มั่นใจต่อการประกอบอาชีพอาจารย์ส่งผลให้อาจารย์อุดมศึกษาทั้งประเทศขาดแคลนในทั้ง ปริมาณและคุณภาพ ปัจจัยเชิงเหตุที่เกี่ยวข้องกับการคงอยู่ในองค์กร (สำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา, 2556 ก, หน้า 11-13; ศรีณย์ พิมพ์ทอง, 2557, หน้า 1-3)

การบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาลของผู้บริหารในมหาวิทยาลัยก็มีความสำคัญ เช่นกันที่ส่งผลต่อสถานะของอาจารย์ที่เปลี่ยนไปและทำให้การเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนการสอนด้วยคุณภาพลง ซึ่งอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการระบุว่า ทุกปีจะมีการร้องเรียนเกี่ยวกับธรรมาภิบาลจากมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะ การร้องเรียนเกี่ยวกับผู้บริหารในองค์กรทุจริต ความไม่เป็นธรรมในการเลื่อนตำแหน่ง การกีดกัน ผลงานวิชาการซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาองค์กร พัฒนาอาจารย์ และคุณภาพ การศึกษา (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552, หน้า 5) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการและ นักวิชาการอาวุโส มหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ด มีความเห็นสอดคล้องกันว่าหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการผลักดันระบบมหาวิทยาลัย โดยนักวิชาการอาวุโส มหาวิทยาลัย ฮาร์เวิร์ดได้เสนอแนวคิดเพิ่มเติมว่าต้องสร้างระบบการกำกับดูแลตลอดจนสร้างระบบ การประเมินผลการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย เพื่อสร้างวัฒนธรรมคุณภาพภายใน มหาวิทยาลัย และเพื่อลดปัญหาที่เกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษา (สถาบันคลังสมองของชาติ, 2554, หน้า 2; นวรัตน์ รามสูต และบัลลังก์ โรหิตเสถียร, 2558, หน้า 1-5) นอกจากนี้ ภาวิช ทองโรจน์ (2551, หน้า 23) ได้ระบุถึงปัญหาการศึกษาว่า มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีปัญหา ด้านการบริหารจัดการ

เชิงคุณภาพและปริมาณทั้งระบบ ตั้งแต่การผลิตบุคลากรทางการศึกษา หลักสูตรการเรียนการสอน งบประมาณ และงานวิจัย โดยเฉพาะการเปิดหลักสูตรในปัจจุบันที่เน้นปริมาณ โดยไม่ได้วิเคราะห์ ถึงความต้องการของตลาดแรงงาน มหาวิทยาลัยมุ่งทำการตลาดโดยเปิดสอนในหลักสูตรที่ผู้เรียน ต้องการเรียนเท่านั้น โดยเร่งขยายการสอนไปทุกภูมิภาคเป็นศูนย์การศึกษานอกสถานที่ตั้ง ซึ่งบางหลักสูตรที่เปิดสอนก็ยังไม่ได้รับการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ปัญหาด้านการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์ปัญหาการศึกษา ระดับอุดมศึกษาในภาพรวม จากการวิเคราะห์จุดอ่อนและอุปสรรคของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้ระบุว่า เกิดจากรัฐบาลไทยมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้ นโยบายด้านการเมืองและระดับประเทศไม่คงที่ ส่งผลให้ระบบการจัดการศึกษาการพัฒนาอุดมศึกษาไม่มีความต่อเนื่อง และกฎระเบียบด้าน อุดมศึกษา นโยบายของอุดมศึกษาของประเทศไม่ชัดเจน ส่วนด้านงบประมาณสำนักงบประมาณ ทำหน้าที่ควบคุมทิศทาง กำกับติดตามโดยที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาไม่มีบทบาทใน การพิจารณางบประมาณร่วมด้วยทำให้การดำเนินงานด้านอุดมศึกษาในภาพรวมของประเทศ ขาด เอกภาพและมีประสิทธิภาพน้อย และธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาก็มีปัญหาในทาง ปฏิบัติ ดังปรากฏข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการบริหารในสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง ส่วนปริมาณและ คุณภาพของงานวิจัยในภาพรวม มีระดับต่ำ และไม่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับสังคมได้ เมื่อเปรียบเทียบกับสถาบันอุดมศึกษาอื่นระดับโลกและระดับเอเชีย นอกจากนี้ ยังขาดแคลนอาจารย์ ที่มีคุณภาพ และความสามารถใช้ภาษาต่างประเทศของอาจารย์และนักศึกษา รวมถึงการพัฒนา หลักสูตรในระดับอุดมศึกษาไม่มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน หรือศักยภาพ ภูมิศาสตร์ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556 ข, หน้า 24-25) องค์กรภายนอก เวิร์ด อีโคโนมิก ฟอรัม (World Economic Forum: WEF) ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรค ต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของไทยด้วยเช่นกัน จากผลการจัดอันดับ Global Competitive Report 2013-2014 คุณภาพการศึกษาประเทศไทยอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าปกติ สาเหตุของปัญหาเป็นอันดับ 1) คือ ปัญหาคอร์ปชั่น รองลงมา อันดับ 2) ความไม่มั่นคงทางการเมือง 3) ความไม่ต่อเนื่องทางนโยบาย 4) ระบบราชการ 5) ขาดความสามารถเชิงนวัตกรรม 6) ขาดคุณภาพการศึกษาแรงงาน ตามลำดับ (ธนวิธิดา วงศ์ประสงค์, 2556; World Economic Forum, 2013, pp. 34-35) สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องร่วมแก้ไขปัญหาและผลักดันให้การศึกษาไทยมี คุณภาพรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือออกสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อให้ได้ทราบทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนาด้วยเคลฟายเทคนิค (Ethnographic Delphi Future Research: EDFR) ของจุมพล พูลภัทรชีวิน (2552) ได้ระบุว่าเป็นการวิจัยอนาคต (Futures research) มีความเชื่อพื้นฐานที่ว่า อนาคตเป็นเรื่องที่สามารถทำการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ โดยการสำรวจเพื่อศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ เพื่อที่จะหาทางทำแนวโน้มที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้น และขจัดแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไป หรือลดน้อยลง การวิจัยอนาคตจึงมีประโยชน์ ในการกำหนดนโยบาย ภารกิจ การวางแผน การตัดสินใจในการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การสร้างอนาคต อันพึงประสงค์ โดยใช้โอกาสด้านศักยภาพพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาพัฒนาการศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐให้มีประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์ในการรวมศักยภาพมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นในทิศทางเดียวกันเพื่อสร้างการแข่งขันกับประเทศในกลุ่มอาเซียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทศวรรษหน้า
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทศวรรษหน้า

คำถามของการวิจัย

1. แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทศวรรษหน้าเป็นอย่างไร
2. ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างกรอบแนวความคิด ได้แก่ 1) ปัจจัยพื้นฐานที่มีผลกระทบต่ออุดมศึกษาไทย ในอนาคตจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนประกอบด้วย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11, มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2554, นโยบายทางการศึกษาแห่งชาติ, กรอบแผน อุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (2551-2565), ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทย, การพัฒนาสู่ประชาคม

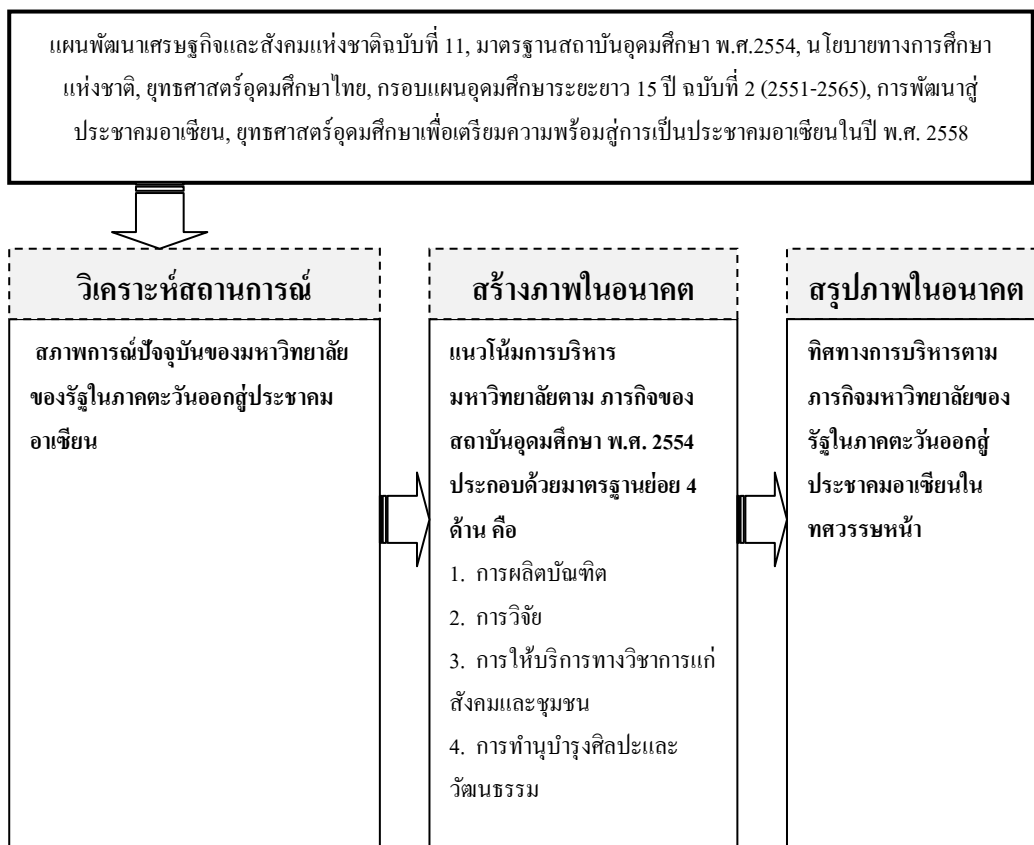
อาเซียน, ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

2) สภาพการณ์ปัจจุบันของมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวคิดของการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กรเพื่อหา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT analysis)

3) รูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้ในทศวรรษหน้าตามแนวคิดการบริหารสถาบันอุดมศึกษาของสุภิญญา โภมิไถกุล (2547) กล่าวว่า องค์การในฐานะเป็นระบบ ซึ่งสภาวะแวดล้อมขององค์กรมีผลกระทบต่อระบบขององค์การสถาบันอุดมศึกษาในฐานะเป็นองค์การหนึ่งของระบบจึงได้รับผลกระทบจากสภาวะแวดล้อม และส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการศึกษา โดยสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ได้แก่ ภารกิจ 4 ด้านของสถาบัน คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม สถาบันการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

จากข้อบ่งชี้ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2554 คณะกรรมการอุดมศึกษาได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา 2 ด้าน คือ มาตรฐานด้านศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษา และมาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยมาตรฐานย่อย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและชุมชน ด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, หน้า 44-46; สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2554 ข, หน้า 6-7)

ผู้วิจัยขอสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. ได้ทราบแนวโน้มและทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทศวรรษหน้าที่เหมาะสม
2. สามารถใช้ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทศวรรษหน้ามาเป็นแนวทางในการวางแผน พัฒนาปรับปรุงกับมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้มีประสิทธิภาพ
3. สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัย เพื่อการบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหาการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาการวิจัย ดังนี้

ผู้วิจัยศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบันของมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ออสเตรเลีย ศึกษาแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ออสเตรเลีย ในทศวรรษหน้า และนำเสนอวิธีทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ออสเตรเลีย ในทศวรรษหน้าที่เหมาะสม ตามภารกิจของมหาวิทยาลัย 4 ด้าน คือ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน และ ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

ขอบเขตของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ออสเตรเลีย ในทศวรรษหน้า ผู้วิจัยเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ด้วยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดจำนวน 17 คน ซึ่งการกำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนขึ้นไปจะทำให้อัตราความคลาดเคลื่อน (Error) มีน้อยมาก โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญมีเกณฑ์พิจารณาคุณสมบัติ คือ เป็นผู้บริหารการศึกษาจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และคณาจารย์หรือนักวิชาการผู้ปฏิบัติงานจริงจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบความเหมาะสมทางวิธีการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ออสเตรเลีย ในทศวรรษหน้า ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนด จำนวน 364 คน โดยคิดสัดส่วนตามขนาดของมหาวิทยาลัย ตามเกณฑ์และตาราง Krejcie and Morgan (1970, p. 606) เกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารมหาวิทยาลัย จะต้องมีความสัมพันธ์นี้เป็นผู้บริหารระดับคณะหรือสำนักจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นผู้บริหารระดับสาขาวิชาจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นกรรมการสภาจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นอาจารย์ที่ปฏิบัติงานสอนจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นนักวิชาการผู้ปฏิบัติงานจริงในระดับหัวหน้างานของคณะหรือสำนักจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นียมศัพท์เฉพาะ

1. ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Tendency of administration of the public universities of eastern Thailand toward the ASEAN community in the next decade) หมายถึง แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทศวรรษหน้า จากการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัย 4 ด้าน คือ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน และด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2558-2567) ซึ่งเป็นภารกิจที่จะเกิดขึ้นได้ทั้งในทางที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ประกอบด้วย

1.1 ด้านการผลิตบัณฑิต หมายถึง การจัดการศึกษาให้เป็นไปตามปรัชญาของมหาวิทยาลัยตามหลักเกณฑ์และมาตรฐานการศึกษาเพื่อให้บัณฑิตสมบูรณ์พร้อมด้วยคุณสมบัติที่พึงประสงค์ที่มหาวิทยาลัยตั้งไว้ และตรงตามเป้าหมายและเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

1.2 ด้านการวิจัย หมายถึง การบริหารด้านการวิจัย การดำเนินการตามนโยบายแผนงบประมาณ ส่งเสริมและสนับสนุนคณาจารย์ นักวิจัย บุคลากรให้มีสมรรถนะในการทำวิจัย สร้างเครือข่าย และผลิตผลงานวิจัย ผลงานประดิษฐ์ นวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ ที่สนองยุทธศาสตร์ประเทศ และความต้องการของสังคมและชุมชนและเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

1.3 ด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคมและชุมชน หมายถึง กิจกรรม โครงการหรืองานที่ให้ความช่วยเหลือแก่สังคมและชุมชน โดยการให้คำปรึกษา การค้นคว้าวิจัยเพื่อแสวงหาคำตอบให้กับสังคม การให้บริการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น การให้บริการเชิงพาณิชย์ที่ได้ผลตอบแทนเป็นรายได้หรือเป็นข้อมูลย้อนกลับมาพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และการเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

1.4 ด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม หมายถึง การอนุรักษ์ สืบสานส่งเสริม ทำนุบำรุงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ศิลปะและวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน โดยตรงหรือโดยอ้อมให้ผู้เรียนและบุคลากรของสถาบัน โดยให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์การดำเนินการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยและการเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

2. มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Public university eastern Thailand) หมายถึง มหาวิทยาลัยของรัฐ และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมวิทยาเขต แต่ไม่รวม ศูนย์การศึกษาและวิทยาลัยชุมชน รวมทั้งสิ้น 9 แห่ง ประกอบด้วย จังหวัดชลบุรี 1) มหาวิทยาลัยบูรพา 2) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยาเขตบางพระ)

3) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (วิทยาเขตศรีราชา) จังหวัดจันทบุรี 4) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี 5) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก (วิทยาเขตจันทบุรี) 6) มหาวิทยาลัยบูรพา (วิทยาเขตสารสนเทศจันทบุรี) จังหวัดสระแก้ว 7) มหาวิทยาลัยบูรพา (วิทยาเขตสารสนเทศสระแก้ว) จังหวัดฉะเชิงเทรา 8) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จังหวัดปราจีนบุรี 9) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (วิทยาเขตปราจีนบุรี)

3. ผู้เชี่ยวชาญ (Experts) หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ เป็นผู้บริหารระดับสูงจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก ที่มีบทบาทในการบริหารมหาวิทยาลัย การกำหนดนโยบาย และภารกิจของมหาวิทยาลัย

4. การตรวจสอบความเหมาะสมทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า หมายถึง การตรวจสอบความเหมาะสมความเป็นไปได้จากผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก

5. ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก หมายถึง ผู้บริหารระดับคณะหรือสำนักจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก ผู้บริหารระดับสาขาวิชาจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก กรรมการสภาจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก อาจารย์ที่ปฏิบัติงานสอนจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก และนักวิชาการผู้ปฏิบัติงานจริงในระดับหัวหน้างานของคณะหรือสำนักจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก

6. ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) หมายถึง การรวมกลุ่มของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 10 ประเทศประกอบด้วย สหภาพพม่า ไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มาเลเซีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และบรูไนดารุสซาลาม โดยมีเป้าหมายของการรวมตัวกันเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและขีดความสามารถการแข่งขันของอาเซียนในเวทีระหว่างประเทศ ประชาคมอาเซียนประกอบด้วย 3 เสาหลัก (Pillar) คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมวัฒนธรรมอาเซียน

7. วิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนาด้วยเคลฟายเทคนิค (Ethnographic delphi future research: EDFR) หมายถึง การวิจัยอนาคต เพื่อศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ ทั้งที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ เพื่อที่จะหาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์เกิดขึ้น การวิจัยอนาคตนี้จะมีประโยชน์ กำหนดนโยบาย ภารกิจ การวางแผน ตัดสินใจในการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การสร้างอนาคตอันพึงประสงค์

8. ทศวรรษหน้า (The next decade) หมายถึง ช่วงเวลาของการบริหารจัดการศึกษา
ระหว่างปี พ.ศ. 2558 ถึง พ.ศ. 2567

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้า ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
อาเซียนในทศวรรษหน้า ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารมหาวิทยาลัยของประเทศไทย
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารมหาวิทยาลัยที่เป็นสากล
4. นโยบายการศึกษาของประเทศไทย
5. กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565)
6. ยุทธศาสตร์การปฏิรูปอุดมศึกษา
7. แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559
8. การพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน
9. ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน
ในปี พ.ศ. 2558
10. การวิจัยด้วยเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนาด้วยเคลฟายเทคนิค
(Ethnographic delphi future research: EDFR)
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า

ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าเป็นการกล่าวถึง
แนวโน้มบริหารอุดมศึกษาไทยในอนาคต มีผู้ได้ศึกษาวิจัย ดังนี้

เกษม วัฒนชัย (2538) พบว่า ทิศทางการพัฒนาอุดมศึกษาไทยในทศวรรษหน้าเป็น
แนวโน้มการบริหารอุดมศึกษาไทยในอนาคตตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ
แนวโน้มการพัฒนาอุดมศึกษาไทยจะต้องปรับตัว ซึ่งการปรับเปลี่ยนบทบาทของมหาวิทยาลัย
เป็นไปตามภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาในการสนองตอบนโยบายการพัฒนาประเทศ ได้แก่
การเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ภารกิจดังกล่าวพึง
มีทิศทางการพัฒนาและปรับปรุง คือ

1. ด้านการเรียนการสอน อุดมศึกษาจะมีความยืดหยุ่น และหลายหลายในเชิงวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนวิธีการเนื้อหา เพื่อให้สนองความต้องการด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ และเป็นรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ในการถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชน ส่วนหลักสูตรและการเรียนการสอนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา เช่น หลักสูตรสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ หลักสูตรศึกษานานาชาติ ทั้งนี้เพื่อสร้างเสริมการพัฒนากำลังคนที่มีความเป็นสากล โดยมุ่งเน้นทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะด้านภาษา ทักษะด้านการจัดการ ทักษะด้านการวิจัยเพื่อให้แข่งขันกับต่างประเทศได้มากขึ้น ส่วนสาระการเรียนการสอนเน้นให้คิดเป็น ใช้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ การคิดสร้างสรรค์ การวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อพัฒนาคนให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในอนาคต

2. ด้านการวิจัย จะต้องมุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการควบคู่ไปกับการสนองตอบความต้องการทางเศรษฐกิจ และสังคม การวิจัยต้องเป็นการวิจัยพื้นฐาน เพื่อรองรับความสามารถในการพึ่งตนเองของประเทศในระยะยาว และการวิจัยประยุกต์ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการสร้างสรรค์ทรัพย์สินทางปัญญาและอุตสาหกรรมสมัยใหม่ และมุ่งพัฒนากำลังคนและองค์กรด้านการวิจัย สถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีบทบาทสูงขึ้นในเรื่องการวิจัยเชิงนโยบาย การวิจัยในกลุ่มสังคมศาสตร์

3. ด้านการบริการวิชาการมีบทบาทในการทำกิจกรรมที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาสังคมสารสนเทศ และสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นฐานในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการป้องกันแก้ไขปัญหาสังคม เป็นองค์กรบริการวิชาการรูปแบบใหม่ที่ตอบสนองจุดประสงค์และกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เป็นงานวิชาการในระยะยาวที่สามารถเลี้ยงตนเอง หรือเป็นแหล่งรายได้เพิ่มเติมของสถาบัน รวมถึงมีการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรต่าง ๆ ภายนอก

4. ด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จะมีขอบเขตที่กว้างขวางมากขึ้นโดยไม่จำกัดเฉพาะการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไทยเท่านั้นแต่รวมถึงการศึกษาที่เข้าใจความเป็นไทยอย่างถ่องแท้ เพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมในประชาคมโลกอย่างมีเอกลักษณ์ และควรมุ่งเสริมสร้างคุณลักษณะทางวัฒนธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับบุคคล องค์กรและสังคม รวมถึงการสรรค์สร้างบรรยากาศทางวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550) พบว่า แนวโน้มของอุดมศึกษาไทยในอีก 5 ปีข้างหน้า ในผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) เรื่อง ผลกระทบโลกาภิวัตน์ต่อการจัดการศึกษาไทยในอีก 5 ปีข้างหน้า โดยเป็นที่ปรึกษาโครงการวิจัยซึ่งได้คาดการณ์แนวโน้มสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาไทยไว้หลายประการ

5. สถาบันอุดมศึกษาแสวงหาเอกลักษณ์ด้านคุณภาพและความแตกต่าง ผู้เรียนมีความต้องการการศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และผู้เรียนมีโอกาสเลือกสถาบันอุดมศึกษาได้มากขึ้น ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาต่างพยายามพัฒนาตนเองให้แข่งขันได้ ด้วยเหตุนี้สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะที่ถนัด ทำได้ดี มีความเชี่ยวชาญ และมีประสิทธิภาพที่สุด เพื่อทุ่มทรัพยากรในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวิจัย สถาบันอุดมศึกษาจะเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย สภาพของความจำกัดทางทรัพยากร ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาต่างมุ่งสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายในหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ มากขึ้น เพื่อเสริมจุดอ่อนจุดแข็งกันและกัน หรือแลกเปลี่ยนองค์ความรู้
6. สถาบันอุดมศึกษามุ่งจัดการศึกษาเฉพาะทาง มีแนวโน้มว่าจะมีบางมหาวิทยาลัยมุ่งจัดการศึกษาเฉพาะที่เป็นการลงลึกระดับเชี่ยวชาญ อันเป็นการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพระดับสูง และเป็นการเพิ่มความสามารถแข่งขันให้มหาวิทยาลัย
7. สถาบันอุดมศึกษามุ่งผลิตผลงานวิจัย จากสภาพการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาที่รุนแรงขึ้น ส่งผลให้มหาวิทยาลัยบางแห่งอาจปรับยุทธศาสตร์ไปสู่ทิศการมุ่งผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมถึงการบุกเบิกการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ จนเป็นที่รู้จักและยอมรับจากนักศึกษาทั่วโลก
8. สถาบันอุดมศึกษาบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และการผลิตผู้เรียนให้เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน อย่างไรก็ตาม ข้อพึงระวังในการจัดการศึกษารูปแบบนี้ คือ คุณภาพการจัดการศึกษา
9. สถาบันอุดมศึกษาที่ใช้หลักสูตรต้นแบบจากต่างประเทศ การขยายตัวด้านการลงทุนทางการศึกษาที่แข่งขันมากขึ้น สถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงระดับโลกพยายามทำตลาดการศึกษาไปยังประเทศต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทย ในขณะที่คนในสังคมไทยต่างต้องการหลักสูตรการศึกษาที่มีคุณภาพที่มีความน่าเชื่อถือระดับสากล หรืออาจเป็นการเปิดหลักสูตรร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยในประเทศไทยกับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในต่างประเทศ เป็นต้น
10. สถาบันอุดมศึกษาไทยยังไม่สามารถขยายตลาดการศึกษาไปยังต่างประเทศ การเปิดเสรีทางการศึกษาของไทยยังไม่มีความพร้อมเพียงพอ ความสามารถในการแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาจากต่างประเทศที่มีคุณภาพมากกว่า
11. สถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเชิงพาณิชย์มากขึ้น การเปลี่ยนแปลงสถาบันอุดมศึกษาเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาไทยต้องพึ่งตัวเองมากขึ้น โดยพัฒนาไปสู่

การดำเนินงานเชิงพาณิชย์มากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่ต้องหารายได้เลี้ยงตัวเองมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ดังจะเห็นได้จากมหาวิทยาลัยในประเทศไทยหลายแห่งในปัจจุบัน ต่างหาช่องทางที่จะนำรายได้เข้าสู่มหาวิทยาลัยในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดทำโฆษณา การเปิดหลักสูตรปริญญาโท ปริญญาเอก

อมรวิรัช นาคทรพรพ (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดในการพัฒนาอุดมศึกษาไทย ในรอบทศวรรษ งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจ รวบรวม และสังเคราะห์สาระสำคัญจากเอกสารวิชาการที่สำคัญเกี่ยวกับการอุดมศึกษาเพื่อสะท้อนให้เห็นแนวความคิดในการพัฒนาอุดมศึกษาไทย ในรอบทศวรรษหรือตั้งแต่ต้นทศวรรษ 2530 โดยประมาณ เป็นต้น มา เพื่อเป็นฐานในการแลกเปลี่ยนความเข้าใจในการอุดมศึกษาระหว่างนักการอุดมศึกษาไทยและอเมริกัน ในกรอบประเด็นหลัก 12 เรื่องนั้น ประกอบด้วย วิทยุทัศน์อุดมศึกษา การผลิตบัณฑิต กิจกรรมนักศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการความร่วมมือกับภาคเอกชน เทคโนโลยีสารสนเทศในก่อดมศึกษา ความเป็นสากลของการอุดมศึกษา ระบบบริหารอุดมศึกษาและทรัพยากรการเงินอุดมศึกษา บุคลากรอุดมศึกษา การประกันคุณภาพอุดมศึกษา ดังนี้

1. วิทยุทัศน์อุดมศึกษา ช่วงปี พ.ศ. 2538 เป็นจุดเริ่มต้นของการจำแนกบทบาทสถาบันอุดมศึกษาทั้งในส่วนของกลุ่มสถาบันที่เน้นการผลิตกำลังคน กลุ่มสถาบันที่จะก้าวไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย และกลุ่มสถาบันที่เน้นหนักการเป็นอุดมศึกษาของท้องถิ่น ทั้งนี้ รวมไปถึงถึงการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพยายามตอบ โจทย์การพัฒนาโดยรวมของประเทศที่เน้นระบบเศรษฐกิจผสมผสานตามศักยภาพของพื้นที่เป็นสำคัญ

2. การผลิตบัณฑิต ในช่วงเวลาที่ผ่านมาแนวคิดเรื่องบทบาทอุดมศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นฐานคิดสำคัญควบคู่กับการมุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนที่เป็นนักคิด นักสร้างความรู้อันเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตที่สอดคล้องกับการพัฒนาสภาพสังคมผู้ผลิต (Producer society) มากกว่าสังคมผู้บริโภค (Consumer society) ที่มีนัยต่อการปฏิรูปหลักสูตรและการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสำคัญ มาจนถึงปัจจุบันงานวิชาการใน โครงการการศึกษาไทยในยุค โลกาภิวัตน์เป็นภาพสะท้อนล่าสุดที่ยังคงชี้ให้เห็นแนวคิดของการมุ่งผลิตกำลังคนที่มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและมีความสามารถในการปรับตัวเพื่อการ“ก้าวมัน ท้น โลก” นอกจากนี้ การมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพกำลังคนยังนำ มาสู่การพัฒนาบัณฑิตศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. กิจกรรมนักศึกษา งานกิจกรรมนักศึกษาให้มักจะถูกกล่าวถึงในแง่ของการแสวงหารูปแบบและกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยในบริบทความต้องการพัฒนาบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และได้รับการพัฒนาอย่างสมบูรณ์

ทุกด้าน มาถึงปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์เราเริ่มเน้นการเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ในฐานะผู้บริหาร โภคคุณสังคมข่าวสารและการอาศัยกิจกรรมนักศึกษาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ดี หน่วยงานกลางอาทิทบวงมหาวิทยาลัยได้เป็นสื่อกลางในการผลักดันความเคลื่อนไหวในเรื่องนี้ไม่ว่าจะเป็น โครงการจัดการประชุมระดับชาติ ว่าด้วยเรื่อง “บัณฑิตไทยในอุดมคติ” หรือ “มิติใหม่ของการพัฒนานิสิตนักศึกษา” อันเป็นการพยายามผลักดันวิสัยทัศน์ใหม่ของงานกิจการนักศึกษาให้ก้าวหน้าโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การเสนอแนวคิดเรื่องการบูรณาการงานกิจการนักศึกษาเข้ากับการสอนและการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสนองเป้าหมายการผลิตบัณฑิตอย่างเป็นองค์รวม

4. การวิจัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยมีการตื่นตัวด้านการวิจัย

ในระดับอุดมศึกษาขึ้นอย่างกว้างขวางในปี พ.ศ. 2535 แทบทุกสาขาวิชา รวมไปถึงการวิจัยสถาบัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพภายในองค์กรอุดมศึกษาก็ตื่นตัวมากขึ้น เช่น กันความตื่นตัวด้านการวิจัยในประชาคมอุดมศึกษาไทยยังนำ มาสู่การผลักดันแนวคิดเรื่องมหาวิทยาลัยวิจัยและการสร้างประชาคมวิจัยที่มีความเข้มแข็ง อันมีนัยรวมถึงการปฏิรูปอุดมศึกษาในเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรมทางวิชาการขององค์กรอุดมศึกษาที่พึงมุ่งมั่นในการสร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาประเทศ พร้อมกับการพัฒนาระบบบริหารการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ

5. การบริการวิชาการในรอบทศวรรษที่ผ่านมาไม่มีแนวคิดและนวัตกรรมในด้านรูปแบบ และกลไกการให้บริการวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาในแนวทางดังกล่าวอยู่ไม่น้อย เช่น การก่อตั้งเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เพื่อเป็นทั้งแหล่งจัดบริการวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ ให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในพื้นที่ และเป็นทั้งแหล่งหารายได้ให้แก่มหาวิทยาลัย

6. ความร่วมมือกับภาคเอกชน แนวคิดเรื่องความร่วมมือเอกชน ทบวงมหาวิทยาลัยที่มีการศึกษาทั้งในแง่บทบาทภาคเอกชนกับการอุดมศึกษาทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรมร่วมกันหรือที่เรียกว่า “สหกิจศึกษา” (Co-operative education) ไปจนถึงการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาาร่วมกัน ตลอดจนการเน้นให้รัฐมีมาตรการจูงใจที่เป็นรูปธรรมเพื่อดึงดูดภาคเอกชนเข้ามามากขึ้น

7. เทคโนโลยีสารสนเทศ ความคิดเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศในอุดมศึกษาของเราในรอบ 10 ปี ยังคงค่อนข้างเน้นการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์กับระบบสารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษาเป็นประเด็นหลักมาอย่างต่อเนื่อง และมีแนวคิดและแนวทางเรื่องการพัฒนา รูปแบบใหม่ของการให้บริการของสถาบันอุดมศึกษาผ่านสื่อสารสนเทศแบบต่าง ๆ มากขึ้น ในระยะหลัง ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดเรื่อง IT campus, Cyber campus และ Virtual university รวมไปถึง

มีการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและวิจัย และการพัฒนาเครือข่ายห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษาอย่างจริงจังมากขึ้น

8. ความเป็นสากลของการอุดมศึกษา ความคิดเรื่องความเป็นสากลของการอุดมศึกษาเริ่มจากฐานความต้องการเป็นศูนย์กลางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภูมิภาคจากยุคเศรษฐกิจเฟื่องฟู โดยมีทบวงมหาวิทยาลัยเป็นแรงผลักดันสำคัญทั้งในแผนอุดมศึกษาระยะยาวที่เน้นเรื่องความเป็นสากล (Internationalization) เป็น 1 ใน 4 หัวข้อหลักของการพัฒนาอุดมศึกษาไทย นอกจากนี้ยังมีการจัดการสัมมนาระดับชาติเรื่องความเป็นสากลของการอุดมศึกษาไทยเพื่อผลักดันแนวคิดนี้อย่างต่อเนื่องในเวลาต่อมาด้วย ปัจจุบันจะเน้นรูปแบบของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ ควบคู่แนวคิดเรื่องโลกทัศน์สากลของบัณฑิต และการพยายามแสวงหารูปแบบที่เหมาะสมของหลักสูตรนานาชาติ ในบริบทของสังคมไทย

9. ระบบบริหารอุดมศึกษา ความคิดเรื่องระบบบริหารอุดมศึกษาของเราเริ่มจากกระแสความไม่พอใจในประสิทธิภาพของการอุดมศึกษา การวิเคราะห์บทบาทของสภามหาวิทยาลัย การวิเคราะห์การได้มาของตำแหน่งอธิการบดี การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของหัวหน้าภาควิชา เป็นต้น กระแสความคิดและการผลักดันของหน่วยงานกลาง นำมาสู่การพัฒนา ระบบสถาบันอุดมศึกษาในกำกับรัฐที่มีอิสระและความคล่องตัวควบคู่กับความสามารถตรวจสอบได้อย่างจริงจังเป็นรูปธรรมจนมีการก่อตั้ง “มหาวิทยาลัยในกำกับ” แห่งแรก คือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ในปี พ.ศ. 2534 และทำให้เกิดผลกระทบเชิงแนวคิดตามมาอย่างต่อเนื่อง ต่อสถาบันอุดมศึกษาแทบทุกกลุ่มทั้งในแง่การเตรียมความพร้อมเพื่อออกนอกระบบราชการและการสร้างความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารอุดมศึกษา

10. ทรัพยากรและการเงินอุดมศึกษา ความคิดเรื่องทรัพยากรอุดมศึกษาเกิดจากแรงกระตุ้นในการวิเคราะห์ ต้นทุนและผลตอบแทนในการจัดอุดมศึกษาที่สะท้อนความเหลื่อมล้ำในการจัดการตลอดจนความหย่อนประสิทธิภาพในการจัดสรรงบประมาณที่นำ มาสู่แนวคิดเรื่องระบบการจัดสรรงบประมาณอุดมศึกษาในรูปเงินอุดหนุนทั่วไป ควบคู่กับการมุ่งเน้นการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ทั้งนี้โดยมีงานวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนและแหล่งที่มาของเงินทุนเพื่อการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและทบวงมหาวิทยาลัยเป็นงานชิ้นสำคัญในช่วงต้นทศวรรษ 2530 มาจนถึงปัจจุบันที่หน่วยงานกลาง เช่น สำนักงานงบประมาณก็มีการศึกษาและเสนอยุทธศาสตร์การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษาออกมาเช่นกัน ปัจจุบันยังมีการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดให้มีโบนัสงบประมาณเพื่อกระตุ้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและวิจัย รวมทั้งการผลักดันแนวคิดและวิธีการคำนวณค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อเป็นฐานในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณรูปแบบใหม่

11. บุคลากรอุดมศึกษา ความคิดเรื่องบุคลากรอุดมศึกษาของเกิดขึ้นในภาวะ “สมองไหล” หรือการสูญเสียอาจารย์ จนนำมาสู่แนวคิดในการพัฒนาระบบบุคลากรอุดมศึกษาให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพและสามารถดึงดูดคนดี-คนเก่งเข้าสู่ระบบให้สมกับบทบาทที่ทำทนายของอาจารย์ที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต ทั้งนี้โดยมีงานวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับบุคลากรในระบบอุดมศึกษาและความเป็นอิสระของบุคลากรอุดมศึกษาในโครงการจัดทำ แผนอุดมศึกษาระยะยาวของทบวงมหาวิทยาลัย ตลอดจนเอกสารวิชาการในโครงการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐของทบวงมหาวิทยาลัยอีก เช่น กัน ที่เป็นงานวิชาการที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันแนวคิดเรื่องนโยบายบุคลากรอุดมศึกษาค่อนข้างมากในระยะแรก และนำมาสู่ความพยายามแสวงหารูปแบบที่เหมาะสมด้านการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยต่อเนื่องมาจนปัจจุบัน นอกจากนี้ แนวคิดเรื่องการพัฒนาอาจารย์อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการประเมินคุณภาพอาจารย์ในแง่ผลงานวิชาการอย่างจริงจังยังเป็นแนวคิดที่ได้รับการเน้นหนักเพิ่มขึ้นในปัจจุบันอีกด้วย

12. การประกันคุณภาพอุดมศึกษา ความคิดเรื่องการประกันคุณภาพอุดมศึกษาเกิดจากกระแสการวิจารณ์คุณภาพบัณฑิตอุดมศึกษา ควบคู่กับกระแสการประกันคุณภาพทั่วโลก ที่นำมาสู่ความพยายามพัฒนารูปแบบ และแนวทางการประกันคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดต่าง ๆ ในปัจจุบัน ทั้งนี้งานวิชาการที่สำคัญมีทั้งเอกสารเชิงนโยบายเกี่ยวกับแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย และงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษาของประเทศต่าง ๆ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ นอกจากนี้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดอันดับมหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษา และแนวคิดเรื่องดัชนีบ่งชี้คุณภาพสถาบันอุดมศึกษากำลังเป็นเรื่องที่ได้ได้รับความสนใจมากยิ่งขึ้นในปัจจุบันอีกด้วย และสภาพความสัมพันธ์และพันธกิจที่สถาบันอุดมศึกษามีต่อสังคมและองค์กรต่าง ๆ นำมาซึ่งข้อเรียกร้องและความคาดหวังให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินภารกิจด้านต่าง ๆ อย่างมีคุณภาพ

กฤษณา สิงห์สี (2557, หน้า 13-23) ได้กล่าวถึงทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า โดยคาดว่าแนวโน้มการบริหารมหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าที่เป็นไปได้ การก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 นี้ส่งผลให้ประเทศไทยจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการศึกษา ซึ่งการศึกษานั้นถือว่าเป็นกระบวนการพื้นฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะเป็นแรงในการขับเคลื่อนและผลักดันประเทศในการพัฒนาไปสู่ความเจริญก้าวหน้า และการพัฒนาประเทศในอนาคต การศึกษาในระดับอุดมศึกษาถือได้ว่าเป็นระดับการศึกษาที่เป็นหน่วยระดับสูงสุดและเป็นหน่วยการศึกษาหนึ่งที่มีส่วนสำคัญที่มีหน้าที่จะผลิตคนหรือบัณฑิตที่มีคุณภาพที่เป็นแรงงานสำคัญในการแข่งขันและพัฒนาประเทศ ซึ่งการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปีที่จะถึงนี้

ย่อมส่งผลกระทบต่อให้อุดมศึกษาของไทยต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและเตรียมการรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากการเปิดเสรีด้านการศึกษา การแลกเปลี่ยนนักศึกษา การแลกเปลี่ยนทรัพยากรบุคคล อาจารย์ นักวิจัย การเคลื่อนย้ายฝีมือแรงงาน รวมทั้งการเกิดขึ้นของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับมหาวิทยาลัยและในระดับภูมิภาค

ปัจจัยสำคัญที่เป็นความหวังของประเทศหลังจากการเปิดประตูอาเซียนก็คือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาซึ่งถือเป็นระดับการศึกษาปลายน้ำในการผลิตคนที่มีคุณภาพและมีทักษะฝีมือแรงงานเข้าสู่ตลาดแรงงานและการแข่งขันในสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในฐานะผู้ที่มีบทบาทหลักในการพัฒนาระดับอุดมศึกษาของไทยจึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ของอุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมผู้การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 โดยทางสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้กำหนดยุทธศาสตร์หลักในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไว้ในกรอบแผนอุดมศึกษา ระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) ใน 3 ยุทธศาสตร์หลักใหญ่ ๆ คือ ยุทธศาสตร์ 1 การเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานสากล ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาประชาคมอาเซียน ยุทธศาสตร์ที่ 3 คือ การส่งเสริมบทบาทของอุดมศึกษาไทยในประชาคมอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553) เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแนวทางปฏิบัติดังกล่าวให้เป็นไปอย่างบรรลุผลแล้วอุดมศึกษาไทยควรมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบการศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังนี้ (กุลธิดา สิงห์สี, 2557, หน้า 13-23)

13. ด้านการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและนักศึกษาเพื่อการแข่งขัน

13.1 การเตรียมความพร้อมด้านทักษะภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียน การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 จะมีผลกระทบต่อการศึกษาไทยในทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพราะการเปิดเสรีด้านการค้าและบริการในอาเซียนจะส่งผลให้เกิดการจัดการศึกษาข้ามพรมแดนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนขยายตัวกว้างมากขึ้น และ การที่อาเซียนเห็นพ้องกันในการกำหนดให้ภาษาในการทำงานของอาเซียนเป็นภาษาอังกฤษ สืบให้ เห็นว่าการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นเรื่องที่จำเป็นทั้งในโลกปัจจุบัน และในอนาคต ดังนั้น การที่เด็กไทยจะสามารถทำงานในกลุ่มประเทศอาเซียนได้นั้น ทักษะทางด้านภาษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่สุดเป็นอันดับแรก ทั้งในด้านภาษาอังกฤษและภาษาประเทศอาเซียน สำหรับประเทศไทยได้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มัธยม และในระดับมหาวิทยาลัย แต่ทักษะภาษาอังกฤษของไทยส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับที่ยังไม่สามารถใช้งานได้ และอยู่ในอันดับ 8 จากการจัดกลุ่มในประเทศอาเซียน ส่วนกลุ่มประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษได้ในระดับดี คือ ประเทศ

สิงคโปร์ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ซึ่งปัจจุบันหลายประเทศในอาเซียนก็ได้มีการเตรียมการและดำเนินการพัฒนาขีดความสามารถในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศตน เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนมากขึ้นแล้ว เช่น ในประเทศสิงคโปร์ มีการส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะความรู้ด้านภาษาอังกฤษในระดับที่ใช้งานในชีวิตประจำวัน ได้ตั้งแต่ระดับพื้นฐาน และให้นักเรียนมีอิสระที่จะเลือกเรียนภาษาใดภาษาหนึ่งที่ไม่ใช่ภาษาท้องถิ่นเป็นภาษาที่ 3 ได้ ประเทศมาเลเซีย มีจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษ ประเทศฟิลิปปินส์ มีการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553)

ด้านประเทศเวียดนามคนหนุ่มสาวของประเทศเวียดนามให้ความสำคัญกับการศึกษาในระดับสูง และภาษาอังกฤษมากขึ้น เพราะเชื่อว่าการศึกษาและทักษะทางภาษาอังกฤษมีผลต่อการทำงานและการสร้างฐานะของครอบครัวทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองยอมลงทุนเพื่อการศึกษาแก่บุตรหลานมากขึ้น ส่วนในประเทศอินโดนีเซีย ปัจจุบันได้มีการปรับแก้กฎหมายด้านการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน พร้อมกับกำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด ซึ่งหากรวมประชากรที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ดีทั้ง 3 ประเทศ คือ มาเลเซีย สิงคโปร์และฟิลิปปินส์ก็จะมีแรงงานที่มีประชากรรวมกันเกือบ 120 ล้านคน ที่จะสามารถโยกย้ายเข้ามาแข่งขันทำงานในประเทศใดก็ได้ในอาเซียนรวมทั้งประเทศไทยซึ่งก็อาจจะทำให้ส่งผลกระทบต่อการแข่งขันและการเสียเปรียบของบัณฑิตไทยที่จบการศึกษาออกไปในภาคแรงงาน รวมทั้งการเข้ามาของแรงงานในกลุ่มอาเซียนที่ใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนได้ดีย่อมทำให้ได้เปรียบในด้านของ การได้รับการจ้างงานที่ดีกว่าค่าจ้างแรงงานที่สูงกว่า ซึ่งหากประเทศไทยยังไม่มีปรับตัวและส่งเสริมการฝึกทักษะภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนอย่างจริงจังก็ย่อมทำให้เสียเปรียบในด้านการแข่งขันในตลาดแรงงานไทยและอาเซียนในอนาคตได้

13.2 การพัฒนาทักษะความพร้อมด้านการทำงาน การมีทักษะที่พร้อมในการทำงาน ซึ่งเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ระบุไว้ในกรอบแผนพัฒนาอุดมศึกษาของไทย คือ การเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานสากล สามารถพัฒนาทักษะด้านการประกอบวิชาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรมได้ ดังนั้น นอกจากการเพิ่มสมรรถนะด้านการใช้ภาษาอังกฤษของบัณฑิตไทยให้อยู่ในระดับที่ใช้ในการทำงานได้ และการพัฒนาทักษะด้านการประกอบวิชาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิตก็ยังคงเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากการเลื่อนระบบการเปิด-ปิดภาคเรียนของไทยให้สอดคล้องกับประเทศสมาชิกอาเซียนส่งผลให้ในอนาคตระยะเวลาสำเร็จการศึกษาและช่วงการหางานทำของบัณฑิตไทยและบัณฑิตอาเซียนจะอยู่ในช่วงที่ใกล้เคียงกัน และ

อาจจะทำให้เกิดการแข่งขันในการจ้างงานสูง ดังนั้น บัณฑิตไทยจะต้องมีทักษะการเตรียมพร้อมในด้านการทำงาน สามารถทำงานได้หลายอย่าง เพราะผู้ที่มีความพร้อมในการทำงานที่ดีกว่าย่อมได้เปรียบในการแข่งขัน การจบการศึกษาในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง เกเรดสูง อาจจะไม่ใช่ว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับการจ้างงานในอนาคตแต่ทักษะในการทำงานที่รอบด้านทั้งด้านภาษา เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และความพร้อมในเรียนรู้ทักษะใหม่ เป็นทักษะที่สำคัญมากกว่าในการแข่งขันในตลาดแรงงานทั้งในอาเซียนในประเทศอื่นสถานศึกษาหรือมหาวิทยาลัยควรมีการส่งเสริมให้นักศึกษามีทักษะในการเรียนรู้และการทำงานที่พร้อมเมื่อจบการศึกษาออกไป เช่น การส่งเสริมให้นักศึกษามีประสบการณ์ในการทำงาน เช่น การไปฝึกสหกิจศึกษาในสถานประกอบการจริงกับนายจ้าง การไปฝึกงานในต่างประเทศกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน บริษัทต่างชาติ ซึ่งจะทำให้นักศึกษามีโอกาสไปทำงานในต่างประเทศมากขึ้น รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานข้ามวัฒนธรรม เพราะการเปิดประชาคมอาเซียนนั้น หมายถึง ทั้งทั้งภูมิภาคจะต้องมีการเคลื่อนย้ายและเปิดเสรีทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การศึกษา สังคมวัฒนธรรม แรงงาน ดังนั้น บัณฑิตไทยจึงต้องมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมการทำร่วมกันของประเทศเพื่อนบ้านเพราะการทำงานข้ามวัฒนธรรมสิ่งที่จำเป็นอย่างหนึ่งที่นอกเหนือไปจากภาษาที่ใช้ติดต่อกันก็คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของคนชาติอื่น ความรู้ในสาขาวิชาที่เป็นต้องการของตลาดในอาเซียน

13.3 การพัฒนาบุคลากรทางด้านการศึกษา การเปิดประชาคมอาเซียนและการเปิดเสรีด้านการค้าก่อให้เกิดการเปิดเสรีด้านการศึกษาตามมาด้วย โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา การศึกษาในอาเซียนจะกลายเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ และเป็นธุรกิจแบบไร้พรมแดนที่เป็นการตอบสนองการเปิดเสรีด้านการศึกษาในกรอบอาเซียนและการค้าโลก ซึ่งอาจจะทำให้เกิดกระแสการแข่งขันในการให้บริการด้านการศึกษาในภูมิภาคและการสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถาบันการศึกษาไปสู่ความเป็นนานาชาติมากขึ้น ซึ่งอาจจะส่งผลให้มหาวิทยาลัยไทยจะต้องมีการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรทางด้านการศึกษาในมหาวิทยาลัยให้เข้าสู่ความเป็นสากลและความเป็นนานาชาติ ทำให้ในอนาคตมหาวิทยาลัยไทยจะต้องมีบุคลากร อาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญทักษะทางการพัฒนาบุคลากรและผลิตภาพบุคลากรเพื่อรองรับการเปิดเสรีอาเซียนในแต่ละมหาวิทยาลัยอาจจะต้องมีการเตรียมแผนการรองรับการพัฒนาบุคลากรและการแลกเปลี่ยนเคลื่อนย้ายของบุคลากรเหล่านี้ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

14. ด้านการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัย

14.1 การปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนในปัจจุบัน เมื่อภาษาอังกฤษกลายเป็นภาษาของการทำงานในอาเซียน ดังนั้น การศึกษาหรือหลักสูตรการสอนของไทยในปัจจุบันอาจจะ

ต้องมีการปรับปรุงหรือมีการส่งเสริมหลักสูตรการสอนที่เป็นภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะหลักสูตรในกลุ่มสาขาวิชาชีพ 9 สาขา เพื่อให้มีความเป็นสากลสามารถแข่งขันและออกสู่ตลาดอาเซียนได้ รวมทั้งหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยอาจจะต้องมีการเสริมสร้างเนื้อหาและสร้างความเข้าใจให้นักศึกษาของไทยในการตระหนักถึงการเป็นประชาคมอาเซียนร่วมกัน นักศึกษาจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นภาษา วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ การศึกษา ตลอดจนพฤติกรรมผู้บริโภค รวมทั้งรสนิยม ความต้องการบริโภคสินค้า ลักษณะหรือสภาพตลาด การขนส่ง รวมทั้งต้องสามารถวิเคราะห์ผลผลิตผลเสียของการรวมตัวกันของอาเซียนได้ มหาวิทยาลัยอาจจะมี การส่งเสริมหรือเปิดหลักสูตรการเรียนภาษาต่าง ๆ เพื่อให้รองรับกับอาเซียนมากขึ้น (สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2552) มีเน้นการส่งเสริมการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การอาชีพมากขึ้น เพราะหนึ่งในหลักในการศึกษาของอาเซียน คือ ด้านการเรียนรู้ตลอดชีพและการศึกษาเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อสร้างพลังประชาชนและสร้างความเข้มแข็งแก่ประชาคมอาเซียน ดังนั้น ความรู้และการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงเป็นสิ่งสำคัญของการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ปัจจุบันหลายประเทศในอาเซียนได้ให้ความสำคัญต่อการเน้นการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น เช่น ในประเทศสิงคโปร์อุตสาหกรรมในสิงคโปร์ล้วนเป็นอุตสาหกรรมที่พึ่งพาความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้น ในประเทศจึงมุ่งผลิตคนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านนี้เพิ่มมากขึ้น ด้านประเทศเวียดนามรัฐบาลให้ความสำคัญรวมถึงการส่งเสริมผู้ที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับปริญญาตรี ซึ่งขณะนี้เวียดนามมีผู้ที่จบปริญญาเอกด้านวิทยาศาสตร์มากกว่าประเทศไทย และทักษะทางคณิตศาสตร์เทียบเท่ากับประเทศจีน ดังนั้น ภาคการศึกษาของไทย จึงต้องมีการเน้นการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ให้แก่นักเรียน/ นักศึกษาของไทยให้มากขึ้น รวมทั้งการรู้เท่าทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เป็นแนวทางหลักในการศึกษาและพัฒนาประเทศให้มีศักยภาพในการแข่งขันกับกลุ่มประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนได้

14.2 การปรับปรุงหลักสูตรและคุณภาพทางการศึกษาเพื่อรองรับการเปิดเสรี

ด้านการศึกษาในอนาคต ตามกรอบข้อตกลงการค้าเสรีแห่งภูมิภาคอาเซียนมีผลทำให้สถาบันการศึกษาของไทย ต้องเข้าสู่ยุคของความร่วมมือระหว่างสถาบันในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน และจำเป็นต้องมีการดำเนินงานตามเงื่อนไขตามข้อตกลงร่วมมือดังกล่าว รวมทั้งนโยบายรัฐบาลที่พยายามผลักดันให้เกิดการเปิดเสรีทางการศึกษาเกิดขึ้น เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาของประเทศ ตลอดจนเพื่อเป็นแรงจูงใจให้สถาบัน การศึกษาต่างประเทศที่สนใจเข้ามาลงทุนจัดการศึกษาในประเทศมากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลในอนาคตประเทศไทยจะมีการเปิดเสรี

ด้านการศึกษาและทำให้นักศึกษามีทางเลือกในการเลือกเรียนมหาวิทยาลัยที่แตกต่างหลากหลายมากขึ้น สำหรับการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อการเปิดเสรีด้านการศึกษาของอุดมศึกษาของไทยในอนาคตนั้นหลักสูตรและแนวทางการจัดการศึกษาของไทยควรจะต้องจัดการศึกษาให้มีความเป็นนานาชาติมากขึ้น เพื่อรองรับกับตลาดทางการศึกษาและการแข่งขันในอนาคต ซึ่งจากการศึกษาวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไทยโดย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พบว่า อุดมศึกษาของไทยมีจุดแข็งที่สามารถแข่งขันได้ เช่น มีจุดแข็งในด้านการเรียนการสอนและความเข้มแข็งทางวิชาการในสาขาที่เป็นความต้องการของประเทศ เช่น สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ เวชศาสตร์เขตร้อน เกษตรเขตร้อน การท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมเกษตร มีศูนย์กลางความเป็นเลิศทางวิชาการศูนย์วิจัยที่มีศักยภาพในการสร้างร่วมมือทางวิชาการการวิจัยกับต่างประเทศ มีมาตรฐานและความเข้มแข็งทางวิชาการที่เป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ และมีหลักสูตรนานาชาติ

14.3 การเตรียมพร้อมสำหรับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายอาชีพ ตามข้อตกลงยอมรับร่วมกันหรือจากผลการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ได้กำหนดข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพหลัก (Mutual recognition arrangements: MRAs) เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพ หรือแรงงานเชี่ยวชาญ ผู้มีความสามารถพิเศษของอาเซียนได้อย่างเสรีในการไปทำงานกลุ่มประเทศอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ซึ่งสาขาวิชาชีพหลักที่ได้กำหนดครอบคลุมไว้ 8 อาชีพ ได้แก่ อาชีพวิศวกร อาชีพพยาบาล อาชีพสถาปนิก อาชีพนักสำรวจ อาชีพนักบัญชี อาชีพทันตแพทย์ อาชีพแพทย์ และได้มีมติภายหลังเพิ่มอีก 1 สาขาวิชาชีพ คือ ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรีในกลุ่ม 9 อาชีพนั้น มีผลดีต่อไทยไม่น้อยเพราะจะทำให้ผู้จบการศึกษาในสายวิชาชีพทั้ง 9 ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีจนถึงปริญญาเอก มีตลาดงานที่เปิดกว้างเพราะหากสามารถสอบผ่านใบประกอบวิชาชีพก็สามารถเข้าไปทำงานในประเทศนั้นได้ แต่อุปสรรคสำคัญอย่างหนึ่ง คือ ปัญหาด้านภาษาที่อาจทำให้นักวิชาชีพของไทยไม่สามารถแข่งขันกันแรงงานชาติอื่น ซึ่งมีผลทำให้ตำแหน่งหรือค่าจ้างที่แรงงานไทยได้รับอาจจะต่ำกว่าแรงงานอาเซียนด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยการเตรียมการรองรับการเคลื่อนย้ายของแรงงานสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของกระทรวงแรงงาน

บทบาทของมหาวิทยาลัยในกระบวนการยกระดับความเป็นประชาคมอาเซียน

มหาวิทยาลัยในฐานะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตออกสู่ภาคตลาดแรงงาน และพัฒนาบัณฑิตให้มีศักยภาพ และมีความพร้อมอย่างเต็มที่ในการแข่งขันกับภายนอก โดยเฉพาะบทบาทการสร้างความพร้อมในการเป็นประชาคมอาเซียนดังนี้ (วัชรภรณ์ ทวีกุล, 2558, หน้า 110-129)

1. ภารกิจการผลิตบัณฑิต สำหรับภารกิจด้านการผลิตบัณฑิต เป็นการจัดการเรียน การสอนทั้งในระดับบัณฑิต มหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต ทั้งนี้เพื่อผลิตคนให้ไปปรับใช้สังคมระดับ ภูมิภาค มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องแสดงบทบาทดังต่อไปนี้

1.1 ผู้พัฒนาหลักสูตรเพื่อปรับใช้ประชาคม ผลจากการเป็นประชาคมอาเซียนจะทำให้ การเคลื่อนย้ายกำลังคน นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาเป็นไปโดยสะดวกขึ้น และการเปิดเสรี การค้าบริการด้านการศึกษาระหว่างประเทศจะส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายองค์ความรู้ ภาษาวัฒนธรรมระหว่างกัน ฉะนั้นการผลิตบัณฑิตถือเป็นพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยที่ต้องมีการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน มหาวิทยาลัยจึงต้องมีการปรับปรุง หรือพัฒนาหลักสูตรในระดับต่าง ๆ ให้เป็นสากลมากขึ้น

1.2 การสอนและฝึกอบรมทางด้านภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยมีการปรับปรุงหรือ พัฒนาหลักสูตร โดยเพิ่มวิชาที่จำเป็นเกี่ยวกับอาเซียน โดยเฉพาะภาษาอังกฤษที่ได้ถูกกำหนดให้เป็น ภาษาราชการของอาเซียน ต้องเพิ่มการเรียนการสอนที่ใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น หรือรายวิชาใน หลักสูตรอาจจะต้องมีการเพิ่มภาษาอังกฤษเฉพาะด้านเข้ามาบรรจุไว้ในหลักสูตร เช่น ภาษาอังกฤษ สำหรับรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นต้น หรือมีการเพิ่มวิชาภาษาอาเซียน เข้ามาในหลักสูตรเพื่อให้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้พร้อมกันนี้ยังต้องเร่งให้มีการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับวิชาภาษาอาเซียนอย่างจริงจัง

1.3 เป็นห้างสรรพสินค้าทางปัญญา การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอาเซียนนี้ อาจจะต้องมีความเกี่ยวเนื่องไปถึงอาจารย์ผู้สอน หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านภาษาเข้ามาเป็น ผู้ถ่ายทอดความรู้ อาจจะต้องมีการเปิดรับอาจารย์ผู้สอนจากต่างชาติเข้ามาเป็นอาจารย์ประจำใน มหาวิทยาลัยหรืออาจจะต้องมีการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยให้สามารถสอนภาษา ประเทศอาเซียนได้ หรืออาจมีโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรให้ไปศึกษาดูงานหรือไปทดลองสอน ในประเทศอาเซียนด้วย

1.4 การเป็นทูตสถานสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การจัดการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนก็ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิด การรับรู้จนเกิดความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ ของอาเซียนไม่ว่าจะเป็นจุดกำเนิดของอาเซียน กฎบัตร อาเซียน สัญลักษณ์อาเซียน ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะ 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียน (ASEAN Economic community หรือ AEC) พร้อมทั้งมีความรู้ความเข้าใจถึงความมุ่งหมาย อันสำคัญของประชาคมทั้ง 3 ได้ และความสัมพันธ์กับภายนอกอาเซียน รวมทั้งการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน เนื่องจากอาเซียนประกอบด้วย สมาชิก จำนวน 10 ประเทศ จำเป็นต้องสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านใน

อาเซียน เนื่องจากแต่ละประเทศในอาเซียนมีความแตกต่างกันในหลายประเด็น เช่น ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ดังนั้น จึงต้องมีการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งการสร้างความรู้ความเข้าใจจะทำให้เกิดความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และสามารถสร้างลักษณะร่วมทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่คล้ายกันให้เกิดขึ้นได้ เช่น การจัดการศึกษาเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเน้นสร้างความรู้สึกร่วมรับในความแตกต่างว่าในขณะนี้จะเป็นประเทศในกลุ่มเดียวกัน อาจต้องปรับวิธีการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในกรณีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งอาจจะเคยมีปัญหาต่อสู้กันในอดีตให้เป็นลักษณะการเรียน โดยมีเนื้อหาเป็นการเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจในเหตุการณ์ในอดีตตามมุมมองการรับรู้ของแต่ละชาติ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในลักษณะดังกล่าวจะเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งและเป็นการเรียนรู้ที่ไม่ได้พิสูจน์เรื่องในอดีตว่าฝ่ายใดเป็นฝ่ายถูกผิดซึ่งจะนำมาซึ่งความขัดแย้งกันได้อีกในอนาคต หากแต่เป็นการเรียนรู้เพื่อยอมรับในความแตกต่างระหว่างประเทศเพื่อจะอยู่ร่วมกันเท่านั้น

2. ภารกิจด้านการวิจัย การวิจัยถือเป็นพันธกิจอันหนึ่งของมหาวิทยาลัยที่มุ่งจะผลิตผลงานวิจัย และนำผลงานวิจัยมาใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และพัฒนาสังคมได้ โดยมหาวิทยาลัยได้สนับสนุนส่งเสริมให้คณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ได้มีการพัฒนาองค์ความรู้ในรูปแบบของทำการวิจัยและบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นการวิจัยในชั้นเรียนหรือการวิจัยเชิงพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์วิชาที่เรียน ฉะนั้นเมื่อเกิดเป็นประชาคมอาเซียนมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีบทบาทในการพัฒนาการวิจัย ดังนี้

2.1 ผู้นำทางด้านการกระบวนทัศน์ระเบียบวิธีวิจัย มหาวิทยาลัยถือว่าเป็นสถาบันสร้างปัญญาให้แก่สังคม อย่างไรก็ตามยังมีประเด็นที่ยังไม่สามารถสร้างความกระจำให้กับสังคมอีกมากมาย เช่น ความเชื่อหรือความเห็นบางอย่างอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาคมอาเซียนก็เป็นได้ ซึ่งเป็นเพราะยังไม่สามารถออกแบบระเบียบวิธีให้ได้มาซึ่งคำตอบได้ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงต้องแสดงบทบาทการสร้างทัศนคติระเบียบวิธีวิจัยให้ก้าวหน้าเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์ปัญญาให้แก่พลเมืองประชาคมอาเซียน

2.2 ผู้นำทางด้านการวิจัยและพัฒนา กล่าวคือ มหาวิทยาลัยอาจจะต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยเชิงพื้นที่มากขึ้น โดยมีการขยายพื้นที่การวิจัยให้กว้างขึ้นครอบคลุมไปถึงพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน หรืออาจจะมีการกำหนดกรอบการวิจัยให้กว้างขึ้นและมีทิศทางวิจัยให้สอดคล้องสัมพันธ์กับความเป็นอาเซียน นอกจากนี้ แล้วอาจจะต้องมีการดำเนินการวิจัยร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่หลากหลาย

2.3 ผู้นำทางการวิจัยเชิงพื้นที่ การวิจัยเชิงพื้นที่เป็นการวิจัยที่ลงไปดำเนินการในพื้นที่เป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่ง และต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและภาควิชาการให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นแก้ไขปัญหาในพื้นที่นั้น ๆ หรือพัฒนาพื้นที่นั้น ๆ มหาวิทยาลัยเป็นองค์กรภาควิชาการที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการวิจัยถือเป็นตัวหลักในการเข้าไปเชื่อมโยงให้เกิดการแก้ปัญหา หรือพัฒนาพื้นที่นั้น ๆ โดยใช้รูปแบบของการวิจัยในการสำรวจปัญหาสำรวจความต้องการของพื้นที่นั้น ๆ แล้วหาข้อสรุปนำเสนอในรูปแบบของนโยบายเพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้นำไปแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาต่อไปในอนาคต

3. การกิจบริการวิชาการการบริการวิชาการเป็นหนึ่งในภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพึงให้บริการวิชาการแก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติในรูปแบบต่าง ๆ ตามความถนัด ความเชี่ยวชาญของมหาวิทยาลัย รูปแบบการให้บริการทางวิชาการมีความหลากหลาย เช่น การให้คำปรึกษา ให้การอบรม จัดประชุม หรือสัมมนาวิชาการแก่สังคมชุมชน การให้บริการทางวิชาการนอกจากเป็นการทำประโยชน์สังคมแล้ว มหาวิทยาลัยยังได้รับประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ด้วย กล่าวคือ สามารถเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์อันจะนำมาสู่การพัฒนาหลักสูตร หรืออาจารย์สามารถนำเอาความรู้มาบูรณาการเพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านการจัดการเรียนการสอนได้ ต่อมาเมื่อเป็นประชาคมอาเซียนมหาวิทยาลัยคงต้องมีบทบาทในการบริการวิชาการแก่สังคมชุมชน ดังนี้

3.1 เป็นแหล่งเรียนรู้ กล่าวคือ แหล่งเรียนรู้ถือเป็นตัวเชื่อมโยงเรื่องราวต่าง ๆ ในท้องถิ่นและมหาวิทยาลัยให้มีความใกล้ชิดกัน แหล่งเรียนรู้ช่วยให้สามารถพัฒนาความคิด ทักษะ ค่านิยม และพัฒนาคุณลักษณะของบุคคลให้เกิดการเรียนรู้ รักการเรียนรู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ ดังนั้น การเพิ่มศักยภาพของคนให้สูงขึ้นเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้จำเป็นต้องใช้แหล่งเรียนรู้เข้ามาช่วยมหาวิทยาลัยในฐานะเป็นองค์กรแห่งความรู้จะต้องมีการจัดการให้เกิดเป็นแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเปิดกว้างให้สังคม ชุมชน ทั้งภายในและภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นการจัดแหล่งเรียนรู้ที่รวบรวมกิจกรรมต่าง ๆ ไว้หรือเรียกว่า แหล่งกิจกรรม แหล่งทัศนศึกษา แหล่งฝึกงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ แหล่งประกอบอาชีพตามสายงานที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา และแหล่งข้อมูลข่าวสารสารสนเทศต่าง ๆ เป็นต้น

3.2 เป็นผู้ให้บริการวิชาการเชิงรุก มหาวิทยาลัยต้องให้บริการวิชาการภายนอกประเทศเพิ่มขึ้น โดยอาจจะต้องมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (Memorandum of Understanding: MOU) ร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้านที่เกี่ยวกับการบริการวิชาการหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านอาชีพ เช่น การท่องเที่ยว การโรงแรม หรือมหาวิทยาลัยต้องจัดให้มีโครงการบริการ

วิชาการแก่ชาวต่างชาติที่เข้ามาในประเทศ เช่น โครงการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวให้กับชาวต่างชาติ โดยให้นักศึกษาที่เรียนในสาขาวิชาการท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการหรือจัดโครงการสอนภาษาไทยแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น

3.3 เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการกล่าวคือ เมื่อมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงพื้นที่แล้วทำให้มหาวิทยาลัยมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาสังคมซึ่งเรียกว่าข้อมูลเชิงประจักษ์หรือผลการวิจัยนั้น มหาวิทยาลัยก็เผยแพร่ผลงานวิจัยในรูปแบบเชิงนโยบายสาธารณะเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปกำหนดเป็นนโยบายเพื่อพัฒนาสังคมต่อไป ซึ่งมีมหาวิทยาลัยเป็นผู้ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผน แผนงาน หรือโครงการต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาสังคม

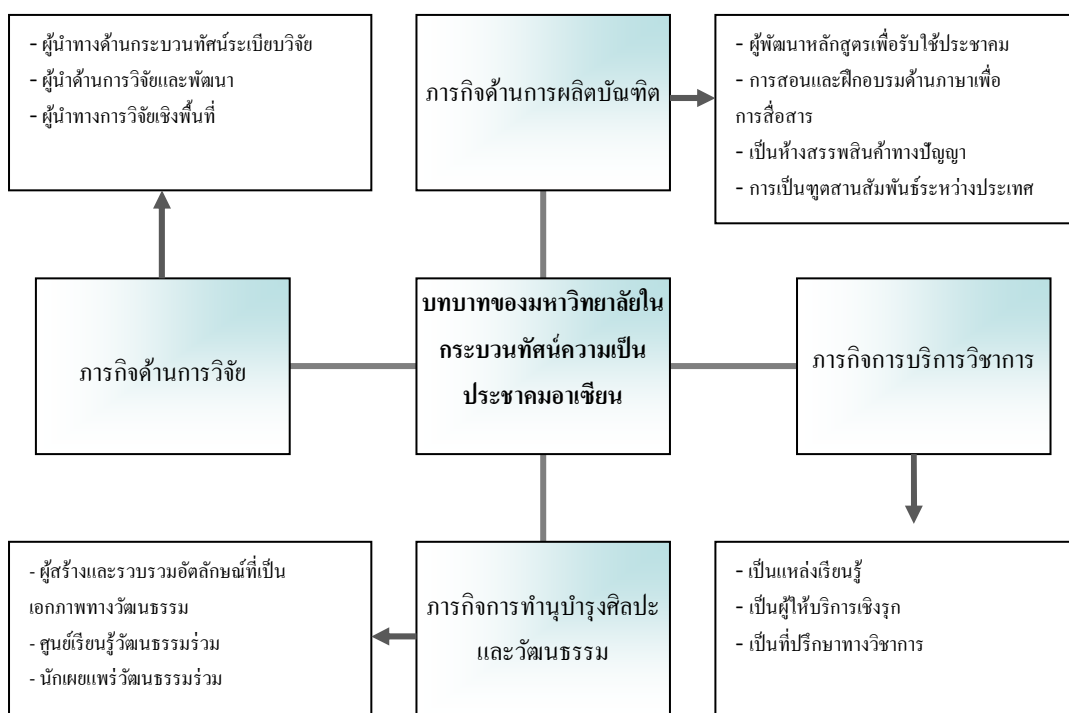
4. การกิจการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ประเทศไทยเป็นประเทศที่มี ศิลปะและวัฒนธรรมที่หลากหลายในแต่ละท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมการแต่งกายที่แตกต่างกันของ 4 ภาค วัฒนธรรมการบริโภคอาหารที่แตกต่างกัน ความเชื่อ ค่านิยมที่แตกต่างกัน รวมไปถึงประเพณีที่แตกต่างกันด้วย เช่น ประเพณีสงกรานต์ ลอยกระทง แห่เทียนพรรษา แข่งเรือ ซึ่งศิลปะและวัฒนธรรมเหล่านี้ถือเป็นสิ่งที่โดดเด่น และมีชื่อเสียงของประเทศไทยทำให้ต่างชาติรู้จักมากขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เราชาวไทยจำเป็นต้องมีการทำนุบำรุงอนุรักษ์ พื้นฟู หรือสืบสานให้คงอยู่คู่บ้านคู่เมืองตลอดไป การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมเหล่านี้ถือเป็นพันธกิจสำคัญประการหนึ่งของมหาวิทยาลัย ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงต้องมีการดำเนินงานในด้านนี้ให้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ ดังนี้

4.1 ผู้สร้างและรวบรวมอัตลักษณ์ที่เป็นเอกภาพทางวัฒนธรรม เนื่องจากอาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแต่งกายอาหาร เทศกาล และประเพณีต่าง ๆ และแต่ละประเทศก็มีความโดดเด่น หรือมีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง มหาวิทยาลัยจึงต้องทำหน้าที่เหมือนกับเป็นบรรณาธิการที่ต้องรวบรวมผลงานทางวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละประเทศให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางวัฒนธรรม

4.2 ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมร่วม โดยอาจมีจุดเน้นเฉพาะความแตกต่างของแต่ละมหาวิทยาลัยในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งมหาวิทยาลัยจะต้องมีการส่งเสริมหรือจัดให้มีกิจกรรมที่เน้นการทำนุบำรุงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเหล่านี้ไว้ให้เป็นจุดเด่นของท้องถิ่นนั้น ๆ นอกจากการทำนุบำรุงอนุรักษ์ สืบสานศิลปวัฒนธรรมแล้วนั้น ยังจำเป็นต้องมีการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของประเทศตนในต่างประเทศด้วย เพื่อให้ต่างประเทศได้รู้จักศิลปวัฒนธรรมของไทยมากขึ้น การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมนี้ถือเป็นภารกิจอันหนึ่งที่มีมหาวิทยาลัยต้องมีการดำเนินการเนื่องจากว่า

มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์รวมความรู้ความสามารถทั้งทางด้านวิชาการด้านอาชีพ และด้านการแสดง เช่น การแสดงละคร การฟ้อนรำของนักเรียนนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ

4.3 นักเผยแพร่วัฒนธรรมร่วม มหาวิทยาลัยจะต้องดำเนินการติดต่อประสานเพื่อให้ ศิลปวัฒนธรรมของประเทศไทยได้มีโอกาสไปเผยแพร่ในต่างประเทศ นอกจากนี้ แล้วมหาวิทยาลัย ยังต้องมีการหาจุดร่วมของศิลปวัฒนธรรมประเทศอาเซียนด้วย กล่าวคือ ประเทศอาเซียน 10 ประเทศ ต่างก็มีศิลปวัฒนธรรมที่แตกต่างกันหรือมีศิลปวัฒนธรรมบางอย่างก็มีลักษณะ รูปแบบ ที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้น ศิลปวัฒนธรรมด้านใดที่มีความคล้ายคลึงกันไม่ว่าจะเป็นประเพณีต่าง ๆ มหาวิทยาลัยควรมีการดำเนินการหาวิธีบูรณาการศิลปวัฒนธรรมเหล่านั้นร่วมกันเพื่อให้เป็น อันหนึ่งอันเดียวกัน ดังคำขวัญอาเซียน หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคมจากภารกิจ และบทบาทของมหาวิทยาลัยดังกล่าวสามารถสรุปเป็นผัง โนทัศน์ตามความสัมพันธ์องค์ประกอบ (สัญญา เคนาภูมิ, 2557, หน้า 33-42) โดยพัฒนาจากกระบวนการคิดเชิงเหตุผล (Rational thinking) บนฐานความเป็นไปได้เชิงทฤษฎี (Basedon theory) (สัญญา เคนาภูมิ, 2557, หน้า 4-6) บทบาทมหาวิทยาลัยในกระบวนการทัศนคติความเป็นประชาคมอาเซียน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 บทบาทของมหาวิทยาลัยในกระบวนการทัศนคติความเป็นประชาคมอาเซียน (วัชรารักษ์ ทวีกุล, 2558, หน้า 127)

พัชรราวลัย วงศ์บุญสิน (2555, หน้า 3-40) ได้กล่าวว่า ทิศทางมหาวิทยาลัยที่จะก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียนจะต้องมีการเตรียมแผนการรองรับการพัฒนาบุคลากรและการแลกเปลี่ยนเคลื่อนย้ายของบุคลากรเหล่านี้ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตดังนี้

1. ด้านการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในอนาคตมหาวิทยาลัยจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้ง ในปัจจุบันและอนาคต ดังนี้

1.1 การปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนในปัจจุบัน เมื่อภาษาอังกฤษกลายเป็นภาษาของการทำงานในอาเซียน ดังนั้น การศึกษาหรือหลักสูตรการสอนของไทย ในปัจจุบันอาจจะต้องมีการปรับปรุงหรือมีการส่งเสริมหลักสูตรการสอนที่เป็นภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะหลักสูตรในกลุ่มสาขาวิชาชีพ 9 สาขา เพื่อให้มีความเป็นสากลสามารถแข่งขันและออกสู่ตลาดอาเซียนได้ รวมทั้งหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยอาจจะต้องมีการเสริมสร้างเนื้อหาและสร้างความเข้าใจให้นักศึกษาของไทยในการตระหนักถึงการเป็นประชาคมอาเซียนร่วมกันนักศึกษา จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นภาษา วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ การศึกษา ตลอดจนพฤติกรรมผู้บริโภค รวมทั้งรสนิยม ความต้องการบริโภคสินค้า ลักษณะหรือ สภาพตลาด การขนส่ง รวมทั้งต้องสามารถวิเคราะห์ผลดีผลเสียของ การรวมตัวกันของอาเซียนได้มหาวิทยาลัยอาจจะมีการส่งเสริมหรือเปิดหลักสูตรการเรียนภาษาต่าง ๆ เพื่อให้รองรับกับอาเซียนมากขึ้น เช่น ภาษาพม่า ภาษาบาฮาซา ที่ใช้กันในประเทศอินโดนีเซียที่มาเลเซียและบรูไน (สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2556)

1.2 เน้นการส่งเสริมการเรียน การสอนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาชีพมากขึ้นเพราะหนึ่งในหลักในการศึกษาของอาเซียน คือ ด้านการเรียนรู้ตลอดชีพ และการศึกษาเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อสร้างพลังประชาชนและสร้างความเข้มแข็งแก่ประชาคมอาเซียน ดังนั้น ความรู้และ การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงเป็นสิ่งสำคัญของการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าปัจจุบัน หลายประเทศในอาเซียนได้ให้ความสำคัญต่อการเน้นการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น เช่น ในประเทศสิงคโปร์อุตสาหกรรมในสิงคโปร์ล้วนเป็นอุตสาหกรรมที่พึ่งพาความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้น ในประเทศจึงมุ่งผลิตคนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านนี้เพิ่มมากขึ้น ด้านประเทศเวียดนามรัฐบาลให้ความสำคัญรวมถึงการส่งเสริมผู้ที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ตั้งแต่วัยประถมศึกษาจนถึงระดับปริญญาตรีซึ่งขณะนี้เวียดนาม มีผู้ที่จบปริญญาเอกด้านวิทยาศาสตร์มากกว่าประเทศไทยและทักษะทางคณิตศาสตร์เทียบเท่ากับประเทศจีน

ดังนั้น ภาคการศึกษาของไทยจึงต้องมีการเน้นการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนทางวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ให้แก่นักเรียน/นักศึกษา ของไทยให้มากขึ้น รวมทั้งการรู้เท่าทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เป็นแนวทางหลักในการศึกษาและพัฒนา ประเทศให้มีความศักยภาพในการแข่งขันกับกลุ่มประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนได้ การปรับปรุงหลักสูตรและคุณภาพทางการศึกษาเพื่อรองรับการเปิดเสรีด้านการศึกษาในอนาคต ตามกรอบข้อตกลงการค้าเสรีแห่งภูมิภาคอาเซียนมีผลทำให้สถาบันการศึกษาของไทย ต้องเข้าสู่ยุคของ ความร่วมมือระหว่างสถาบันในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน และจำเป็นต้องมีการดำเนินงานตามเงื่อนไขตามข้อตกลงร่วมมือดังกล่าว รวมทั้งนโยบายรัฐบาลที่พยายามผลักดันให้เกิดการเปิดเสรีทางการศึกษาเกิดขึ้น เพื่อยกระดับ มาตรฐานการศึกษาของประเทศ ตลอดจนเพื่อเป็นแรงจูงใจให้สถาบันการศึกษาต่างประเทศที่สนใจเข้ามาลงทุนจัด การศึกษาในประเทศมากขึ้นซึ่งอาจส่งผลในอนาคต ประเทศไทยจะมีการเปิดเสรีด้านการศึกษาและทำให้นักศึกษามีทางเลือก ในการเลือกเรียนมหาวิทยาลัยที่แตกต่างหลากหลายมากขึ้น

1.3 ระบบการศึกษาไทยจึงต้องมีพัฒนาคุณภาพให้สามารถแข่งขันกับมหาวิทยาลัยของประเทศทั้งในและนอกกลุ่มอาเซียน ได้ซึ่งจากการจัดอันดับ 10 มหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพใน อาเซียน พบว่า ประเทศไทยมี 2 มหาวิทยาลัยที่ติดอันดับ คือ มหาลัมพิดลอันดับที่ 4 และ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอันดับ ที่ 5 และอยู่ในอันดับที่ 42 และ 48 ในเอเชียตามลำดับ หากเทียบการแข่งขันกับกลุ่มประเทศ สมาชิกอาเซียนแล้วการศึกษาของประเทศไทยยังเป็นรองสิงคโปร์และมาเลเซียซึ่งการเปิดเสรีในธุรกิจด้านการศึกษาจะส่งผลให้มีการแข่งขันด้านการศึกษารุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะในประเทศสิงคโปร์ที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้ชาวต่างชาติที่มี ความสามารถโดดเด่นไปศึกษาและทำงานในประเทศได้เพราะมีการสอนหลักสูตรสองภาษา เช่น ภาษาอังกฤษและภาษาจีน ซึ่งเมื่อเทียบคุณภาพและมาตรฐานกับค่าเล่าเรียนที่ไม่สูงมากนักทำสิงคโปร์เป็นคู่แข่งสำคัญของไทยและหลายประเทศ ในอาเซียน นอกจากนี้ อุตสาหกรรมในสิงคโปร์ล้วนเป็นอุตสาหกรรมที่พึ่งพาความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีตลอดจนความโดดเด่นด้านการวิจัยทำสิงคโปร์เป็นตลาดการศึกษาในภูมิภาคที่น่าเกรงขาม แต่หากเทียบกับ ประเทศไทยแล้วเราก็ได้เปรียบในด้านภูมิศาสตร์ที่เป็นศูนย์กลางของอาเซียนที่สามารถเชื่อมโยงประเทศสมาชิกประชาคม อาเซียน และประเทศอาเซียนอื่น ๆ ได้ไม่ยากและมีค่าครองชีพและค่าใช้จ่ายทางการศึกษาถูกกว่าหลาย ๆ ประเทศซึ่งปัจจัยดัง กล่าวส่งผลทำสถาบันการศึกษาของไทยมีโอกาสเปิดรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนมากขึ้น โดยจากข้อมูลของสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษาจัดทำโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2556) ที่ได้สำรวจจำนวนนักศึกษาต่าง ชาติที่เข้ามาเรียนในประเทศไทย ทั้งจากสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชนจำนวน 103 แห่ง พบว่า อัตราเติบโตของการเพิ่ม

จีนของนักศึกษาต่างชาติมีจำนวนเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 25 ต่อปี (เฉลี่ยช่วงปี พ.ศ. 2550-2553) โดยนักศึกษาต่างชาติที่สนใจ เข้ามาศึกษาในไทยมากที่สุด ได้แก่ จีนคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 46.3 ของจำนวนนักศึกษาต่างชาติทั้งหมดรองลงมา ได้แก่ ลาว (ร้อยละ 6.5) พม่า (ร้อยละ 6.5) เวียดนาม (ร้อยละ 5.5) และกัมพูชา (ร้อยละ 4.7) แต่หากรวมนักศึกษาที่มาจากกลุ่มประเทศในอาเซียนทั้งหมด พบว่า มีสัดส่วนรวมกันถึงร้อยละ 26.1 ซึ่งก็สอดคล้อง กับนโยบายการศึกษาของไทยที่ต้องการการเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน และพร้อมที่จะเปิดเสรีการศึกษาให้มีการเคลื่อนย้ายทุนและกำลังคนที่มีความสามารถทางวิชาชีพและด้านภาษาเพิ่มขึ้น โดยการยกระดับคุณภาพ การศึกษาไทยให้เป็นศูนย์กลางทางการศึกษา (Educational hub) โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา ลาว พม่า และ เวียดนาม) ที่ตลาดการศึกษาในประเทศ เวียดนามกำลังเป็นที่น่าสนใจเพราะคนรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาในระดับปริญญาโท เพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 139 ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา

ดังนั้น แนวทางการจัดการศึกษาของไทยควรจะต้องจัดการศึกษาให้มีความเป็นนานาชาติมากขึ้นเพื่อรองรับกับตลาดทางการศึกษา และการแข่งขันในอนาคต ซึ่งจากการศึกษาวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็งของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไทยโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พบว่า อุดมศึกษาของไทยมีจุดแข็งที่สามารถแข่งขันได้ เช่น มีจุดแข็งในด้านการเรียนการสอนและความเข้มแข็งทางวิชาการในสาขาที่เป็นความต้องการของประเทศ เช่น สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ เวชศาสตร์เขตร้อน เกษตรเขตร้อน การท่องเที่ยว และ อุตสาหกรรมการเกษตรมีศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการและศูนย์วิจัยที่มีศักยภาพในการสร้างความร่วมมือทางวิชาการและการวิจัยกับต่างประเทศมีมาตรฐาน และความเข้มแข็งทางวิชาการที่เป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ มีหลักสูตรนานาชาติจำนวน 844 หลักสูตรที่พร้อมรองรับนักศึกษาต่างชาติ และเมื่อพิจารณาถึงสาขาที่นักศึกษาต่างชาติสนใจเข้ามาเรียนในไทย พบว่า อันดับ 1 ได้แก่ สาขาบริหารธุรกิจ (Business administration) ร้อยละ 11.6 รองลงมา ได้แก่ สาขาภาษาไทย (Thai language) สัดส่วนร้อยละ 7.8 สาขาภาษาอังกฤษ (English language) ร้อยละ 3.7 สาขาธุรกิจระหว่างประเทศ (International business) ร้อยละ 3.7 และสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (Thai for communication) ร้อยละ 3.1 โดยเป็นที่น่าสังเกตว่า นักศึกษาจากประเทศจีน จะสนใจเรียนสาขาภาษาไทยมากที่สุด สัดส่วนร้อยละ 15.2 ของนักศึกษาจีนทั้งหมด ส่วนนักศึกษาลาวและ กัมพูชาสนใจเรียนภาษาอังกฤษมากที่สุด ในขณะที่นักศึกษามม่าและเวียดนามจะสนใจเรียนสาขาบริหารธุรกิจมากที่สุด (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2556)

2. การเตรียมพร้อมสำหรับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายอาชีพ ตามข้อตกลงยอมรับร่วมกันหรือจากผลการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 ณ เกาะบาหลีประเทศอินโดนีเซีย ได้กำหนดข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพหลัก (Mutual recognition arrangements: MRAs) เพื่อ อำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพ หรือแรงงานเชี่ยวชาญผู้มีความสามารถพิเศษของอาเซียนได้อย่างเสรีใน การไปทำงานกลุ่มประเทศอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ซึ่งสาขาวิชาชีพหลักที่ได้กำหนดครอบคลุมไว้ 8 อาชีพ ได้แก่ อาชีพวิศวกร อาชีพพยาบาล อาชีพสถาปนิก อาชีพนักสำรวจ อาชีพนักบัญชี อาชีพทันตแพทย์ อาชีพแพทย์และได้มีมติภายหลังเพิ่มอีก 1 สาขาวิชาชีพ คือ ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรีในกลุ่ม 9 อาชีพนั้น มีผลดีต่อไทย ไม่น้อยเพราะจะทำให้ผู้จบการศึกษาในสายวิชาชีพทั้ง 9 ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีจนถึงปริญญาเอก มีตลาดงานที่เปิดกว้าง เพราะหากสามารถสอบผ่านใบประกอบวิชาชีพก็สามารถเข้าไปทำงานในประเทศนั้นได้แต่อุปสรรคสำคัญอย่างหนึ่ง คือ ปัญหาด้านภาษาที่อาจทำให้นักวิชาชีพของไทยไม่สามารถแข่งขันกับแรงงานชาติอื่น ซึ่งมีผลทำให้ตำแหน่งหรือค่าจ้างที่ แรงงานไทยได้รับอาจจะต่ำกว่าแรงงานอาเซียนด้วยกันซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย การเตรียมการรองรับการเคลื่อนย้ายของ แรงงานสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของกระทรวงแรงงาน ศิริเชษฐ สัจจะมาน (2555) ที่พบว่า การเปิดประชาคม อาเซียนในปี พ.ศ. 2558 จะส่งผล ทำให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรีทำให้ตลาดแรงงานมีความยืดหยุ่นมากขึ้นซึ่งข้อได้เปรียบของแรงงานไทย คือ มีจุดเด่นในเรื่องการมีอักษาศัพท์ที่มีใจรักงานบริการปรับตัวและเรียนรู้ งานต่าง ๆ ได้เร็วแต่มีจุดอ่อน คือ ด้านทักษะภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีสารสนเทศ ระเบียบวินัยและการบริหารงาน ไม่กล้าตัดสินใจและขาดการวางแผน อย่างเป็นระบบ ส่วนผลกระทบต่อภาคแรงงานไทยด้านลบนั้นจะทำให้มีการแข่งขันกันสูงในด้านการจ้างงาน เนื่องจาก การเข้ามาทดแทนของแรงงานที่มีค่าตอบแทนต่ำกว่าไทยและอาจจะทำให้แรงงานไทยบางประเภทถูกแย่งงานอาชีพได้ เช่น แพทย์ชาวต่างประเทศมีสัญชาติสิงคโปร์อาจจะ โอนย้ายเข้ามาทำงานในประเทศไทย หรือพยาบาลจากประเทศฟิลิปปินส์ เพราะเป็นประเทศที่ผลิตพยาบาลส่งออก และทำให้บุคลากรวิชาชีพบางส่วนอาจจะเคลื่อนย้ายออกไปทำงานต่างประเทศ ไปยังประเทศที่ให้ค่าตอบแทนสูงอย่างประเทศสิงคโปร์มาเลเซียก็มีผลต่อการขาดแคลนแรงงานในประเทศในบางสาขา เช่น ปัจจุบันประเทศไทยยังขาดแคลนบุคลากรในกลุ่มแพทย์พยาบาล และทันตแพทย์เป็นจำนวนมากเนื่องจากในแต่ละ มหาวิทยาลัยไม่สามารถผลิตบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลและทันตแพทย์ได้ตามความต้องการได้ซึ่งขณะนี้ประเทศไทย สาขาวิชาชีพแพทย์ยังขาดแคลนอยู่ที่ 11,974 อัตรา พยาบาลวิชาชีพ 21,628 อัตรา และทันตแพทย์ที่ 3,267 อัตรา (มติชนสุดสัปดาห์, 2555) นอกจากนี้ ยังพบว่าในด้านของภาษาของแพทย์และพยาบาลไทยที่มีทักษะในการใช้ภาษายังมีน้อยส่วนพยาบาล

แม้จะมีจุดเด่นด้านทักษะการทำงานการมีจิตใจอ่อนโยนและรักการบริการแต่ปัญหาด้านภาษา ทำให้มหาวิทยาลัยที่เปิดหลักสูตร เหล่านี้จะต้องมีการสอนภาษาเพิ่มเติมหรือเปิดหลักสูตรที่เป็น 2 ภาษามากยิ่งขึ้น เพื่อให้พยาบาลไทยสามารถแข่งขันกับ ต่างประเทศไทย รวมทั้งรัฐบาลและ มหาวิทยาลัยควรมีนโยบายสนับสนุนมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาสำหรับวิชาชีพ ที่สามารถ ย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรีในประชาคมอาเซียนเพื่อรองรับการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้นสำหรับวิชาชีพ เหล่านี้รวมทั้ง การเทียบเคียงระบบการศึกษาและใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเพื่อรองรับบัณฑิตของ ไทยให้สามารถไปทำงานประเทศนั้น ๆ ได้ ดังนั้น จากประเด็นต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ อุดมศึกษา ของไทยจึงควรเร่งให้มีการทบทวน ปรับปรุง การกำหนดนโยบาย/ ยุทธศาสตร์ของ มหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์อาเซียนในระดับอุดมศึกษาและนโยบายการพัฒนา ประเทศเพื่อเตรียมตัวรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนทั้งในด้านการเตรียมการแลกเปลี่ยน เคลื่อนย้ายบุคลากร นักศึกษาต่างชาติและนโยบายความร่วมมือทางการศึกษาวิจัยกับ มหาวิทยาลัยในประเทศเพื่อนบ้านที่จะเกิดขึ้นใน อนาคตอันใกล้นี้รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยและบุคลากรทางการศึกษาของไทยเพื่อ การรองรับการพัฒนา และเข้าสู่การแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนในอนาคตได้

นโยบายของกระบวนการพัฒนามหาวิทยาลัย

การจะดำเนินการให้กระบวนการพัฒนามหาวิทยาลัยไทยไปสู่กระบวนการพัฒนาของ มหาวิทยาลัยระดับโลกจะต้องมีแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนที่ชัดเจนจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีความต่อเนื่องในการดำเนินการนโยบายที่จำเป็นต่อกระบวนการพัฒนามหาวิทยาลัย มีดังนี้ (ธีระพร วีระถาวร, 2554, หน้า 1-48)

1. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งโครงการพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษอย่างเป็น รูปธรรม เพื่อให้มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ และมีระบบ การส่งเสริมที่ครบวงจร โดยเริ่มจากการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน
2. สร้างระบบการคัดเลือกนิสิตนักศึกษาให้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดย คำนึงถึงเกณฑ์ที่มีมุมมองหลายมิติ เพื่อมุ่งหวังให้ได้ผู้ที่มีความสามารถในเชิงแก้ปัญหา ในอนาคต
3. ส่งเสริมระบบการคัดเลือกและระบบจูงใจเพื่อให้ได้บุคลากรของมหาวิทยาลัยที่มี คุณธรรมและมีคุณภาพสูง โดยให้คำนึงถึงความภักดีต่อองค์กร
4. ส่งเสริมให้มีการจัดกลุ่มมหาวิทยาลัยตามคุณลักษณะหรือลักษณะการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เช่น ประเทศสิงคโปร์มีการจัดแบ่งกลุ่ม

เป็น 5 ประเภท โดยบางประเภทมีภารกิจหลักในการผลิตงานวิจัย นักวิชาการและผู้บริหารระดับสูงขององค์กร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก

5. สร้างแนวความคิดในการพัฒนาระบบการเรียนการสอนเป็นแนวความคิดในเชิงแก้ปัญหา (Problem solving mindset) เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาจากโครงสร้างที่มีบริบทเป็นฐาน (Content-based structure) เป็นโครงสร้างที่มีความรู้เป็นฐาน (Knowledge-based structure)

6. ส่งเสริมระบบการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยให้เป็นระบบที่มีการปกครองตนเองหรือมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยปรับเปลี่ยนระบบการบริหารมหาวิทยาลัยเป็นระบบการจัดการในเชิงกลยุทธ์

7. ส่งเสริมการมีระบบประกันคุณภาพที่มีเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยและมีความเป็นมาตรฐานสากล เช่น CU-QA และระบบประกันคุณภาพที่คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

8. ส่งเสริมความเป็นไทยในความเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก เพื่อผดุงไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น ความมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งบ่งบอกถึงความเจริญทางจิตใจของชาวตะวันออก

9. ส่งเสริมการบูรณาการระหว่างศาสตร์เพื่อประสมหรือผสมผสานให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถสร้างความแตกต่างในเชิงคุณค่าและคุณภาพ

10. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนเพื่อพัฒนากำลังคนในสาขาวิชาที่ต้องการตลอดจนการพัฒนามหาวิทยาลัยให้มีลักษณะเป็นผู้ประกอบการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

11. ส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือระดับภูมิภาค เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกันในระดับภูมิภาค

12. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ระดับมหาวิทยาลัยเพื่อศึกษาการปรับเปลี่ยนของกระแสโลกาภิวัตน์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เช่น เรื่องของ WTO และ FTA เป็นต้น

13. ส่งเสริมและสนับสนุนการเป็นภาคีทางยุทธศาสตร์กับมหาวิทยาลัยต่างประเทศที่มีโครงสร้างพื้นฐานใกล้เคียงกัน เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือในเชิงพันธมิตร ซึ่งจะช่วยยกระดับในเชิงคุณภาพของสถาบันการศึกษาของประเทศ

สรุป ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า เป็นการคาดการณ์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า ซึ่งการเป็นประชาคมอาเซียนจะส่งผลให้ประเทศไทยต้องวางแผนเตรียมความพร้อมเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นทั้งในด้าน

เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการศึกษา มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นหน่วยงานการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่รับผิดชอบ และมีหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตออกสู่ภาคตลาดแรงงาน และพัฒนาบัณฑิต จึงต้องมีการกำหนดทิศทางให้สอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน นโยบายการพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนตามกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) และยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 และให้สอดคล้องตามภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการและด้านทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมเพื่อผลิตบัณฑิตสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเมื่อมีการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารมหาวิทยาลัยของประเทศไทย

ความหมายอุดมศึกษา

อุดมศึกษา (Higher education) หมายถึง การศึกษาที่สูงขึ้นจากระดับมัธยมศึกษา คำว่า อุดมศึกษามีรากศัพท์มาจากคำบาลี ได้แก่ อุดม หมายถึง สูงสุด และศึกษา หมายถึง การเล่าเรียน ดังนั้น คำว่า “อุดมศึกษา” จึงหมายถึง การเรียนชั้นสูงสุด (สารานุกรมเสรี, 2558) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวดที่ 3 มาตราที่ 16 ได้กล่าวถึง การศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญามีภารกิจหลักในการให้การผลิตแลพัฒนากำลังคนในระดับกลางและระดับสูง การวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ ให้บริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุง ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

ประมวลรัษฎากรมิได้ให้ความหมายของคำว่า มหาวิทยาลัยหรือชั้นอุดมศึกษาไว้เป็นพิเศษ แต่ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 มหาวิทยาลัย หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาที่มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงหลายสาขาวิชา หรือหลายกลุ่มสาขาวิชาเพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญา และประกาศนียบัตรบัณฑิต แก่ผู้สำเร็จการศึกษา รวมทั้งดำเนินการวิจัยและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุง ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ ส่วนคำว่าอุดมศึกษา หมายถึง การศึกษาในระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา ซึ่งตามเจตนารมณ์ของมาตรา 47 แห่งประมวลรัษฎากร มุ่งประสงค์จะแบ่งเบาภาระภาษีให้แก่ผู้มีเงินได้ ซึ่งมีบุตรที่ไม่ได้เป็นผู้เยาว์และอายุยังไม่เกิน 25 ปี แต่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาใด ๆ ในระดับที่สูงกว่ามัธยมศึกษาอันเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในประเทศ มีระดับการศึกษาสูงขึ้น (กรมสรรพากร, 2554)

การบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในประเทศไทย

สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถานที่ให้การศึกษาในระดับปริญญาโดยมุ่งสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีอยู่ 2 ประเภท คือ สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นเอกชน และสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นของรัฐ จากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 มีจำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่จำแนกตามประเภทของสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2557 รวมทั้งสิ้น 155 แห่ง ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 2 ประเภท อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ (วิโรจน์ โชติพิพัฒน์วรกุล, 2554, หน้า 64; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558 ก)

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีจำนวนทั้งสิ้น 81 แห่ง ประกอบด้วย 5 กลุ่ม ได้แก่ มหาวิทยาลัย/ สถาบันของรัฐเดิม 15 แห่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 9 แห่ง มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 15 แห่ง มหาวิทยาลัยไม่กำกับรับ 2 แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่ง จากเดิมมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ไม่มีฐานะเป็นมหาวิทยาลัย แต่ได้มีพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 และพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2548 กำหนดฐานะให้เป็นมหาวิทยาลัย ซึ่งการจัดตั้งและโครงสร้างการบริหารงานเป็นไปในรูปแบบเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐอื่น ๆ มหาวิทยาลัยของรัฐจึงกระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐมี 2 รูปแบบ คือ มหาวิทยาลัยที่เป็นส่วนราชการและมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558 ก) สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 74 แห่ง ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยเอกชน 43 แห่ง วิทยาลัยเอกชน 20 แห่ง และสถาบันเอกชน 11 แห่ง โดยจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การบริการและการจัดการการศึกษาของเอกชนมีความเป็นอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2550 ได้กำหนดให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามหลักการการจัดโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทำหน้าที่เป็นองค์กรในการกำกับ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีอำนาจหน้าที่ในการวางแผนนโยบายและควบคุมดูแลกิจการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน วัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ เป็นสถานศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมของชาติส่วน

ประเภทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมี 3 ประเภท คือ มหาวิทยาลัย สถาบัน วิทยาลัย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550, หน้า 3-29; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558 ก)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวด 5 ที่ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษา มาตรา 34 ได้กำหนดให้ คณะกรรมการการอุดมศึกษามีหน้าที่พิจารณาเสนอมาตรฐาน การอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทาง วิชาการของสถาบันอุดมศึกษา คณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงได้จัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษาเพื่อ ใช้เป็นกลไกระดับกระทรวง ระดับคณะกรรมการการอุดมศึกษา และระดับหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่ การกำหนดนโยบายการพัฒนาการอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่อไป มาตรฐานการอุดมศึกษาที่ จัดทำขึ้นฉบับนี้ได้ใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติที่เปรียบเสมือนร่มใหญ่เป็นกรอบในการพัฒนา โดยมีสาระสำคัญที่ครอบคลุมเป้าหมายและหลักการของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย และเป็นมาตรฐานที่คำนึงถึงความหลากหลายของกลุ่มหรือประเภทของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้ทุกสถาบันสามารถนำไปใช้กำหนดพันธกิจและมาตรฐานของการปฏิบัติงานได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549; กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

มาตรฐานการอุดมศึกษา

มาตรฐานการอุดมศึกษาที่ปรากฏตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 7 สิงหาคม 2549 ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต มาตรฐาน ด้านการบริหารจัดการการอุดมศึกษา และมาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้และ สังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานย่อยทั้ง 3 ด้านนี้ อยู่ในมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ประกอบด้วย มาตรฐานย่อย 3 มาตรฐานเช่นกันคือ มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งใน ฐานะพลเมืองและพลโลก มาตรฐานที่ 2 แนว การจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคม แห่งการเรียนรู้/ สังคมแห่งความรู้ แต่ละมาตรฐานย่อยของมาตรฐานการอุดมศึกษาจะมี ความสอดคล้องและสัมพันธ์กับมาตรฐานย่อยของมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อให้การพัฒนา คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาของชาติ กระทรวงศึกษาธิการ 2549 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2549 ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549)

1. มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต บัณฑิตระดับอุดมศึกษาเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความสำนึกและ

ความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองและพลโลก มาตรฐานนี้มีตัวบ่งชี้หลัก ได้แก่ บัณฑิตมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ของตน สามารถเรียนรู้ สร้างและประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง สามารถปฏิบัติงานและสร้างงานเพื่อพัฒนาสังคมให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล บัณฑิต มีจิตสำนึก ดำรงชีวิต และปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบ โดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมบัณฑิต มีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีการดูแลเอาใจใส่รักษาสุขภาพของตนเองอย่างถูกต้อง เหมาะสม

2. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการการอุดมศึกษา มีการบริหารจัดการการอุดมศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลและพันธกิจของการอุดมศึกษาอย่างมีคุณภาพ

2.1 มาตรฐานด้านธรรมาภิบาลของการบริหารการอุดมศึกษา มีการบริหารจัดการ การอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โดยคำนึงถึงความหลากหลาย และความเป็นอิสระทางวิชาการ มาตรฐานนี้มีตัวบ่งชี้หลัก ได้แก่ มีการบริหารจัดการบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของประเภทสถาบันและสังคม เพื่อเพิ่ม ศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีอิสระทางวิชาการมีการบริหารจัดการทรัพยากรและเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบ ได้มีการจัดการศึกษาผ่านระบบและวิธีการต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและคุ้มค่าคุ้มทุนมีระบบ การประกันคุณภาพเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.2 มาตรฐานด้านพันธกิจของการบริหารการอุดมศึกษา การดำเนินงานตามพันธกิจ ของการอุดมศึกษาทั้ง 4 ด้าน อย่างมีคุณภาพ โดยมีการประสานความร่วมมือรวมพลังจากทุกภาค ส่วนของชุมชนและสังคมในการจัดการความรู้ มาตรฐานนี้มีตัวบ่งชี้หลัก ได้แก่ มีหลักสูตรและ การเรียนการสอนที่ทันสมัย ยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของประเภทสถาบัน และสังคม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการเรียนรู้ และการสร้างงานด้วยตนเองตามสภาพจริง ใช้การวิจัยเป็นฐาน มีการประเมิน และใช้ ผลการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการหลักสูตร ตลอดจนมีการบริหารกิจการนิสิต นักศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตรและการเรียนการสอน มีการวิจัยเพื่อสร้างและ ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์แพร่กระจายความรู้และทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับ สภาพเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ตามศักยภาพของประเภทสถาบันมีการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาความสามารถ ในการแข่งขันได้ในระดับนานาชาติของสังคมและประเทศชาติ มีการให้บริการวิชาการที่ทันสมัย เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของสังคมตามระดับความเชี่ยวชาญของประเภทสถาบัน

มีการประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคธุรกิจอุตสาหกรรมทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของสังคม และประเทศชาติ มีการอนุรักษ์ฟื้นฟู สืบสาน พัฒนา เผยแพร่วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีการปรับใช้ศิลปวัฒนธรรมต่างประเทศอย่างเหมาะสม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

3. มาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ การแสวงหา การสร้าง และการจัดการความรู้ตามแนวทางหรือหลักการอันนำไปสู่สังคมฐานความรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานนี้มีตัวบ่งชี้หลัก ได้แก่ มีการแสวงหา การสร้าง และการใช้ประโยชน์ความรู้ ทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทศ เพื่อเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ มีการบริหารจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ โดยใช้หลักการวิจัยแบบบูรณาการหลักการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หลักการสร้างเครือข่ายและหลักการประสานความร่วมมือร่วมพลังอันนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา

มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาในราชกิจจานุเบกษา ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2554 ตามที่มาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 และมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 คณะกรรมการการอุดมศึกษาประกาศ มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วยมาตรฐาน 2 ด้าน คือ มาตรฐานด้านศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษา และมาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยมาตรฐานย่อยด้าน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านวิชาการด้านการเงิน และด้านบริหารจัดการและมาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วยมาตรฐานย่อย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิตบัณฑิตด้านการวิจัย ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมและได้มีการการจัดกลุ่มกลุ่มสถาบันออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิทยาลัยชุมชน สถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี สถาบันเฉพาะทางและกลุ่มสถาบันที่เน้นการวิจัยขั้นสูงและผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาเอก ตามรายละเอียดดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, หน้า 44-46; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554, หน้า 6-7; มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2556, หน้า 3-4) มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วยมาตรฐาน 2 ด้าน ดังนี้

1. มาตรฐานด้านศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษา ประกอบด้วยมาตรฐานย่อยด้านต่าง ๆ 4 ด้าน 1) ด้านกายภาพสถาบันอุดมศึกษามีอาคารที่ประกอบด้วยลักษณะสำคัญของอาคารเรียนที่ดีมีห้องครบทุกประเภทพื้นที่ใช้สอยที่ใช้ในการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมทุกประเภทมีจำนวนเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนอาจารย์ประจำ จำนวนนักศึกษาในแต่ละหลักสูตร และจำนวนนักศึกษาตามแผนการรับนักศึกษาตามเกณฑ์พื้นที่ใช้สอยอาคารโดยประมาณรวมทั้งต้องจัดให้มีห้องสมุดตามเกณฑ์มาตรฐาน มีครุภัณฑ์ประจำอาคารครุภัณฑ์การศึกษาและคอมพิวเตอร์จำนวนเพียงพอต่อการจัดการศึกษา 2) ด้านวิชาการสถาบันอุดมศึกษามีศักยภาพและความพร้อมในการปฏิบัติการกิจด้านวิชาการสอดคล้องกับวิสัยทัศน์พันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาและแผนการผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองความต้องการของประเทศและผู้ใช้บัณฑิตโดยรวม มีหลักประกันว่าผู้เรียนจะได้รับการบริการการศึกษาที่ดีสามารถแสวงหาความรู้ได้อย่างมีคุณภาพ สถาบันต้องมีการบริหารวิชาการที่มีคุณภาพประสิทธิภาพประสิทธิผลทั้งในด้านการวางแผนรับนักศึกษาและการผลิตบัณฑิตการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนรู้ การประกันคุณภาพการเรียนการสอนและการพัฒนาปรับปรุงการบริหารวิชาการ 3) ด้านการเงินสถาบันอุดมศึกษามีความพร้อมด้านการเงินทั้งงบการเงินรวมและงบที่จำแนกตามกองทุนมีแผนการเงินที่มั่นคงเป็นหลักประกันได้ว่าสถาบันจะสามารถจัดการศึกษาได้ตาม พันธกิจและเป้าหมายที่กำหนดไว้รวมทั้งสอดคล้องกับแผนการพัฒนาในอนาคตเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและผู้ให้บริการอุดมศึกษา สถาบันมีการจัดทำรายงานการเงินที่แสดงถึงรายได้มาของรายได้รายรับการจัดสรรการใช้จ่ายที่มีประสิทธิภาพและทั่วถึงเป็นธรรมอย่างชัดเจนรวมทั้งการนำรายได้ไปลงทุนภายใต้การประเมินและวิเคราะห์ความเสี่ยง มีระบบการติดตามตรวจสอบประเมินผล การปฏิบัติงานควบคู่ไปกับการใช้เงินทุกประเภทและมีระบบการติดตามตรวจสอบผลประโยชน์ทับซ้อนของบุคลากรทุกระดับ 4) ด้านการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ค่านิยมไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และพันธกิจที่กำหนดไว้โดยมีสภาสถาบันทำหน้าที่กำกับนโยบาย การดำเนินการตามแผนการบริหารบุคลากรบริหารงบประมาณและทรัพย์สิน การบริหารสวัสดิการที่จัดให้กับนักศึกษาและบุคลากรทุกระดับรวมทั้งกำกับติดตามตรวจสอบประเมินผล การดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎระเบียบข้อบังคับและกฎหมายที่กำหนดไว้มีการเผยแพร่ผลการกำกับการดำเนินงานของสภาสถาบันและการบริหารจัดการของผู้บริหารทุกระดับสู่ประชาคมภายในสถาบันและภายนอกสถาบันภายใต้หลักธรรมาภิบาลที่ประกอบด้วยหลักความ โปร่งใสหลักความรับผิดชอบหลักการตรวจสอบได้หลักการมีส่วนร่วมและหลักความคุ้มค่า

2. มาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย มาตรฐานย่อยด้านต่าง ๆ 4 ด้าน

2.1 ด้านการผลิตบัณฑิต สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการรับนักศึกษาเข้าเรียนที่มี คุณสมบัติและจำนวนตรงตามแผนการรับนักศึกษาและสอดคล้องกับเป้าหมายการผลิต บัณฑิตอย่างมีคุณภาพสถาบันผลิตบัณฑิตได้ตามคุณลักษณะจุดเน้นของสถาบันตรงตามเป้าหมายที่กำหนด และจัดให้มีข้อเสนอแนะที่ชัดเจนเผยแพร่ต่อสาธารณะในเรื่องหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน คณาจารย์ที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการพัฒนารการเรียนรู้ทั้งในและนอกหลักสูตรและตอบสนอง ความต้องการของนักศึกษา

2.2 ด้านการวิจัย สถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินพันธกิจด้านการวิจัยอย่างมี คุณภาพประสิทธิภาพและภายใต้จุดเน้นเฉพาะโดยมีการดำเนินการตามนโยบายแผนงบประมาณ มีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนคณาจารย์นักวิจัยบุคลากรให้มีสมรรถนะใน การทำวิจัยส่งเสริมและสร้างเครือข่ายการทำวิจัยกับหน่วยงานภายนอกสถาบันเพื่อให้ได้ผลงานวิจัย ผลงานประดิษฐ์และงานริเริ่มสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพมีประโยชน์สนองยุทธศาสตร์การพัฒนา ประเทศสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้ในวงกว้างและก่อให้เกิดประโยชน์แก่ สาธารณชน

2.3 ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม สถาบันอุดมศึกษามีการให้บริการ ทางวิชาการที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งในวงกว้างและกลุ่มเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงทั้งในและ ต่างประเทศซึ่งอาจให้บริการ โดยการใช้ทรัพยากรร่วมกันทั้งในระดับสถาบันและระดับบุคคลได้ ในหลายลักษณะ อาทิ การให้คำปรึกษาการศึกษาวิจัยการค้นคว้าเพื่อแสวงหาคำตอบให้กับสังคม การให้บริการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นต่าง ๆ การจัดให้มีการศึกษาต่อเนื่องบริการแก่ประชาชน ทั่วไปการให้บริการทางวิชาการนี้สามารถจัดในรูปแบบของการให้บริการแบบให้เปล่าหรือเป็น การให้บริการเชิงพาณิชย์ที่ให้ผลตอบแทนเป็นรายได้หรือเป็นข้อมูลย้อนกลับมาพัฒนาและ ปรับปรุงเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่

2.4 ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม สถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินการทำนุ บำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติทั้งในระดับหน่วยงานและระดับสถาบัน มีระบบและกลไก ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ศิลปะและวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน โดยตรงหรือโดยอ้อมเพื่อให้ผู้เรียนและบุคลากรของสถาบันได้รับการปลูกฝังให้มีความรู้ตระหนัก ถึงคุณค่าเกิดความซาบซึ้งและมีสุนทรียะต่อศิลปะและวัฒนธรรมของชาติสามารถนำไปใช้เป็น เครื่องจรรโลงความดีงามในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพมีวิถีชีวิตที่ปรารถนาและเรียนรู้วิธีการ จัดการวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่ไม่พึงปรารถนาได้ สถาบันมีการควบคุมการดำเนินงานด้านนี้

คุณภาพและประสิทธิภาพตามเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของสถาบัน

ประเภทหรือกลุ่มสถาบันที่กำหนดไว้ภายใต้มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา
แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่ม ก วิทยาลัยชุมชน หมายความว่า สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตระดับต่ำกว่าปริญญาตรีจัดฝึกอบรมสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นเพื่อเตรียมกำลังคนที่มีความรู้เข้าสู่ภาคการผลิตจริงในชุมชนสถาบันสนับสนุนรองรับการเปลี่ยนอาชีพพื้นฐาน เช่น แรงงานที่ออกจากภาคเกษตรเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิตอันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนและการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. กลุ่ม ข สถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี หมายความว่า สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีเพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถเป็นหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงในระดับภูมิภาค สถาบันมีบทบาทในการสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานธุรกิจและบุคคลในภูมิภาคเพื่อรองรับการดำรงชีพ สถาบันอาจมีการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะระดับปริญญาโทด้วยก็ได้

3. กลุ่ม ค สถาบันเฉพาะทาง หมายความว่า สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตเฉพาะทางหรือเฉพาะกลุ่มสาขาวิชาทั้งสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์กายภาพวิทยาศาสตร์ชีวภาพสังคมศาสตร์หรือมนุษยศาสตร์รวมทั้งสาขาวิชาชีพเฉพาะทาง สถาบันอาจเน้นการทำวิทยานิพนธ์หรือการวิจัยหรือเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถทักษะและสมรรถนะในการประกอบอาชีพระดับสูงหรือเน้นทั้งสองด้านรวมทั้งสถาบันอาจมีบทบาทในการพัฒนาภาคการผลิตจริงทั้งอุตสาหกรรมและบริการสถาบันในกลุ่มนี้อาจจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่ 1 เป็นสถาบันที่เน้นระดับบัณฑิตศึกษาและลักษณะที่ 2 เป็นสถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี

4. กลุ่ม ง สถาบันที่เน้นการวิจัยขั้นสูงและผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะระดับปริญญาเอก หมายความว่า สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะระดับปริญญาเอกและเน้นการทำวิทยานิพนธ์และการวิจัยรวมถึงการวิจัยหลังปริญญาเอก สถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตที่เป็นผู้นำทางความคิดของประเทศ สถาบันมีศักยภาพในการขับเคลื่อนอุดมศึกษาไทยให้อยู่ในแนวหน้าระดับสากลมุ่งสร้างองค์ความรู้ทฤษฎีและข้อค้นพบใหม่ทางวิชาการ

สรุป การกำหนดทิศทางการบริหารตามภารกิจของมหาวิทยาลัยที่มีประสิทธิภาพจะสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาได้ และต้องให้สอดคล้องกับกลไกการประเมินคุณภาพที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา โดยมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2554 ประกอบด้วย ด้านศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านวิชาการด้านการเงิน ด้านบริหารจัดการและมาตรฐานด้านการดำเนินการ

ตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ ด้านการผลิตบัณฑิตด้านการวิจัย ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ด้านการทํานุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจะเป็นผู้เลือกประเภทหรือกลุ่มสถาบันเองตามปรัชญาวัตถุประสงค์และพันธกิจที่ได้กำหนดไว้ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาอาจเปลี่ยนแปลงกลุ่มที่เลือกไว้ได้

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐ

Knoeles (1970) ได้กล่าวว่า การบริหารงานของสถาบันการศึกษา ประกอบด้วย 2 ด้าน ดังนี้

1. การจัดการทั่วไป เป็นการวางแผนของหน่วยงานเกี่ยวกับการบริหารทั่วไป ความสัมพันธ์ต่อชุมชน งานบุคลากรและเจ้าหน้าที่ งานอาคารสถานที่ และการจัดงบประมาณ และการจัดหาทุน

2. การจัดการบริหารงานวิชาการเป็นการจัดทำระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการการบริหารงานวิชาการและการบริหารหลักสูตร การรับนักศึกษาทรัพยากรการเรียนการสอน การบริหารอาจารย์ งานกิจการนักศึกษา งานกีฬาและพัฒนาศึกษา งานสุขภาพอนามัย งานด้านศาสนา และงานองค์กรบริหารงานสัมพันธ์

โดยสรุป การบริหารสถาบันอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ และประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การบริหารทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ การบริหารจัดการทั่วไป การบริหารงานบุคคล การบริหารการเงิน

ส่วนที่ 2 การบริหารตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ การบริหารงานวิชาการการบริหารงานกิจการนิสิตนักศึกษา การบริหารงานวิจัย การบริหารบริการวิชาการแก่สังคม

ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารสถาบันอุดมศึกษา ซึ่ง มานิต บุญประเสริฐ (2546) ได้ศึกษาวิจัย เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการในสถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

1. ด้านการบริหารจัดการทั่วไป เป็นการบริหารงานที่มุ่งเน้นกลยุทธ์ มีการนำแนวคิดและการจัดการทางการบริหารธุรกิจมาใช้ในการบริหารจัดการองค์การ

2. ด้านการบริหารงานวิชาการเป็นการบริหารงานที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนมากขึ้น มีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนในสาขาวิชาที่เป็นที่ต้องการของตลาด และนำแนวคิดทางการตลาดมาใช้ในการจัดกลุ่มผู้เรียน

3. ด้านการบริหารงานวิจัย มีแนวโน้มที่จะสนับสนุนการวิจัย เพื่อพัฒนาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยชั้นนำของประเทศ ภูมิภาคเอเชีย และนานาชาติ

4. ด้านการบริหารการเงิน มุ่งเน้นการปฏิรูป และปรับปรุงระบบการเงิน และรูปแบบการหารายได้ให้มีการขยายระบบการให้บริการทางการศึกษาที่หลากหลายเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

5. ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ในด้านการบริหารงานบุคลากร กล่าวคือ มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการคัดเลือก การสรรหา และการให้เงินเดือนที่แตกต่างจากระบบราชการ มาנית บุญประเสริฐ (2550, หน้า 12-30) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำ ในระดับอุดมศึกษา ระบุว่าสถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยนั้นถือว่าเป็นสถาบันที่สำคัญ ในสังคมไทย ที่มุ่งสร้างคนไทยให้มีความรู้ความสามารถ และแข่งขันได้ในสังคมโลกที่มีพลวัตสูง ในสภาวะการณ์ปัจจุบันมหาวิทยาลัยต้องปรับตัวและต้องปฏิบัติในสิ่งที่แตกต่างกันไปจากเดิม มหาวิทยาลัยที่สามารถบริหารจัดการตนเองได้เต็มที่ งบประมาณจากรัฐบาลและรายได้ต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยจึงมีความสำคัญในการผลักดันให้สามารถดำเนินการตามนโยบายและบริหารงาน ตามความจำเป็นของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งได้อย่างมีประสิทธิภาพผลการศึกษา พบว่า การบริหาร สถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันอาจแบ่งได้ 2 รูปแบบ คือ การบริหารแบบบริษัท (University company) และการบริหารที่เน้นสังคม (University society) รูปแบบการบริหารทั้งสองรูปแบบ มีแนวคิดที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถเปรียบเทียบกันได้ดัง ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รูปแบบการบริหารสถาบันอุดมศึกษา

แนวคิดหลัก	การบริหารแบบบริษัท	การบริหารแบบที่เน้นสังคม
การประเมินคุณภาพ	คุณภาพตัดสินด้วย ความสามารถของบัณฑิต ในการมีงานทำ และมีการนำ แนวคิดการตลาดมาใช้กับ การจัดการศึกษา	คุณภาพมีความหมายกว้าง โดย คำนึงถึงผลประโยชน์ที่สังคม ได้รับเป็นสำคัญ
ความมีอิสระในการสร้างสรรค์ งานวิชาการ	สถาบันอุดมศึกษาสูญเสีย ธรรมชาติในตัวเองเมื่อนำ แนวคิดการตลาดมาใช้กับ กิจกรรมของสถาบัน	มีอิสระในการหาความจริงและ คิดค้นทางวิทยาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาสามารถ ปฏิเสธที่จะอยู่ภายใต้ การครอบงำของรัฐ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แนวคิดหลัก	การบริหารแบบบริษัท	การบริหารแบบที่เน้นสังคม
การเข้าถึง อุดมศึกษา	จำนวนนักศึกษาที่รับเข้าศึกษา จะต้องสอดคล้องกับความต้องการ ของวิชาชีพนั้น ๆ และมี การจำกัดการรับ ดังนั้น สิทธิ ทางการศึกษาจึงมีไม่พอของ ทุกคนอย่างแท้จริง	การศึกษาเป็นขั้นพื้นฐานของ มนุษย์ สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ จัดการศึกษาให้กับประชาชน ตามความต้องการของเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ดังนั้น คุณภาพและปริมาณจึงต้อง ได้รับการพิจารณาพร้อมกัน
การวิจัย	งานวิจัยมีความสำคัญเป็น อันดับรอง งบประมาณ สนับสนุนการวิจัยจะได้รับ การพิจารณาคือต่อเมื่อมีความ ต้องการจากผู้ใช้ ค่าใช้จ่ายใน การวิจัยและพัฒนา มักจะเป็น ภาระของประเทศที่พัฒนาแล้ว	งานวิจัยเป็นเรื่องหลักของ สถาบันอุดมศึกษา ทั้งงานวิจัย พื้นฐาน งานวิจัยประยุกต์ และ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ด้วยเหตุผล 2 ประการคือ ช่วย พัฒนาความเป็นอิสระทางวิชาการ และเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน
ความสำคัญของ การศึกษา	เงื่อนไขของความสำคัญของการศึกษาขึ้นอยู่กับทรัพยากรที่มี เมื่อใดที่มีงบประมาณจำกัด ความสำคัญของการศึกษาย่อมมีความสำคัญรองลงมา	การศึกษาเป็นกระบวนการทางสังคม เป็นลูกโซ่ของการศึกษา ต้นทุน โอกาสทางการศึกษา เชื่อมโยงกับปัจจัยอื่นในการพัฒนาสังคม
การศึกษา คือ ต้นทุนและ การลงทุน	ต้นทุนทางการศึกษาจะต้อง ควบคุมให้น้อยลง และขึ้นอยู่กับ งบประมาณของรัฐ	การศึกษา คือ การลงทุน ซึ่ง ก่อให้เกิดผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจ และพัฒนาวัฒนธรรม ชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แนวคิดหลัก	การบริหารแบบบริษัท	การบริหารแบบที่เน้นสังคม
ประสิทธิภาพ	วัตถุประสงค์ของการวัดประสิทธิภาพ คือ การคำนวณต้นทุนและผลลัพธ์ที่ได้ด้วยการใช้วิธีการคิดทางเศรษฐศาสตร์	แนวคิดเรื่องประสิทธิภาพไม่จำกัดขอบเขตในเรื่องของเศรษฐศาสตร์และต้นทุนทางบัญชี แต่ต้องคำนึงถึงคุณภาพ ความสอดคล้องและความเท่าเทียมในระยะยาว
การศึกษา ฝึกรวม เป็นฐานการเก็บ ภาษี	ผู้เรียนที่ได้รับการศึกษาฝึกรวมจากสถาบันอุดมศึกษาแล้วจะได้รับผลประโยชน์โดยตรงเป็นรายได้ เมื่อจบการศึกษาเป็นกำไร ดังนั้น รายได้นี้จึงเก็บภาษีได้	รายได้ทางการศึกษาไม่ได้เกิดขึ้นกับบุคคล แต่ก่อให้เกิดรายได้ในระบบนอกการศึกษา เช่น ระบบตลาดงาน ได้คนมีความสามารถไปทำงาน ดังนั้น การศึกษาฝึกรวมจึงไม่สามารถเก็บภาษีได้
การช่วยเหลือ จากรัฐ	ระบบการเงินที่อาศัยการสนับสนุนจากรัฐเป็นระบบที่ล่าช้า คนจนต้องจ่ายภาษีเพื่อช่วยคนรวย ค่าเล่าเรียนเป็นกลไกที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกัน	ระบบการเงินที่ลดการแทรกแซงจากรัฐและใช้ค่าเล่าเรียนเป็นหลัก เป็นระบบที่ยั่งยืน การลดความไม่เท่าเทียมกันต้องเน้นนโยบายของรัฐในเรื่องการเก็บภาษีและการจัดสรรงบประมาณ
ความเท่าเทียมกัน ทางสังคม	ระบบจะก่อให้เกิดความเท่าเทียมกันเมื่อผู้เรียนจ่ายค่าเล่าเรียนเอง ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่แต่ละครอบครัวที่มีเงินต้องจ่ายเงินทุนเพื่อการศึกษาสำหรับผู้ยากจน	การสร้างระบบให้เกิดความเท่าเทียมแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจและนโยบายที่ครอบคลุมถึงความรับผิดชอบของนโยบายของรัฐบาลโดยรวม

เมื่อพิจารณารูปแบบการบริหารสถาบันอุดมศึกษาของไทยในปัจจุบันเปรียบเทียบกับแนวความคิดที่กล่าวมาข้างต้นจะ พบว่า ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนมีลักษณะเป็นการบูรณาการรูปแบบการบริหารทั้งสองแนวความคิดมาใช้ เนื่องจากทั้งสองรูปแบบมีข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ หากมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับเรื่องต้นทุนและผลประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือรูปแบบบริษัท จะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่เป็นทั้งผลบวกและผลลบ เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัยให้ความสนใจกับผลตอบแทนทางการเงินทั้งในเรื่องสอนและการทำวิจัยซึ่งกระทบต่อจรรยาบรรณในฐานะนักวิชาการและมีการสร้างหลักสูตรที่เน้นอาชีพมากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในสังคม ทำให้มีผลกระทบต่อองค์ความรู้ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมทั้งความรู้ในเชิงองค์รวม และความคิดแบบบูรณาการผลในเชิงบวก ได้แก่ การที่มหาวิทยาลัยมีรายได้เพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากความสามารถในการแข่งขันจะก่อให้เกิดการพัฒนาวิทยาลัยในหลายด้านทั้งในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการและสามารถให้ทุนนักศึกษาที่ขาดแคลนได้มากขึ้น มีการเจริญเติบโตของหลักสูตรด้านอาชีพมากขึ้น รวมถึงเป็นการขยายโอกาสความสามารถในการเข้าถึงการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประชาชนทั่วไป

นอกจากนี้ ข้อคิดเห็นของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2548) ได้กล่าวว่า การบริหารงานของสถาบันการศึกษาประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

1. การบริหารการสอน การบริหารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน คือ การอบรมสั่งสอนคนที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่ หรือเป็นผู้ใหญ่แล้วให้เป็นคนดีของสังคม ในปัจจุบันมีความเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของการผลิตบัณฑิต

2. การบริหารการวิจัย การบริหารเกี่ยวกับการสร้างองค์ความรู้ คือ การวิจัยหรือการค้นคว้าบุกเบิกและแสวงหาความรู้ใหม่

3. การบริหารงานวิชาการการบริหารเกี่ยวกับการบริการแก่ชุมชนเป็นจุดมุ่งหมายที่สัมพันธ์กับบทบาททางสังคมของสถาบันอุดมศึกษา โดยเหตุที่สถาบันอุดมศึกษามีวิทยาการ และวิทยาการพร้อมข้อมูลจึงจำเป็นที่สังคมจะต้องใช้ประโยชน์ให้เต็มที่

ซึ่งการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ พิบูล ภูมิโคกรักษ์ (2550, หน้า 138-145) ที่ได้ศึกษา รูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ด้าน

1. ด้านการเรียนการสอน ได้แก่ 1) หลักสูตรตอบสนองให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข 2) การเปิดหลักสูตรใหม่พิจารณาตลาดแรงงาน และบุคลากรที่มีอยู่ ว่ามีความรู้ความชำนาญในหลักสูตรเปิดใหม่ และหลักสูตรที่เปิดควรได้รับการอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัย โดยยึดตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และควรศึกษา

แนวโน้มนำการรองรับของตลาดแรงงาน 3) การพัฒนาหลักสูตรผลิตบัณฑิตที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต มหาวิทยาลัยราชภัฏควมมุ่งผลิตบัณฑิตตามจุดแกร่งหรือเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตกำลังคน

2. ด้านการวิจัย ประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ 1) สนับสนุนการทำวิจัยโดยจัดฝึกอบรมหรือจัดหาที่ปรึกษาเพื่อให้คำแนะนำ 2) มีหน่วยงานกลางดูแลการบริหารจัดการงานวิจัยในภาพรวมของมหาวิทยาลัยเพื่อส่งเสริมและอำนวยความสะดวกแก่นักวิจัย ทำหน้าที่ประสานงานเครือข่ายการวิจัย 3) พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานสากล ให้สามารถสร้างงานวิจัยที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนามหาวิทยาลัยเพื่อท้องถิ่นและสังคมได้

3. ด้านการบริการชุมชน มีประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ 1) เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็น ความรู้ ข้อเสนอแนะในกิจการของมหาวิทยาลัย 2) มหาวิทยาลัยให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ชุมชน ตามความต้องการของชุมชน เน้นบริการชุมชนทุกรูปแบบ สร้างการยอมรับและช่วยให้ชุมชนสามารถพัฒนาและพึ่งตนเองได้ 3) ส่งเสริมและพัฒนาผู้นำชุมชนทุกรูปแบบ เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนอย่างแท้จริง

วิโรจน์ โชติพิพัฒน์วรกุล (2554) ได้สรุปแนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้า กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก มี 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านนโยบายและแผนพัฒนาประเด็นสำคัญ คือ 1) การทบทวนปรัชญาหรือปณิธานให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน รักษาเอกลักษณ์และความเป็นเฉพาะทางของแต่ละวิทยาเขต 2) จัดทำแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

2. ด้านบริหารและการจัดการประเด็นสำคัญ คือ 1) ติดตามผลการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และมีระบบการประเมินคุณภาพขององค์กรและผู้บริหารมหาวิทยาลัย 2) ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารให้มีความคล่องตัว และมีความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการ 3) วางแผนพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพ

3. ด้านบริหารการเงินและทรัพย์สิน ประเด็นสำคัญ คือ จัดทำแผนงบประมาณที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัย

4. ด้านการผลิตบัณฑิต ประเด็นที่สำคัญ คือ 1) พัฒนาหลักสูตรที่ผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาของประเทศในรูปแบบของสหกิจศึกษากับหน่วยงานของรัฐและเอกชน 2) สร้างเครือข่ายทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ

5. ด้านการบริหารงานวิจัย ประเด็นสำคัญ คือ 1) กำหนดนโยบายการวิจัยที่สอดคล้องกับประเด็นงานวิจัยที่สังคมและภาคเอกชนคาดหวัง 2) สร้างเครือข่ายงานวิจัยร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนในท้องถิ่น

6. ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ประเด็นสำคัญ คือ ร่วมมือและสร้างเครือข่ายการให้บริการวิชาการกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น

7. ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเด็นสำคัญ คือ สร้างเครือข่ายทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมระหว่างมหาวิทยาลัย องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น องค์กรของรัฐและเอกชน เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมร่วมกัน

นิจวรรณ วีรวัฒน์ โนม และนางณภัทร รุ่งเนย (2555, หน้า 66-70) ศึกษาวิจัย การบริหารสถาบันอุดมศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ ได้สรุปการบริหารสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การบริหารทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา และส่วนที่ 2 การบริหารตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาโดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถาบันอุดมศึกษา ดังนี้

ส่วนที่ 1 การบริหารทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถาบันอุดมศึกษามีแนวทางดังนี้

1. กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นนโยบายสำคัญของสถาบัน และมีการจัดทำแผนงาน โครงการและกิจกรรม หรือจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานของสถาบันการศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันการศึกษา มีการดำเนินการตามแผนอย่างมีระบบ และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2. ทบทวน ปรับปรุง และพัฒนาโครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการให้สอดคล้องหรือรองรับการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

3. พัฒนานุคลากรทั้งผู้บริหาร อาจารย์ และคณะกรรมการของสถาบันการศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับค่านิยมในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความพร้อมในการดำเนินการตามระบบการบริหารจัดการที่เปลี่ยนแปลง และการจัดการศึกษาตามแนวทางของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งดำเนินชีวิตตามแนวทางของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 2 การบริหารตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์หรือปรับใช้ในการบริหารตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษามีดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร

และการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีแนวทางการดำเนินการดังนี้

1.1 การพัฒนาหลักสูตร มีแนวทางการดำเนินการดังนี้ 1) สถาบันการศึกษาควรนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาพิจารณาปรับปรุง หรือเพิ่มเติมวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตในหลักสูตร 2) จัดการเรียนการสอนอย่างบูรณาการและต่อเนื่อง

1.2 การจัดการเรียนการสอน มีแนวทางในการดำเนินงานดังนี้ 1) เนื้อหาสาระในการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน ควรสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตร 2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิดวิเคราะห์ การจัดการการเผชิญสถานการณ์ การแก้ปัญหา 3) จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการทดลองปฏิบัติจริง 4) วัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะกระบวนการ (Process) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attribute)

2. การบริหารงานกิจการนิสิตนักศึกษา การบริหารงานกิจการนิสิตนักศึกษาเป็นการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อช่วยสร้างบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยมีแนวทางดังนี้ 1) กำหนดระเบียบ ขรรณนิยมประเพณี ส่งเสริมระเบียบวินัย เคารพธรรมเนียมปฏิบัติ 2) ส่งเสริมบรรยากาศด้านคุณธรรม 3) ส่งเสริมการแสวงหาความรู้ และเผยแพร่ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง 4) ส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากรในสถาบัน 5) จัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิตตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 6) เสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. การบริหารงานวิจัย สถาบันการศึกษาควรมีการส่งเสริมองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับผลงานด้านการวิจัยกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ สถาบันการศึกษาควรมีการประสานกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เพื่อร่วมกันผลิตผลงานวิจัยในลักษณะภาคีเครือข่าย โดยการขอทุนวิจัยจากแหล่งเดียวกัน เพื่อเป็นการใช้เงินทุนวิจัยอย่างประหยัด และได้ผลคุ้มค่าที่สุด

4. การบริหารการบริการวิชาการแก่สังคม สถาบันอุดมศึกษามีการบริหารการบริการวิชาการแก่สังคม โดยมีการจัดฝึกอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำองค์ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในหน้าที่การงานเพื่อประโยชน์แก่ตนเอง องค์กร ชุมชน และเผยแพร่ความรู้เพื่อขยายผลต่อไป

สุรพล วงษ์สถิต (2556, หน้า 187-190) ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถาบัน การพลศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า สรุปรูปแบบการบริหารสถาบันการศึกษามี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบาย ปรัชญา วิสัยทัศน์ ด้านโครงสร้างการบริหาร ด้านภารกิจ ด้านการขับเคลื่อนองค์กร และด้านการประเมินและการประกันคุณภาพ โดยทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์สอดคล้องซึ่งกันและกัน โดยมีรูปแบบการบริหารสถาบันการพลศึกษาของประเทศไทย ในทศวรรษหน้า มีดังนี้

1. ด้านการกำหนดนโยบาย ปรัชญา วิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 25 ข้อ ประกอบด้วย ประเด็นเด่น คือ มีนโยบายพัฒนาองค์กรร่วมของวิทยาเขต และ โรงเรียนกีฬาให้เป็นศูนย์รวมแห่ง ปัญหา และมีอุดมคติร่วมกัน มีวิสัยทัศน์ เป็นองค์กรที่สามารถนำยุทธศาสตร์พัฒนากีฬาชาติ ไปสู่การปฏิบัติเพื่อส่งเสริมสุขภาพมวลชนให้มีสุขภาพที่ดี เป็นมหาวิทยาลัยกีฬา (Sport university) โดยเฉพาะสาขาที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาวิทยาศาสตร์กีฬา และการพัฒนาพลศึกษา การทำธุรกิจกีฬา มีความเป็นเลิศในด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนา การเรียนการสอน และการบริหารจัดการเป็นผู้นำในการดูแลนักกีฬาเพื่อทำประโยชน์ให้กับ วงการกีฬา

2. ด้านโครงสร้างการบริหาร ประกอบด้วย 14 ข้อ ประกอบด้วยประเด็นเด่น คือ โครงสร้างการบริหารของสถาบันพลศึกษามีการกระจายอำนาจกำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการมีสถาบันทำหน้าที่วางนโยบาย และกำกับแผนพัฒนาของ สถาบันการพลศึกษา ปรับโครงสร้างการบริหารงบประมาณ โดยการกระจายงบประมาณให้กับ วิทยาเขตบริหารจัดการงบประมาณด้วยตนเอง ปรับโครงสร้างการบริหารงานให้สอดคล้องกับ สภาวะปัจจุบัน ลักษณะงานและขอบข่ายความรับผิดชอบ จัดโครงสร้าง การบริหารเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้การบริหารเป็นไปในทิศทางเดียวกันทุกวิทยาเขต

3. ด้านภารกิจ ประกอบด้วย การบริหารเชิงกลยุทธ์ 19 ข้อ การบริหารงานบุคคล 5 ข้อ การงบประมาณ 14 ข้อ การพึ่งพาตนเอง 4 ข้อ การสอน 3 ข้อ การบริการชุมชน 6 ข้อ การใช้เทคโนโลยี 8 ข้อ การทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 6 ข้อ การสื่อสาร 2 ข้อ ประกอบด้วย ประเด็นเด่น คือ พัฒนาผู้บริหารให้มีทักษะการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ จัดสภาพแวดล้อม และ จัดกิจกรรม วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน สร้างเครือข่าย พัฒนา และจัดหาบุคลากรที่มีคุณภาพ ทั้งของสถาบันการพลศึกษา และ โรงเรียนกีฬาให้สอดคล้อง ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเทคโนโลยี พัฒนาระบบบริหารงบประมาณ การเงิน พัสดุ และบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับสำนักงานอธิการบดี และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ด้านการสอน มีการสนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษา และนักเรียนมีโอกาสทำกิจกรรม เพื่อพัฒนาองค์รวมทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมควบคู่ไปกับการเรียนและการฝึกกีฬา มีการจัดสวัสดิการเพื่อเอื้อต่อการเรียนการสอน การกินอยู่ และการฝึกของกีฬา ด้านการวิจัย มีการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนวิชาสามัญ และการฝึกพัฒนากีฬา สนับสนุนวิจัยบุคลากรเพื่อเป็นองค์ความรู้ในการพัฒนา ด้านการบริการชุมชน เป็นสถาบันที่สามารถให้บริการกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุน และส่งเสริมการบริการด้านข่าวสาร บริการส่งเสริมด้านบริการประสานความรู้ด้านอาชีพแก่ชุมชน สนับสนุนให้เกิดนักวิจัยรุ่นใหม่เพื่อการศึกษา ค้นคว้าองค์ความรู้เพื่อพัฒนาองค์กรและพัฒนาด้านกีฬา และด้านการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีการสร้างองค์ความรู้ใหม่ในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม จัดกิจกรรมส่งเสริม และพัฒนากีฬาไทย จัดกิจกรรมสืบสานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น และจัดตั้งศูนย์กลางขององค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม งานสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. ด้านการขับเคลื่อนองค์กร 8 ข้อ ประกอบด้วยประเด็นเด่น คือ กระจายอำนาจให้ทุกวิทยาเขตบริหารจัดการได้เอง บริหารงานโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วม กำหนดแผนยุทธศาสตร์และกลไกในการขับเคลื่อนบุคลากรในการปฏิบัติงาน พัฒนาศักยภาพบุคลากรโดยการศึกษาดูงาน อบรม และพัฒนาตนเองก่อนเข้าสู่ระบบมหาวิทยาลัยเน้นการบริหารแบบบูรณาการเพื่อประหยัดทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย พัฒนาศักยภาพให้มีความพร้อมในการรองรับการปฏิบัติงานสู่อาเซียน

5. ด้านการประเมินและการประกันคุณภาพ 11 ข้อ ประกอบด้วยประเด็นเด่น คือ การประเมิน และการประกันคุณภาพ เป็นงานหนึ่งของการบริหาร และเป็นภารกิจหลัก สร้างความเข้าใจ และความตระหนักในการประเมิน และการประกันคุณภาพ ให้แก่บุคลากรทุกคน แต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางให้เห็น และข้อเสนอแนะ แต่งตั้งคณะบุคคลทำการตรวจสอบ ทบทวน และรายงานคุณภาพการศึกษา จัดให้มีข้อมูลที่เพียงพอในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อนำมากำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ และแผนพัฒนาคุณภาพของสถาบันฯ กำกับติดตามงานอย่างต่อเนื่อง ให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาคุณภาพของสถาบันฯ โดยจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจน ครอบคลุมงานโครงการ

การบริหารอุดมศึกษากับเงื่อนไขในการร่วมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

อุดมศึกษาในประเทศภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีที่มาจากภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกันและผ่านขั้นตอนการพัฒนาที่หลากหลายอุดมศึกษาในภูมิภาคนี้ได้เผชิญกับความท้าทายมากมายรวมถึงการเพิ่มจำนวนนักศึกษาที่เข้าเรียนระดับมหาวิทยาลัย

การได้รับความรู้และข้อมูลอย่างท่วมท้นเกินกว่ากำลังที่จะรับได้ การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และข้อจำกัดด้านงบประมาณ

จากการวิเคราะห์ประเทศกรณีตัวอย่างในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการวิจัยร่วมระหว่างองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United nations educational, scientific and cultural organization) หรือ ยูเนสโก (UNESCO) และศูนย์ภูมิภาคของซีมีโอว่าด้วยการอุดมศึกษาและการพัฒนา (SEAMEO RIHED) เรื่อง “A situational analysis of higher education reforms in South-east Asian countries” เมื่อปี พ.ศ. 2548 พบว่า แม้ว่าอุดมศึกษาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะมีความแตกต่างและความหลากหลายซึ่งหล่อหลอมมาจากภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ ความพยายามในการสร้างชาติที่แตกต่างกันรวมถึงแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงของโลก แต่ประเทศส่วนใหญ่ในภูมิภาคก็เผชิญกับความท้าทายที่ไม่ต่างกัน 3 ประการดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553, หน้า 12-14)

1. การเพิ่มโอกาสในการเข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของเยาวชนที่มีจำนวนและความต้องการเพิ่มขึ้นในการเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งสถาบันอุดมศึกษาจะต้องคำนึงถึงคุณภาพของการจัดการศึกษาควบคู่ไปด้วย
2. ความหลากหลายของประเภทและหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เพื่อสนองตอบความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ การศึกษาแบบเปิดและการศึกษาทางไกลเป็นรูปแบบการศึกษาที่จะได้รับความนิยมมากขึ้นเพราะสามารถเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาแก่ประชาชน โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยทำงานและผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล นอกจากนี้ การศึกษาข้ามชาติ (Transnational education) ก็มีแนวโน้มจะเติบโตเพิ่มขึ้น
3. การพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษา ได้แก่ การแลกเปลี่ยนนักศึกษา นักวิชาการระหว่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมนานาชาติ รวมถึงทักษะในการติดต่อสื่อสารข้ามวัฒนธรรม และการจัดตั้งวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศแสดงให้เห็นแนวโน้มความสัมพันธ์ทางการศึกษาและอุดมศึกษาไทย ในขณะเดียวกันบางประเทศในภูมิภาคอาทิ ประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ และไทยก็เป็นผู้ส่งออกบริการการศึกษาโดยจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้าน

การผลักดันให้มหาวิทยาลัยของรัฐออกนอกระบบราชการเป็นพัฒนาการอีกประการหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารที่สอดคล้องเหมาะสมกับประเภทและพันธกิจที่มีความหลากหลายของสถาบันอุดมศึกษาซึ่งขยายจำนวนเพิ่มขึ้น และเพื่อเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาบริหารกิจการของตนได้อย่างคล่องตัว ยืดหยุ่นและสามารถสนองตอบ

ความต้องการของตลาดได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ได้มีการปรับโครงสร้างระบบอุดมศึกษาโดยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การปรับรูปแบบการบริหารงานมหาวิทยาลัยของรัฐให้เป็นไปในรูปแบบการบริหารงานของภาคเอกชน (Corporatization) และการสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาการเพิ่มอิสระในการบริหารจัดการแก่สถาบันอุดมศึกษาเพื่อแลกกับการเพิ่มความสามารถในการตรวจสอบได้ (Accountability) เป็นแนวโน้มที่สำคัญของโลกเช่นเดียวกับของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังจะเห็นได้จากการปรับรูปแบบการบริหารงานมหาวิทยาลัยของรัฐให้เป็นไปในรูปแบบการบริหารงานของภาคเอกชนในประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ การจัดตั้งมหาวิทยาลัยในกำกับ (Autonomous universities) ในประเทศอินโดนีเซียและไทย นอกจากนี้ การประกันคุณภาพการศึกษาก็เป็นหัวใจหลักของการสร้างและดำรงความน่าเชื่อถือของหลักสูตรและสถานศึกษา

การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงปัจจุบันการปรับรูปแบบการบริหารงานมหาวิทยาลัยของรัฐส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบการบริหารงานของภาคเอกชน และการสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการจัดการศึกษาการเพิ่มอิสระในการบริหารจัดการแก่สถาบันอุดมศึกษาเพื่อแลกกับการเพิ่มความสามารถในการตรวจสอบได้ ดังจะเห็นได้จากการปรับรูปแบบการบริหารงานมหาวิทยาลัยของรัฐให้เป็นไปในรูปแบบการบริหารงานของภาคเอกชนในประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ และการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในกำกับ (Autonomous universities) ในประเทศอินโดนีเซียและประเทศไทย อย่างไรก็ตามการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารที่สำคัญต้องคำนึงถึงบริบททางสังคม การบริหารจัดการภายในของสถาบันอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนไป ที่สำคัญควรคำนึงถึงหลักประสิทธิภาพ คุณภาพและการแข่งขันทางการศึกษา

สรุป การบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในประเทศไทย มีสอดคล้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษาที่ปรากฏตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการลงวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2549 ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านมาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต ด้านมาตรฐานด้านการบริหารจัดการ การอุดมศึกษา และด้านมาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ และสอดคล้องกับมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาในราชกิจจานุเบกษา ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2554 ตามที่มาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยมาตรฐานย่อย 4 ด้าน คือ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม นอกจากนี้ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐ ส่วนใหญ่จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การบริหารทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

การบริหารจัดการทั่วไป การบริหารงานบุคคล การบริหารการเงิน และส่วนที่ 2 การบริหารตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ด้านการทํานุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม

การพัฒนาารูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐ

การพัฒนาารูปแบบการบริหารสถาบันอุดมศึกษา สุกัญญา โขวิไลกุล (2547, หน้า 4) กล่าวว่า ระบบ หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำงานร่วมกันเพื่อจุดหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง องค์ประกอบที่สำคัญของระบบก็คือ ตัวป้อน (Input) ตัวแปร (Process) และตัวปลาย (Output) ระบบ คือ การรวมตัวขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นอิสระกับกระบวนการหรือวิธีการ เพื่อต้องการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง องค์ประกอบและวิธีการนี้ต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงส่วนหนึ่งจะส่งผลกระทบต่อไปยังองค์ประกอบอื่นด้วย

ระบบต้องมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานและมีโครงสร้างที่ชัดเจนประกอบด้วย ตัวป้อน กระบวนการผลิต ข้อมูลป้อนกลับ ดังนี้ (สุกัญญา โขวิไลกุล, 2547, หน้า 4-5)

ตัวป้อน หมายถึง ทรัพยากรที่นำเข้าสู่กระบวนการผลิต ซึ่งอาจจะเป็นคน หรือวัสดุ สิ่งของที่สัมผัสได้ เช่น เงิน บุคลากร เครื่องจักรและเทคโนโลยี และที่สัมผัสไม่ได้ เช่น เป้าหมาย ปรัชญา พันธกิจ

กระบวนการหมายถึง กิจกรรมที่จะทำให้ตัวป้อนออกมาเป็นผลผลิตได้ตามวัตถุประสงค์ของระบบ

ผลผลิต หมายถึง ผลที่ได้รับจากระบบ โดยผ่านกระบวนการผลที่ได้อาจจะเห็นได้ชัดเจน สัมผัสได้ นับได้ หรือในบางระบบสัมผัสไม่ได้ เช่น ความรู้ หรือประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับการเรียนการสอน จึงต้องมีวิธีการตรวจสอบระบบขึ้นมา คือ ข้อมูลป้อนกลับซึ่งจะพบควบคู่กับโครงสร้างของระบบอยู่เสมอ โดยเฉพาะในยุคมุ่งเน้นประสิทธิภาพจนกล่าวได้ว่า เป็นองค์ประกอบหนึ่งของระบบ

ข้อมูลป้อนกลับ หมายถึง ตัวที่บ่งชี้ว่าผลผลิตของระบบเป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างไรเพียงใด ซึ่งตัวบ่งชี้นี้เป็นข้อมูลที่ใช้วัดประสิทธิภาพของระบบได้ เทคนิควิธีการที่ได้มาซึ่งข้อมูลป้อนกลับ คือ ผลการสอบในระบบการเรียนการสอน ส่วนข้อมูลป้อนกลับสำหรับระบบผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา จะได้จากจำนวนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา การมีงานทำ เป็นต้น

การพัฒนาการบริหารสถาบันอุดมศึกษา ตามโครงสร้างระบบในสถาบันอุดมศึกษา

การพัฒนาการบริหารสถาบันอุดมศึกษา ตาม โครงสร้างระบบในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้ (สุกัญญา โขวิไลกุล, 2547, หน้า 11-12) ตัวป้อน กระบวนการและผลผลิต รวมทั้งข้อมูลย้อนกลับ นอกจากนี้ ยังมีหน้าที่และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ได้แก่ ภารกิจ 4 ประการ

ของสถาบันอุดมศึกษา คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ภายในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งมีโครงสร้าง และองค์ประกอบที่ชัดเจน เช่น ระบบการเรียนการสอน ระบบการทำวิจัย ระบบงานทะเบียนนักศึกษา ระบบการบริการวิชาการ เป็นต้น ซึ่งตัวปลายของระบบย่อยระบบหนึ่งอาจเป็นตัวป้อนของระบบย่อยอีกระบบหนึ่งได้ ดังนี้

ระบบงานของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจึงมีขอบเขต มีอาณาจักรชัดเจน โดยมีการแบ่งสายงานเป็นระดับต่าง ๆ คือ ระดับสถาบัน ระดับคณะ และระดับภาควิชา ทำให้เห็นอำนาจหน้าที่ของระบบย่อยแต่ละระบบชัดเจน ระบบสถาบันอุดมศึกษายังไม่อยู่เดี่ยว ๆ ยังต้องมีสถานะแวดล้อมด้วย ช่วงมีผลกระทบต่อกระบวนการดำเนินงานในระบบ นอกจากนี้ ยังพิจารณาได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาเป็น ระบบเปิด เพราะมีการปฏิสัมพันธ์กับระบบอื่น ๆ ภายนอกอยู่ตลอดเวลา สถาบันอุดมศึกษามีคุณสมบัติของระบบเปิด ได้แก่ มีการปรับเปลี่ยนได้ตามกาลเวลาและสภาพสังคมภายนอก เพราะจะต้องปรับคนให้เข้ากับโลกภายนอก เช่น เมื่อตลาดแรงงานเปลี่ยนไป

ช่วงสภาพการณ์นั้นอาจจะมีความต้องการในสาขาใดมากขึ้น หรือต้องการบัณฑิตที่มีคุณภาพ เช่น ใด สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องปรับแผน หรือทิศทางในการบริหารสถานศึกษา การผลิตบัณฑิต หรือสร้างหลักสูตรใหม่ ๆ ที่ทันสมัยสอดคล้องกับความก้าวหน้าต่าง ๆ ของตลาดแรงงานที่ต้องการ นอกจากนี้ ในกระบวนการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษามีขอบเขตที่เห็นชัดเจนตามลำดับการบริหารงาน และสายการบังคับบัญชา เช่น ขอบเขตของหัวหน้าสาขา หัวหน้าคณะ ขอบเขตของอาจารย์ เป็นต้น และมีตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ระบบย่อยต่าง ๆ เช่น ระบบกลุ่มบุคคล สังคม คือ การรวมตัวของกลุ่มบุคคลในสถาบัน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการและที่สำคัญ สถาบันอุดมศึกษายังเป็นองค์ประกอบของระบบที่ใหญ่ขึ้นไปอีก ซึ่งก็คือ หน่วยงานที่เป็นเจ้าสังกัดของสถาบันอุดมศึกษา การศึกษาสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นระบบทำให้เข้าใจกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งชัดเจน ภาพความสัมพันธ์กับสถานะแวดล้อมภายนอกเป็นข้อมูลป้อนกลับทำให้สถาบันอุดมศึกษาต้องปรับเปลี่ยน โครงสร้างระบบ การดำเนินงานอยู่เสมอ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะระบบอุดมศึกษาของไทยในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก เช่น การออกนอกระบบราชการมีผลให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐต้องปรับเปลี่ยน โครงสร้าง รูปแบบการบริหารเพื่อให้มีประสิทธิภาพสูง เพราะตัวป้อนของสถาบันอุดมศึกษาในด้านงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากรัฐน้อยลง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐจึงต้องเปลี่ยนแนวคิดการบริหารงาน เพื่อให้พึ่งตนเอง ด้านการเงินได้ เป็นต้น

พิบูล ภูมิโลกกรักษ์ (2550, หน้า 137) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏ ภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการชุมชน โดยมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษารูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 จากเอกสารรายงานดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏ แนวคิด ทฤษฎี และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 ร่างรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 วิธีการร่างโดยการวิเคราะห์ข้อมูล โดยพิจารณาเกี่ยวกับ 1) ด้านการเรียนการสอน 2) ด้านการวิจัย 3) ด้านการบริการชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 เกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ โดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ได้แก่ รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการศูนย์ สำนัก

ขั้นตอนที่ 5 ได้รูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547

ซึ่งสอดคล้องกับ วิโรจน์ โชติพิพัฒน์วรกุล (2554, หน้า 192-201) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้า กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EFR (Ethnographic future research) วิธีการวิจัยได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการพัฒนาและการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกในภาพรวมและพันธกิจหลัก ได้การสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาและการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกในภาพรวมและพันธกิจหลัก ได้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีความหลากหลายและเป็นผู้มีประสบการณ์ทางการศึกษา การจัดการและการบริหารองค์การ

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของแนวทางการพัฒนาและการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกโดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

นอกจากนี้ สุรพล วงษ์สถิต (2556, หน้า 130-136) ได้ศึกษา รูปแบบการบริหารสถาบันการพลศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณาด้วยเดลฟายเทคนิค (Ethnographic delphi future research: EDFR) มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษารูปแบบการบริหารสถาบันการพลศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า คือ 1) สังเคราะห์เอกสาร เกี่ยวกับประวัติ สภาพการบริหารและยุทธศาสตร์สถาบันการพลศึกษาในปัจจุบัน และเขียนออกมาเป็นแบบสัมภาษณ์ในขั้นต่อไป 2) สัมภาษณ์ โดยใช้เครื่องมือการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณา ด้วยเคลฟายเทคนิค (Ethnographic delphi future research: EDFR) และด้วยการจัดทำแบบสอบถามด้วยเทคนิคเคลฟาย (Delphi) 3 รอบ ทั้งอนาคตภาพด้านที่ดี (Optimistic realistic) อนาคตภาพด้านที่ไม่ดี (Pessimistic realistic) และอนาคตที่คาดว่ามีโอกาสที่จะเกิดขึ้นจริง หรือที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถาบันการพลศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า โดยการสร้างแบบสนทนากลุ่ม (Focus group discussions) โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายด้วยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

สรุป การพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยของประเทศไทยจะต้องมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบและตามหน้าที่วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ในภารกิจ 4 ด้าน คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นระบบทำให้เข้าใจกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งชัดเจน และภาพความสัมพันธ์กับสถานะแวดล้อมภายนอก เป็นข้อมูลป้อนกลับทำให้สถาบันอุดมศึกษาต้องปรับเปลี่ยนเพื่อให้เหมาะสมกับสถานะแวดล้อมที่เปลี่ยนไปที่จะเกิดผลกระทบกับสถาบันอุดมศึกษา

แนวคิดการบริหารมหาวิทยาลัยที่เป็นสากล

มหาวิทยาลัยที่ดี 10 อันดับแรกของโลก ส่วนใหญ่จะเป็นประเทศใน โชนตะวันออก อย่างสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร และผลการจัดอันดับของ The Times Higher Education World University Rankings 2015 มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้อันดับ 1 ไปครอง อันดับ 2 มหาวิทยาลัย เคมบริดจ์ อันดับ 3 มหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ด อันดับ 4 สถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์ อันดับ 5 มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (The Times Higher Education World University Rankings 2015, 2015) ส่วนผลการจัดอันดับ QS World University Rankings ในปี ค.ศ. 2014-2015 อันดับ 1 สถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์ อันดับ 2 มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ อันดับ 3 วิทยาลัยอิมพีเรียลลอนดอน อันดับ 4 มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด อันดับ 5 มหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ด (QS World University Rankings, 2014) มหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพติดอันดับโลกส่วนใหญ่จะอยู่ในเกณฑ์ที่สูง จากดัชนีชี้วัดทุกด้านของการจัดอันดับในนานาชาติ เพราะมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่ มุ่งมั่น

ในการพัฒนาคุณภาพการสอนอยู่เสมอ และมีการสร้างระบบการบริหารมหาวิทยาลัยที่ดี ดังนี้ (มานิต บุญประเสริฐ, 2546, หน้า 42-44)

1. การบริหารมหาวิทยาลัยในสหราชอาณาจักร สภาพของมหาวิทยาลัย

ในประเทศอังกฤษ ปัจจุบันประกอบด้วยมหาวิทยาลัยของรัฐเป็นส่วนใหญ่ คือ มีจำนวนทั้งสิ้น 114 แห่ง มีมหาวิทยาลัยเอกชน 3 แห่ง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของอังกฤษ มีหลายปัจจัย เช่น อัตราการเติบโตของนักศึกษาต่างชาติ การพัฒนาการเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางการวิจัยการมีหลักสูตรใหม่ ๆ จากต่างประเทศ แต่ที่เป็นแรงผลักดันมากที่สุด คือ งบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาลมีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ ทำให้เกิดความกดดัน และเกิดนวัตกรรมทางการจัดการศึกษา และการบริหารสถาบันอุดมศึกษาที่น่าสนใจหลายรูปแบบ ส่วนใหญ่มหาวิทยาลัยจะเน้นการดำเนินการที่แต่ละมหาวิทยาลัยเชี่ยวชาญที่สุด เช่น เป็นมหาวิทยาลัยวิจัย เป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นเลิศในการสอน เน้นสร้างเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในระดับภูมิภาคกับเศรษฐกิจ นอกจากนี้ มีการนำรูปแบบการจัดการศึกษาแบบมหาวิทยาลัยเอกชนในสหรัฐอเมริกา มาเป็นต้นแบบ รูปแบบมหาวิทยาลัยในสหราชอาณาจักรแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้ (มานิต บุญประเสริฐ, 2546, หน้า 42-44)

1.1 วิทยาลัยชุมชน (Community college) ในสหราชอาณาจักรการขยายโอกาสทางการศึกษาได้รับความนิยมมาก ชื่อที่ใช้ในระดับอุดมศึกษามักใช้คำว่า “Further education” ซึ่งถือเป็นการให้บริการการศึกษาตลอดชีวิต ลักษณะผู้เรียนครอบคลุมทุกกลุ่ม เช่น ผู้ที่ออกจากโรงเรียนกลางคันและสนใจกลับมาเรียนเมื่ออายุมากขึ้น ผู้ใหญ่ที่สนใจอยากเรียนต่อคนทำงานเจ้าของกิจการหรือนักธุรกิจที่ทำ ธุรกิจขนาดเล็ก บริษัทที่ต้องการส่งคนมาฝึกอบรมเพิ่มความรู้ที่สนใจเรียน On line ผ่านทาง Internet

1.2 มหาวิทยาลัยวิจัย มหาวิทยาลัยวิจัยที่มีชื่อเสียงของอังกฤษที่ได้รับการยอมรับ และถูกจัดว่าเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำ มีทั้งหมด 20 แห่ง คือ University of Birmingham, University of Bristol, University of Cambridge, Cardiff University, University of Edinburgh, University of Glasgow, University of Leeds, University of Liverpool, University of Manchester, University of Newcastle Upon Tyne, University of Nottingham, University of Oxford, University of Sheffield, University of Southampton, University of Warwick, Imperial College of Science, Technology and Medicine King's College London, London School of Economics and Political Science, University College London, และ University of York สืบเนื่องจากการปฏิรูปการศึกษาในอังกฤษ ทำให้มหาวิทยาลัยวิจัยชั้นนำทั้ง 20 แห่งได้รวมกลุ่มกันขึ้นเพื่อปรึกษาหารือ และหาแนวทางในการเป็นพันธมิตรร่วมกันในด้านต่าง ๆ โดยจัดประชุมที่โรงแรม Russell และต่อมาได้ตั้งชื่อกลุ่มสมาชิกทั้ง

20 สถาบันว่า “Russell group of universities” ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีชื่อเสียงและรู้จักกันโดยทั่วไปในสหราชอาณาจักร ภารกิจที่ทำร่วมกันมีมากมาย เช่น การสร้างระบบประกันคุณภาพภายในกลุ่มสถาบัน การร่วมมือในการจัดการศึกษา วิจัยในปี ค.ศ. 2002 ทางกลุ่มกำลังดำเนินการลอบบี้รัฐบาลเพื่อเก็บค่าเล่าเรียนเพิ่มสูงขึ้นอีกประมาณ 600 ปอนด์ต่อนักศึกษา/คน และเรียกร้องในการกำหนดค่าเล่าเรียนเองตามแต่ละสถาบันต้องการเรียกว่า “Top up fee” แต่ก็ยังเป็นเรื่องถกเถียงถึงความเหมาะสมในกลุ่มสมาชิกและไม่ใช่สมาชิก แต่ทางกลุ่มเห็นว่าหากต้องการให้อังกฤษมีมหาวิทยาลัยวิจัยที่ได้รับการยอมรับในระดับโลก และสามารถแข่งขันกับคู่แข่ง โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา มหาวิทยาลัยต้องมีรายได้เพียงพอ

1.3 มหาวิทยาลัยเปิด หรือ “The open university: OU” ของประเทศอังกฤษนี้เป็นต้นแบบของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชในประเทศไทย เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสทางการศึกษา มีผู้เรียนมหาศาลถึงกับเรียกได้ว่าเป็น “Mega-university” ถือเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาทางไกลที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามเวลาและสถานที่ที่ตนเองต้องการการดำเนินงานในปัจจุบันมีการขยายเครือข่ายกับประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการก่อตั้งหน่วยงานที่เรียกว่า A sister organization ขึ้นตรงต่อ Open university ในอังกฤษ โดยจัดการสอนแบบออนไลน์ พัฒนาการด้านเครือข่ายอันเนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ทำให้ปัจจุบัน OU มีผู้เรียนจาก 41 ประเทศทั่วโลก และมีพิธีประสาทปริญญาตามภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก เช่น ยุโรปจัดที่ เมือง Brussels ประเทศเบลเยียม และทวีปเอเชีย จัดที่ประเทศสิงคโปร์

1.4 มหาวิทยาลัยเสมือน (Virtual university) ในอังกฤษ มีตัวอย่างที่น่าสนใจคือ “The British Aerospace Virtual University” (www.bae.co.uk) ซึ่งจัดตั้งโดยบริษัทเอกชน คือ British aerospace มหาวิทยาลัยนี้เปิดดำเนินการเมื่อเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1997 ความเป็นมาของการเกิดมหาวิทยาลัยนี้เกิดจากการขาดแคลนบุคลากรด้านวิศวกรรมระบบ ดังนั้น บริษัทจึงเห็นว่ตนเองมีจุดแข็งทางการวิจัยการพัฒนา การผลิต และการวางระบบ จึงได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัย Southborough สร้างหลักสูตรเฉพาะทางเพื่อพัฒนาบุคลากรภายในบริษัทให้เชี่ยวชาญในด้านที่บริษัทต้องการการเป็นหุ้นส่วนระหว่างบริษัทและมหาวิทยาลัย จึงก่อให้เกิดการจัดหลักสูตรระดับปริญญาตรี โดยการเรียนการสอนผ่านทางสื่อเทคโนโลยี ซึ่งรูปแบบการจัดการศึกษานี้อาจเรียกอีกมิตินึงคือ “Corporate university” นอกจากนี้ พบว่า มีการจัดมหาวิทยาลัยเสมือนในสกอตแลนด์ เหตุผลเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านสภาพแวดล้อมพื้นที่ที่เป็นภูเขาและเกาะ เรียกว่า “The university of the highlands and islands” เป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายของวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน โดยมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ร่วมกันประสาทปริญญา สำหรับผู้ที่เรียนผ่านมหาวิทยาลัยเสมือนนี้ ตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัย Stirling, Aberdeen

and Robert Gordon ได้ กำหนดหลักสูตรและปริญญาบัตรร่วมกันสำหรับมหาวิทยาลัยเสมือนแห่งนี้ ถือเป็นนวัตกรรมของการจัดการสถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่ ในขั้นของระบบบุกเบิกของประเทศ สหราชอาณาจักร

ระบบการบริหารจัดการอุดมศึกษาในสหราชอาณาจักร เกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานวิชาการการบริหารงานบุคคล และการบริหารงานการเงินและทรัพย์สินในแต่ละด้าน ดังนี้ (สุชาติ เมืองแก้ว, 2544, หน้า 54-61; สนม ครุฑเมือง, 2547, หน้า 39)

การบริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาของสหราชอาณาจักร จะมีสภาเป็นองค์กรสูงสุดทำหน้าที่ในการกำกับ ควบคุม ดูแล การบริหารและการจัดการในระดับนโยบายในด้านต่าง ๆ มีอธิการบดีเป็นผู้นำ การดำเนินงานในระดับต่าง ๆ อยู่ในรูปคณะกรรมการเป็นหลัก เช่น คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย คณะกรรมการวิชาการเป็นต้น สภามหาวิทยาลัย มีหน้าที่ให้ความเห็นชอบกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย ดูแลและควบคุมการใช้งบประมาณและ รายได้ของมหาวิทยาลัยรวมทั้งการสรรหาแต่งตั้งอธิการบดี โดยจะมีนายกสภาเป็นประธานในการประชุม ระบบการบริหารมหาวิทยาลัยในราชอาณาจักร มีโครงสร้างที่ประกอบด้วย องค์กรประกอบที่คล้ายคลึงกัน แต่อาจใช้ชื่อองค์กรที่ต่างกัน การบริหารมหาวิทยาลัยจะมีอธิการบดี เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในทางปฏิบัติการบริหารงานภายในมหาวิทยาลัยแบ่งออกเป็นสายงานทางด้าน วิชาการและสายงานบริหาร โดยอธิการบดีจะมอบหมายให้รองอธิการบดีหรือผู้ช่วยอธิการบดีเป็นผู้รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่แต่ละด้าน การปฏิบัติงานอยู่ในรูปของคณะกรรมการ เช่น การบริหาร ทางวิชาการเริ่มจากระดับต่าง ภาควิชา คณะวิชา เข้าสู่คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยที่มี อธิการบดีเป็นประ โนก่อนเสนอต่อไปยังสภามหาวิทยาลัยเพื่อให้ความเห็นชอบตัดสินใจเป็น ขั้นสุดท้าย

การบริหารงานวิชาการคณะกรรมการวิชาการเป็นองค์กรสูงสุดของสถาบันอุดมศึกษา มีหน้าที่ดูแลคุณภาพทางด้านวิชาการการประกันคุณภาพภายนอก ดำเนินการใน 4 ลักษณะ ได้แก่ การตรวจสอบคุณภาพเป็นการตรวจสอบภาพรวมในระดับสถานศึกษา รวมทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน และประสิทธิภาพของการบริหาร ดำเนินการโดยหน่วยประกันคุณภาพอุดมศึกษา การประเมิน โดย สมาคมวิชาชีพ สมาคมหรือองค์กรวิชาชีพทำหน้าที่ให้การรับรองสถาบันอุดมศึกษาในการจัดการ เรียนการสอนว่าได้มาตรฐานตามที่กำหนดหรือไม่ ระยะเวลาของการประเมินแล้วแต่องค์กรวิชาชีพ เป็นผู้กำหนด การประเมินความสามารถด้านการวิจัยเป็นการประเมินเพื่อใช้ประกอบการพิจารณา จัดสรรงบประมาณของรัฐในการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษา โดยสภามหาวิทยาลัย โดยสภาบประมาณอุดมศึกษา ในทุก ๆ 5 ปี ด้านการประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งจะมีหน่วยงานของมหาวิทยาลัย เป็นผู้รับผิดชอบด้านการประกันคุณภาพภายใน โดยมีหลักการที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การปรับปรุง การดำเนินงานเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐาน เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการขอรับการจัดสรร

งบประมาณจากรัฐ และเป็นการแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบในการใช้งบประมาณที่ได้รับ การจัดสรรจากแหล่งต่าง ๆ ต่อรัฐ และสาธารณะ การประกันคุณภาพด้านการเรียนการสอนอยู่บน พื้นฐานของการพัฒนาภายใต้เกณฑ์มาตรฐาน โดยมีผู้ตรวจจากภายนอกและการรับรองจากองค์กร วิชาชีพตามสาขาวิชา การประกันคุณภาพภายนอก ดำเนินการ โดยหน่วยงานอิสระทำหน้าที่ ตรวจสอบและประเมินระดับสถาบันและสาขาวิชามหาวิทยาลัยมีความอิสระในการบริหารและ การจัดการในการดำเนินการตามกรอบของข้อตกลงระหว่างมหาวิทยาลัยและสภาการจัดสรร งบประมาณเพื่อการอุดมศึกษา ซึ่งสภาการจัดสรรงบประมาณเพื่อการอุดมศึกษาจะตรวจสอบทุก ๆ สามปี โดยพิจารณาจากกระบวนการตรวจสอบด้านการเงินจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย การวางแผนการบริหารและการจัดการด้านการจัดการด้านความเสี่ยง ความโปร่งใสในการดำเนินงาน ของมหาวิทยาลัย การกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนา ผลการดำเนินงาน และผู้บริหารมหาวิทยาลัย หน่วยประกันคุณภาพ เป็นองค์กรตรวจสอบคุณภาพของมหาวิทยาลัยในด้านคุณภาพ การบริหาร และการจัดการและการประเมินประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัย การประเมินสาขาวิชาและหลักสูตร ที่จัดการเรียนการสอน รวมถึงการสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยปรับปรุงตนเองด้านการวิจัยและพัฒนา ผลการประเมิน จะใช้ในการพิจารณาประกอบการจัดสรรงบประมาณแก่มหาวิทยาลัย จะเสนอ รายงานผลการประเมินมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งในทุกหกปีเพื่อที่จะแสดงให้เห็นผลการดำเนินงาน และความสำเร็จ คุณภาพการเรียนการสอน ประสิทธิภาพของการบริหารและการจัดการ มหาวิทยาลัย

การบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยมีหน่วยงานกลางบริหารงานบุคลากรทำหน้าที่ รับผิดชอบงานด้านบุคลากรทุกประเภท และเป็นทีที่ปรึกษาเกี่ยวกับกลุ่มบุคลากรภายนอกที่ทำหน้าที่ ต่าง ๆ ในการว่าจ้างเงินเดือน การประเมินตำแหน่ง สวัสดิการสุขภาพและความปลอดภัยใน การทำงาน รับผิดชอบในการพัฒนาบุคลากรมหาวิทยาลัยในประเทศอังกฤษจะให้ความสำคัญ ในเรื่องประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงานของบุคลากรทุกประเภทและทุกระดับ ของมหาวิทยาลัย โดยเน้นการลงทุนในเชิงคุณภาพ เงินเดือนสายวิชาการจะสูง เพื่อดึงดูดให้ มหาวิทยาลัยมีโอกาสคัดเลือกคนดีมีความสามารถและศักยภาพสูงเข้ามาทำงาน ตลอดจนทุ่มเทเวลา ในการทำงานให้มหาวิทยาลัยได้อย่างเต็มที่ การพิจารณาว่าจ้างบุคลากรจะควบคุมโดยสถานภาพ ของงบประมาณของแต่ละหน่วยงานภาควิชาภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการฝ่ายบุคลากร ของมหาวิทยาลัย คณะ หรือสถาบันที่สังกัด โดยจะให้บุคลากรมีเวลาการทดลองปฏิบัติงาน 1-2 ปี หรือ 3 ปี ทั้งนี้คณะกรรมการประเมินจะไม่เพียงแต่จะพิจารณาทักษะการสอนผลงาน ทางวิชาการเท่านั้น แต่จะประเมินพฤติกรรมรวมอยู่ในสังคมและการทำงานเป็นหมู่คณะด้วย (สนม ครุฑเมือง, 2547, หน้า 39)

การบริหารการเงินและทรัพย์สิน การจัดการศึกษาของสหราชอาณาจักรมีความเป็นอิสระภายใต้ข้อตกลงร่วมกันระหว่างรัฐและสถาบันอุดมศึกษา โดยสภาการจัดสรรงบประมาณเพื่ออุดหนุนการอุดมศึกษาเป็นองค์กรกลางมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดสรรเงินแก่สถาบัน อุดมศึกษาด้านการเรียนการสอน การวิจัย และการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สภาการจัดสรรงบประมาณเพื่อการอุดมศึกษาต้องแสดงบัญชีการใช้เงินที่ได้จัดสรรไปยังสถาบันอุดมศึกษาอย่างละเอียด รวมทั้งค่าใช้จ่ายในส่วนของสภาเอง ตลอดจนผลการดำเนินงานในแต่ละปีงบประมาณ โดยมีสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ให้การรับรอง ทั้งนี้การดำเนินงานต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐที่ประกาศโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการสภางบประมาณอุดมศึกษา มีบทบาทสำคัญอีกประการหนึ่ง ได้แก่ การประเมินผลคุณภาพทางการจัดการศึกษา การวิจัย การจัดสรรงบประมาณสำหรับการเรียนการสอนจะจัดสรรตามจำนวนนักศึกษาในแต่ละสาขาวิชา

2. การบริหารมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา สถาบันอุดมศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกามีความเป็นอิสระในการบริหารตนเอง (Autonomy) ทำให้มีความยืดหยุ่นที่จะตอบสนองต่อเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงสภาพการณ์ภายนอกได้เป็นอย่างมากในปี ค.ศ. 2000 มีสถาบันอุดมศึกษามากกว่า 4,000 แห่ง ทั้งประเภท 2 ปี และ 4 ปี และจำนวนผู้เรียนในระบบประมาณ 14.8 ล้านคน ซึ่งสถาบันดังกล่าวมีพันธกิจและการดำเนินงานที่แตกต่างกันการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาอาจจัดได้เป็นกลุ่มหลัก ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ไม่มุ่งกำไร และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มุ่งกำไร ซึ่งเป็นกลุ่มที่กำลังเติบโตอย่างมาก สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นของรัฐเป็นองค์กรที่มีได้มุ่งหวังกำไรได้รับการสนับสนุนทางการเงินทั้งหมดหรือบางส่วนจากรัฐบาล ซึ่งสถาบันประเภทนี้ ได้แก่ สถาบันทหาร มหาวิทยาลัยของรัฐในระบบ (System) วิทยาลัยครูแห่งรัฐ วิทยาลัยชุมชน และสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกึ่งรัฐ (State related) ซึ่งบริหารงานแบบสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แต่ละรัฐมีการควบคุมการดำเนินงานสถาบันอุดมศึกษาในสังกัด และในกำกับแตกต่างกันไป ทุกสถาบันได้รับการยกเว้นภาษี มีรายได้จากงบประมาณอุดหนุนจากรัฐ ค่าเล่าเรียน ดอกเบี้ย เงินบริจาค เงินอุดหนุนการวิจัย และการให้บริการสถาบันจะมีสภาสถาบันเป็นผู้กำกับดูแล สถาบันระดับอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกาแบ่งเป็น 5 รูปแบบ ดังนี้ (มานิต บุญประเสริฐ, 2546, หน้า 5-30)

2.1 วิทยาลัยชุมชน (Community college) วิทยาลัยชุมชนเป็นสถาบันที่เปิดโอกาสกว้าง (Open door) ให้ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อ และต่อชุมชนส่วนรวม การรับเข้าเรียนง่าย มีความหลากหลายของรายวิชา เน้นการดำเนินการเรียนการสอนมากกว่าการวิจัย บริการให้กับผู้เรียนหลายกลุ่ม หลายประเภท เน้นการเรียน 2 ปี โดยแต่เดิมจะเน้นด้านสาขาวิชาการอาชีวศึกษาและ

ด้านเทคนิค เป็นหลักสูตรที่เตรียมสำหรับการเรียนขั้นสูงต่อไป วิทยาลัยชุมชนจะมุ่งตอบสนองความต้องการชุมชน มีกิจกรรมที่เน้นชุมชนเป็นฐานและร่วมกับภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมของชุมชน มีการบริหารงานจัดการ 4 ด้าน ได้แก่

2.1.1 การจัดการด้านวิชาการ 1) การจัดหลักสูตรเรียนแบบชุดวิชา 2) เน้นเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ และเน้นการออกแบบหลักสูตรแบบผสมผสาน 3) ร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ที่เน้นเรื่องนวัตกรรม 4) เชื่อมโยงกับธุรกิจท้องถิ่นในการจัดโปรแกรมการทำงานและการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ 5) มีแนวโน้มที่จะเข้าไปทำ กิจกรรมเกี่ยวข้องกับโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา 6) มีการสร้างข้อตกลงกับสถาบันการศึกษาที่เรียนปริญญาตรี 4 ปีในการโอนย้ายหน่วยกิต ระหว่างสถาบัน 7) ให้บริการด้านห้องสมุดและฐานข้อมูลแบบ online 8) จัดให้นักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากรในสถาบันได้มีโอกาสได้รับรู้หรือเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่หลากหลายสาขา ทั้งที่เป็นรายงานผลการศึกษา หรือนวัตกรรมที่คิดค้นใหม่ ๆ 9) เสนอหลักสูตรการสอนทางไกลหรือแบบ Online ทั้งในส่วนที่เป็นหลักสูตรของสถาบันเอง หรือจัดร่วมกับมหาวิทยาลัยเสมือน 10) การเรียนรู้ในชั้นเรียนเน้นใช้ห้องเรียนคอมพิวเตอร์และมีซอฟต์แวร์สำเร็จรูปแบบเฉพาะ 11) ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนต่าง ๆ และซอฟต์แวร์ที่ใช้ร่วมกันในการสอนจะเน้นไปในด้านการพัฒนาหลักสูตร 12) มีการพัฒนามาตรฐานต่าง ๆ ของการเรียนแบบ Electronic learning 13) มีระบบการประเมินที่หลากหลายสำหรับให้บริการกับผู้เรียนแบบทางไกล 14) สร้างฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับจัดเก็บหรือออกใบประเมินผลการศึกษาให้กับผู้เรียนในหลักสูตรต่าง ๆ 15) มีคณะกรรมการกำหนดนโยบายในการพัฒนาองค์กร

2.1.2 การจัดการทั่วไป ปรับพันธกิจของสถาบันมุ่งไปสู่การวางรูปแบบโมเดลต่าง ๆ สำหรับการพัฒนาสู่ศูนย์การเรียนรู้ของวิทยาลัย 1) คณะกรรมการบริหารที่ได้รับเลือกจากท้องถิ่นมีบทบาทในการรวบรวมข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ของชุมชนและรายงานความต้องการให้สถาบันได้ทราบ 2) เน้นการใช้รูปแบบกระจายความเป็นผู้นำ ที่ส่งเสริมความร่วมมือ ให้อำนาจกับบุคลากร ลดขั้นตอนในกระบวนการตัดสินใจ 3) ใช้การจัดซื้อจัดจ้างจากภายนอกเพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนาประสิทธิภาพ 4) ใช้ Web-based technology เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนรูปแบบของวัฒนธรรมองค์กร นักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากรจะติดต่อกันผ่านทางเครือข่าย Web-based ของมหาวิทยาลัย มีการให้บริการออนไลน์ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการให้คำปรึกษาทางวิชาการการให้ข้อมูลด้านเอกสารรับรองผลการศึกษา การลงทะเบียน ปฐมนิเทศ

2.1.3 การจัดการด้านการเงิน จัดทีมบริหารในการดูแลด้านแหล่งเงินทุนโดยสร้างมูลนิธิต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนนวัตกรรมใหม่ ๆ ของสถาบัน

2.1.4 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ 1) การรับสมัครงานใช้ แบบฟอร์ม

อิเล็กทรอนิกส์ และมีการสแกนประวัติไว้ในคอมพิวเตอร์ 2) คณาจารย์ส่วนใหญ่มีสถานภาพแบบจ้างบางเวลา 3) มีการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการต่าง ๆ วันพัฒนา และสถาบันภาคฤดูร้อนเพื่อปฐมนิเทศคณาจารย์ และบุคลากร ด้วยการใช้เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ 4) ช่วยเหลือคณาจารย์ปรับปรุงหลักสูตรต่าง ๆ ผ่านวิธีการของประสบการณ์ตรง 5) การประเมินผลบุคลากรพิจารณาจากการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ความเป็นเลิศด้านการสอน และด้านประวัติผลการทำงาน 6) มีการประยุกต์ใช้รูปแบบบริษัทในการตรวจสอบประสิทธิภาพของการฝึกอบรม

2.2 สถาบันที่มีความหลากหลายทางวิชาการ (Comprehensive university)

สถาบันประเภทนี้จัดหลักสูตรการศึกษาหลากหลายเพื่อเตรียมนักศึกษาระดับปริญญาตรีเพื่องานอาชีพและการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ส่งเสริมประชาธิปไตยของการอุดมศึกษาที่ว่านักศึกษาสามารถเลือกเรียนสิ่งที่ตนเอง สถาบันในกลุ่มนี้มีทั้งสถาบันของรัฐและเอกชน มีตั้งแต่วิทยาลัยขนาดเล็กจนถึงมหาวิทยาลัยของรัฐขนาดใหญ่จัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการของนักศึกษาทั้งระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ ภาพรวมของนวัตกรรมทางการบริหารในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน คือ

2.2.1 การจัดการด้านวิชาการ 1) มีการก่อตั้งและเชื่อมโยงระบบการเรียนรู้แบบ

online สู่ชุมชนต่าง ๆ โดยทางสถาบันนำเสนอโปรแกรมทางเลือกให้ผู้เรียน 2 ด้าน คือ โปรแกรมที่ให้ปริญญา กับ โปรแกรมที่ไม่มีปริญญา 2) จัดตั้งศูนย์พัฒนาต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้นักศึกษาได้มีการเชื่อมโยงสร้างเครือข่ายและได้รับประสบการณ์ตรงจากธุรกิจ 3) สร้างศูนย์บ่มเพาะการวิจัย 4) การจัดการเน้นให้มีความร่วมมือติดต่อกับชุมชนผ่านเครือข่ายของผู้ประกอบการผ่านการให้บริการด้านการเรียนรู้ของสถาบันต่อชุมชน หรือโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ 5) พัฒนาฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์และสร้างความร่วมมือในด้านการใช้ห้องสมุดในรูปแบบของเครือข่าย 6) ให้บริการการเรียนรู้กับนักศึกษาที่อยู่ทางไกลในรูปแบบของ หลักสูตร ห้องเรียน และสถาบันเสมือน 7) มีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอเพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจถึงกระบวนการสอนที่รักษาไว้ซึ่งความมีประสิทธิภาพ 8) นำเสนอการฝึกอบรม สัมมนาประจำปี และ Weekend retreats เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนแบบต่าง ๆ ของอาจารย์ โดยมุ่งหวังให้เกิดวัฒนธรรมคุณภาพ 9) สร้างศูนย์หรือโปรแกรมที่ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินการเฉพาะด้านตามความต้องการของสถาบัน 10) นำทรัพยากรในสถาบันการศึกษาขนาดเล็กหรือวิทยาลัยชุมชนต่าง ๆ มาใช้งานร่วมกัน

2.2.2 การจัดการทั่วไป 1) มีการใช้การจ้างงานจากหน่วยงานภายนอกเพื่อให้เกิด

ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ 2) การบริหารงานเน้นการมุ่งให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางการให้บริการ

3) เน้นการวางแผนอย่างเป็นระบบในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด 4) วางระบบการดำเนินงานแบบหลายวิทยาเขต 5) สนับสนุนให้คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยได้สื่อสารกับผู้นำของสถาบันต่าง ๆ 6) มีความร่วมมือในการจัดการหน่วยงาน เพื่อลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนกัน และเป็นการปรับปรุงการให้บริการ 7) มีการจัดกลุ่มที่แสดงความคิดเห็นผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะหรือวิพากษ์โครงการต่าง ๆ ของสถาบัน 8) สร้างไฟล์ประวัตินักศึกษา และเก็บข้อมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ 9) มีการจัดซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปและอุปกรณ์ใหม่ ๆ เข้าสู่สถาบันอย่างต่อเนื่อง 10) มีการจัดระบบฐานข้อมูลนักศึกษาและสามารถให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้ข้อมูลร่วมกันผ่านเครือข่ายภายในมหาวิทยาลัย

2.2.3 การจัดการด้านการเงิน 1) สร้างแนวทางการร่วมมือระหว่างสถาบันกับชุมชนในการร่วมกันตัดสินใจในการปรับปรุงการทำงานและการลงทุน 2) จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการลงทุนสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในสถาบัน

2.2.4 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ 1) คณาจารย์มีบทบาทเป็นที่ปรึกษาและมีบทบาทหลักในการสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 2) มีการสร้างโปรแกรมพัฒนาอาชีพสำหรับคณาจารย์ในด้านของเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) มีการพัฒนาโปรแกรมต่าง ๆ ตลอดทั้งปี เพื่อสนับสนุนการทำงานของอาจารย์ และสร้างทักษะผู้นำในการด้านการจัดการงานบุคคล 4) มีการประเมินผลการทำงานประจำปี 5) เสนอโครงการฝึกอบรมให้กับธุรกิจโดยใช้เทคโนโลยีของห้องเรียนในสถาบัน

2.3 มหาวิทยาลัยวิจัย (Research university) กลุ่มมหาวิทยาลัยหรือสถาบันวิจัย เชื่อว่าการมีส่วนร่วมของคณาจารย์ในการวิจัยจะเพิ่มคุณภาพของการเรียนการสอน นักศึกษามีโอกาสในการเรียนรู้โดยผ่านการวิจัย และงานวิจัยแสดงถึงความก้าวหน้าและทันสมัยของสาขาวิชา มหาวิทยาลัยที่อยู่ในกลุ่มการศึกษานี้ ได้แก่ Harvard University, Cornell University, Stanford University, Rockefeller University และ University of Pittsburgh ทั้ง 5 สถาบันนี้ถูกจัดกลุ่มอยู่ในประเภท Research I โดยการจัดกลุ่มของ Carnegie classified system มหาวิทยาลัยวิจัยมีบทบาทในการขยายขอบเขตความรู้ ทำหน้าที่บุกเบิกการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่และมีนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเหล่านี้ถึงแม้ว่าจะยังคงรักษาหลักการและประเพณีทางวิชาการก็มีความพยายามที่จะขยายพรมแดนใหม่ ๆ ใช้วิธีการบริหารแนวใหม่ และสร้างรูปแบบความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกแบบใหม่ ๆ เช่น การใช้บริการจากหน่วยงานภายนอกในการทำ หน้าที่บางอย่างในมหาวิทยาลัย มอบอำนาจและความเป็นอิสระในการดูแลตนเองให้กับหน่วยงานหลัก ๆ สร้างความร่วมมือกับวิสาหกิจและเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยี สร้างความสัมพันธ์กับสถาบันธุรกิจแบบต่าง ๆ อุตสาหกรรมวิชาการใหม่ ๆ ได้แก่ การบริหารความรู้เชิงพาณิชย์ และการจัดการ

แบบผู้ประกอบการซึ่งนำวิธีการมาจากโลกของธุรกิจ มีหลักสูตรอบรมผู้บริหารและสหกิจศึกษา และสหวิทยาการภาพรวมของนวัตกรรมทางการบริหารในด้านต่าง ๆ 4 ด้านของมหาวิทยาลัยวิจัย ได้แก่

2.3.1 การจัดการด้านวิชาการ 1) การพัฒนาศูนย์สหสาขาวิชาและโปรแกรม การศึกษาร่วมระหว่างภาควิชา 2) หลักสูตรความร่วมมือทางวิชาการระหว่างคณะ 3) ควบคุมดูแล สถาบันหน่วยงานด้านการวิจัยสาขาวิชา 4) จัดตั้งหน่วยงานเกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและ ลิขสิทธิ์ทางปัญญา 5) จัดโปรแกรมความร่วมมือกับอุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยีชั้นสูง 6) มีการวิจัย ร่วมกับอุตสาหกรรม หน่วยงานของรัฐบาลและสถาบันการศึกษาต่างๆ 7) สร้างห้องสมุดแบบความ ร่วมมือเครือข่ายทางวิชาการและริเริ่มจัดตั้งห้องสมุดดิจิทัล 8) ใช้ e-Learning และจัดหาบริษัทที่ทำ e-Business มาให้บริการแก่ผู้บริหารและภาควิชา 9) บุกเบิกให้มีการใช้เทคโนโลยี ขั้นสูง 10) ใช้แนวคิด “Best practice” ในการประเมินทัศนคติของนักศึกษา ค่านิยม ความรู้และ การพัฒนาทักษะ ทั้งในด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการและสังคม 11) เพิ่มการประกันคุณภาพและ ปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้บ่งชี้คุณภาพ เช่น Benchmarking, TQM, and process re-engineering

2.3.2 การจัดการทั่วไป 1) ให้โอกาสกับชุมชนในการเข้าสู่ระบบข้อมูลภายใน มหาวิทยาลัยบางส่วน 2) เน้นการเรียนรู้ไปสู่ชุมชนให้มากกว่าความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้องกับ สถาบันคาดคิดว่ามหาวิทยาลัยจะทำได้ 3) สร้างวัฒนธรรมที่เปิดรับข้อมูลและแบ่งปันวิสัยทัศน์ ร่วมกับสถาบันในชุมชน 4) กระจายอำนาจการจัดการผ่านความร่วมมือซึ่งกันและกัน 5) คณะกรรมการทำหน้าที่ในการสร้างงานวิจัยและหุ้นส่วนทางธุรกิจ ต่าง ๆ 6) สนับสนุนให้ คณาจารย์ได้มีบทบาทในการทำงานกับรัฐบาลในระดับบริหาร 7) ใช้รูปแบบการให้บริการแบบ “One-stop” ในด้านการรับเข้า การลงทะเบียนและการให้การช่วยเหลือด้านการเงิน 8) เน้นให้ นักศึกษาเป็นศูนย์กลางในการปรับปรุงการให้บริการและเพิ่มการรับเข้า

2.3.3 การจัดการด้านการเงิน 1) ให้อิสระในการบริหารการเงินสำหรับหน่วยงาน ด้านบริหาร และหน่วยงานด้านวิชาการเพื่อส่งเสริมแนวคิดสร้างสรรค์และแนวคิดของ การประกอบการ 2) ประสานงานและปรึกษาหารือใกล้ชิดกับคณบดีในด้านงบประมาณและ งานวิชาการ 3) จัดสรรเงินทุนให้เป็นกองทุนสำหรับกรริเริ่มโครงการวิจัย

2.3.4 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ 1) บุคลากรสามารถเข้าถึงนโยบายและแนว ปฏิบัติต่าง ๆ ภายในสถาบันผ่านระบบ Online 2) จัดโปรแกรมช่วยเหลือบุคลากร เพื่อให้บุคลากร นั้น ๆ สามารถจัดการเรื่องราวต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง 3) สร้างศูนย์การเรียนรู้เสมือนแบบสื่อประสม 4) จัดเว็บไซต์ให้คำแนะนำ และฝึกอบรมบุคลากร 5) ใช้เว็บไซต์เป็นสื่อในการรับสมัครงานใน

ตำแหน่งที่ว่างลงหรือหาผู้สมัครที่มีคุณสมบัติเหมาะสม 6) การจ้างมืออาชีพระดับสูงเข้ามาเป็นบุคลากร

2.4 กลุ่มมหาวิทยาลัยเฉพาะทาง (Specialty university) มหาวิทยาลัยเฉพาะทางมุ่งจัดการศึกษาบางสาขาวิชาในขอบเขตที่จำกัดเฉพาะด้านศึกษาในทางลึกและจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เรียนและเพื่อนในสาขาเดียวกันเป็นหลักสูตรที่เน้นความต้องการของตลาดงานและสนองตอบของผู้จ้างงานบางกลุ่ม ได้แก่ วิทยาลัยแห่งบริษัท (Corporate college) กลุ่มสหพันธ์สถาบัน และวิทยาลัยเทคนิค (Technical institutions) สถาบันแห่งบริษัท (Corporate institution) เป็นสถาบันที่จัดการเรียนการสอนให้กับพนักงานของบริษัทมุ่งตอบสนองการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นในธุรกิจ และสนองตอบความต้องการของบริษัทในทันที มหาวิทยาลัยของธุรกิจ (Corporate university) ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้การฝึกอบรมเป็นระบบ มีการลงทุนทางการศึกษาที่ได้ผลสูงสุด ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในบริษัท เผยแพร่ค่านิยมร่วมกันขององค์กร พัฒนาศักยภาพของแรงงาน และดำรงความสามารถในการแข่งขันในตลาดภาพรวมของนวัตกรรมการบริหารในด้านต่าง ๆ 4 ด้านของกลุ่มมหาวิทยาลัยเฉพาะทาง ได้แก่

2.4.1 การจัดการด้านวิชาการ 1) มีการจัดรูปแบบการลงทะเบียนข้ามสถาบัน และจัดการการสอนประจำปีร่วมกับสถาบันสมทบ 2) ผสมผสานการเรียนในชั้นเรียนปกติกับการฝึกปฏิบัติงานในชีวิตจริง 3) จัดโปรแกรมวิชาชีพที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ 4) ร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ และอุตสาหกรรมทั่วโลก 5) จัดตั้งความร่วมมือเครือข่ายทางวิชาการ 6) แบ่งปันแหล่งข้อมูลต่าง ๆ กับสถาบันสมทบ 7) จัดหาโปรแกรม ที่เน้นเทคโนโลยีการติดต่อผ่านเครือข่ายโปรแกรมการเรียนรู้ทางไกล 8) จัดหาวิธีการเข้าถึงเทคโนโลยีให้กับนักศึกษา คณาจารย์และบุคลากร 9) แสวงหาสมาคมวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อรับรองวิทยฐานะหรือมาตรฐานการศึกษาของสถาบัน 10) ดำเนินการทบทวนหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบในลักษณะของความร่วมมือกับผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ตัวแทนจากนายจ้าง จากคณะกรรมการเฉพาะกิจที่จัดตั้งขึ้น (Joint review committees) และจากตัวแทนสภามหาวิทยาลัย (Councils)

2.4.2 การจัดการทั่วไป 1) มีความมุ่งมั่นในการนำนวัตกรรมไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง 2) สร้างความเชื่อมั่นเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมและหุ้นส่วนต่าง ๆ 3) ให้อิสรภาพทางวิชาการแก่หน่วยงานและเพื่อสร้างความร่วมมือต่อกัน 4) ลดวิธีการบริหารงานแบบดั้งเดิมที่อยู่ในรูปภาควิชาที่ไม่เกี่ยวข้องกันและลดความอึดอาดล่าช้าต่าง ๆ ในการดำเนินงาน 5) เชื่อมโยงการติดต่อของทั้งสถาบันด้วยการใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์ 6) นำระบบการจัดการสารสนเทศแบบ up-to-date มาปฏิบัติ 7) ให้การบริการที่เน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง (Student-centered service)

2.4.3 การจัดการด้านการเงิน 1) จัดเงินช่วยเหลือค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมการศึกษาให้กับนักศึกษา 2) หาแหล่งสนับสนุนเงินทุนจากผู้สนับสนุนหรือผู้ก่อตั้งต่าง ๆ 3) Consolidate ด้้นทุนต่าง ๆ

2.4.4 การจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์ 1) มีการพิจารณาคัดเลือกหรือแลกเปลี่ยนอาจารย์ในระหว่างสถาบันที่เป็นสมาชิกร่วมกัน 2) สัญญาจ้างใช้การพิจารณาโดยเน้นผลงานเป็นหลักแทนรูปแบบดั้งเดิม 3) จัด โปรแกรมพิเศษต่าง ๆ ในการอบรมด้านการใช้เทคโนโลยีให้แก่อาจารย์ที่เข้ามาใหม่ 4) จัดให้คณาจารย์ได้มีการสัมมนาและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นซึ่งกันและกัน สถาบันเฉพาะทางมีความร่วมมือกับสถานประกอบการเป็นจำนวนมาก นักศึกษามีโอกาสฝึกฝนการทำงานจากหลักสูตรแบบสหกิจศึกษา การร่วมมือกับสถานประกอบการทำให้นักศึกษามีโอกาสดีในการได้งานทำ เช่น Kettering มีความเชื่อมโยงกับสมาคมและสถานประกอบการมากกว่า 700 แห่งทั่วโลกสถาบันที่เป็นเครือข่ายมีส่วนในการใช้ทรัพยากรร่วมกันมากกว่าทำงานซ้ำซ้อนกัน และร่วมมือกันเปิดสอนบางสาขาวิชาที่แต่ละแห่งไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง ผู้บริหารและอาจารย์ต้องคิดในรูปของกลุ่ม มิใช่ของสถาบันตนเองเท่านั้น และแสวงหาโอกาสร่วมกัน เช่น การลงทะเบียนข้ามสถาบัน วางแผนวิชาการร่วมกัน จ้างอาจารย์ร่วมกัน การร่วมมือกันแบบนี้จะสำเร็จได้ต้องอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสูงสุดปัจจัยทางการเงินเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการคิดริเริ่มวิธีปฏิบัติแนวใหม่

2.5 กลุ่มสถาบันเสมือน (Virtual institutions) สถาบันเสมือนส่งเสริมความร่วมมือทุกระดับเพื่อพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วยผู้เรียนที่หลากหลาย วิธีการเรียนแบบต่าง ๆ และแหล่งสารสนเทศ การศึกษาจะต้องสอดคล้องกับลักษณะของเทคโนโลยี ซึ่งเป็นทางผ่านของสารสนเทศ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งความรู้ซึ่งอยู่นอกรั้วสถาบัน โดยไม่มีข้อจำกัดของเวลาและสถานที่ สถาบันประเภทนี้จะต้องอาศัยเทคโนโลยีในการดำเนินกิจกรรมทุก ๆ อย่างการบริหารจัดการสถาบันเสมือนจะมีสำนักงานกลางขนาดเล็ก เพื่อประสานงานต่าง ๆ ขององค์กร และต้องอาศัยหน่วยงานภายนอกเป็นอย่างมาก ใช้การจ้างหน่วยงานภายนอกในการดำเนินงาน และพยายามควบคุมความเสี่ยงโดยเฉพาะสถาบันที่มุ่งกำไรคล้ายกับวิทยาลัยชุมชน สถาบันเสมือนมุ่งสนองตอบกลุ่มคนที่แตกต่างจากกลุ่มนักศึกษาปกติ ผู้เรียนมาจากทุกแห่งในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการเรียนผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ สถาบันเหล่านี้สร้างความเชื่อมโยงกับสังคมโลก การจัดการด้านวิชาการ 1) เน้นจัดตั้งและคงไว้ถึงรูปแบบการเรียนรู้แบบ Online ที่ให้บริการแก่ชุมชนทั้งใน โปรแกรมการเรียนแบบการให้ปริญญาและการไม่มีปริญญา 2) จัดตั้งศูนย์พัฒนาเชื่อมโยงกับเครือข่ายธุรกิจเพื่อให้นักศึกษามีประสบการณ์จริง 3) ระดมความร่วมมือแบ่งปันทรัพยากรกับมหาวิทยาลัยเล็ก ๆ และวิทยาลัยชุมชน 4) จัดกิจกรรม

ระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนผ่านเครือข่ายผู้ประกอบการให้บริการด้านการเรียน และโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ 5) พัฒนาระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และห้องสมุดร่วมกับสถาบันสมทบ 6) จัดให้มีการเรียนการสอนแบบเสมือนในด้านหลักสูตร ห้องเรียน และสถาบันเพื่อสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้กว้างไกลมากยิ่งขึ้น ด้านการพัฒนาบุคลากร 1) การสรรหาบุคลากรเน้นมืออาชีพในด้านนั้น ๆ และมีกระบวนการคัดเลือกที่เข้มงวดมาก 2) คณาจารย์มีบทบาทให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา 3) สถานภาพของคณาจารย์ส่วนใหญ่ คือ อาจารย์พิเศษบางเวลา 4) การฝึกอบรมเน้นการให้คณาจารย์ได้รู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และเทคนิคการสอนประเภทต่าง ๆ การแข่งขันระหว่างสถาบันเสมือนมีความรุนแรงมากขึ้น ตั้งแต่วิธีการการสร้างรายวิชาจนถึงการประเมินผลรายวิชาจะต้องมีการนิยามใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วความร่วมมือกลายเป็นความจำเป็นมิใช่ทางเลือก ทางหนึ่ง คือ ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ภาพรวมของนวัตกรรมทางการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ 4 ด้านของกลุ่มสถาบันเสมือน ได้แก่

2.5.1 การจัดการด้านวิชาการ 1) เน้นจัดตั้งและคงไว้ถึงรูปแบบการเรียนรู้แบบ Online ที่ให้บริการแก่ชุมชนทั้งในโปรแกรมการเรียนแบบการให้บริการและการไม่มีปริญญา 2) จัดตั้งศูนย์พัฒนาเชื่อมโยงกับเครือข่ายธุรกิจเพื่อให้นักศึกษามีประสบการณ์จริง 3) ระดมความร่วมมือแบ่งปันทรัพยากรกับมหาวิทยาลัยเล็ก ๆ และวิทยาลัยชุมชน 4) จัดกิจกรรมระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนผ่านเครือข่ายผู้ประกอบการให้บริการด้านการเรียน และโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ 5) พัฒนาระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และห้องสมุดร่วมกับสถาบันสมทบ 6) จัดให้มีการเรียนการสอนแบบเสมือนในด้านหลักสูตร ห้องเรียน และสถาบันเพื่อสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้กว้างไกลมากยิ่งขึ้น

2.5.2 การจัดการทั่วไป 1) คณะกรรมการสภาประกอบด้วยสมาชิกที่หลากหลายรวมทั้งตัวแทนเจ้าหน้าที่จากภาครัฐบาล 2) การบริหารงานเน้นการรวมอำนาจในการตัดสินใจโดยใช้บุคลากรจำนวนไม่มากนัก 3) สนับสนุนให้มีการติดต่อสื่อสารและร่วมมือในกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ 4) การบริหารงานกลางใช้แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสื่อสารภายในและกับหน่วยงานภายนอกที่มีความร่วมมือกับสถาบัน 5) การให้บริการแก่นักศึกษาจะเน้นรูปแบบบริการแบบอิเล็กทรอนิกส์ 6) จัดให้มีศูนย์หนังสือแบบออนไลน์ 7) มุ่งเน้นการตลาด

2.5.3 การจัดการด้านการเงิน 1) โครงสร้างต่าง ๆ ของหน่วยงานเป็นรูปแบบเน้นกำไร 2) ให้ส่วนลดค่าธรรมเนียมการศึกษาแก่กลุ่ม 3) กระบวนการสมัครเรียนหรือสมัครงานกับสถาบันฟรี

2.5.4 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ 1) การสรรหาบุคลากรเน้นมืออาชีพในด้านนั้น ๆ และมีกระบวนการคัดเลือกที่เข้มงวดมาก 2) คณาจารย์มีบทบาทให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

3) สถานภาพของคณาจารย์ส่วนใหญ่ คือ อาจารย์พิเศษบางเวลา 4) การฝึกอบรมเน้นการให้คณาจารย์ได้รู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และเทคนิคการสอนประเภทต่าง ๆ การแข่งขันระหว่างสถาบันเสมือนมีความรุนแรงมากขึ้น ตั้งแต่วิธีการการสร้างรายวิชาจนถึงการประเมินผลรายวิชาจะต้องมีการนิยามใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วความร่วมมือกลายเป็นความจำเป็นมิใช่ทางเลือก ทางหนึ่ง คือ ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ

3. การบริหารมหาวิทยาลัยในออสเตรเลีย มหาวิทยาลัยประเทศออสเตรเลียซึ่งได้รับการยกย่องว่ามีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าหรืออาจเหนือกว่าบางมหาวิทยาลัยในยุโรป สหรัฐอเมริกา และ แคนาดา ปัจจุบันออสเตรเลียมีมหาวิทยาลัยทั้งหมด 39 แห่ง เป็นของรัฐบาล 37 แห่ง และเป็นของเอกชน 2 แห่ง มหาวิทยาลัยทั้งหมดได้รับการรับรองวิทยฐานะจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ของประเทศไทย ระบบการศึกษาของออสเตรเลียมุ่งเน้นความเป็นเอกเทศและตอบสนองความต้องการเฉพาะตัวของผู้เรียนทำให้มหาวิทยาลัยในออสเตรเลียมีลักษณะเฉพาะที่ยากจะเปรียบเทียบหรือจัดลำดับ ปัจจัยที่ใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยที่ต้องการศึกษา ได้แก่ เนื้อหาของหลักสูตร ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ระบบการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมและสถานที่ตั้งเป็นหลัก มหาวิทยาลัยเปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาตรีจนถึงปริญญาเอก และบางแห่งเปิดสอนระดับอนุปริญญาด้วย สาขาวิชาที่เปิดสอนครอบคลุมทั้งสาขาทางวิชาชีพและวิทยาการต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ การแพทย์และบริหารธุรกิจ การรวมกลุ่มของมหาวิทยาลัยของประเทศออสเตรเลียมหาวิทยาลัยออสเตรเลียมีการรวมกลุ่มเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ที่ร่วมกันของสมาชิกในแต่ละกลุ่มมหาวิทยาลัย ประกอบด้วยประโยชน์ทางการตลาด การปฏิบัติงาน การเพิ่มอำนาจในการเจรจาต่อรอง เป็นต้น มหาวิทยาลัยในออสเตรเลีย แบ่งเป็น 4 กลุ่มดังนี้ (อรุณี อินทรไพโรจน์, 2554, หน้า 1-29)

3.1 กลุ่มแปดมหาวิทยาลัยชั้นนำ (The group of eight: Go8) เป็นการรวมกลุ่มของมหาวิทยาลัยเก่าแก่และมีชื่อเสียงของออสเตรเลีย เป็นกลุ่มมหาวิทยาลัยที่กำหนดตำแหน่งทางธุรกิจเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศออสเตรเลีย (Australia's leading universities) โดยอ้างอิงข้อมูลสนับสนุนจากตัวแปรต่าง ๆ เช่น ผลงานวิจัย ความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรม ผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากสำเร็จการศึกษา และความสามารถของบุคลากรสายวิชาการเน้นเรื่องวิจัย การศึกษาวิชาชีพทั่วไป การรวมกลุ่ม Go8 เพื่อต้องการให้สมาชิกอุทิศองค์ความรู้ให้กับสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และทรัพย์สินในระดับชาติ สมาชิกจะสร้างและรักษาความรู้เสริมความแข็งแกร่งเพื่อมีส่วนร่วมและได้ประโยชน์จากการพัฒนาในระดับโลกรวมทั้งจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการในระดับท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมในอุดมศึกษาระดับโลก สมาชิกของมหาวิทยาลัยใน Go 8 ประกอบด้วย 1) The University of New South Wales 2) The University of Sydney 3) Monash University 4) The University of Melbourne 5) The University of Queensland

6) The University of Western Australia 7) The University of Adelaide 8) The Australian National University บุคลากรสาขาวิชาการของกลุ่ม Go 8 จะเน้นการทำวิจัย การสอนควบคู่กับการวิจัย และกิจกรรมอื่น ๆ บุคลากรที่ทำการสอนอย่างเดียวมีน้อยมาก (ร้อยละ 1.20) โดยร้อยละ ผู้ทำวิจัยอย่างเดียว (ร้อยละ 23.14) มีจำนวนที่สูงกว่ามาตรฐานของประเทศ (ร้อยละ 14.79)

3.2 เครือข่ายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีของประเทศออสเตรเลีย (ATN) เครือข่ายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีของประเทศออสเตรเลีย (Australian technology network หรือ ATN) เป็นการรวมตัวของมหาวิทยาลัย 5 แห่ง ซึ่งเน้นการศึกษาในเชิงปฏิบัติการในการศึกษาระดับอุดมศึกษาและการวิจัย มหาวิทยาลัยกลุ่มนี้มีพื้นฐานเหมือนกัน คือ การพัฒนามาจากวิทยาลัยเทคนิค สามารถพัฒนาให้มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่น และมีนวัตกรรมเพื่อให้ได้ผลลัพธ์เชิงปฏิบัติการมีจุดแข็งที่สมาชิกให้ความสำคัญกับการสร้างผลลัพธ์ในเชิงปฏิบัติการผ่านกิจกรรมทางการศึกษา ผลลัพธ์ที่ได้จากบัณฑิตและงานวิจัยค่อนข้างสอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมและสังคม สมาชิกของ ATN ประกอบด้วย 1) University of Technology Sydney 2) RMIT University 3) Queensland University of Technology 4) Curtin University of Technology 5) University of South Australia บุคลากรสาขาวิชาการของกลุ่ม ATN จะเน้นการสอนควบคู่กับการวิจัย และกิจกรรมอื่น ๆ บุคลากรที่ทำการสอนควบคู่กับการวิจัย (ร้อยละ 32.22) มีจำนวนที่สูงกว่า มาตรฐานของประเทศ (ร้อยละ 30.45)

3.3 กลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยและนวัตกรรมของประเทศออสเตรเลีย (IRU) กลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยและนวัตกรรมของประเทศออสเตรเลีย (Innovative research universities Australia หรือ IRU Australia) มีพื้นฐานร่วมกัน คือ ก่อตั้งระหว่างทศวรรษ 1960 และ 1970 ในฐานะมหาวิทยาลัยวิจัย ผู้ลงทะเบียนเรียนคิดเป็นประมาณร้อยละ 15 ของผู้ลงทะเบียนเรียนทั้งหมดของประเทศ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยเจ็ดแห่ง ซึ่งมีคุณลักษณะร่วมในด้านการสนับสนุนงานวิจัย แต่ละมหาวิทยาลัยได้พัฒนาความเชี่ยวชาญและเชื่อว่าการรวมตัวกันจะทำให้มหาวิทยาลัยสมาชิกมีความเข้มแข็งขึ้น สามารถสร้างคุณค่าให้กับผู้มีส่วนร่วมดีขึ้น สร้างผลงานวิจัยที่เข้มข้น และลงทุนระหว่างมหาวิทยาลัย สร้างโอกาสในการเปรียบเทียบ (Benchmark) ซึ่งกันและกัน แต่คงไว้ซึ่งความร่วมมือในการเริ่มต้นพัฒนาความเป็นมืออาชีพ เช่น e-Learning และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใหม่ ๆ การสร้างรายได้ การตอบสนองกับความต้องการของอุตสาหกรรม กลุ่มมหาวิทยาลัย IRU ประกอบด้วย 1) University of Newcastle 2) La Trobe University 3) Griffith University 4) James Cook University 5) Murdoch University 6) Flinders University

7) Charles Darwin University บุคลากรสายวิชาการของกลุ่ม IRN จะเน้นการวิจัย การสอนควบคู่กับการวิจัย และกิจการอื่น ๆ โดยบุคลากรที่ทำการสอนควบคู่กับการวิจัย (ร้อยละ 30.43) มีค่าใกล้เคียงกับค่ามาตรฐานของประเทศ (ร้อยละ 30.45) และมีการทำกิจกรรมอื่น ๆ ค่อนข้างสูง

3.4 กลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่ (New generation universities หรือ NGU)

กลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่ส่วนใหญ่จะได้รับการรับรองประมาณ ค.ศ. 1970 จุดเด่นของมหาวิทยาลัยในกลุ่มนี้ คือ การมีปฏิสัมพันธ์ด้านการเรียน การสอน วิจัยและการมีส่วนร่วมกับชุมชน มีคุณลักษณะร่วมที่สำคัญ ได้แก่ โปรแกรมการสอนที่ยืดหยุ่นและพลวัต มีความสามารถในการดำเนินงานเพื่อตอบสนองและความร่วมมือที่ใกล้ชิดกับชุมชน ธุรกิจ และรัฐบาล สมาชิกของกลุ่มประกอบด้วย มหาวิทยาลัย 10 แห่ง ได้แก่ 1) Southern Cross University 2) University of Western Sydney 3) University of Ballarat 4) Victoria university 5) Central Queensland University 6) University of Southern Queensland 7) University of the Sunshine Coast 8) Edith Cowan University 9) University of Canberra 10) Australian Catholic University บุคลากรสายวิชาการของกลุ่ม NGU จะทำการสอนอย่างเดียว (ร้อยละ 2.20) สูงกว่ามาตรฐานของประเทศ (ร้อยละ 1.53) และทำวิจัยอย่างเดียว (ร้อยละ 2.82) ต่ำกว่ามาตรฐานของประเทศ (ร้อยละ 14.79) ส่วนใหญ่บุคลากรสายวิชาการจะทำการสอนควบคู่กับการวิจัย (ร้อยละ 31.86) และกิจการอื่น ๆ

4. บทบาทและหน้าที่ของอุดมศึกษาประเทศออสเตรเลีย บทบาทหน้าที่เบื้องต้นของรัฐบาลออสเตรเลีย คือ การสนับสนุนมหาวิทยาลัยทั้งหมดเพื่อให้มีผลิตภาพเพิ่มขึ้น โดยปรับปรุงการกำกับดูแลและการจัดการดังนี้ (อรุณี อินทรไพโรจน์, 2554, หน้า 1-29) 1) สร้างความก้าวหน้าและส่งเสริมประโยชน์ของมหาวิทยาลัยแก่ประเทศชาติ 2) สนับสนุนมหาวิทยาลัยในด้านผลลัพธ์จากการดำเนินงานและบทบาทหน้าที่ 3) พัฒนานโยบายและวางตำแหน่งของอุดมศึกษา 4) พัฒนาด้านการจัดการศึกษา ได้แก่ การสอน วิจัยและการฝึกอบรม 5) ส่งเสริมความก้าวหน้าด้านการต่างประเทศให้กับมหาวิทยาลัย 6) จัดหาสารสนเทศสำหรับหรือเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยในออสเตรเลีย 7) ให้บริการและโปรแกรมสำหรับมหาวิทยาลัยออสเตรเลียรวมทั้งการเจรจา ด้านการจัดซื้อ 8) ส่งเสริมสวัสดิการให้กับนักศึกษา บุคลากร และบัณฑิตของมหาวิทยาลัย ออสเตรเลีย 9) อำนวยความสะดวกด้านการสร้างโอกาสสำหรับมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะนักศึกษา บุคลากร และบัณฑิตเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และทักษะ 10) ศึกษาปัญหาและความจำเป็นของมหาวิทยาลัยในด้านความสัมพันธ์กับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ องค์กร ชุมชน และกระตุ้นให้มีผู้สนับสนุนการศึกษา และช่วยพัฒนามหาวิทยาลัยในอนาคต

5. การกำกับและกฎระเบียบ มหาวิทยาลัยทั้งหมดยกเว้น The Australian National University ก่อตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายของรัฐและเขตปกครองตนเอง ดังนั้น ขณะที่มหาวิทยาลัย

สามารถกำกับตนเอง มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ยังอยู่ในความรับผิดชอบของสภานิติบัญญัติของรัฐหรือเขตปกครองตนเอง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรวมทั้งผู้ตรวจสอบภายในและองค์กรพิเศษของภาครัฐ การจัดการศึกษาจึงต้องดำเนินการภายใต้กรอบของกฎระเบียบที่ซับซ้อน และต้องรายงานผลการดำเนินงานทั้งในระดับรัฐบาลกลาง รัฐ เขตปกครองตนเอง และท้องถิ่นมหาวิทยาลัยทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยรัฐ หรือเอกชนจะได้รับเงินอุดหนุนจากกองทุนรัฐบาลกลาง (Commonwealth funding) ตามพระราชบัญญัติการสนับสนุนการอุดมศึกษา 2003 (Higher education support act 2003) รวมทั้งกฎหมายสนับสนุนอื่น ๆ รัฐบาลกลางจะใช้เงินทุนเป็นกลไกในการควบคุมจำนวนนักศึกษาในแต่ละสาขา รวมทั้งการกำหนดค่าเล่าเรียนของหลักสูตรในระดับปริญญาตรี การกำหนดเป้าหมายเพิ่มเติมในบางสาขา หรือสถาบันที่มีความต้องการสูง รวมทั้งการมีมติในการปิดสาขาที่พิจารณาว่าไม่เหมาะสมกับความต้องการของประเทศ (อรุณี อินทรไพโรจ, 2554, หน้า 1-29)

6. กรอบคุณวุฒิการศึกษาออสเตรเลีย ระบบการศึกษาและฝึกอบรมของประเทศออสเตรเลียมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและทบทวนโดยรัฐบาลอุตสาหกรรม และองค์การวิชาชีพเพื่อรักษาและปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีมาตรฐานที่สูง การประกันคุณภาพทั้งประเทศขึ้นอยู่กับความร่วมมือระหว่างรัฐบาลทั้งในระดับรัฐและเขตปกครองตนเองและหน่วยงานตรวจสอบคุณภาพอิสระ ความร่วมมือดังกล่าวทำให้มั่นใจถึงความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานในระดับชาติในการลงทะเบียน การรับรองมาตรฐาน และการตรวจประเมินภายนอก องค์กรการรับรองคุณภาพของมหาวิทยาลัยในออสเตรเลีย (The Australian Universities Quality Agency หรือ AUQA) ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1995 เป็นหน่วยงานในระดับชาติที่เป็นอิสระและไม่หวังกำไร เพื่อส่งเสริม ตรวจสอบ และรายงาน การประกันคุณภาพของการอุดมศึกษาออสเตรเลีย AUQA ตรวจสอบสถาบันการศึกษาชั้นสูงทุกแห่งรวมทั้งวิทยาเขตทั้งในและต่างประเทศ AUQA ยังทำการตรวจสอบรับรองคุณภาพตามกรอบคุณวุฒิการศึกษาออสเตรเลีย (The Australian Qualifications Framework หรือ AQF) กรอบการประกันคุณภาพการศึกษา (HE Quality/ Assurance framework) เป็นการรวมระบบคุณภาพในระดับชาติโดยแต่ละองค์กรจะประสานการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้การศึกษาของประเทศมีมาตรฐาน องค์กรที่สนับสนุนกรอบการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย (อรุณี อินทรไพโรจ, 2554, หน้า 1-29) 1) องค์กรการรับรองคุณภาพของมหาวิทยาลัยในออสเตรเลีย (Australian Universities Quality Agency หรือ AUQA) 2) การให้การรับรองโดยรัฐและเขตการปกครองตนเองตามประมวลกฎหมายแห่งชาติ (National protocols) 3) กองทุนจากรัฐบาลกลาง (Commonwealth funding) ทางการเงินที่ตรวจสอบบทความและผลลัพธ์จากการจัดหารายการสนเทศและเครื่องมือ 4) มหาวิทยาลัยมีหน้าที่รับผิดชอบด้านมาตรฐานทางวิชาการ

- 5) กรอบมาตรฐานด้านคุณภาพของออสเตรเลีย (Australian Qualifications Framework หรือ AQF)
 6) กลไกด้านการประกันคุณภาพอื่น ๆ เช่น สมาคมวิชาชีพ สมาคมอาชีพบัณฑิตออสเตรเลีย (Graduate Careers Australia หรือ GCA)

4. การบริหารมหาวิทยาลัยในมาเลเซีย การศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศมาเลเซียเป็นการศึกษาที่เน้นการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการตลาดแรงงานในองค์กรทุกภาคส่วนทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยจากการสำรวจสถานการณ์ศึกษาในระดับนี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ภาคส่วนหลัก คือ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาล ประกอบด้วย 3 สถาบันดังนี้ (มั่งคั่ง อังควานิช, 2553, หน้า 43-57)

4.1 มหาวิทยาลัยของรัฐบาล เป็นสถาบันที่รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลโดยตรง ใน ค.ศ. 1999 มหาวิทยาลัยของรัฐบาลมีทั้งหมด 9 แห่ง นอกจากนั้นยังมี มหาวิทยาลัยนานาชาติ 1 แห่ง จัดการศึกษาระดับปริญญาตรีและหลังปริญญาตรี ได้แก่ 1) Universiti Malaya (UM) 2) Universiti Sains Malaysia (USM) 3) Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM) 4) Universiti Teknologi Malaysia (UTM) 5) Universiti Putra Malaysia (UPM) 6) Universiti Utara Malaysia (UUM) 7) Universiti Malaysia Sarawak (UNIMAS) 8) Universiti Malaysia Saban (UNIMAS) 9) International Islamic University Malaysia (IIUM) นอกจากมหาวิทยาลัยของรัฐบาลทั้ง 9 แห่งนี้แล้ว ยังมีสถาบัน Institut Teknologi Tun Hussein Onn เป็นมหาวิทยาลัยที่รัฐบาลให้งบประมาณสนับสนุน โดยเป็นแบบ Corporatized in stages อีกทั้งยังมี มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติ (International Islamic University Malaysia) ที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาลมาเลเซีย แต่มีการดำเนินงานที่มีลักษณะเป็นภายใต้บอร์ด ที่มีตัวแทนจากประเทศต่าง ๆ และองค์กรที่ให้การสนับสนุน ประกอบด้วยรัฐบาลมาเลเซีย มัลดีฟ ตุรกี ปากีสถาน บังกลาเทศ ลิเบีย อียิปต์ ซาอุดีอาระเบีย และ The Organization of Islamic Conference

4.2 วิทยาลัยของรัฐ เป็นสถาบันที่ให้โอกาสแก่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้ศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรศึกษา (Certificate) และระดับอนุปริญญา (Diploma) ผู้เข้าศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติตามข้อสอบ SPM หรือเทียบเท่า สำหรับระดับประกาศนียบัตรมีหลักสูตรเต็มเวลา 2 ปี และระดับอนุปริญญาหลักสูตรเต็มเวลา 3 ปี วิทยาลัยที่รัฐบาลให้งบประมาณสนับสนุนมี 2 แห่ง คือ Institut Teknologi MARA (ITM) และ Kolej Tunku Adul Rahman (KTAR) โดยให้การศึกษาวิชาชีพและกึ่งวิชาชีพในหลักสูตรประกาศนียบัตรศึกษาอนุปริญญา และประกาศนียบัตรขั้นสูง (Higher diploma levels)

4.3 สถาบันโพลีเทคนิค เป็นองค์กรที่ได้รับการจัดตั้ง ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1969 โดยกระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้เกิดการศึกษาและฝึกอบรมทางวิศวกรรมศาสตร์ และพาณิชยกรรมใน

ระดับเทคนิคเขียน และผู้บริหารระดับกลาง ในช่วง ค.ศ. 1999 มีสถาบันโพลีเทคนิค 9 แห่ง คือ

- 1) Politeknik Sultan Abdul Halim mu' Adzan Shah, Kedah
- 2) Politeknik Ungku Omar, Perak
- 3) Politeknik Port Dickson, Negri Sembilan
- 4) Politeknik Sultan Haji Ahmad Shah, Pahang
- 5) Politeknik Kota Bharu, Kelantan
- 6) Politeknik Kuching, Sarawak
- 7) Politeknik K. Kinabalu, Sabah
- 8) Politeknik Shah Alam, Selangor
- 9) Politeknik Johor Bahru, Johor

สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน เป็นระบบการศึกษาที่จัด โดยเอกชนซึ่งทางภาครัฐบาลมิได้ให้การสนับสนุนทางงบประมาณ แต่การดำเนินการจัดตั้งองค์กร การดำเนินงานและการจัดการต่าง ๆ ทางรัฐบาลมาเลเซียได้ให้การสนับสนุนผ่านพระราชบัญญัติการศึกษา ปี ค.ศ. 1996 โดยมีกฎหมายที่เอื้อต่อการดำเนินงาน คือ พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปี ค.ศ. 1996 (The private higher educational institution act 1996) ที่โดยทั่วไปมีจุดมุ่งหมาย เพื่อวัตถุประสงค์ 4 ประการคือ 1) ก่อตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 2) จัดทะเบียนสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 3) การจัดการและให้ข้อเสนอแนะแก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน 4) ควบคุมคุณภาพของการศึกษา ที่จัดขึ้นโดยสถาบันเอกชนในที่นี้สถาบันอุดมศึกษา สามารถจำแนกรูปแบบการดำเนินการแบบของมหาวิทยาลัยเอกชน แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่

รูปแบบที่ 1 การจัดตั้งมหาวิทยาลัยที่มีอิสระในการออกกฎระเบียบ ซึ่งสามารถขยายการศึกษาที่ไม่เป็นเพียงแต่การจัดหลักสูตรแบบ โพรแกรมคู่ขนาน (Twining program) แต่ยังสามารถให้ปริญญาบัตร ด้วยการเชื่อมโยงการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ

รูปแบบที่ 2 เป็นมหาวิทยาลัยที่ได้รับการสนับสนุนจากบริษัทของรัฐบาลใหญ่ ๆ ทั้งหลาย เช่น เปโตรนาส (Petronas) เทเลคอม (Telecom) และ Tenaga Nasional บริษัทเหล่านี้เพียงในนามเป็นบริษัทเอกชน แต่เจ้าของและผู้ควบคุมหลัก คือ กระทรวงการคลัง มหาวิทยาลัยลักษณะนี้มีการบริหารจัดการไม่แตกต่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐบาล ที่ในภาพรวมมีกลุ่มนักศึกษาหลัก คือ “กวมินบุตร” เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยของรัฐบาล

รูปแบบที่ 3 สถานศึกษาที่มีพรรคการเมืองสนับสนุนหรือเป็นเจ้าของ เช่น พรรคเอ็มซีเอ (The Malaysian Chinese Association: MCA) ได้ให้การสนับสนุนมหาวิทยาลัยตันกู อับดุล ราห์มาน (Universiti Tunku Abdul Rahman: UTAR) ส่วนพรรคเอ็มไอซี (The Malaysian Indian Congress: MIC) ได้ให้การสนับสนุนวิทยาลัย TAFE (TAFE college) และสถาบัน Asian Institute of Medical Science

รูปแบบที่ 4 เป็นสถาบันที่ประกอบด้วยวิทยาเขต ที่ตั้งขึ้นโดยมหาวิทยาลัยต่างชาติ เช่น มหาวิทยาลัยโมนาชซ์ (Monash) และมหาวิทยาลัยนอตติงแฮม (University of Nottingham) สถาบันเหล่านี้ดำเนินการสอนตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย จากประเทศแม่โดยตรง

ในด้านการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยเอกชนได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอนหลัก ยกเว้นมหาวิทยาลัยเพียง 2-3 แห่ง ที่ดำเนินการโดยที่ใช่ภาษามลายู นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจะได้รับการยอมรับในระดับสูงของตลาดแรงงาน แม้ว่าจะมีค่าใช้จ่ายที่สูง เพราะว่าค่าใช้จ่ายของมหาวิทยาลัยรัฐบาลอยู่ระหว่าง RM 1400 ต่อปี ขณะที่มหาวิทยาลัยเอกชนจะมีค่าใช้จ่ายที่สูงกว่า คือ RM 20,000 ต่อปี แต่มหาวิทยาลัยเอกชนเหล่านี้ก็ยังเป็นที่นิยม ถึงแม้จะมีค่าใช้จ่ายสูงแต่ก็นับว่าน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาต่างประเทศ

5. การบริหารมหาวิทยาลัยในสาธารณรัฐสิงคโปร์

มหาวิทยาลัยในสาธารณรัฐสิงคโปร์ได้ผลิตนักศึกษาปริญญาที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับมากมาย นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยทั้งหมดยังให้โอกาสแก่นักศึกษาที่มีความรู้แต่ขาดทุนทรัพย์ โดยการให้ทุนเพื่อศึกษาและการวิจัยในระดับปริญญาโท และระบบอุดมศึกษาของสาธารณรัฐสิงคโปร์สามารถจำแนกออกได้เป็น 3 ประเภท คือ (วรภรณ์ บวรศิริ, 2546, หน้า 10-53)

5.1 มหาวิทยาลัย ซึ่งมีมหาวิทยาลัยในสิงคโปร์มี 4 แห่ง ด้วยกัน ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ (National University of Singapore: NUS) ก่อตั้งในปี ค.ศ. 1905 เปิดสอนหลักสูตรต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียงมานาน เช่น วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เทคโนโลยี กฎหมาย ศิลปศาสตร์ สังคมศาสตร์ และแพทยศาสตร์ 2) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยง (Nanyang Technological University: NTU) ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1981 เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการสอนและการวิจัยด้านวิศวกรรมและเทคโนโลยี ต่อมาได้ร่วมกับวิทยาลัยครู (National Institute Education: NIE) เพิ่มหลักสูตรการเรียนการสอนในสาขาการบัญชี บริหารธุรกิจและสื่อสารมวลชน 3) มหาวิทยาลัยการจัดการแห่งสิงคโปร์ (Singapore Management University: SMU) ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 2000 โดยเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐแต่บริหารจัดการแบบเอกชน เน้นการเรียนการสอนด้านธุรกิจการจัดการ 4) มหาวิทยาลัยสิงคโปร์เพื่อเทคโนโลยีและการออกแบบ (Singapore University of Technology and Design: SUTD) ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 2011 มหาวิทยาลัยทั้งหมดยังให้โอกาสแก่นักศึกษาที่มีความรู้แต่ขาดทุนทรัพย์ โดยการให้ทุนเพื่อศึกษาและการวิจัยในระดับปริญญาโท

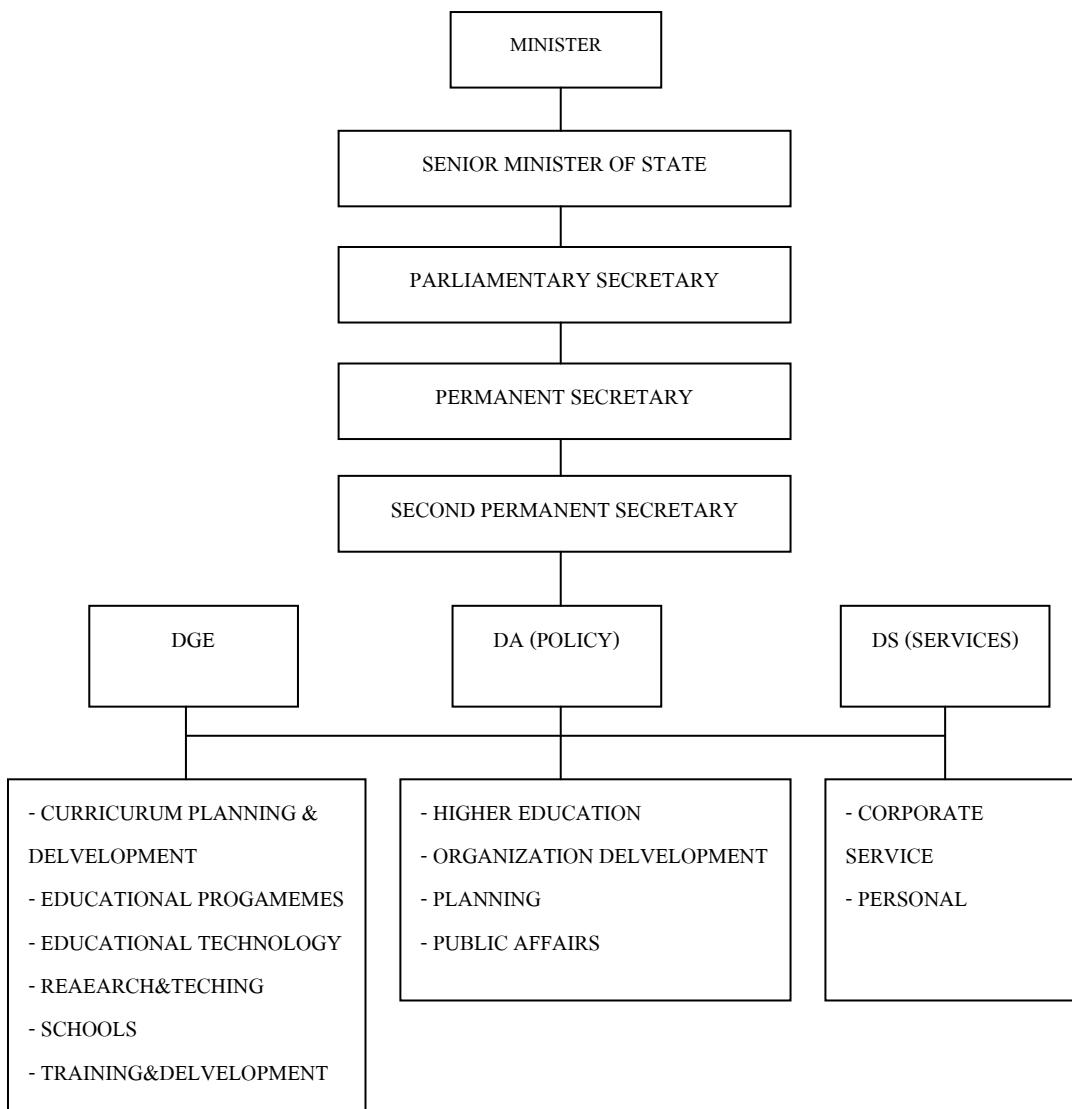
5.2 สถาบันโพลีเทคนิค มี 4 แห่ง คือ 1) Singapore Polytechnic 2) Ngee Ann Polytechnic 3) Temasek Polytechnic 4) Nanyang Polytechnic สถาบันโพลีเทคนิคทั้ง 4 แห่ง ให้การศึกษาฝึกอบรมเน้นด้านการปฏิบัติ (Practical oriented) ในระดับอุดมศึกษา ให้การศึกษาที่นำไปสู่ “O” และ “A” Level qualifications เช่นเดียวกับผู้จบการศึกษาจากสถาบันเทคนิค สถาบันโพลีเทคนิคจัดการศึกษาในโปรแกรมการศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์ ธุรกิจและการเดินเรือ สื่อสารมวลชน การตลาด กราฟฟิค การออกแบบผลิตภัณฑ์และการออกแบบภายในและคอมพิวเตอร์ศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาจาก Institute of Technical Education ซึ่งได้ประกาศนียบัตรเทียบได้กับ National trade

certificate grade 2 หรือผู้ที่เข้า Apprenticeship scheme สามารถสมัครเข้าศึกษาที่สถาบันโพลีเทคนิคได้

5.3 สถาบันเทคนิคการศึกษา (Institute of Technical Education) สถาบันการศึกษาแห่งชาติได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน ค.ศ. 1992 เป็นสถาบันการศึกษาหลังมัธยมศึกษา ซึ่งให้การฝึกอบรมก่อนการทำงานแก่ผู้ออกจากโรงเรียนมัธยมศึกษา และให้การฝึกอบรมในขณะที่ทำงานสำหรับผู้ใหญ่ที่มีงานทำอยู่แล้ว โปรแกรมการฝึกอบรมเต็มเวลาและโปรแกรม Apprenticeship จัดให้แก่ผู้ออกจากโรงเรียนสำหรับผู้ใหญ่ที่มีงานทำ อยู่แล้วจัดการฝึกอบรมทักษะ และจัดโปรแกรมการศึกษาให้ ลูกจ้างสามารถได้รับการฝึกอบรม On-the-job training ในบริษัทที่ได้ Certified on-the-job training centre นอกจากนี้ Institute of technical education ยังจัดการทดสอบและสอบไล่แก่ประชาชนทั่วไปและทักษะการสอนแก่ Industry trainers โปรแกรมการสอนและการฝึกอบรมมีความหลากหลายมาก ได้แก่ Pre-employment training for school leavers, Apprenticeship training, In-employment training for working adults, Basic education for skills training, Worker improvement through secondary education, Continuing (Academic) education, Modular skills training, Adult co-operative training scheme, Training initiative for mature employees, Customized skills training courses, On-the-job training, Training of industry trainers, Collaboration with industry, Testing and certification

ระบบบริหารอุดมศึกษาของประเทศสิงคโปร์ กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ประสานงาน และกำหนดทิศทางนโยบายของการศึกษาระดับต่าง ๆ และควบคุมดูแลการพัฒนาและการบริหาร กระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้กำหนดทิศทางนโยบายโดยรวมขององค์กรตามกฎหมาย (Statutory bodies) ของสถาบันอุดมศึกษา เช่น National University of Singapore, Nanyang Technological University, Singapore Polytechnic, Ngee ann Polytechnic, Temasek Polytechnic, Nanyang Polytechnic, Institute of Technical Education, Singapore Science Centre, Institute of Southeast Asian Studies ดังภาพที่ 3 โครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการประเทศสิงคโปร์

โครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการประเทศสิงคโปร์

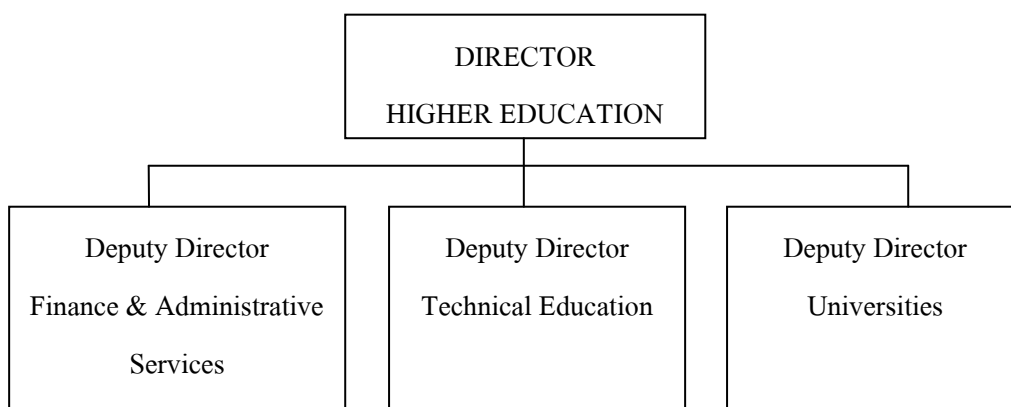
ภาพที่ 3 โครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการประเทศสิงคโปร์ (วารสารณ์ บวรศิริ, 2546, หน้า 10-53)

ในส่วนของ Higher education division ของกระทรวงศึกษาธิการประเทศสิงคโปร์นั้น มีภารกิจ หน่วยงานภายในและบทบาทหน้าที่ ดังนี้

ภารกิจ ของ Higher education division คือ การจัดเตรียมการศึกษาระดับที่สาม และ การศึกษาระดับเทคนิค (Tertiary and technical education) ที่มีคุณภาพสูงตอบสนองวัตถุประสงค์

ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมภายในประเทศและระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

องค์กรและบทบาทหน้าที่ Higher education division จะดูแล statutory boards 9 แห่ง ซึ่งได้แก่ มหาวิทยาลัย 2 แห่ง โพลีเทคนิค 4 แห่ง The institute of technical education, The institute of southeast asian studies, The singapore science centre, Higher education division จำแนกออกได้เป็นฝ่ายต่าง ๆ (Branch) ได้แก่ ฝ่ายการเงินและการบริหาร (Finance and administrative services branch), ฝ่ายการศึกษาระดับเทคนิค (Technical education branch), ฝ่ายมหาวิทยาลัย (Universities branch) ดังแสดงในภาพที่ 4 ฝ่ายต่าง ๆ ของ Higher education division ของกระทรวงศึกษาธิการประเทศสิงคโปร์

ภาพที่ 4 ฝ่ายต่าง ๆ ของ Higher Education Division ของกระทรวงศึกษาธิการประเทศสิงคโปร์ (วารสาร บวรศิริ, 2546, หน้า 10-53)

ฝ่ายการเงินและการบริหาร (Finance and administrative services branch) สามารถแบ่งออกเป็น ดังนี้ การเงิน, การบริหาร, โรงเรียนเอกชน

การเงิน (Finance) ทำหน้าที่ ประเมินงบประมาณด้านพัฒนา (Development budget) และแผนงานที่, เสนอ (Proposals) ของ Statutory boards ติดตามความก้าวหน้าของโครงการพัฒนาต่าง ๆ, ติดตามการใช้จ่ายด้านการพัฒนาของ Statutory boards ทั้ง 9 แห่ง ประเมินงบประมาณด้านพัฒนาประจำปี และงบประมาณเพิ่มเติมของ Statutory boards, บริหารกองทุนวิจัย, ประเมินงบประมาณการดำเนินการประจำปีและงบประมาณการดำเนินการเพิ่มเติมของ Statutory boards ทบทวนความต้องการของ Statutory boards เป็นระยะ ๆ ตรวจสอบ (Examine) ความต้องการทางการเงินประจำปี, ดำเนินการโครงการพิเศษที่เกี่ยวข้องกับด้านการเงิน

การบริหาร (Administrative services) ประกอบด้วยหน่วย (Unit) เงินอุดหนุนค่าเล่าเรียน และการสนับสนุนด้านการบริหาร 1) หน่วยเงินอุดหนุนค่าเล่าเรียน บริหารแผนการอุดหนุนค่าเล่าเรียน (Tuition grant scheme) ดำเนินการร้องขอให้ออก/ ยกเลิกชั่วคราว/ การเลื่อนการออกพันธบัตรเงินอุดหนุนค่าเล่าเรียนและดำเนินการยกเลิกพันธบัตรเงินอุดหนุนค่าเล่าเรียน 2) หน่วยสนับสนุนด้านการบริหาร ประเมินการทบทวนตารางอัตราเงินเดือนและการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบุคลากรของ statutory boards, ดำเนินการเรื่องการแต่งตั้ง Board of governors/ Council members of statutory boards, ดำเนินการเกี่ยวกับการให้โบนัสและ National day awards สำหรับ statutory boards, จัดหาการสนับสนุนฝ่ายเลขานุการสำหรับ Succession planning committee, ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องทางกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษา, ดูแลเกี่ยวกับ PS 21, Emergency planning และ HED establishment and training matters

โรงเรียนเอกชน (Private schools) ทำหน้าที่ จัดทะเบียนและตรวจสอบโรงเรียนเอกชน ฝ่ายการศึกษาในระดับเทคนิค (Technical education branch) ทำหน้าที่ ริเริ่ม policy proposals ที่เกี่ยวกับการศึกษาระดับโพลีเทคนิคและระดับเทคนิค, ประเมินข้อเสนอแนะทางด้านนโยบายและดูแลการดำเนินการของโพลีเทคนิค และ Institute of technical education, ให้เกิดการประสานสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและเป็นผลดีกับหน่วยงานภายนอกและหน่วยงานภายใน ที่เกี่ยวกับการศึกษาระดับเทคนิค, ทำการศึกษา/ จัดทำ โครงการเฉพาะที่เกี่ยวกับการศึกษาระดับโพลีเทคนิคและระดับเทคนิค

ฝ่ายมหาวิทยาลัย (Universities branch) ทำหน้าที่ ริเริ่ม policy proposals ที่เกี่ยวกับการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย, ประเมินข้อเสนอแนะทางด้านนโยบายและดูแลการดำเนินการของมหาวิทยาลัย, ให้เกิดการประสานสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและเป็นผลดีกับหน่วยงานภายนอกและหน่วยงานภายในที่เกี่ยวกับการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย, ทำการศึกษา/ จัดทำ โครงการเฉพาะที่เกี่ยวกับการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

ระดับสถาบัน สถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีพระราชบัญญัติของตนเอง มีคณะกรรมการบริหารสถาบันของตนเอง สถาบันอุดมศึกษาอาจมีการดำเนินการที่เป็นอิสระปกครองตนเอง สามารถให้ปริญญา อนุปริญญา และประกาศนียบัตร ได้เอง โครงสร้างการบริหารและการจัดการของมหาวิทยาลัยและโพลีเทคนิคจะค่อนข้างคล้ายคลึงกัน แต่ละสถาบันจะมีการบริหารงานโดยสภาของมหาวิทยาลัย/ สถาบัน (Council) ซึ่งจะแต่งตั้งโดย Chancellor of the universities (ประธานาธิบดีของประเทศสิงคโปร์) หรือรัฐมนตรีที่ดูแลทางด้าน โพลีเทคนิค สภามหาวิทยาลัยหรือสภาสถาบัน โพลีเทคนิคจะประกอบด้วย อธิการบดีมหาวิทยาลัย หรือผู้อำนวยการสถาบัน โพลีเทคนิค และผู้แทนจากฝ่ายบริหาร คณะของมหาวิทยาลัย/ สถาบัน ผู้แทน

จากรัฐบาล และผู้แทนจากภาคเอกชนพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัย/ สถาบัน ยังให้มีสภาวิชาการ (Senate หรือ Academic board) ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมและทิศทางของโปรแกรม การศึกษา การวิจัยและการสอบไล่ นอกจากนี้ มีอำนาจในการให้ปริญญา อนุปริญญา และ ประกาศนียบัตร ภายใต้นโยบายที่กำหนดโดยรัฐบาล สถาบันอุดมศึกษาจะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ คือ คัดเลือกและรับนักศึกษา, พัฒนาเนื้อหาหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอน, กำหนดนโยบายและ กระบวนการที่เกี่ยวกับการสอบไล่, ออกกฎระเบียบเกี่ยวกับการบริหารให้แก่บุคลากร, สนับสนุน เกี่ยวกับการอำนวยการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ, จัดการเกี่ยวกับด้านการเงิน

การปฏิรูปอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ ในแต่ละด้านมีดังนี้ (วารสาร บวรศิริ, 2546, หน้า 10-53)

1. การเรียนการสอน การปฏิรูปการเรียนการสอนโดยการเน้นความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถและทักษะทางการสื่อสาร ตลอดจนกระบวนการของการจัดการศึกษาจาก ประสบการณ์จริง (Field work) โครงการวิจัยและการทดลองในห้องทดลอง (Open ended laboratory experiments) ในปี ค.ศ. 1996 ได้มีการจัดตั้งโครงการ The talent development programme สำหรับนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถสูง โปรแกรมนี้เชื่อว่านักศึกษาที่เก่งจะได้รับ การกระตุ้น ได้รับคำปรึกษาตลอดจนได้รับการฝึกฝนอบรมที่ดีที่สุด เพื่อเตรียมให้มีบทบาทเป็น ผู้นำ ในอนาคตมีการใช้เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร (IT) อย่างมากเพื่อเพิ่มคุณภาพและจัดการเรียน การสอนเพิ่มขึ้น มีรายวิชาถึง 230 รายวิชา ที่อยู่ในเว็บมีการใช้การเรียนการสอนแบบ Video-conferencing เพิ่มขึ้นอย่างมาก จำนวนการใช้ Video-conferencing ไม่ต่ำกว่า 30 ครั้งในแต่ละปี ร่วมกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ ซึ่งรวมถึงมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย อิมพีเรียลคอลเลจ The sloan school of management ที่ MIT และ Carnegie-mellon เป็นต้น ห้องเรียนแบบ Global classroom นี้ มีความเป็นจริงได้โดยจัดที่มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ ทำให้นักศึกษาสามารถเรียนวิชาร่วมกับ นักศึกษาและอาจารย์ต่างประเทศ โดยมีการซักถามและแสดงความคิดเห็นได้ในระยะเวลาเดียวกัน เริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคม ค.ศ. 1997 ได้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการนานาชาติ ประกอบด้วย ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของประเทศต่าง ๆ มาให้คำแนะนำ ปรึกษาเกี่ยวกับทิศทาง และกลยุทธ์ทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยในอนาคต มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการ โดยการนำเอา หลักสูตรร่วม (Core curriculum) สำหรับคณะอักษรศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ มาใช้ ซึ่งนับว่าเป็นขั้นแรกในการขยายและปรับปรุงหลักสูตรระดับปริญญาตรี

2. การวิจัย มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ได้มีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริม การวิจัยและพัฒนาประเทศ โดยที่มีอาจารย์ และนักวิจัยจำนวนมากกว่า 2,600 คน การวิจัยของ มหาวิทยาลัยจะมีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงจากแหล่งอื่น ๆ และบริษัทจาก

ภาคอุตสาหกรรมและภาคเอกชนจำนวนมากจากการที่มีความไว้วางใจของภาคอุตสาหกรรมของประเทศ ทางด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัยและการพัฒนาของมหาวิทยาลัย ทำให้มีโครงการที่บุคลากรของมหาวิทยาลัยเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่ภาคอุตสาหกรรมมากกว่า 1,180 โครงการในปี ค.ศ. 1997 ผู้ที่ทำวิจัยร่วมกับมหาวิทยาลัยรวมถึงบริษัทข้ามชาติ ศูนย์วิจัยและพัฒนาและองค์กรภายในประเทศ

3. การจัดตั้งบริษัทจำกัด มหาวิทยาลัยได้จัดตั้ง NUS Technology Holdings Pte Ltd. ขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ บริษัทนี้จะนำ เทคโนโลยีที่เกิดจากการวิจัยของมหาวิทยาลัยไปทำ ทางด้านการค้า มีบริษัทที่เกิดขึ้น 8 บริษัทภายใต้ NUS Technology Holdings และมหาวิทยาลัยให้การสนับสนุนทางการเงินในช่วงแรก ๆ ในปี ค.ศ. 1997 มีการจดลิขสิทธิ์ (Patents) 3 ลิขสิทธิ์และสิทธิบัตรทางเทคโนโลยี (Technology transfer licenses) จำนวน 17 สิทธิบัตร

4. การเชื่อมโยงกับแหล่งอื่น ๆ ระบบการเรียนการสอนแบบ โมดูลที่เริ่มใช้โดยคณะต่าง ๆ ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนนักศึกษากัน โดยมีการศึกษาในต่างประเทศ 1 ภาค หรือ 2 ภาคการศึกษา มหาวิทยาลัยมีโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาในปี ค.ศ. 1997 จำนวน 117 โครงการกับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงต่างประเทศ จำนวน 98 แห่ง ซึ่งรวมถึงมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย (Berkeley) มหาวิทยาลัยบริติชโคลัมเบีย มหาวิทยาลัยเมลเบิร์น มหาวิทยาลัยคอร์เนล และมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในทวีปอเมริกาเหนือ ยุโรป ออสเตรเลีย และเอเชีย มีโปรแกรมความร่วมมือและแลกเปลี่ยนต่าง ๆ เช่น ได้มีข้อตกลงในโปรแกรมการแลกเปลี่ยนทางวิศวกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวกับสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงติดอันดับในยุโรปและอาเซียน ตามข้อตกลงนี้จะทำให้นักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์นี้ สามารถไปศึกษาระยะเวลา 6 เดือน ที่มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของยุโรป เป็นต้น

5. เทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ได้จัดสร้างบรรยากาศของเทคโนโลยีสารสนเทศให้ตรงกับวิสัยทัศน์ของชาติ IT 2000 เครื่องข่าย NUSNET เชื่อมโยงมากกว่า 5,000 Workstations สำหรับคณาจารย์และนักศึกษา

กระบวนการพัฒนาของมหาวิทยาลัยระดับโลก: กรณีศึกษาของประเทศที่มีอัตราเร่งในการพัฒนาสูง

ธีระพร วีระถาวร (2554) ได้กล่าวในบทความเรื่อง กระบวนการพัฒนาของมหาวิทยาลัยระดับโลก โดยยกกรณีศึกษาของประเทศในภูมิภาคเอเชียที่มีอัตราเร่งในการพัฒนาสูง ประเทศเหล่านี้จะมีพื้นฐานในเชิงวัฒนธรรมบางด้าน ตลอดจนปรัชญาของวิถีชีวิตแบบตะวันออกใกล้เคียงกัน วิถีชีวิตนี้อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศเหล่านี้มีอัตราเร่งบางด้านที่สูง ประเทศในภูมิภาค

เอเชียที่นำมาศึกษา คือ ญี่ปุ่น จีน สิงคโปร์ มาเลเซีย เกาหลีใต้ และฮ่องกง (ส่วนหนึ่งของประเทศจีน) ดังนี้ (ธีระพร วีระถาวร, 2554)

1. มหาวิทยาลัยจะต้องมีความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นความรู้ที่เอื้อให้เกิดโอกาสในการสร้างนวัตกรรมต่าง ๆ การเลือกสาขาวิชาที่ต้องการพัฒนาให้ถึงระดับโลกเป็นสิ่งจำเป็น เพราะทรัพยากรต่าง ๆ มีจำกัด

2. การสั่งสมประสบการณ์ของทรัพยากรบุคคลจะเป็นผลดียิ่งขึ้นถ้าได้รับการฝึกฝนให้เป็นผู้แก้ปัญหา (Problem solver) โดยเฉพาะปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งจำเป็นต้องมีผู้ที่มีความสามารถเหล่านี้ในปริมาณที่มากพอ

3. ความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนอาจกระตุ้นให้เกิดการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายของกำลังคนตามสาขาวิชาที่ต้องการได้เร็วขึ้น ความร่วมแรงร่วมใจของคนในชาติจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องได้รับการบ่มเพาะและสร้างเสริมคุณลักษณะของการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว

4. ความรักชาติ ความหวงแหนในความเป็นชาติควรได้รับการปลูกฝังตั้งแต่เยาว์วัย ดังเช่น ประเทศสิงคโปร์ซึ่งได้ปลูกฝังให้เยาวชนเห็นความดีของชาติซึ่งทำให้เกิด “ความรักประเทศสิงคโปร์ (A love of Singapore)” “ส่วนประเทศจีนได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอันดับแรก และมี “การปฏิรูปการศึกษาและส่งเสริมการศึกษาในเชิงคุณภาพ” โดยมีแนวปฏิบัติบางประการที่มีการปฏิรูปวิชาเกี่ยวกับครูเพื่อสร้างนักเรียนให้มีความคิดเป็นของตนเองและมีความคิดเชิงสร้างสรรค์

5. มีการส่งเสริมโครงการซึ่งพัฒนาบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์ระดับสูง และยังมีกลยุทธ์ในการดึงให้สมองไหลกลับ โดยการสร้างระบบจูงใจให้ผู้ที่สั่งสมประสบการณ์จากต่างแดนกลับประเทศมาช่วยพัฒนาประเทศ การที่จะทำให้สำเร็จก็ต้องปลูกฝังความรักชาติและความรู้สึกที่ว่า เมื่อเป็นคนจีนไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ยังคงมีความผูกพันกับมาตุภูมิ ประเทศญี่ปุ่นก็เป็นประเทศที่ขึ้นชื่อว่ามีความเป็นชาตินิยมสูง

6. ระบบการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยเป็นเรื่องที่ต้องได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับยุคสมัย กล่าวคือ ระบบการศึกษาจะปรับเปลี่ยนจากระบบปิดเป็นระบบเปิด โครงสร้างพื้นฐานเดิมจะปรับเปลี่ยนเป็นระบบลูกโซ่ของการเรียนรู้ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ จะเป็นส่วนที่เอื้อให้เกิดระบบที่มีความยืดหยุ่น ดังนั้น ระบบการบริหารจัดการของสถาบันการศึกษาจะมีความยืดหยุ่นและความหลากหลายซึ่งควรจะสอดคล้องกับความต้องการทางการศึกษาและธรรมชาติของนักศึกษา

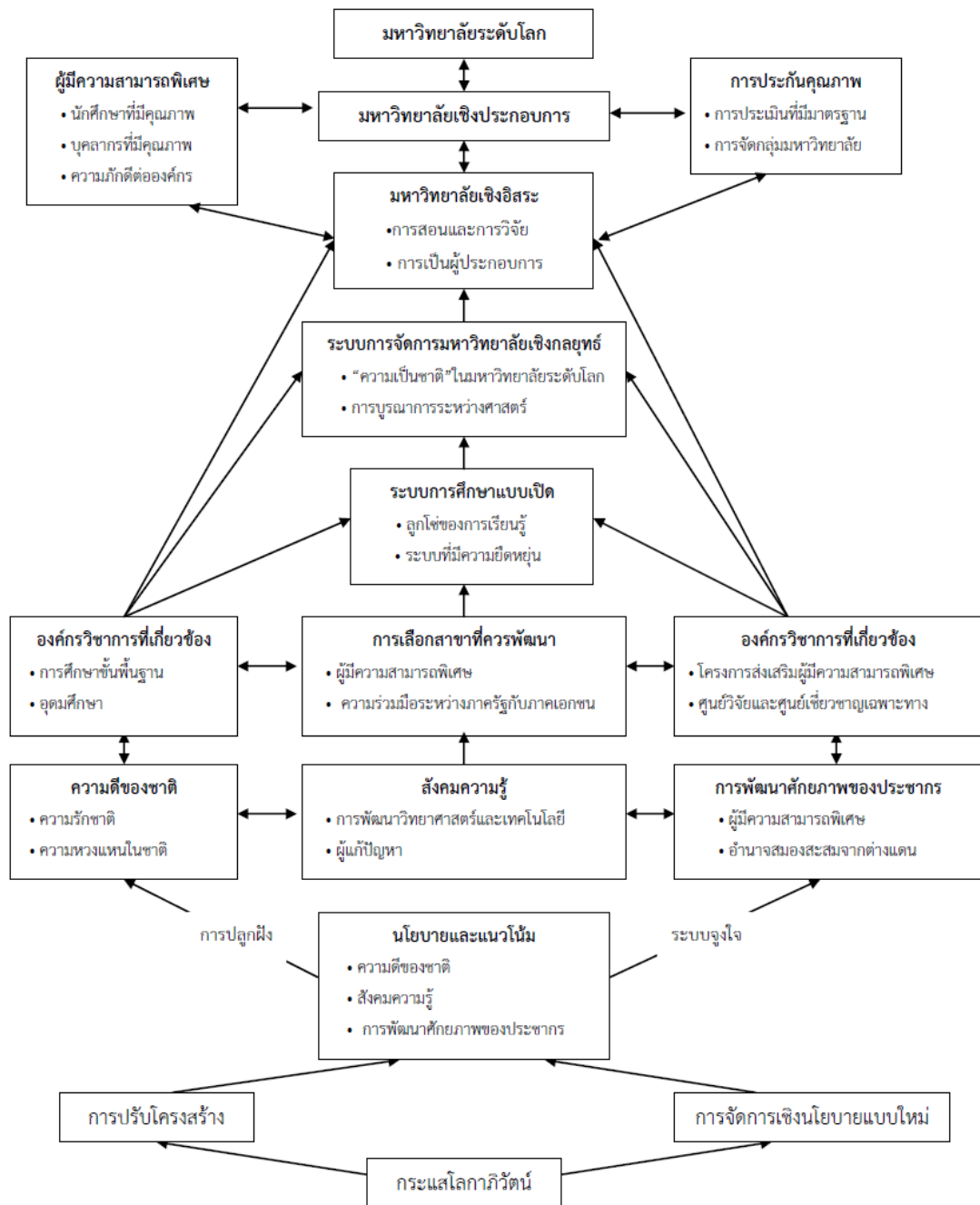
7. ระบบการบริหารมหาวิทยาลัยจะปรับเปลี่ยนเป็นระบบการจัดการมหาวิทยาลัยเชิงกลยุทธ์ สิ่งที่จะเกิดในอนาคต คือ การขยายตัวของมหาวิทยาลัยที่มีการปกครองตนเองหรือมหาวิทยาลัยเชิงอิสระ (Autonomous university) และการขยายตัวของหลักสูตรนานาชาติต่าง ๆ ซึ่งบางสาขาวิชาควรมีการพัฒนาองค์ความรู้ของตนเองเป็นหลัก

8. ปัจจัยสำคัญซึ่งทำให้การดำเนินการเรื่องการสร้างองค์ความรู้ใหม่ประสบผลสำเร็จ คือ การได้มาซึ่งบุคลากรที่มีความสามารถสูงและมีความสามารถพิเศษ เพราะฉะนั้น ระบบการคัดเลือกนักศึกษาจำเป็นต้องมีเกณฑ์การประเมินที่มีหลายมิติ ไม่ใช่ดูเพียงคะแนนสอบบางวิชาเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ ควรมีการส่งเสริมให้ผู้มีความสามารถพิเศษมีโอกาสได้ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ประเทศต่าง ๆ จึงมีโครงการเพื่อส่งเสริมในประเด็นของความสามารถพิเศษเหล่านี้ เช่น โครงการ 211 ของประเทศจีน โครงการ BK 21 ของประเทศเกาหลีใต้ ส่วนประเทศญี่ปุ่นและประเทศอื่น ๆ ที่มีความก้าวหน้าก็มีโครงการเหล่านี้เช่นเดียวกัน การดำเนินการต่าง ๆ

9. มีระบบการประเมินที่หลากหลายเพื่อรับประกันในเชิงคุณภาพว่ามีระดับมาตรฐานที่น่าเชื่อถือ อันจะทำให้เกิดแนวโน้มในการขยายตัวของระบบการจัดการคุณภาพสำหรับการประกันคุณภาพของการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย การจัดอันดับมหาวิทยาลัยก็เป็นมาตรการหนึ่ง ซึ่งนำมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพของสถาบันการศึกษา ถ้าเกณฑ์การจัดอันดับมีความเหมาะสมในเชิงของความสมดุลของการพัฒนามหาวิทยาลัย

10. พันธกิจของมหาวิทยาลัยจึงควรขยายขอบเขตจากการสอนและการวิจัยไปถึงการเป็นผู้ประกอบการด้วย และควรมีการวิเคราะห์พันธกิจนี้อย่างจริงจังเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ในเชิงบวกแก่สังคมและประเทศชาติ

ซึ่งจะแสดงเป็นแผนผังของกระบวนการพัฒนาที่จะนำมหาวิทยาลัยที่มีความพร้อมไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลกซึ่งเป็นที่พึงทางปัญญาของสังคมอย่างแท้จริง ดังภาพที่ 5 แผนผังกระบวนการพัฒนาที่จะนำไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก

ภาพที่ 5 แผนผังกระบวนการพัฒนาที่จะนำไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก

สรุปได้ว่า การบริหารมหาวิทยาลัยที่เป็นสากลที่ผู้วิจัยทำการศึกษา ได้แก่ สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย มาเลเซีย และสาธารณรัฐสิงคโปร์ซึ่งรูปแบบมหาวิทยาลัยในสหราชอาณาจักรแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ วิทยาลัยชุมชน มหาวิทยาลัยวิจัย มหาวิทยาลัยเปิด และมหาวิทยาลัยเสมือน รูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาแบ่งเป็น 5 รูปแบบ คือ

วิทยาลัยชุมชน สถาบันที่มีความหลากหลายทางวิชาการมหาวิทยาลัยวิจัย กลุ่มมหาวิทยาลัยเฉพาะทาง และกลุ่มสถาบันเสมือน รูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยในออสเตรเลีย แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มแปดมหาวิทยาลัยชั้นนำ เครือข่ายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีของประเทศออสเตรเลีย กลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยและนวัตกรรมของประเทศออสเตรเลีย และกลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่ รูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยในมาเลเซีย ประกอบด้วย 3 รูปแบบ คือ มหาวิทยาลัยของรัฐบาล วิทยาลัยของรัฐ และสถาบันโพลีเทคนิค ส่วนรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยในสิงคโปร์จำแนกออกได้เป็น 3 ประเภท คือ มหาวิทยาลัย ซึ่งมหาวิทยาลัยในสิงคโปร์มี 4 แห่ง สถาบันโพลีเทคนิค มี 4 แห่ง และสถาบันการศึกษาแห่งชาติ กระบวนการพัฒนาที่จะนำไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก มหาวิทยาลัยจะต้องมีความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสังสมประสบการณ์ของทรัพยากรบุคคลจะเป็นผลดียิ่งขึ้นถ้าได้รับการฝึกฝนให้เป็นผู้แก้ปัญหา มีความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนอาจกระตุ้นให้เกิดการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายของกำลังคนตามสาขาวิชาที่ต้องการ ได้เร็วขึ้น มีความรักชาติ ความหวงแหนในความเป็นชาติควรได้รับการปลูกฝังตั้งแต่เยาว์วัย มีการส่งเสริมโครงการซึ่งพัฒนาบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์ระดับสูง และยังมีกลยุทธ์ในการดึงให้สมองไหลกลับ โดยการสร้างระบบจูงใจให้ผู้ที่สังสมประสบการณ์จากต่างแดนกลับประเทศมาช่วยพัฒนาประเทศ มีระบบการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยเป็นเรื่องที่ต้องได้รับการพัฒนาให้เหมาะกับยุคสมัย ระบบการบริหารมหาวิทยาลัยจะปรับเปลี่ยนเป็นระบบการจัดการมหาวิทยาลัยเชิงกลยุทธ์ ปัจจัยสำคัญซึ่งทำให้การดำเนินการเรื่องการสร้างองค์ความรู้ใหม่ประสบผลสำเร็จ คือ การได้มาซึ่งบุคลากรที่มีความสามารถสูงและมีความสามารถพิเศษ มีระบบการประเมินที่หลากหลายเพื่อรับประกันในเชิงคุณภาพว่ามีระดับมาตรฐานที่น่าเชื่อถือ นอกจากนี้ พันธกิจของมหาวิทยาลัยจึงควรขยายขอบเขตจากการสอนและการวิจัยไปถึงการเป็นผู้ประกอบการด้วย บทบาทและพันธกิจของมหาวิทยาลัยจะต้องปรับเปลี่ยนตามยุคสมัย และในยุคหน้า

นโยบายการศึกษาของประเทศไทย

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยหลักต้องให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษา เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2558 ประกอบด้วย 5 นโยบายทั่วไป 7 นโยบายเฉพาะ และ 10 นโยบายเร่งด่วน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ก, หน้า 6-25; กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ข)

นโยบายทั่วไป

1. การพัฒนาและปฏิรูปการศึกษา จะต้องยึดหลักการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และความต้องการของทุกภาคส่วนในสังคม มีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพ การแข่งขันของประเทศ รวมทั้งเป็นไปตามกระบวนการของสภาปฏิรูปแห่งชาติและสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และแนวนโยบายของคณะรัฐมนตรี เพื่อให้การดำเนินงานเป็นที่ยอมรับและเกิดความมั่นคงยั่งยืนในระบบการศึกษาของไทย

2. การสร้างโอกาสทางการศึกษาในสังคมไทย จะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเท่าเทียมและเป็นธรรม โดยการน้อมนำแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มได้มีโอกาสเข้าถึงองค์ความรู้ได้โดยสะดวก และสามารถพัฒนาและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างเท่าเทียม

3. การพัฒนาระบบการจัดการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษา จะต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับความรู้ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ควบคู่ไปกับการส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และปลูกฝังคุณธรรม การสร้างวินัย ปลูกฝังอุดมการณ์ความยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การมีจิตสาธารณะ ความตระหนักถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักการประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด อุดมการณ์ และความเชื่อ รวมทั้งรู้คุณค่าและสืบสานวัฒนธรรมและขนบประเพณีอันดีงามของไทย

4. การส่งเสริมและยกสถานะของครูซึ่งเป็นบุคลากรหลักในระบบการศึกษา จะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างเสริมให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงในสังคม เป็นบุคลากรที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม มีภูมิความรู้และทักษะในการสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสม มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ตลอดจนมีฐานะและคุณภาพชีวิตที่ดี สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมไทยในปัจจุบัน

5. การบริหารและการปฏิบัติราชการกระทรวงในทุกระดับ จะต้องให้ความสำคัญกับการบูรณาการการปฏิบัติของทุกหน่วยงานในสังกัดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและประสานสอดคล้องกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน ตลอดจนให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานด้านการศึกษาที่ถูกต้อง รวดเร็ว และตรงกับความต้องการของสังคม

นโยบายเฉพาะ (ดำเนินการให้เห็นผลใน 1 ปี)

1. การพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

เป้าหมายในการดำเนินนโยบาย

1.1 การพัฒนาการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษามีความเหมาะสมกับพื้นที่

1.2 สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยอาศัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ และแก้ไขปัญหาการอ่านภาษาไทยไม่ออกและเขียนไม่ได้ของนักเรียนในพื้นที่อย่างจริงจัง

1.3 สามารถพัฒนาระบบการให้ค่าตอบแทน สิ่งจูงใจและสวัสดิการสำหรับบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่เสี่ยงภัยได้อย่างเหมาะสม

1.4 มีมาตรการด้านความปลอดภัยที่ชัดเจนสำหรับนักเรียนนักศึกษา ครูอาจารย์ และสถานศึกษาโดยการบูรณาการแผนและการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่

1.5 มีกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาและการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนในพื้นที่เสี่ยง รวมทั้งกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เพิ่มพูนประสบการณ์ เปิดโลกทัศน์และสร้าง ความหวัง การยึดมั่นในหลักคุณธรรมและสถาบันหลักของชาติ ให้กับนักเรียนนักศึกษาในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่อง

1.6 สามารถเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับองค์กรระหว่างประเทศโดยเฉพาะ องค์กรสหประชาชาติและยูเนสโก ประเทศกลุ่มประชาชาติมุสลิม ประเทศเพื่อนบ้าน และ สื่อมวลชน อย่างต่อเนื่อง

2. การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 และการดำรง ความต่อเนื่องภายหลังการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

เป้าหมายในการดำเนินนโยบาย:

2.1 โครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาของภาครัฐและเอกชน นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

2.2 มีกิจกรรมการเรียนรู้ ขยายความสัมพันธ์และพัฒนาความร่วมมือทางการศึกษา และการแลกเปลี่ยนทางการศึกษา กับประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างต่อเนื่อง

2.3 สามารถพัฒนาและเสริมทักษะด้านภาษาอังกฤษและภาษาประเทศสมาชิกอาเซียน สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน การยอมรับในความแตกต่างหลากหลายใน ลักษณะพหุสังคมวัฒนธรรม และให้ความเคารพในอุดมการณ์ความเชื่อบนพื้นฐานของหลักสิทธิ

มนุษย์ชนและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ให้กับนักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ ให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม

3. การพัฒนาศักยภาพการแข่งขันและสนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนเป้าหมายในการดำเนินนโยบาย:

3.1 มีแนวทางการส่งเสริมและดำเนินการเพื่อปรับสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาและสามัญศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการกำลังคนในตลาดแรงงานรองรับการพัฒนาประเทศ

3.2 มีแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ระบบการจัดการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษารองรับทิศทางการพัฒนาประเทศโดยใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเป็นฐานการพัฒนา

3.3 มีกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และการสร้างนวัตกรรมในสถาบันทางการศึกษา เพื่อนำไปใช้ประโยชน์และสร้างมูลค่าสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

3.4 มีแผนงานและโครงการเพื่อส่งเสริมการผลิตกำลังคนด้านการอาชีวศึกษาตอบสนองต่อภาคการผลิตสินค้าและอาหาร ภาคการท่องเที่ยว ภาคการบริการภาคการขนส่ง บุคลากรทางการแพทย์และพยาบาล และอื่น ๆ ในสาขาที่มีความขาดแคลน ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการจัดทำความตกลงร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนการผลิต การพัฒนาระบบการจัดการและการพัฒนากำลังคน ทั้งระบบ

3.5 มีกิจกรรมเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้และการพัฒนาต่อยอดความรู้เพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ วิสาหกิจ การประกอบอาชีพและดำเนินธุรกิจ ควบคู่ไปกับการเผยแพร่องค์ความรู้และแนวทางการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันในการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบอย่างเป็นรูปธรรม

4. การมุ่งเน้นการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพเป้าหมายในการดำเนินนโยบาย:

4.1 มีแนวทางการพัฒนาระบบการผลิตครูให้เพียงพอต่อความต้องการและเหมาะสมกับอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และปรับระบบการรับรองมาตรฐานวิชาชีพครูให้เอื้อต่อการเพิ่มโอกาสให้มีบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสมเข้ามาในระบบการศึกษา

4.2 ระบบการบริหารงานบุคคล การย้ายบรรจุ และการประเมินวิทยฐานะของครูและบุคลากรทางการศึกษา มีมาตรฐานระดับสากล สามารถเพิ่มศักยภาพในการให้การศึกษาและลดภาระงานที่ไม่จำเป็นรวมทั้งไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงานตามภารกิจหลัก

4.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีจิตวิญญาณของความเป็นครู การเป็นครูมืออาชีพ และยึดมั่นในจรรยาบรรณของวิชาชีพ

4.4 สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาตามเส้นทางวิชาชีพและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานได้อย่างเป็นระบบ มีระบบสนับสนุนการพัฒนาตนเองและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ในระบบคลังความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประเมินผล อย่างเป็นรูปธรรม

4.5 มีแผนงานและโครงการเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยการพัฒนากระบวนการที่มุ่งการแก้ไขปัญหาและให้การช่วยเหลือที่ยั่งยืน และให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาหนี้สินอย่างเป็นระบบ

5. การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาให้ทันสมัย

เป้าหมายในการดำเนินนโยบาย:

5.1 น้อมนำแนวทางการพัฒนาระบบการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นหลักในการดำเนินแผนงานและโครงการในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษา

5.2 การดำเนินแผนงานและโครงการในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษา จะต้องพิจารณาถึงความพร้อมและความเหมาะสมกับหลักสูตรและระดับการเรียน การสอน ความคุ้มค่า ความจำเป็นในการลดอุปสรรคและเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ การยกระดับคุณภาพการศึกษา รวมทั้งความเท่าเทียมและครอบคลุมพื้นที่

5.3 มีแผนงานและโครงการในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุน การเรียนการสอนอย่างเต็มรูปแบบ โดยขยายโรงเรียนนำร่องในการจัดทำห้องเรียน Smart classroom ออกสู่ส่วนภูมิภาคมากขึ้น

5.4 สามารถใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการและบูรณาการ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ เครือข่ายต่าง ๆ เชื่อมโยงกับสถิติข้อมูลทางการศึกษา และประมวลผลข้อมูล ที่จำเป็นสำหรับใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ 2558 ของกระทรวงศึกษาธิการ

เป้าหมายในการดำเนินนโยบาย:

6.1 สามารถถ่ายทอดนโยบายพื้นฐานและนโยบายเร่งด่วนของคณะรัฐมนตรีที่ เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาไปสู่แผนปฏิบัติราชการประจำปี เพื่อให้การนำสู่การปฏิบัติสามารถ ดำเนินการได้อย่างชัดเจนและติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

6.2 สามารถสื่อสารถ่ายทอดให้ทุกหน่วยงานและบุคลากรทุกระดับมีความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญของแผนปฏิบัตินโยบายการประจำปีงบประมาณ 2558 และพัฒนาตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพื่อประสิทธิภาพในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ ภายในช่วงเดือนแรกของปีงบประมาณ เพื่อให้การปฏิบัตินโยบายในภาพรวมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

6.3 หน่วยงานส่วนกลางสามารถให้การสนับสนุนทรัพยากรอย่างเพียงพอในการปฏิบัตินโยบายตามแผนปฏิบัตินโยบายการประจำปีงบประมาณ 2558 ของหน่วยปฏิบัติในระดับพื้นที่

6.4 มีระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และการรายงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การได้ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อการทบทวนและปรับปรุงการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้ทันต่อเหตุการณ์

6.5 สามารถติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการปฏิบัตินโยบายและผลการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นรายไตรมาสได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถกำหนดมาตรการเพื่อปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาอย่างทันต่อสถานการณ์ มีระบบวิเคราะห์ประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณและจัดทำแผนเพิ่มประสิทธิภาพ รวมทั้งมีระบบการกำกับดูแลเพื่อให้เกิดความโปร่งใส และเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้การเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

7. การดำเนินการตามแผนการศึกษาแห่งชาติและการปฏิรูปการศึกษา

เป้าหมายในการดำเนินนโยบาย:

7.1 มีความก้าวหน้าในการดำเนินการตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2 และเป็นไปตามเป้าหมายเมื่อสิ้นสุดแผนฯ ปี พ.ศ. 2559 และสามารถดำเนินการจัดทำร่างแผนการศึกษาแห่งชาติในห้วงระยะเวลาต่อไป

7.2 มีแผนงานและโครงการในการจัดและส่งเสริมการศึกษา โดยเฉพาะการดำเนินการต่อเนื่องของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบให้เชื่อมโยงกันทั้งการปฏิรูปหลักสูตรและการปฏิรูปการเรียนการสอนกับการเรียนรู้ยุคใหม่ ปฏิรูประบบการผลิตและพัฒนาครู การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับการปฏิรูปการเรียนรู้ การยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานสากล และการส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดและสนับสนุนการศึกษา

7.3 สามารถติดตามรายละเอียดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสภาพัฒนาการศึกษาระดับชาติและหน่วยงาน และแนวนโยบายของคณะรัฐมนตรี ได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถรายงานสรุปความก้าวหน้าเป็นรายไตรมาส รวมทั้งสามารถวางแผนทางรองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงโครงสร้าง ระบบงาน กฎหมาย ระบบการบริหารจัดการและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้อย่างเป็นระบบ

นโยบายเร่งด่วน

นโยบายเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการให้เห็นผลใน 3 เดือน คือ 1) เร่งสำรวจและให้ความช่วยเหลือเยียวยา รวมทั้งฟื้นฟูโรงเรียน สถานศึกษา นักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์อุทกภัย โดยเร็ว 2) เร่งแก้ไขปัญหามูลค่าเงินบาทที่อ่อนแอและเหตุทะเลาะวิวาทของนักศึกษาอาชีวศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 3) เร่งสร้างค่านิยมอาชีวศึกษา ปรับภาพลักษณ์ และกำหนดมาตรการเพื่อจูงใจให้นักเรียนนักศึกษา พ่อแม่และผู้ปกครอง มีความยินดีและส่งเสริมให้บุตรหลานเข้ารับการศึกษาในสายอาชีพ อาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะวิชาชีพที่ขาดแคลนและเป็นความต้องการของตลาดแรงงาน 4) ทบทวนหลักสูตร การเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ มีเวลาทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ รวมทั้งปลูกฝังในเรื่องค่านิยมหลัก มีคุณธรรม จริยธรรม สร้างวินัย จิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม การยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความภาคภูมิใจในการเป็นคนไทย 5) เร่งพิจารณาทบทวนการอุดหนุนรายหัวแก่นักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งของภาครัฐและเอกชน การช่วยเหลือค่าอุปกรณ์การเรียนของนักเรียนสายอาชีพ อาชีวศึกษา และการช่วยเหลือเด็กยากจน พิการและด้อยโอกาส 6) เร่งขยายบทบาทของภาคเอกชนในการมีส่วนร่วมในระบบการศึกษา โดยเฉพาะการจัดทำข้อตกลงระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนในการให้การสนับสนุนและการรับนักเรียนนักศึกษา เข้าทำงานหลังสำเร็จการศึกษา และการสนับสนุนอื่น ๆ ให้เพิ่มมากขึ้น 7) เร่งปรับระบบการบรรจุครูและการรับรองมาตรฐานวิชาชีพครูให้เอื้อต่อการเพิ่มโอกาสให้มีบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสมเข้ามาในระบบการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูและบุคลากรอาชีวศึกษา และครูสาขาขาดแคลนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 8) เร่งทบทวนมาตรการการจัดกิจกรรมรับน้องของนักเรียนนักศึกษาในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และมาตรการติดตาม ควบคุม การลักลอบการจัดกิจกรรมรับน้องทั้งภายในและภายนอกสถาบันการศึกษา ให้เป็นไปในแนวทางที่สร้างสรรค์ ปลอดภัย ปราศจากการใช้ความรุนแรง การละเมิดและคุกคามทางเพศ รวมทั้งไม่ขัดต่อหลักศีลธรรมขนบประเพณีอันดีงาม และเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน โดยให้มีผลบังคับใช้ให้ทุกสถาบัน การศึกษายึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างเคร่งครัด 9) เร่งทบทวนมาตรการความปลอดภัยสำหรับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาออกสถานศึกษา และมาตรการความปลอดภัยในการเดินทางและการขนส่งเป็นหมู่คณะของนักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยให้มีผลบังคับใช้ให้ทุกสถาบันการศึกษายึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างเคร่งครัด 10) เร่งดำเนินการตามนโยบายเร่งด่วนของคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาทั้งที่เป็นหน่วยรับผิดชอบหลักและ

หน่วยสนับสนุน ให้เห็นผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นไปตามเป้าหมายและกรอบระยะเวลาที่กำหนด

สรุป นโยบายทางการศึกษาประกอบด้วย 5 นโยบายทั่วไป 7 นโยบายเฉพาะ และ 10 นโยบายเร่งด่วน โดยนโยบายทั่วไปมุ่งที่การพัฒนาและปฏิรูปการศึกษา โดยต้องยึดหลักการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และความต้องการของทุกภาคส่วนในสังคมที่มีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ มีการพัฒนาระบบการจัดการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษา การส่งเสริมและยกสถานะของครูซึ่งเป็นบุคลากรหลักในระบบการศึกษา ส่วนการบริหารและการปฏิบัติราชการกระทรวงในทุกกระดับ จะต้องให้ความสำคัญกับการบูรณาการการปฏิบัติของทุกหน่วยงาน ในสังกัดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและประสานสอดคล้องกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ภายใต้กำกับของคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสถาบันคลังสมองของชาติ ภายใต้มูลนิธิส่งเสริมทบวงมหาวิทยาลัย ตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2551-2565) เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาอุดมศึกษาทั้งระบบ รวมทั้งเพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยรวม ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551, หน้า 1-57)

เป้าหมายของกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2 เมื่อสิ้นสุดแผนในปี พ.ศ. 2565 คือ “การยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาไทย เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพสามารถปรับตัวสำหรับงานที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต พัฒนาศักยภาพอุดมศึกษาในการสร้างความรู้และนวัตกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในโลกาภิวัตน์ สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นไทย โดยใช้กลไกของธรรมาภิบาล การเงิน การกำกับมาตรฐาน และเครือข่ายอุดมศึกษา บนพื้นฐานของเสรีภาพทางวิชาการความหลากหลาย และเอกภาพเชิงระบบ”

พัฒนาอุดมศึกษาเพื่อกำหนดทิศทางยุทธศาสตร์ (Strategic direction) สาระหลักมีสองส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์ภาพฉายและนัยยะสำคัญที่เป็นปัจจัยแวดล้อมรุนแรง ส่งผลกระทบต่อมนุษย์และโลก ประเทศไทยจนถึงอุดมศึกษา และส่วนสองเป็นปัจจัยภายในระบบอุดมศึกษา ภาพฉายปัจจุบันและอนาคต (Scenario) มี 7 เรื่อง คือ ความเปลี่ยนแปลงด้านประชากร พลังงานและสิ่งแวดล้อม การมีงานทำและตลาดแรงงานในอนาคต การจัดการความขัดแย้งและความรุนแรง การกระจายอำนาจการปกครองเยาวชนไทย นักศึกษาไทย และบัณฑิตในอนาคต และเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจัยภายในระบบอุดมศึกษาได้พิจารณา 9 ประเด็น ได้แก่ รอยต่อกับการศึกษาระดับอื่น

การแก้ปัญหาอุดมศึกษาในปัจจุบัน ธรรมชาติและการบริหารจัดการการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การเงินอุดมศึกษา การพัฒนาบุคลากรในอุดมศึกษา เครือข่ายอุดมศึกษา การพัฒนาอุดมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และโครงสร้างพื้นฐานการเรียนรู้

1. รอยต่อกับการศึกษาระดับอื่น ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาควรแบ่งเวลาของตนเองให้การสนับสนุนการศึกษาระดับมัธยมและอาชีวศึกษาอย่างเต็มที่ และอุดมศึกษาต้องเร่งทบทวนกระบวนการผลิตครูป้อน โรงเรียน

2. การแบ่งกลุ่มมหาวิทยาลัย โดยแบ่งอุดมศึกษาเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มวิทยาลัยชุมชน, กลุ่มมหาวิทยาลัยสี่ปีและมหาวิทยาลัยศิลปศาสตร์, กลุ่มมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเฉพาะทางมหาวิทยาลัย และกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัย มหาวิทยาลัยบัณฑิตศึกษา และทุกสถาบันอุดมศึกษาสามารถเป็นเลิศได้ตามพันธกิจของตัวเอง และได้รับการสนับสนุนตามพันธกิจส่วนกลไกสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ในการประเมินคุณภาพ มีการพัฒนาเกณฑ์ประเมินที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มมหาวิทยาลัย และสุดท้ายจัดสรรงบประมาณตามพันธกิจของแต่ละกลุ่มมหาวิทยาลัย

3. ธรรมชาติและการบริหารจัดการอุดมศึกษา ได้แก่ บทบาทและความรับผิดชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษา, จัดตั้งองค์กรพัฒนาผู้กำกับนโยบายและผู้บริหาร และใช้องค์กรดังกล่าวเป็นแหล่งผลิตหลักสูตรการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาให้แก่ผู้บริหารทุกระดับ, การประเมินมหาวิทยาลัยเชิงธรรมชาติอย่างครบวงจร

4. บทบาทของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ได้แก่ ประยุกต์และปรับใช้ระบบการประเมินและจัดสรรทรัพยากรวิจัยสำหรับอุดมศึกษาตามระบบการประเมินศักยภาพงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา (Research assessment exercise: RAE) ของสหราชอาณาจักร, จัดให้มีการทำงานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัย กลุ่มมหาวิทยาลัย ศูนย์ความเป็นเลิศ ภาคอุตสาหกรรมต่างประเทศ และชุมชน, ผลักดันระบบวิจัยแห่งชาติ, ออกแบบระบบความเชื่อมโยงระหว่างอุดมศึกษาและภาคการผลิต

5. การเงินอุดมศึกษา ได้แก่ รัฐพิจารณาการจัดสรรงบประมาณประจำปี (Supply-side financing) ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศโดยมุ่งผลงาน (Performance-based) มากขึ้น, จัดตั้ง “กองทุนพัฒนาอุดมศึกษา” พร้อมงบประมาณที่ปรับตัวได้, สร้างความชัดเจนให้กับการบริหารการเงินอุดมศึกษาทั้งในส่วนของมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัย เอกชน กำหนดโครงสร้าง การเงินอุดมศึกษาโดยใช้หลักการระดมทรัพยากร (Resource mobilization) ขยายวงเงินงบประมาณที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ จัดสรรทรัพยากร (Resource allocation) ให้เหมาะสมตามพันธกิจ

ของมหาวิทยาลัย และนโยบายที่รัฐ อยากเห็นการใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ (Resource utilization) ใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ และมีวินัยการเงินการคลัง ทั้งนี้บนพื้นฐานของการจัดกลุ่มมหาวิทยาลัย

6. การพัฒนาบุคลากรในอุดมศึกษา โดยการจัดหาแหล่งทุนสำหรับผู้ที่จะเป็นอาจารย์ระดับอุดมศึกษา

7. เครือข่ายอุดมศึกษา ได้แก่ สนับสนุนการทำงานในลักษณะเครือข่ายซึ่งนำไปสู่การรวบรวมในมิติต่าง ๆ เช่น หลักสูตร ทรัพยากรการเรียนรู้ การลงทุนร่วม โครงสร้างพื้นฐานและการใช้ร่วม การพัฒนาบุคลากรและระบบบริหารสถาบัน สนับสนุนการทำงานในระบบเครือข่ายอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน, สร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายทางวิชาการ

8. การพัฒนาอุดมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ พัฒนานักศึกษา, พัฒนาบุคลากรในพื้นที่, สร้างความเข้มแข็งให้สถาบันอุดมศึกษา, พัฒนาการศึกษาคู่ภูมิภาคอาเซียน

9. โครงสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ ได้แก่ โครงสร้างหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดและสังคมในปัจจุบันและอนาคต, สังคมสารสนเทศ สังคมฐานความรู้ ทรัพยากรการเรียนรู้, ระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตจะเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อุดมศึกษาต้องเข้าใจนัยสำคัญของเป้าหมายและวิธีการ, สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้

กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) 12 ประการ มีดังนี้
(สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551, หน้า 1-57)

1. มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่สอนและถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชนและผู้เรียนพร้อม ๆ กับทำหน้าที่รวบรวม สังเคราะห์ วิเคราะห์ สร้าง และเผยแพร่ “ความรู้” ผ่านกระบวนการศึกษาวิจัยโลกในอดีต สิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ผลที่สังคมควรได้รับจากมหาวิทยาลัย คือ “บัณฑิต” ที่มีความรู้ สามารถเข้าสู่ชีวิตการทำงาน เป็นพลเมืองที่ได้รับการขัดเกลาทางสังคมและวัฒนธรรมมาเป็นอย่างดี ส่วนความรู้และองค์ความรู้ที่เป็นผลิตผลจากมหาวิทยาลัย นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางเศรษฐกิจแล้ว ยังจะต้องช่วยนำพาสังคมไปสู่ความเป็นอารยประเทศอย่างยั่งยืนอีกด้วย

2. ในรอบหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา การพัฒนาประเทศโดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 8 เป็นต้น มา มุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และพยายามสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของบริบทต่าง ๆ ตั้งแต่กระแสโลกาภิวัตน์ นำโดย การรวมตัวของกลุ่มเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงในตลาด

การเงินของโลก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด ปัญหาการก่อการร้ายโรคระบาด ความเสื่อมโทรมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และภัยธรรมชาติอันเป็นผลกระทบที่ตามมา

3. สถานภาพภายในประเทศเองยังมีปัญหาคุณภาพของคนอยู่มาก ไม่ว่าจะเป็นภาพสะท้อนจากผลิตภาพของแรงงานไทย ซึ่งยังมีประสิทธิภาพต่ำเมื่อเทียบกับหลาย ๆ ประเทศ ความอ่อนแอของการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมและการวิจัยเพื่อการพัฒนายังคงเป็นจุดด้อย การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ประกอบกับการประสบกับวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ในช่วงต้นทศวรรษ ส่งผลสะท้อนต่อประชาชนอย่างกว้างขวาง ประเทศยังคงพืดพองในเชิงโครงสร้างการผลิตที่ต้องนำเข้าวัตถุดิบ พลังงาน เงินทุน และเทคโนโลยีในสัดส่วนที่สูง ประชาชนยากจนยังคงมีอยู่กว่าร้อยละ สิบ วิกฤตค่านิยมอันเป็นผลมาจากการแพร่กระจายของวัฒนธรรมจากภายนอก ผ่านสื่อสารมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศ และล่าสุด ภาคราชการเมืองที่ขาดเสถียรภาพอย่างรุนแรง

4. การพัฒนาประเทศในอนาคตตั้งอยู่บนฐานของพันธกิจและเป้าหมายที่เหมาะสมกับยุคสมัยและมีความก้าวหน้า มีสมมูลกับพลวัตการเปลี่ยนแปลง ในบรรดาแผนระดับชาติทั้งหลาย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้กำหนดพันธกิจ 4 ด้าน คือ พัฒนาค้น สร้างเศรษฐกิจ สร้างความมั่นคงทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและพัฒนาธรรมาภิบาลในระบบบริหารจัดการประเทศ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพคนพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาคะยากจน ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน รักษาฐานกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และพัฒนาระบบธรรมาภิบาลทั้งของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทั้งหมดนี้เป็นเป้าหมายระดับประเทศในช่วง 5 ปีข้างหน้า ในขณะที่เดียวกันก็เป็นเป้าหมายที่อุดมศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นการพัฒนาคนพัฒนาความรู้ และบทบาทของอุดมศึกษาที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

5. อย่างไรก็ตาม การวางแผนอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับธรรมชาติของการพัฒนาและการจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้น ต้องอาศัยความต่อเนื่องและการติดตามประเมินผลเป็นระยะเวลายาวกว่า 5 ปี โดยมีการปรับแผนเป็นระยะ ๆ “แผนอุดมศึกษาระยะยาว” ฉบับที่ 1 ถูกจัดทำขึ้นในปี พ.ศ. 2533 เพื่อเป็นแผนเชิงรุกไปสู่อนาคต โดยใช้ฐานข้อมูลจากงานวิจัยเชิงนโยบายที่เกี่ยวกับสภาพการณ์ และความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ของประเทศ แผนดังกล่าวมีระยะ 15 ปี ครอบคลุมระหว่าง พ.ศ. 2533-2547 ซึ่งถือได้ว่าได้วางแนวทางการพัฒนาที่เป็นพื้นฐานสำคัญและเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2 เพื่อมิให้กระบวนการพัฒนาอุดมศึกษาเชิงระบบต้องสะดุดหรือไร้ทิศทาง

6. โดยสรุป สาระสำคัญของแผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 1 ได้วางหลักการพื้นฐานไว้ 4 ประการคือ การศึกษาเพื่อกระจายโอกาสและความเสมอภาค การศึกษาเพื่อประสิทธิภาพของอุดมศึกษา การศึกษาเพื่อคุณภาพและความเป็นเลิศของอุดมศึกษา และความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทย

7. ในบรรดาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่แผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 1 ได้เสนอไว้ต่อรัฐบาลนั้น ได้มีพัฒนาการของอุดมศึกษาในช่วงของแผนฯ ทั้งในส่วนที่มีสัมฤทธิ์ผลตามแผน และในส่วนที่ยังไม่ประสบสัมฤทธิ์ผล เช่น การจัดตั้งและดำเนินการศึกษาด้านมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา, การมีส่วนร่วมในการรับภาระค่าใช้จ่ายของผู้เรียน นอกเหนือจากค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ แล้ว มีการร่วมรับภาระในรูปแบบของเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาตามที่ได้อ้างไว้, คุณวุฒิของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีสัดส่วนปริญญา เอก: โท: ตรี เป็น 25: 60: 15 จากที่กำหนดไว้ 30: 60: 10, ได้มีการนำเอาแผนอุดมศึกษาระยะยาวมาใช้เป็นกรอบการปฏิบัติเพียงครั้งหนึ่งของช่วงเวลา, สถาบันอุดมศึกษาของรัฐเพียงจำนวนหนึ่งที่เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่มีความเป็นอิสระ คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ, การผลิตบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่อสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, มีอัตราส่วน 25: 75 จากที่ตั้งเป้าไว้ 50: 50, การจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาโดยรวมของประเทศมีสัดส่วน 0.25 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ จากที่กำหนดไว้ 1.5

8. นอกจากความต่อเนื่องของทิศทางการพัฒนาอุดมศึกษาแล้ว ปัจจัยความเปลี่ยนแปลงและพลวัตของสถานการณ์ในโลก และภายในประเทศ ก็มีผลกระทบต่อการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม อาทิ เช่น การเปิดเสรีทางการค้าทั้งในระดับพหุภาคีและทวิภาคี ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งเกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนา ความขัดแย้งทางการเมือง การทหาร ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสันติภาพและสันติศึกษา การขยายตัวทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศใหญ่ เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐอินเดีย ซึ่งมีสัมพันธภาพและความร่วมมือที่ดี ทั้งกับประเทศและอุดมศึกษาไทย สำหรับบริบทการพัฒนาประเทศไทยก็มีพลวัตเช่นกัน เช่น การเคลื่อนตัวของสังคมในภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ ไปจนถึงภาคการผลิตใหม่ ๆ เช่น อุตสาหกรรมฐานความรู้ รูปแบบการใช้พลังงาน ซึ่งพึ่งพาการนำเข้าเชื้อเพลิง และผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ไปจนถึงบทบาทของแนวคิดการพัฒนาในรูปแบบใหม่ ๆ เช่น การนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ทั้งภาคเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น

9. ในขณะเดียวกันการพัฒนาอุดมศึกษาไทยคงจะเพิกเฉยต่อพัฒนาการในระดับอุดมศึกษาสากลมิได้ จากการสำรวจเบื้องต้น พบว่า วงการอุดมศึกษาโลกมีจุดเน้นและนวัตกรรมหลายประการทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับวิชาการ เช่น แนวทางการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ การเฟ้นหานักศึกษาเชิงรุก และกระบวนการให้ได้มาซึ่งความเป็นเลิศทางการวิจัย เป็นต้น ในส่วนของโครงสร้างและการบริหารนั้น อุดมศึกษาในหลายประเทศให้ความสำคัญกับการทำงานในลักษณะภาคีความร่วมมือและเครือข่ายการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริมความหลากหลายในมิติต่าง ๆ รวมไปถึงจนถึงการปรับปรุงระบบบริหารจัดการที่มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีวิวัฒนาการทางด้านสังคมและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สมดังเจตนารมณ์ของสถาบันการศึกษา เช่น การสนับสนุนให้ประชาคมมหาวิทยาลัยให้บริการแก่สังคมในรูปแบบต่าง ๆ การสร้างกิจกรรมและบรรยากาศในมหาวิทยาลัยเพื่อเอื้อต่อการพัฒนาบุคลิกภาพและความมั่นคงในตัวนักศึกษา ตลอดจนการเตรียมความพร้อมและความเข้าใจที่ดีให้แก่นักศึกษาท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์

10. การจัดทำกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2 จึงเป็นพันธกิจที่เหมาะสมแก่กาลเวลา และจำเป็นต่อการพัฒนาระบบอุดมศึกษาไทยไปสู่อนาคต ที่เต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอน อาจกล่าวได้ว่า ณ ปี พ.ศ. 2550 อุดมศึกษาของประเทศไทยกำลังอยู่ในจุดเปลี่ยนที่สำคัญ ซึ่งหากออกแบบระบบอุดมศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย พร้อม ๆ กับติดตั้งระบบเพื่อขับเคลื่อนอุดมศึกษาอย่างก้าวกระโดด ก็จะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศสมดังเจตนารมณ์ที่มุ่งให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ได้ทั้งการสร้างความเข้มแข็งในระบบกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) เศรษฐกิจที่สามารถแข่งขันได้ และการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนและสังคมโดยรวม

11. จุดเด่นของกระบวนการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2 อยู่ที่ “การมีส่วนร่วม” อย่างกว้างขวางของประชาคมกลุ่มต่าง ๆ นำโดยคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งได้ร่วมกันคิดในการระดมสมองเฉพาะเรื่องดังกล่าวถึง 4 ครั้ง มีการรายงานความก้าวหน้าต่อคณะอนุกรรมการแผนและนโยบายอย่างต่อเนื่อง มีการประชุมทุก 2 เดือนกับทุกกลุ่มมหาวิทยาลัย ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยรัฐเดิม 26 แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 9 แห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน 67 แห่ง และวิทยาลัยชุมชน 19 แห่ง มีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์สูงหลายท่าน การประชุมคณะอนุกรรมการกำกับจัดทำแผน (Steering committee) ทุกสัปดาห์ เป็นจำนวนทั้งสิ้น 30 ครั้ง แต่ครั้งมีสาระที่เป็นข้อมูลและแง่คิดทั้งที่เกี่ยวกับอุดมศึกษาโดยตรงและที่เป็นผลกระทบสำคัญต่ออุดมศึกษา มีการประชุมสัมมนา ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญของธนาคารโลกอย่างเต็มรูปแบบ และในสาระที่ได้กลั่นกรองมาจาก

ประสบการณ์ของนานาชาติประเทศทั่วโลก มีการเสวนากับกลุ่มสำคัญ เช่น กลุ่มเยาวชนนักศึกษา และบัณฑิต ภาคเอกชนซึ่งรวมถึงสภาอุตสาหกรรม และกลุ่มอุตสาหกรรมหลายสาขา จัดการสัมมนา 4 ภาค ร่วมกับสื่อมวลชนที่เน้นการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน จัดให้มีคณะทำงานและมีการประชุมกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กำลังประสบปัญหาความรุนแรงหลายครั้ง มีการศึกษาเชิงลึกในเรื่องบทเรียนจากต่างประเทศและบทบาทของเครือข่ายอุดมศึกษาในการพัฒนาภูมิภาคและชุมชน มีคณะทำงานคิดเรื่องพัฒนาบุคลากร นอกจากนี้ การจัดทำแผนครั้งนี้ยังมีข้อมูลจากผลการศึกษาที่มีอยู่แล้วจำนวนหนึ่งและได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์จากการสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต ด้วยกระบวนการที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ ทำให้สามารถจัดทำแผนครั้งนี้ได้สำเร็จในช่วงเวลาที่จำกัดแต่เข้มข้นภายในประมาณ 6 เดือน

12. แผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 ภาค ภาคแรกวิเคราะห์ภาพอนาคตที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อโลก ต่อประเทศ และต่ออุดมศึกษาไทย การที่แผนฯ มีภาคอนาคตก็เพราะบ่อยครั้งที่อุดมศึกษาถูกผลกระทบของปัจจัยภายนอกอุดมศึกษาทำให้เกิดอุปสรรคและความไม่พร้อมที่จะรับมือกับสภาพการณ์ต่าง ๆ จนกระทั่งอุดมศึกษาอยู่ในภาวะตั้งรับอยู่เนื่อง ๆ นอกจากนี้ ยังทำให้มีปัญหาในการบริหารแผนเนื่องจากขาดจุดเน้น การจัดลำดับความสำคัญและพลวัตในการปรับตัว ภาคที่สองเป็นประเด็นเชิงนโยบายของอุดมศึกษาไทย ซึ่งครอบคลุมมิติต่าง ๆ ทั้งที่เป็นการแก้ปัญหาที่ดำรงอยู่ในอุดมศึกษา และการพัฒนาอุดมศึกษาไปสู่อนาคตอย่างมั่นคงแข็งแรง มิติทางนโยบายเหล่านี้ยังมีความเชื่อมโยงระหว่างกัน ทั้งในลักษณะของการต่อยอดซึ่งกันและกัน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรและกระบวนการเดียวกันในการรองรับเป้าหมายหลายด้านพร้อม ๆ กัน ทั้งนี้ นอกเหนือจากการออกแบบแผนเพื่ออุดมศึกษาแล้ว แผนกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) อุดมศึกษาฉบับนี้ยังคำนึงถึงบทบาทของอุดมศึกษาที่มีต่อการพัฒนาประเทศโดยรวมอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทบาทอุดมศึกษาที่เอื้อต่อการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น และบทบาทของอุดมศึกษาที่สนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงเศรษฐกิจของประเทศ

สรุป กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) สาระหลักมีสองส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์ภาพฉายและนัยยะสำคัญที่เป็นปัจจัยแวดล้อมรุมเร้า ส่งผลกระทบต่อมนุษย์และโลก ประเทศไทยจนถึงอุดมศึกษา และส่วนสองเป็นปัจจัยภายในระบบอุดมศึกษา ภาพฉายปัจจุบันและอนาคต (Scenario) มี 7 เรื่อง คือ ความเปลี่ยนแปลงด้านประชากรพลัดถิ่นและสิ่งแวดล้อม การมีงานทำและตลาดแรงงานในอนาคต การจัดการความขัดแย้งและความรุนแรง การกระจายอำนาจการปกครองเยาวชนไทย นักศึกษาไทย และบัณฑิตในอนาคต และเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจัยภายในระบบอุดมศึกษาได้พิจารณา 9 ประเด็น ได้แก่ รอยต่อกับการศึกษา

ระดับอื่น การแก้ปัญหาอุดมศึกษาในปัจจุบัน ธรรมชาติและการบริหารจัดการการพัฒนา
ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การเงินอุดมศึกษา การพัฒนาบุคลากรในอุดมศึกษา
เครือข่ายอุดมศึกษา การพัฒนาอุดมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ
โครงสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ ซึ่งกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565)
ฉบับนี้ยังคำนึงถึงบทบาทของอุดมศึกษาที่มีต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะ บทบาทอุดมศึกษาที่
เอื้อต่อการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น และบทบาทของอุดมศึกษาที่สนับสนุนการพัฒนา
ขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงเศรษฐกิจของประเทศ

ยุทธศาสตร์การปฏิรูปอุดมศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
ทั้ง 2 หน่วยงานซึ่งเป็นหน่วยงานระดับนโยบายได้จัดทำกรอบยุทธศาสตร์การปฏิรูปอุดมศึกษา
รอบสองขึ้นมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการปฏิรูปอุดมศึกษาโดยยึดหลักตามกรอบ
นโยบาย 4 ใหม่ (ประกอบด้วยการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่
การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ
ใหม่) ซึ่งยุทธศาสตร์การปฏิรูปอุดมศึกษารอบสองประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ดังนี้ (สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 3-50; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554)

1. ปรับกระบวนการผลิตกำลังคนสายวิชาการและสายวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพ
ตอบสนองการพัฒนาประเทศด้วยกระบวนการเรียนรู้ยุคใหม่การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา
ควรเน้นความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในสาขาวิชาที่มีความจำเป็นมีความเป็นพลเมือง
และสอดคล้องกับความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศเพื่อได้กำลังคนระดับสูงที่สามารถสร้างงาน
ที่เหมาะสมในการพัฒนาประเทศรวมทั้งเป็นการเตรียมคนเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน
ที่จะเป็นหนึ่งเดียวในปี พ.ศ. 2558

2. ปรับกระบวนการผลิตครูทั้งระบบและการพัฒนาอาจารย์เพื่อรองรับการปฏิรูป
การศึกษา คุณภาพของการศึกษา คือ คุณภาพของครูและอาจารย์และคุณภาพการสอนของครูจะมีได้
เมื่อครูมีค่านิยมทักษะและความรู้ของความเป็นครูที่ถูกต้องเหมาะสม ดังนั้น การปฏิรูปอุดมศึกษา
ในครั้งนี้จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการผลิตครูทั้งระบบและการพัฒนาอาจารย์ใน
สถาบันอุดมศึกษา

3. เพิ่มขีดความสามารถของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
ของประเทศในด้านการวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยมีส่วนสำคัญในการสร้างความสามารถใน
การแข่งขันของประเทศเนื่องจากมหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีบทบาทในด้านการศึกษา

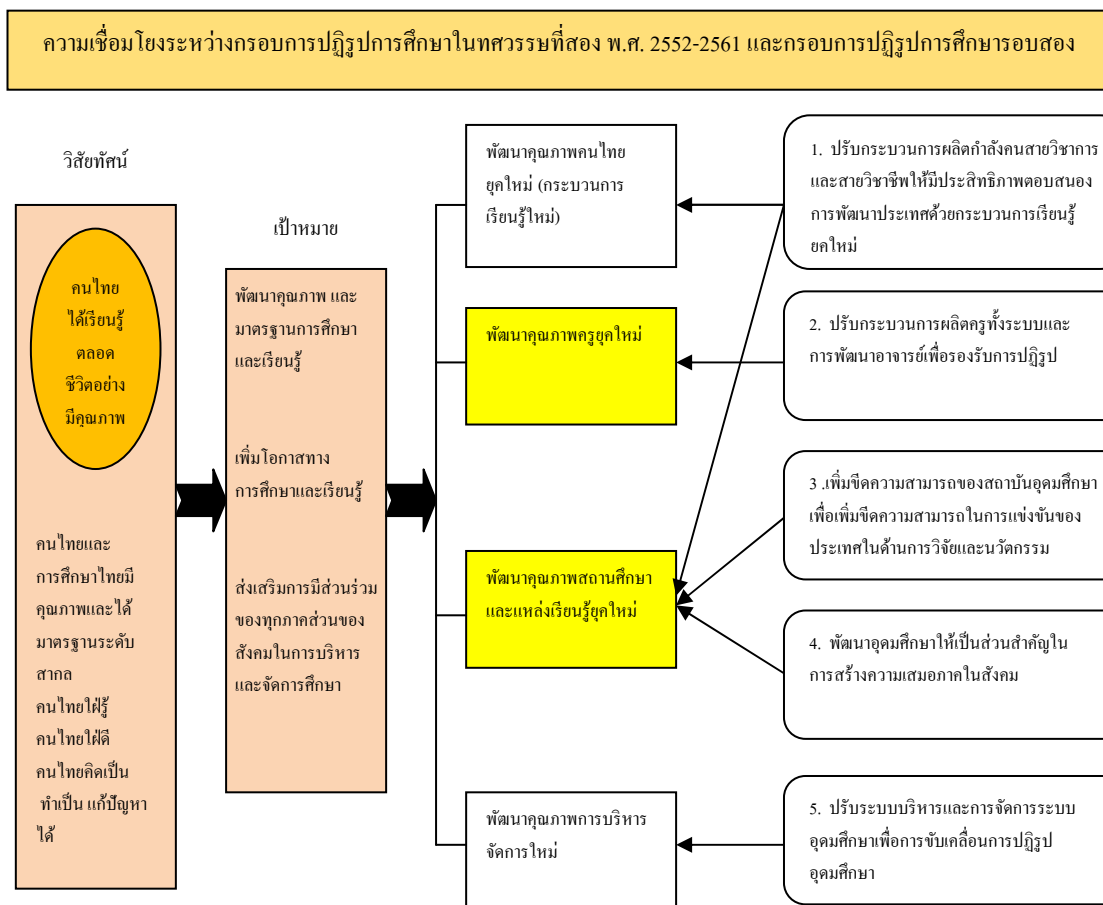
ระดับสูงการวิจัยการสร้างนวัตกรรมการพัฒนาการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีและการผลิตบุคลากร นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังเป็นแห่งรวมที่สำคัญของโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศความเข้มแข็งของมหาวิทยาลัยจึงมีผลต่อความเข้มแข็งและความสามารถในการแข่งขันของประเทศและการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว

4. พัฒนาอุดมศึกษาให้เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเสมอภาคในสังคม ปัจจุบันเกิดสถานะวิกฤติในสังคมไทยอันเนื่องมาจากหลายปัจจัย สถาบันอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นองค์กรที่เป็นมันสมองของชาติและผลิตคนออกมารับใช้สังคมควรมีบทบาทในการสร้างความสมดุลให้สังคมรวมทั้งช่วยแก้ปัญหาวิกฤติของประเทศ

5. ปรับระบบบริหารและการจัดการระบบอุดมศึกษาเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปอุดมศึกษา การปฏิรูประบบบริหารจัดการในระบบอุดมศึกษาที่ต้องดำเนินการในทุกระดับเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

ความท้าทายของอาเซียนสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนเกิดจากแนวคิดแผนปฏิบัติการปฏิญญาและยุทธศาสตร์มีความเชื่อมโยงระหว่างกรอบการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561 และกรอบการปฏิรูปการศึกษารอบสอง ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ความเชื่อมโยงระหว่างกรอบการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561 และ
กรอบการปฏิรูปการศึกษารอบสอง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 3-50)

การวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก (SWOT Analysis) (สำนักงานเลขาธิการ
สภาการศึกษา, 2552, หน้า 3-50)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกโดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis
ที่ประกอบด้วย 9S ใช้หลักการ 7S ของ McKinsey คือ [Share value (ค่านิยมร่วม) Strategy
(กลยุทธ์) Structure (โครงสร้าง) System (ระบบ) Staff (บุคลากร) Skill (ทักษะ) Style (รูปแบบ
การบริหาร) และเพิ่มเติมอีก 2S คือ Sati (ธรรมาภิบาลในการบริหาร) และ Satang (การเงิน
อุดมศึกษา)] และ PESTEL [Politics (การเมืองการปกครอง) Economic (ระบบเศรษฐกิจ) Social
(สังคมวัฒนธรรม) Technology (เทคโนโลยี) Environment (สภาพแวดล้อม) Law (กฎหมายที่
เกี่ยวข้อง)] ซึ่งจัดกระบวนการให้มีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างครอบคลุมประกอบด้วย
ผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการสภาการศึกษาสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สภาพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม แห่งชาติสถาบันอุดมศึกษาทั้งในสังกัดและนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการผ่านการประชุมเครือข่าย อุดมศึกษาจำนวน 9 เครือข่าย ผู้ทรงคุณวุฒิผู้บริหารสถานศึกษาผู้แทนสภาวิชาชีพผู้ประกอบการ/ ผู้ใช้บัณฑิตผู้ประกอบการนิสิต/ นักศึกษานักเรียนศิษย์เก่าจำนวนรวมมากกว่า 1,200 คน ผลการสังเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายใน พบว่า มีจุดแข็ง 8 ประเด็นจุดอ่อน 10 ประเด็นและสภาพแวดล้อมภายนอก พบว่า มีโอกาส 9 ประเด็นภัยคุกคาม 12 ประเด็นดัง ตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2 จุดแข็ง (S) และจุดอ่อน (W) ของอุดมศึกษาไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 3-50)

รหัส	ปัจจัยภายใน
S1	มีระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาที่มีกฎหมายรองรับเพื่อประเมินคุณภาพ ทั้งภายในและภายนอก
S2	ปี พ.ศ. 2554 มีมหาวิทยาลัยในประเทศไทยติดอันดับ 1 ใน 500 ของมหาวิทยาลัย ในระดับโลก 2 แห่ง และติดอันดับ 1 ใน 200 ของมหาวิทยาลัยในระดับเอเชีย 9 แห่ง
S3	มีเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการที่เข้มแข็งเพื่อสร้างเสริมศักยภาพของ นักศึกษาในการปฏิบัติงานในสภาพจริง เช่น โครงการสหกิจศึกษา
S4	มีระบบการบริหารจัดการอุดมศึกษาที่เพิ่มประสิทธิภาพและให้มีความคล่องตัว ทางด้านระบบการปฏิบัติงานและการบริหารงบประมาณ ได้แก่ การเป็น มหาวิทยาลัยในกำกับการกระจายอำนาจบริหารจัดการจากส่วนกลางเพื่อเพิ่มพลัง อำนาจ (Empowerment) ให้กับสภามหาวิทยาลัย
S5	อุดมศึกษาไทยเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ เช่น มีนักศึกษาต่างชาติมาเรียน เพิ่มขึ้นทุกปีเป็นศูนย์กลางการปฏิบัติการขององค์การด้านอุดมศึกษา เช่น SEAMEO, AUN S6 มีโครงสร้างพื้นฐานระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่อพัฒนา การศึกษาที่เชื่อมต่อทั่วประเทศไทย เช่น Uninet
S7	มีการขยายโอกาสการศึกษาระดับอุดมศึกษาผ่านระบบ IT เช่น มหาวิทยาลัยไซเบอร์ ไทย

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รหัส	ปัจจัยภายใน
S8	มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการในปี พ.ศ. 2555 ให้ทุกหลักสูตรจะมีการดำเนินการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติที่ประกันคุณภาพบัณฑิตด้วยมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Learning outcomes)
W1	การนำองค์กรของสถานบันในภาพรวมของประเทศยังไม่มีประสิทธิภาพและยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
W2	ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานบันอุดมศึกษามีปัญหาในทางปฏิบัติดังปรากฏข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการบริหารในสถานบันอุดมศึกษาหลายแห่ง
W3	การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งประเทศยังขาดเอกภาพในการทำงานและขาดการเชื่อมโยงกับอีก 4 องค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการในการบูรณาการและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน
W4	มีสถานบันอุดมศึกษาที่ยังไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพของสมศ.
W5	คณาจารย์อุดมศึกษาทั้งประเทศยังขาดแคลนทั้งปริมาณและคุณภาพในด้านประสบการณ์เทคนิคการสอนและด้านคุณธรรมจริยธรรม
W6	ข้อมูลสารสนเทศอุดมศึกษาระดับประเทศยังไม่เป็นปัจจุบันและยังไม่ถูกต้อง
W7	การศึกษาเขตการศึกษาพิเศษใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังไม่เป็นเอกภาพและมีปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรบุคคล
W8	การผลิตบัณฑิตส่วนใหญ่มีจำนวนที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศรวมทั้งคุณภาพของบัณฑิตใหม่ขาดความรู้และทักษะที่จำเป็น ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตรงกับลักษณะงานที่ผู้ประกอบการต้องการ
W9	ปริมาณและคุณภาพของงานวิจัยในภาพรวมมีระดับต่ำและไม่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับสังคมได้เมื่อเปรียบเทียบกับสถานบันอุดมศึกษาอื่นในระดับโลกและระดับเอเชีย
W10	คุณภาพของงานบริการวิชาการส่วนใหญ่ยังไม่ตอบสนองความต้องการหรือการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชุมชนสังคมและประเทศ

ตารางที่ 3 โอกาส (O) และภัยคุกคาม (T) ของอุดมศึกษาไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 3-50)

รหัส	ปัจจัยภายนอก
O1	มีนโยบายของประเทศด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมมาภิบาล
O2	รัฐบาลเน้นการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาและการบริหารสถาบันอุดมศึกษา
O3	การกระจายอำนาจของรัฐบาลส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นเพิ่มขึ้น
O4	นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทำให้มีโอกาสในการสร้างความตระหนักและองค์ความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
O5	สังคมต้องการองค์ความรู้ด้านการผลิตสินค้าการบริการความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเพิ่มขึ้น
O6	สังคมไทยต้องการบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการพัฒนาทุนมนุษย์การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมและการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมเพื่อทดแทนการใช้แรงงาน
O7	การเปิดการค้าเสรีอาเซียน (Asean Economics Cooperation 2015: AEC) ด้านการบริการและด้านการศึกษาทำให้มีโอกาสรับนักศึกษาในภูมิภาคอาเซียนมากขึ้นเพื่อรองรับความร่วมมือกับต่างประเทศในด้านการค้าการลงทุน เช่น ด้านโลจิสติกส์ด้านการบริการสุขภาพ โดยเฉพาะกับผู้สูงอายุ
O8	มีความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการผลิตบัณฑิตงานวิจัยและงานบริการวิชาการ
O9	การเปิดการค้าเสรีอาเซียน 2015 ทำให้ประเทศไทยมีการพัฒนาศักยภาพด้านภาษาอังกฤษด้านภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียนและคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีมาตรฐานในระดับอาเซียน
T2	นโยบายของอุดมศึกษาของประเทศไม่ชัดเจนขาดการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันอย่างจริงจังของสถาบันอุดมศึกษาในทุกกระทรวงและขาดการให้ความสำคัญในการผลักดันให้เกิดการสร้างคุณค่าของอุดมศึกษาอย่างแท้จริง
T3	ความไม่ชัดเจนของกฎหมายกฎระเบียบด้านอุดมศึกษา

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รหัส	ปัจจัยภายนอก
T4	การควบคุมทิศทางและการกำกับติดตามการใช้งบประมาณของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ดำเนินการโดยสำนักงบประมาณซึ่งสกอ. ไม่มีบทบาทในการพิจารณางบประมาณร่วมด้วย ทำให้การดำเนินงานด้านอุดมศึกษาในภาพรวมของประเทศขาดเอกภาพและมีประสิทธิภาพ น้อยเมื่อเทียบกับงบประมาณด้านอุดมศึกษาซึ่งเท่ากับร้อยละ 4.2 ของ GDP
T5	การเปิดการค้าเสรีอาเซียน 2015 โดยเฉพาะด้านการศึกษาก่อให้เกิดการแข่งขันกันมากขึ้น ทำให้มีมหาวิทยาลัยต่างชาติทั่วโลกมาตั้งวิทยาเขตในประเทศไทย
T6	ประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียนมีนโยบายที่จะใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางและบางประเทศมีการใช้ภาษาเพื่อนบ้านในการสื่อสารทำให้อุดมศึกษาไทยต้องปรับตัวอย่าง เร่งด่วนทางด้านภาษาและการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม
T7	มาตรฐานคุณภาพบัณฑิตในระดับอาเซียนเป็นภาวะคุกคามที่ทำให้ทุกสถาบันอุดมศึกษา ต้องพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้ได้ตามมาตรฐาน
T8	กฎหมายระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนเป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือของ ไทยในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
T9	ลักษณะงานในทศวรรษที่ 21 มีความซับซ้อนหลากหลายซึ่งเป็นอุปสรรคต่อ การผลิตบัณฑิตให้ตรงกับลักษณะงานที่มีความต้องการทักษะที่หลากหลาย
T10	สังคมไทยครอบครัวและเยาวชนอ่อนแอขาดความรักความสามัคคีคือคุณธรรมจริยธรรม มีการคอร์รัปชันและบริโภคนิยมสูง
T11	นักเรียนที่เลือกเข้าเรียนอุดมศึกษาเป็นไปตามกระแสค่านิยมโดยไม่มีความตั้งใจและ ความมุ่งมั่นที่จะนำไปใช้ประโยชน์
T12	ระดับความรู้และทักษะในด้านคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษของนักเรียนต่ำ กว่ามาตรฐาน

หมายเหตุ: การกำหนดรหัส (O1, O2, O3,...,T1, T2, T3,...) ไม่ได้กำหนดโดยลำดับความสำคัญ

แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)

เนื่องจากประเทศไทยเข้าสู่สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม การเมืองเทคโนโลยีพลังงานและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลง เพื่อปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจโลกการรวมกลุ่มเศรษฐกิจภายใต้กรอบการค้าเสรีของอาเซียนกับจีน ญี่ปุ่นและอินเดีย และการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนปี พ.ศ. 2558 อุดมศึกษาไทยจึงต้องมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดเพื่อเป็นแหล่งความรู้ที่ตอบสนองการแก้ไขปัญหาวิกฤติและการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงได้มีจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556 ข, หน้า 29-37)

วิสัยทัศน์ ปี พ.ศ. 2559 อุดมศึกษาเป็นแหล่งองค์ความรู้และพัฒนากำลังคนระดับสูงที่มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืนสร้างสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีบทบาทสูงในประชาคมอาเซียนและมุ่งสู่คุณภาพอุดมศึกษาระดับนานาชาติ

จุดเน้น ผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพมีศักยภาพตรงตามความต้องการของสังคม มีความสามารถคิดวิเคราะห์มีความคิดสร้างสรรค์มีทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีคุณธรรมมีความรับผิดชอบมีสุขภาพะทั้งร่างกายและจิตใจเน้นการใช้กลยุทธ์ผ่านการนำองค์กรเชิงรุกและกลยุทธ์การเงินรวมทั้งพัฒนาอาจารย์ให้มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนและการวิจัยเพื่อให้ได้บัณฑิตที่พึงประสงค์ทำให้สังคมมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ตัวบ่งชี้เป้าหมายกลยุทธ์และแผนที่ยุทธศาสตร์ตามกลยุทธ์ แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) มี 4 ยุทธศาสตร์ซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาอุดมศึกษาไทยมุ่งสู่วิสัยทัศน์ที่กำหนดโดยสรุปเป็นอักษรย่อ คือ “LEGS” STRATEGY ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556 ข, หน้า 29-37)

L = Leader of change management for quality education (All for quality education and quality education for all) (เปลี่ยนระบบการนำองค์กรให้ขับเคลื่อนอุดมศึกษาแบบองค์รวม)

E = Educator professional (พัฒนาอาจารย์ให้เป็นผู้เชี่ยวชาญและพัฒนาผู้เชี่ยวชาญมืออาชีพให้เป็นอาจารย์)

G = Graduated with quality and social responsibility (ยกระดับคุณภาพบัณฑิตอย่างก้าวกระโดด)

S = Satang utilization (ปฏิรูปการบริหารการเงินอุดมศึกษาเพื่อขับเคลื่อนสถาบันอุดมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ)

ยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ยุทธศาสตร์เป็นยุทธศาสตร์ที่พัฒนาจากผลการวิเคราะห์สังเคราะห์ประเด็นปัจจัยสำคัญโดยใช้ระบบ SWOT Analysis และผลการวิเคราะห์ตำแหน่งยุทธศาสตร์ WT ของอุดมศึกษาไทยจำนวน 8 ประเด็น ได้แก่ “LIFELONG” (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556 ข, หน้า 29-37)

L = Leader of change management for quality education (All for quality education and quality education for all) (เปลี่ยนระบบการนำองค์กรให้ขับเคลื่อนอุดมศึกษาแบบองค์รวม)

I = Information based (สร้างเอกภาพและคุณภาพของข้อมูลสถิติอุดมศึกษาโดยศูนย์สารสนเทศอุดมศึกษาแห่งชาติ)

F = Freedom of learner choice (เปลี่ยนกระบวนการทัศน์ด้านการศึกษาโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการรับนักศึกษาเพื่อเปิดโอกาสการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียนในทุกวัย)

E = Educator professional (พัฒนาอาจารย์ให้เป็นผู้มืออาชีพและพัฒนาผู้เชี่ยวชาญมืออาชีพให้เป็นอาจารย์)

L = Learner quality improvement (ยกระดับคุณภาพบัณฑิตอย่างก้าวกระโดด)

O = Outcome creative research (นำประเทศพ้นวิกฤตและชี้นำการพัฒนาด้วยงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์)

N = National sustainable development (บริการวิชาการเพื่อพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน)

G = Generate quality trust (สร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา)

**ยุทธศาสตร์ที่ 1 เปลี่ยนระบบการนำองค์กรให้ขับเคลื่อนอุดมศึกษาแบบองค์รวม
ประเด็นยุทธศาสตร์/ เป้าประสงค์**

สร้างความตระหนักในคุณค่าของอุดมศึกษาโดยเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ (Quality education) โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมด้านอุดมศึกษาเพื่อเป็นเป้าหมายในการบริหารอุดมศึกษาของประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) มีการเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการบริหารจัดการอุดมศึกษาในลักษณะเชิงรุกให้มีขีดสมรรถนะสูงมุ่งสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้บนพื้นฐานของสารสนเทศอุดมศึกษาที่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน โดยเฉพาะการพัฒนาบัณฑิตที่ตอบสนองความต้องการของสังคมที่ต้องคำนึงถึงการเคลื่อนย้ายแรงงานและความต้องการที่เปลี่ยนแปลงในแต่ละภูมิภาค (Manpower mobilization and demographic change) สร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาให้มีมาตรฐานสากลและเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา

กลยุทธ์

กลยุทธ์ 1.1 กำหนดคุณค่าและสร้างวิสัยทัศน์ร่วมของอุดมศึกษาไทยเพื่อเปลี่ยนกระบวนการนำองค์กรของผู้บริหารระดับสูงทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษา (S4, W1, W2, W3, O3, T1, T2, T3, T4)

กลยุทธ์ 1.2 บริหารอุดมศึกษาโดยยึดเป้าหมายอุดมศึกษาตามกรอบแผนอุดมศึกษา ระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) อย่างต่อเนื่อง (S4, S8, W1, W2, W3, W4, W5, W6, W7, W8, W9, W10, O1, O2, O5, O6, O7, O8, O9, T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7, T9, T12)

กลยุทธ์ 1.3 สร้างระบบการประเมินศักยภาพและพัฒนาผู้บริหารระดับสูงกรรมการสภา ของสถาบันอุดมศึกษา (S4, W1, W2, O1, T1, T2, T3, T4)

กลยุทธ์ 1.4 สร้างระบบการปิดและยุบรวมหลักสูตร/ คณะวิชา/ มหาวิทยาลัย (S1, S4, S8, W1, W2, W3, W4, W5, W8, O1, T1, T2, T3, T4, T7) โดยใช้ผลการประเมินคุณภาพทั้งภายใน และภายนอกเป็นเครื่องมือ

กลยุทธ์ 1.5 พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน (Hardware, Software, Peopleware) ของ สารสนเทศอุดมศึกษาที่เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างข้อมูลสารสนเทศการศึกษาระดับพื้นฐานอาชีวศึกษา และอุดมศึกษาเพื่อใช้ในการบริหารจัดการและพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาทั้งในสังกัดและนอกสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ (S6, S7, W3, W6, W8, O2, T2, T4, T9)

กลยุทธ์ 1.6 ต่อยอดสถาบันอุดมศึกษาที่มีศักยภาพให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำระดับ โลก (S5, O1, O2, O7, O9, T5, T6)

กลยุทธ์ 1.7 ยกระดับอุดมศึกษาไทยให้มีบทบาทสูงในประชาคมอุดมศึกษาในอาเซียน โดยเฉพาะด้าน Higher Education Manpower Mobilization (S5, S7, O7, O9, T5, T6, T7, T8)

กลยุทธ์ 1.8 สร้างระบบและกลไกรองรับความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง กับหน่วยงานภาคการผลิตในด้านการเรียนการสอนและการวิจัย (S3, S4, W5, W8, O1, O5, O8, T9)

กลยุทธ์ 1.9 พัฒนาระบบโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา (W1, W2, W3, W6, T1, T2, T3, T4)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาอาจารย์ให้เป็นมืออาชีพและพัฒนาผู้เชี่ยวชาญมืออาชีพให้เป็น อาจารย์

ประเด็นยุทธศาสตร์/ เป้าประสงค์

อาจารย์มีจำนวนเพียงพอตรงความต้องการในการผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถใน การทำงานวิจัยงานสร้างสรรค์และนวัตกรรมมีทักษะประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้ที่ทันต่อ การเปลี่ยนแปลงของโลกมีจิตวิญญาณความเป็นครูมีคุณธรรมจริยธรรมสามารถดำรงตนอย่างมี เกียรติและศักดิ์ศรีได้รับการยกย่องจากสังคมและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติรวมทั้ง พัฒนาผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมีประสบการณ์ทางวิชาการหรือวิชาชีพให้เข้าสู่การเป็นอาจารย์

กลยุทธ์

กลยุทธ์ 2.1 เพิ่มปริมาณอาจารย์ให้ตรงตามความต้องการในการผลิตบัณฑิต (W5, W6, W7, O1, O5, O6, T2, T7)

กลยุทธ์ 2.2 พัฒนาอาจารย์ให้เป็นผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นระบบมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้มีจิตวิญญาณความเป็นครูมีคุณธรรมพัฒนาตนเองด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องหาโอกาสในการปฏิบัติงานในสถานประกอบการเพื่อให้มีความรู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของวิชาการ(S3, W5, W7, W9, W10, O1, O8, O9, T6, T7, T9)

กลยุทธ์ 2.3 พัฒนาคุณภาพอาจารย์ให้มีความแข็งแกร่งในการทำวิจัย (W9, O5, O8, T2, T5)

กลยุทธ์ 2.4 ปฏิรูประบบค่าตอบแทนอาจารย์ (S4, W5, W7, T2, T4, T8) โดยเน้น performance basedpayment ควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้ได้ตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ที่ทำงานในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อจูงใจในการทำงาน

กลยุทธ์ 2.5 พัฒนาระบบผู้เชี่ยวชาญ (S3, S4, W3, W5, W7, O8, T2, T6, T9) เพื่อดึงดูดผู้มีความสามารถทางวิชาการหรือวิชาชีพเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพบัณฑิตอย่างก้าวกระโดด

ประเด็นยุทธศาสตร์/ เป้าประสงค์

ยกระดับคุณภาพบัณฑิต โดยเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ของบัณฑิตให้มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรมด้านความรู้ด้านทักษะทางปัญญาด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีกระบวนการเรียนรู้และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิตมีจิตอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของโลกดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้บัณฑิตมีคุณภาพระหว่างเก่งงานและเก่งความดีโดยเน้นความรับผิดชอบต่อมีสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจเพื่อตนเองและสังคมสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพงานที่เปลี่ยนแปลงโดยมีการติดตามประเมินคุณภาพและพัฒนาบัณฑิตหลังเข้าสู่ตลาดงาน

กลยุทธ์

กลยุทธ์ 3.1 พัฒนาระบบการเข้าศึกษาการเรียนรู้และการสำเร็จการศึกษาที่ยืดหยุ่นหลากหลายตอบสนองในทุกกลุ่มวัย (S7, W5, W7, W8, O1, O2, O7, O8, O9, T5, T6, T7, T9, T11, T12)

กลยุทธ์ 3.2 ยกระดับคุณภาพของหลักสูตรให้ได้รับการรับรองในระดับอาเซียนและระดับโลก (S8, W5, W8, O1, O2, O7, O8, O9, T5, T6, T7, T9)

กลยุทธ์ 3.3 สร้างระบบและกลไกเพื่อจัดสอบใบรับรองคุณวุฒิเฉพาะสาขาแห่งชาติของทุกหลักสูตร (S8, W8, O1, O7, O9, T5, T6, T7, T9)

กลยุทธ์ 3.4 ปรับปรุงระบบติดตามและประเมินบัณฑิตรวมทั้งพัฒนาบัณฑิตหลังเข้าสู่ตลาดงาน (S1, S3, W8, O9, T2, T5, T6, T7, T9)

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ปฏิรูปการบริหารการเงินอุดมศึกษาเพื่อขับเคลื่อนสถาบันอุดมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

ประเด็นยุทธศาสตร์/ เป้าประสงค์

ใช้ยุทธศาสตร์การเงินเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนและเป็นกลไกกำกับเงิน โยบายให้สถาบันอุดมศึกษาการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) และก้าวสู่ความเป็นเลิศตามกลุ่มสถาบันครอบครัวการจตุรทิศทางการศึกษา เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษามีการระดมทุนจากทุกภาคส่วนและบูรณาการในการใช้ทรัพยากรร่วมกันและมีการกำกับติดตามประเมินผลระดับความสำเร็จของการดำเนินงานจากการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเข้มงวด

กลยุทธ์

กลยุทธ์ 4.1 วิเคราะห์ต้นทุนค่าใช้จ่ายต่อหน่วยคุณภาพ (Quality unit cost) เพื่อกำหนดความชัดเจนของโครงสร้างการเงินอุดมศึกษาให้มีการจัดสรรงบประมาณแก่สถาบันอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในการดำเนินการกิจของสถาบันอุดมศึกษาและสามารถส่งเสริมความเป็นเลิศในแต่ละกลุ่มสถาบัน (S1, S4, W4, W8, O1, T4, T5, T7)

กลยุทธ์ 4.2 จัดทำแผนกลยุทธ์การเงินให้สอดคล้องกับเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษาและแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) (S1, S4, W4, W8, W9, W10, O1, T4, T5, T7)

กลยุทธ์ 4.3 จัดสรรทุนการศึกษาเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาโดยคำนึงถึงความต้องการกำลังคนของประเทศ (S4, W8, O1, O6, O8, T4, T7)

กลยุทธ์ 4.4 กำกับติดตามประเมินผลการใช้งบประมาณอย่างเหมาะสม (Utilization management) ตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา (S4, W3, T4, T7)

สรุป แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) จัดทำขึ้นเพื่อขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยให้มีทิศทางและชัดเจนและเป็นเครื่องมือในการพัฒนามหาวิทยาลัยมุ่งสู่วิสัยทัศน์ที่กำหนด และการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

การพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

ประชาคมอาเซียน เกิดจากการรวมกลุ่มอาเซียนหรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นตามปฏิญญากรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 มีประเทศสมาชิกรวม 10 ประเทศแบ่งเป็นประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ คือ ไทย มาเลเซีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และบรูไนดารุสซาลาม และประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ 4 ประเทศ คือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา สหภาพพม่า และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม หรือเรียกสั้น ๆ ว่ากลุ่ม CLMV (Cambodia, Lao, Myanmar, Vietnam) โดยวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งอาเซียน คือ 1) ส่งเสริมความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และการบริหาร 2) ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงส่วนภูมิภาค 3) ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ พัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาค 4) ส่งเสริมให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี 5) ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในรูปแบบของการฝึกอบรม การวิจัย และส่งเสริมการศึกษาด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 6) เพิ่มประสิทธิภาพของกาเกษตรและอุตสาหกรรม การขยายการค้า ตลอดจนปรับปรุงการขนส่งและการคมนาคม 7) เสริมสร้างความร่วมมืออาเซียนกับประเทศภายนอก องค์การความร่วมมือแห่งภูมิภาคอื่น ๆ และองค์การระหว่างประเทศ การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 อาเซียนให้ความสำคัญกับการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียนใน 3 เสาหลัก (Pillars) ซึ่งมีแนวคิดและยุทธศาสตร์ในสามเสาหลักของอาเซียนดังนี้ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2551, หน้า 35-39; สำนักการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ, 2554, หน้า 109-114; กระทรวงการต่างประเทศ, 2553, หน้า 3-7; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553, หน้า 4-24)

เสาหลักที่ 1 ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and security community: APSC) อาเซียนมุ่งส่งเสริมความร่วมมือในด้านการเมืองและความมั่นคงเพื่อเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค เพื่อให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสามารถแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งโดยสันติวิธีเพื่อรองรับการเป็นประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประเทศสมาชิกได้ร่วมจัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-security community blueprint) โดยเน้น 3 ประการ คือ

1. การมีกฎเกณฑ์และค่านิยมร่วมกัน ครอบคลุมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะร่วมกันทำเพื่อสร้างความเข้าใจระบบสังคม วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่แตกต่างของประเทศสมาชิก ส่งเสริมพัฒนาการทางการเมืองไปในทิศทางเดียวกัน เช่น หลักการประชาธิปไตย การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม การต่อต้านทุจริตการส่งเสริมหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล

2. ส่งเสริมความสงบสุขและรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงสำหรับประชาชนที่ครอบคลุมในทุกด้าน ครอบคลุมความร่วมมือเพื่อเสริมความมั่นคงในรูปแบบเดิมซึ่ง หมายถึง มาตรการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจและการระงับข้อพิพาทโดยสันติเพื่อป้องกันสงครามและให้ประเทศสมาชิกอาเซียนอยู่กันโดยสงบสุขและไม่มีความหวาดระแวง นอกจากนี้ ยังขยายความร่วมมือเพื่อต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การต่อต้านการก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ ยาเสพติด การค้ามนุษย์ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันและจัดการภัยพิบัติและภัยธรรมชาติ

3. การมีพลวัตและปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก กำหนดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างบทบาทของอาเซียนในความร่วมมือระดับภูมิภาค เช่น กรอบ ASEAN+3 กับ จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก ตลอดจนความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับมิตรประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ

ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนที่มีแนวคิดหลักในการส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพประชาธิปไตยและความมั่นคงในภูมิภาค โดยการร่วมมือทางการเมืองและความมั่นคงอย่างรอบด้าน โดยมุ่งยุทธศาสตร์สำคัญใน 5 ด้าน คือ 1) พัฒนาการทางการเมือง 2) การเสริมสร้างบรรทัดฐานที่จะมีร่วมกัน 3) การเสริมสร้างความเชื่อใจ 4) การแก้ไขปัญหาภายในโดยสันติ 5) การสร้างสันติภาพและการป้องกันข้อพิพาท

เสาหลักที่ 2 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AECN Economic Community หรือ AEC) เป็นหนึ่งในสามเสาหลักของประชาคมอาเซียน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความมั่นคง มั่งคั่งและทำให้มีอำนาจต่อรองกับประเทศคู่ค้าและภูมิภาคอื่นมากยิ่งขึ้น การรวมกลุ่มที่เกิดขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกันของประเทศสมาชิก เช่น การเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการ ให้มีสะดวกมากขึ้น การแลกเปลี่ยนแรงงานฝีมือ และการลงทุนอย่างเสรี การลดอัตราภาษีนำเข้า เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและลดปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยมีคำขวัญร่วมกันว่า “หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม” หรือ One vision one identity one community ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงมีการจัดทำพิมพ์เขียวหรือ AEC Blueprint ขึ้น เพื่อเป็นแผนดำเนินงานร่วมกันในการจัดตั้ง และทำให้มีการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดจนบรรลุเป้าหมายประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) และเพื่อสร้างพันธะสัญญาระหว่างประเทศสมาชิกที่จะดำเนินการไปสู่เป้าหมายร่วมกันซึ่งเป้าหมายและพันธกิจตามแผนพิมพ์เขียวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีดังนี้

1. การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน (Single market and production base)
การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันประกอบด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่

1) การเคลื่อนย้ายสินค้าอย่างเสรี (Free flow of goods) 2) การเคลื่อนย้ายบริการอย่างเสรี (Free flow of service) 3) การเคลื่อนย้ายการลงทุนอย่างเสรี (Free flow of investment) 4) การเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น (Free flow of capital) และ 5) การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี (Free flow of skilled labour) นอกจากนี้ การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวได้รวมองค์ประกอบสำคัญอีก 2 ส่วน คือ การรวมกลุ่มสาขาสำคัญของอาเซียน (Priority integration sectors) และความร่วมมือด้านอาหาร การเกษตรและป่าไม้ (Food, Agriculture and forestry)

2. การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง (Highly competitive economic region) การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียนทั้งในด้านนโยบายการแข่งขัน นโยบายภาษีการคุ้มครองผู้บริโภค การจัดการด้านทรัพย์สินทางปัญญา พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การเงินการขนส่งเทคโนโลยีสารสนเทศ และพลังงาน)

3. การเป็นภูมิภาคที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน (Region of equitable economic development) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคด้วยการพัฒนากลุ่มธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) และการลดช่องว่างของระดับการพัฒนาของประเทศ

4. การเป็นภูมิภาคที่บูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลกได้อย่างสมบูรณ์ (Region fully integrated into the global economy) การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลกเพื่อความแข็งแกร่งและแข่งขันได้กับภูมิภาคอื่น โดยเน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจการสร้างเครือข่ายการผลิตและจำหน่ายและการจัดทำเขตการค้าเสรีกับประเทศคู่เจรจา

การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ได้มอบหมายให้ประเทศต่าง ๆ ทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นผู้ประสานงานหลัก (Country coordinators) ดังนี้ ประเทศพม่าสาขาผลิตภัณฑ์เกษตรและสาขาประมง ประเทศมาเลเซียสาขาผลิตภัณฑ์ยางและสาขาสิ่งทอ ประเทศอินโดนีเซียสาขายานยนต์และสาขาผลิตภัณฑ์ไม้ ประเทศฟิลิปปินส์สาขาอิเล็กทรอนิกส์ ประเทศสิงคโปร์สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและสาขาสุภาพ ส่วนประเทศไทยสาขาการท่องเที่ยวและสาขาการบิน

นอกจากนี้ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้จัดทำแนวคิดหลักในการส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาโดยมุ่งยุทธศาสตร์ 12 ด้าน ดังนี้

1. การรวมตัวของสินค้าและบริการสำคัญแรกเริ่ม 12 รายการ ได้แก่ 4 สาขา เร่งรัดภายในปี พ.ศ. 2553 คือ โทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ (e-ASEAN) ผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพการท่องเที่ยวและการขนส่งทางอากาศโลจิสติกส์ภายในปี พ.ศ. 2556 และสาขาอื่นภายในปี พ.ศ. 2558 ได้แก่ อิเล็กทรอนิกส์ผลิตภัณฑ์ไม้ยานยนต์ผลิตภัณฑ์ยางสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มสินค้าเกษตรและการประมง

2. เขตการลงทุนอาเซียน โดยส่งเสริมการเปิดเสรีการลงทุนและการอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน

3. การค้าสินค้าโดยมุ่งลดอุปสรรคด้านภาษี การอำนวยความสะดวกด้านการค้า เช่น ศุลกากร การพัฒนาความร่วมมือด้านทรัพย์สินทางปัญญา ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมและการพัฒนาวิสาหกิจ

4. การค้าบริการ เช่น การเปิดเสรีด้านบริการและการท่องเที่ยว

5. ความร่วมมือด้านการเงิน

6. การขนส่งทั้งการเคลื่อนย้ายคนและสินค้าอย่างเสรีในหลากหลายรูปแบบ

7. โตรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างความเชื่อมโยงและมั่นคงในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

8. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศรวมถึงการทำให้ประชาชนกินดีอยู่ดีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการบริการด้านวิชาการเพื่อตอบสนองต่อการรวมตัวด้านเศรษฐกิจเพื่อประโยชน์ในเชิงธุรกิจและอุตสาหกรรม

9. พลังงานโดยเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอาเซียน โครงการเชื่อมโยงระบบพลังงานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้าก๊าซธรรมชาติ เป็นต้น รวมถึงการอนุรักษ์และการรักษาความปลอดภัย

10. สาขาการเกษตรสินค้าโภคภัณฑ์และป่าไม้โดยเน้นพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มผลผลิตและส่งเสริมการค้าทั้งภายในอาเซียนและระหว่างอาเซียนกับประเทศภายนอก

11. การเสริมสร้างสถาบันของอาเซียน เช่น การกำหนดกลไกการยุติข้อพิพาทการจัดทำข้อมูลสถิติและเผยแพร่ให้ประเทศสมาชิกรับทราบ เป็นต้น

12. ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับประเทศคู่เจรจาของอาเซียนโดยการสนับสนุนการเชื่อมโยงและส่งเสริมความสอดคล้องของข้อตกลงต่าง ๆ ที่อาเซียนมีกับประเทศคู่ค้าสำคัญ รวมถึงการจัดทำความตกลงด้านเศรษฐกิจกับประเทศที่กำลังมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

เสาหลักที่ 3 ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-cultural community: ASCC) อาเซียนได้ตั้งเป้าหมายการจัดประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 โดยมุ่งหวังในการเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยแสวงหาอัตลักษณ์ร่วมกัน เพื่อที่จะสร้างสังคมแห่งการแบ่งปันและใส่ใจระหว่างกัน (Building a caring and sharing society) เป็นสังคมที่เอื้ออาทร ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี และมีการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ในแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (Blue print) เป็นตัวแทนสื่อถึงมิติของ “มนุษย์” เป็นหลัก และเน้นความร่วมมือในอาเซียน โดยกำหนดคุณลักษณะที่สำคัญ 6 ด้าน ดังนี้

1. เพื่อให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human development) ให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงในเรื่องการศึกษาได้อย่างเสมอภาค รวมถึงสร้างทักษะในการประกอบอาชีพให้กับบุคคลทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย ทุกสาขาอาชีพ ทั้งเอกชนและราชการและส่งเสริมความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีด้วย
2. เพื่อให้มีการคุ้มครองและสวัสดิการสังคม (Social welfare and protection) เน้นที่การทำให้ประชากรอาเซียนนั้นมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี โดยการกำจัดปัญหาด้านความยากจน ปลอดภัยจากยาเสพติด เป็นสังคมที่มีความปลอดภัยและมีภูมิคุ้มกันจากภัยต่าง ๆ รวมทั้งยังส่งเสริมในด้านสุขภาพ และการป้องกันเรื่องภัยพิบัติด้วย
3. เพื่อให้เกิดการรักษาสิทธิและความยุติธรรมทางสังคม (Social justice and rights) เป็นการให้พลเมืองอาเซียนมีสิทธิและโอกาสอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะคุ้มครองในเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐาน สิทธิของผู้ด้อยโอกาส สิทธิของแรงงาน อีกทั้งส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคมมากขึ้น
4. เพื่อให้เกิดความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม (Ensuring environmental sustainability) เน้นการสร้างและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันของประชาชน โดยให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน รวมถึงการช่วยกันป้องกันและจัดปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น มลพิษทางอากาศ มลพิษทางทะเล เป็นต้น
5. เพื่อสร้างอัตลักษณ์อาเซียน (Building the ASEAN identity) ให้ความสำคัญกับความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันของประชาชนในภูมิภาค โดยเน้นความรู้สึกร่วมทางด้าน วัฒนธรรม ศาสนา ประวัติศาสตร์ ในรูปแบบการส่งเสริมและอนุรักษ์
6. เพื่อลดช่องว่างการพัฒนา (Farrowing the development gap) ประเทศในอาเซียนเน้นรูปแบบของ ความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งด้านเกษตร ประมง อุตสาหกรรม และการพัฒนา ทั้งภายในภูมิภาคและระหว่างภูมิภาคต่อภูมิภาค

ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมมุ่งการพัฒนาที่ยั่งยืนของอาเซียน โดยยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลางได้กำหนดยุทธศาสตร์สำคัญ 4 ด้านดังนี้

 1. การสร้างสังคมที่มีความเอื้ออาทรโดยเน้นพัฒนาสังคมในทุก ๆ ด้าน เช่น การยกระดับคุณภาพชีวิตการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงการจัดปัญหาความยากจนปัญหาเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และคนพิการ เป็นต้น
 2. การจัดการผลกระทบทางสังคมที่เกิดจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจโดยส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การเสริมสร้างขีดความสามารถของรัฐบาลในการติดตามตรวจสอบ

ตลาดแรงงานและดัชนี ด้านทรัพยากรมนุษย์การคุ้มครองทางสังคมและระบบการจัดการความเสี่ยงในสังคม เป็นต้น

3. การส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืนโดยการจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งการพยายามขจัดปัญหาและการป้องกันการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

4. การส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียนโดยสร้างจิตสำนึกความเป็นอาเซียนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การศึกษาศิลปะการท่องเที่ยวและการกีฬา เป็นต้น การอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียนการส่งเสริมความเข้าใจกันในหมู่ประชาชนอาเซียนและสถานะของอาเซียนในเวทีนานาชาติทั้งบทบาทในเชิงรุกและการปรับปรุงกลไกการติดต่อสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ

บทบาทด้านการศึกษาในกรอบความร่วมมือของอาเซียน

กรอบความร่วมมือของอาเซียนกลไกความร่วมมือด้านการศึกษานับได้ว่าเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดการพัฒนาและส่งผลต่อเป้าหมายของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนบทบาทของภาคการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางและมีความรับผิดชอบทางสังคมอันจะส่งผลให้เกิดความเข้าใจความแน่นแฟ้นและความเป็นเอกภาพในหมู่ประชาชนอาเซียนพร้อมทั้งได้ตกลงที่จะดำเนินการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคการศึกษาในการเสริมสร้างประชาคมอาเซียนดังนี้

(สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553, หน้า 20-24)

1. บทบาทของภาคการศึกษาในเสาการเมืองและความมั่นคง ได้แก่ การสนับสนุนความรู้และความเข้าใจเรื่องกฎบัตรอาเซียนผ่านหลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนรวมถึงการแปลเป็นภาษาประจำชาติในอาเซียนการเน้นหลักการประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชนและสันติภาพในหลักสูตร โรงเรียน การส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายผ่านการฝึกอบรมการแลกเปลี่ยนและการจัดทำข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องที่เข้าถึงได้และการจัดให้มีรูปแบบของการแลกเปลี่ยนทัศนคติในด้านต่าง ๆ ของผู้นำโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เช่น โครงการโรงเรียนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia school principals' forum: SEA-SPF) เป็นต้น

2. บทบาทของภาคการศึกษาในเสาเศรษฐกิจ ได้แก่ การพัฒนากรอบทักษะฝีมือในแต่ละประเทศสมาชิกเพื่อนำไปสู่การจัดทำกรอบการยอมรับคุณสมบัติร่วมของอาเซียน การส่งเสริมการเคลื่อนย้ายนักเรียนด้วยการพัฒนาบัญชีรายการระดับภูมิภาคของวัสดุสารสนเทศด้านการศึกษาที่มีในอาเซียนการสนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในอาเซียนด้วยความพยายามที่จะปกป้องและปรับปรุงมาตรฐานวิชาชีพและการศึกษาในอาเซียนการพัฒนามาตรฐานด้านอาชีพบนขีดความสามารถของอาเซียนสู่ระดับภูมิภาคและนานาชาติและตอบสนองต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและการผลักดันให้มีการพัฒนามาตรฐานสมรรถนะร่วมสำหรับการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษา

3. บทบาทของภาคการศึกษาในเสาสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ การพัฒนาเนื้อหาพร้อมด้านอาเซียนสำหรับโรงเรียนการเสนอให้มีหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาด้านศิลปะและวัฒนธรรมของอาเซียนในสถาบันอุดมศึกษาการเสนอให้ภาษาของอาเซียนเป็นวิชาเลือกภาษาต่างชาติในโรงเรียนการส่งเสริมโครงการระดับภูมิภาคที่สร้างความตระหนักในความเป็นอาเซียน (ASEAN Awareness) ในหมู่เยาวชนการสนับสนุนการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพในชุมชนชนบท การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตการจัดให้มีการประชุมวิจัยด้านวิชาการของอาเซียนเพื่อส่งเสริมการวิจัยเพื่อการพัฒนาในภูมิภาคการส่งเสริมความเข้าใจอันดีสำหรับความร่วมมือด้านเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นเรื่องการสร้างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีการรวมตัวเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวภายในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งจะทำให้เกิดการไหลเวียนของเงินทุนสินค้าการบริการการลงทุนและแรงงานฝีมือโดยเสรีเดิมกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้รับผิดชอบด้านเศรษฐกิจต่อไปกระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้องหรือแม้แต่หน่วยงานด้านการศึกษาควรมีส่วนร่วมเนื่องด้วยความร่วมมือด้านเศรษฐกิจครอบคลุมถึงเรื่องบริการในหลากหลายมิติยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ในด้านสังคมและวัฒนธรรมซึ่งเป็นประเด็นเกี่ยวกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอาจกล่าวได้ว่าทรัพยากรมนุษย์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมเป็นปัจจัยพื้นฐานสำหรับการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจะช่วยให้ภูมิภาคมีความมั่นคงการศึกษาเพื่อการพัฒนาจึงเป็นหนึ่งในมาตรการที่จะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้แก่ประชาคมอาเซียน

แผนพัฒนาของอาเซียนในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษา

กรอบความร่วมมือระดับรัฐมนตรีจากการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 11 ที่ประเทศมาเลเซียได้มีมติเห็นชอบให้การประชุมรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียน (ASEAN Education ministers meeting: ASED) เป็นเวทีการหารือในระดับนโยบายเพื่อให้รัฐมนตรีด้านการศึกษาของประเทศอาเซียนได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและผลักดันความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในเวทีระหว่างประเทศรวมทั้งส่งเสริมให้การศึกษา มีบทบาทสำคัญในการสร้างประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนและประชาคมอาเซียนต่อไปประเด็นความร่วมมือที่ได้จากการประชุมรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียนระหว่างปี พ.ศ. 2548-2552 สรุปได้ 5 ประเด็นดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553, หน้า 24-31)

1. การปลูกฝังความเป็นอาเซียนในหมู่พลเมืองอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชนควบคู่กับการเสริมสร้างความเข้มแข็งในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศาสนาเพื่อสร้างสันติสุขและเสถียรภาพในอาเซียนรวมถึง

การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการก้าวเข้าสู่สังคมความรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all: EFA) ซึ่งจะช่วยลดช่องว่างระดับของการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน

2. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างอัตลักษณ์ของอาเซียน โดยดำเนินมาตรการในการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างหมู่ประชาชนในอาเซียนการกำหนดช่องทางธุรกิจใหม่ ๆ ของอาเซียน (ASEAN's Niche) ควบคู่กับการสร้างภาพลักษณ์ด้านการศึกษาของอาเซียนการดำรงอัตลักษณ์ของอาเซียนในขณะเดียวกันก็ต้องเตรียมประชาชนอาเซียนให้มีความพร้อมที่จะเผชิญกับโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการส่งเสริมเรื่องของการศึกษาโดยเฉพาะการจัดทำดัชนีข้อมูลเอกสาร (Source books) และเว็บไซต์เกี่ยวกับอาเซียนรวมถึงการสร้างความเข้มแข็งของศูนย์อาเซียนศึกษาด้วย

3. การเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการศึกษาของทรัพยากรมนุษย์ของอาเซียน โดยการแลกเปลี่ยนครู/ อาจารย์/ บุคลากรด้านการศึกษาและนักเรียน/ นักศึกษาการฝึกอบรมครูและการพัฒนาวิชาชีพครูด้านภาษาอังกฤษคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาและยกระดับคุณภาพการศึกษา การเตรียมความพร้อมให้ประชาชนอาเซียนรับมือกับความท้าทายด้านเทคโนโลยีและการไหลบ่าของข้อมูลข่าวสารและการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับนักเรียน/ นักศึกษาที่มีความสามารถพิเศษ

4. การสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายของมหาวิทยาลัยภายใต้กรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network: AUN) โดยเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนจะดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการยอมรับคุณวุฒิการศึกษาและปริญญาระหว่างกันและการขยายหลักสูตรอาเซียนศึกษาบนอินเทอร์เน็ตให้แก่นักเรียนในวงกว้างมากขึ้น

5. การประสานความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับซีมีโอ โดยเสนอให้มีการประชุม ASED และให้จัดคู่ขนานกับการประชุม SEAMEC โดยรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียนได้ให้มั่นใจและเน้นย้ำในประเด็นความร่วมมือด้านการศึกษา

เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network: AUN)

เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนหรือ (ASEAN University Network: AUN) เป็นการรวมตัวกันของมหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของภูมิภาคและสร้างความตระหนักในความเป็นอาเซียนปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยสมาชิกจำนวน 26 แห่ง มหาวิทยาลัยไทยที่เป็นสมาชิก ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยมหิดลประเทศไทยโดยเลขานุการคณะกรรมการการอุดมศึกษา ดำรง

ตำแหน่งประธานคณะกรรมการอำนวยการเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (Chairman of AUN board of trustees) และประเทศไทยเป็นเจ้าภาพที่ตั้งถาวรของสำนักงานเลขานุการเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN secretariat: AUNS) ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปัจจุบัน AUN ได้มุ่งมั่นทำหน้าที่ในการประสานความร่วมมือด้านอุดมศึกษาของภูมิภาค โดยสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวิชาการการจัดประชุมเชิงวิชาการประชุมปฏิบัติการ การสัมมนาการแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษา การพัฒนาหลักสูตรและการทำวิจัยร่วม การเดินทางไปทัศนศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนและประเทศคู่เจรจา การให้ทุนการศึกษาทั้งระยะสั้นและระยะยาว Dr. Sheldon Shaeffer กล่าวปาฐกถาในหัวข้อ “การอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21” พร้อมทั้งจัดเวทีเพื่อให้มหาวิทยาลัยสมาชิก AUN ได้ร่วมกันระดมสมองในการกำหนดทิศทางของอาเซียน ด้านการอุดมศึกษาซึ่งที่ประชุมได้ให้ความสำคัญใน 4 ประเด็นและเสนอแนะกิจกรรม ที่คาดว่าจะดำเนินการได้ภายในปี พ.ศ. 2551-2553 ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553, หน้า 31-34)

1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Investing in people) โดยเน้นกิจกรรมการแลกเปลี่ยนและการทำวิจัยร่วม ได้แก่ โครงการแลกเปลี่ยนและฝึกงาน (ASEAN Internship programme) เพื่อสร้างจิตสำนึกร่วมกันในความเป็นอาเซียนและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนในหมู่ประชาชนอาเซียน และการพัฒนาด้านงานวิจัย (Research partnerships) เพื่อการพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศด้านการศึกษา

2. การลดช่องว่างของการพัฒนา (Narrowing the development gap) โดยเน้นการสนับสนุนทุนการศึกษาการพัฒนาการอุดมศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ (CLMV) ภายใต้โครงการความร่วมมือเพื่อการรวมตัวของอาเซียน (Initiative on ASEAN integration: IAI) ในสาขาการอุดมศึกษาเพื่อช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถของกลุ่มประเทศ CLMV การแลกเปลี่ยนนักวิชาการในอาเซียน เช่น โครงการแลกเปลี่ยนคณาจารย์/ ผู้เชี่ยวชาญ (Distinguished scholars programme) และ โครงการการถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างกันภายในอาเซียน (ASEAN Credit transfer system) เพื่อสร้างมาตรฐานทางการศึกษาร่วมกันในอาเซียน

3. การลดช่องว่างด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Narrowing the digital divide) โดยเน้นการพัฒนาโสมเพจเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนเพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างมหาวิทยาลัยสมาชิกและเครือข่าย (AUN inter-library online: AUNILO)

4. การส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในความเป็นภูมิภาค (Promoting deeper regional awareness) โดยเน้นการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอาเซียนรวมถึงเครือข่าย AUN ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดงานวันอาเซียนและการจัดกิจกรรมเยาวชน เป็นต้น รวมถึงกิจกรรมที่มีอยู่ของเครือข่ายฯ เช่น โครงการประชุมด้านการศึกษาและ

การแข่งขันพูดของเยาวชน (Educational forum and young speaker forum) และ โครงการประชุม ด้านวัฒนธรรมของเยาวชนอาเซียน (ASEAN Youth cultural forum) นอกจากนี้ ในอนาคตอาจจัด ให้มีกิจกรรมกีฬาหรือขำมหวิทยาลัยอาเซียน (AUN Sport) เพื่อให้สอดคล้องกับกีฬา มหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University game)

กรอบมาตรฐานการประกันคุณภาพอาเซียน (ASEAN Quality assurance framework)

เมื่อเกิดความร่วมมือในด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาในกลุ่มอาเซียนแล้ว จึงจำเป็นต้อง มีการประกันคุณภาพการศึกษาาร่วมกัน ซึ่งศูนย์ระดับภูมิภาคว่าด้วยการอุดมศึกษา และการพัฒนา ภายใต้อองค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO) ร่วมกับ Malaysian qualifications agency มีการประชุมว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา สำหรับประเทศสมาชิก ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าร่วมการประชุม โดยมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมเครือข่าย ความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก SEAMEO ทั้ง 10 ประเทศ ในการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา การประชุมดังกล่าวส่งผลให้เกิดการก่อตั้ง เครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษาของอาเซียน (ASEAN Quality assurance network หรือ AQAN) การก่อตั้ง AQAN มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมความร่วมมือและแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติ ที่ดีของการประกันคุณภาพการอุดมศึกษาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การเสริมสร้างจิต ความสามารถในการประกันคุณภาพการอุดมศึกษา แลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลด้านการอุดมศึกษา และการยอมรับคุณวุฒิการศึกษาาร่วมกัน และพัฒนากรอบการประกันคุณภาพการศึกษาของอาเซียน ทั้งนี้ AQAN ตั้งเป้าหมายในการส่งเสริมการสร้างกลมกลืน (Harmonization) และการยอมรับ คุณวุฒิ (Mutual recognition of qualifications) ในระดับอุดมศึกษาภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อพร้อมรับการเคลื่อนย้ายกำลังคนของประชาคมอาเซียน และได้ร่วมกันพัฒนากรอบการประกัน คุณภาพการศึกษาของอาเซียน (ASEAN Quality assurance framework) โดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้ (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2557, หน้า 19-24)

1. หน่วยประเมินคุณภาพภายนอก (Principles of external quality assurance agency) คือ หน่วยงานการประกันคุณภาพภายนอกของทั้ง 10 ประเทศอาเซียน ได้กำหนดให้มีมาตรฐาน เดียวกันหรือเทียบเคียงกันได้หน่วยประเมินคุณภาพภายนอกต้องมีมาตรฐานเดียวกัน กล่าวคือ เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งตามกฎหมาย เป็นที่ยอมรับและเชื่อมั่นจากหน่วยงานภาครัฐในประเทศมี วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อการประกันคุณภาพ หน่วยงานดังกล่าวต้องเป็นหน่วยงานอิสระ ที่ดำเนินการโดยปราศจากการแทรกแซงจากภายนอก มีระบบการบริหารงานที่เป็นมาตรฐาน มีการกำหนดที่มาของคณะกรรมการที่ชัดเจนมีการกำหนดนโยบายโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใส และตรวจสอบได้ต้องได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรอย่างเพียงพอและยั่งยืน

มีระบบการควบคุมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน ตลอดจนมีการนำเสนอนโยบาย ขั้นตอนการปฏิบัติงานและผลประเมินการดำเนินงานให้สาธารณะทราบ

2. ระบบการประเมินคุณภาพภายนอก (Principles of external quality assurance processes) ซึ่งระบบการประเมินคุณภาพภายนอกจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้เรียน และสังคมเป็นสำคัญ มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติและมีความเชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายในของสถาบันอุดมศึกษา โดยในการพัฒนามาตรฐานต้องเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้ ในการประเมินคุณภาพ ภายนอกต้องมีการเผยแพร่หลักเกณฑ์และวิธีการให้สาธารณชนทราบโดยทั่วกัน การประเมิน ประกอบด้วย รายงานประเมินตนเองระดับหลักสูตรหรือสถาบัน การตรวจเยี่ยมสถานศึกษาการให้ ข้อมูลป้อนกลับ การตัดสินใจอย่างเป็นทางการและการติดตามผล โดยประเมินตามข้อเท็จจริง ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและระยะเวลาที่กำหนด เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การประเมินจะดำเนินการ โดยผู้ประเมินภายนอกที่ได้รับการรับรองและผ่านการฝึกอบรม อย่างต่อเนื่อง มีความเป็นมืออาชีพและปฏิบัติตามจรรยาบรรณอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ ต้องกำหนดให้มี กลไกการอุทธรณ์ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้

3. การประกันคุณภาพภายใน (Principles of internal quality assurance) เป็นหน้าที่ของ สถานศึกษาในการส่งเสริมความสมดุลระหว่างความเป็นอิสระกับการตรวจสอบโดยสาธารณะ กล่าวคือ เป็นกระบวนการที่บุคลากรทางการศึกษา คณาจารย์ นักศึกษา และผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียได้ เข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ เกิดวัฒนธรรมคุณภาพขึ้น โดยสถานศึกษาต้องจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับการดำเนินงาน การประกันคุณภาพให้มีประสิทธิภาพ จัดให้มีการประกันคุณภาพในทุกกิจกรรมไม่ว่าจะเป็น การเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการและการบริหารจัดการ โดยให้ทุกส่วนงานของสถานศึกษา ได้ร่วมกันวางแผนปฏิบัติและตรวจสอบ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ (Principles of national qualifications framework) เป็นเครื่องมือที่แสดงระบบคุณวุฒิและมาตรฐานการวัดผลการศึกษา เป็นประโยชน์สำหรับการเลื่อนคุณวุฒิไปสู่ระดับที่สูงขึ้น และเทียบผลการเรียนรู้จากการเรียนรู้ระดับต่าง ๆ และ ช่วยสนับสนุนการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและการเคลื่อนย้ายบุคลากรอาชีพต่าง ๆ ด้วยกระบวนการ ยอมรับคุณวุฒิการศึกษารวมทั้งการศึกษาตลอดชีวิต ทั้งนี้การดำเนินการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ แห่งชาติต้องเป็นการดำเนินการ โดยหน่วยงานที่ได้รับมอบอำนาจ และต้องมีการกำหนดหลักการใน การประกันคุณภาพและมาตรฐานที่ได้รับความเห็นชอบร่วมกัน มีการปรับปรุงอยู่เสมอเพื่อให้

สามารถตอบสนองความต้องการและการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนควรมีศูนย์ข้อมูลที่เป็นทางการสนับสนุนการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ

5. กรอบการประกันคุณภาพ (Quality framework: QF) เป็นแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาให้สำเร็จลุล่วงและเป็นไปตามเกณฑ์และมีมาตรฐานตามกำหนด ปัจจุบันภูมิภาคอาเซียนมีจำนวนนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเกือบ 20 ล้านคนจึงมีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกในกลุ่มประเทศอาเซียนภายใต้ชื่อ ASEAN Quality assurance network หรือ AQAN เพื่อร่วมพัฒนากรอบการประกันคุณภาพอาเซียน (ASEAN Quality assurance framework) สำหรับใช้เป็นเครื่องมืออ้างอิงในการสร้างมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มีระบบที่คล้ายกัน และใช้เป็นเครื่องมือในการเทียบเคียงมาตรฐาน ตลอดจนให้การดำเนินงานด้านประกันคุณภาพเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์ว่ากรอบการประกันคุณภาพดังกล่าวจะนำไปสู่การสร้างความกลมกลืน (Harmonization) ด้านการอุดมศึกษา การแลกเปลี่ยนนักศึกษา/ อาจารย์ การอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายทรัพยากรมนุษย์ การถ่ายโอนหน่วยกิต และการยอมรับคุณวุฒิระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน

ดังนั้น การประกันคุณภาพการศึกษาจะเกิดสัมฤทธิ์ผลเป็นรูปธรรมได้ต้องมีการพัฒนาและส่งเสริมตั้งแต่ระดับสถาบัน ระดับชาติและระดับนานาชาติ ซึ่ง ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2557, หน้า 19-24) ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในฐานะประธานภาคีเครือข่าย AQAN กล่าวไว้ว่า ความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาในอาเซียนจะมีความเป็นหนึ่งเดียวมีความยั่งยืนและนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมเป็นมาตรฐานเดียวกันในระดับสากลของภูมิภาคอาเซียนต่อไป ดังนี้ 1) ระดับสถาบัน ควรส่งเสริมให้เกิดระบบการประกันคุณภาพที่เข้มแข็งการสร้างทัศนคติที่ถูกต้อง ในเรื่องการประกันคุณภาพจะส่งผลให้เกิดกรอบแนวทางในการปฏิบัติ จนกลายเป็นวัฒนธรรมคุณภาพที่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 2) ระดับชาติ การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาสามารถทำได้โดย ดำเนินการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ (NQF) หรือ Principles of national qualifications framework ซึ่งเป็นการกำหนดสมรรถนะอันจะเป็นคุณประโยชน์ต่อผู้เรียนในอนาคต โดยเฉพาะเรื่องการเลื่อนคุณวุฒิไปสู่ระดับที่สูงขึ้น การเทียบผลการเรียนรู้ในระดับต่าง ๆ การช่วยสนับสนุนการแลกเปลี่ยนนักศึกษา และการเคลื่อนย้ายบุคลากรอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาตลอดชีวิต 3) ระดับนานาชาติ AQAN ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกใช้กรอบมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของภูมิภาคอาเซียน (AQAF) เป็นบรรทัดฐานเบื้องต้นในการใช้เป็นแนวทางพัฒนาระบบการประกันคุณภาพของตน โดยการนำไปใช้นั้นจะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละประเทศ ซึ่งสามารถสร้าง

ความเชื่อมั่นได้ว่าการรวมกลุ่มเครือข่ายการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกในกลุ่มประเทศอาเซียนจะช่วยทำให้ระบบการศึกษาของอาเซียนมีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติ

มหาวิทยาลัยกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนทำให้การเคลื่อนย้ายกำลังคน นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาเป็นไปได้โดยสะดวกขึ้น ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายองค์ความรู้ ภาษาและวัฒนธรรมระหว่างกัน เกิดการให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือกันในด้านการศึกษาและการวิจัยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้น การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงมีความสำคัญในการสร้างความร่วมมือในด้านการศึกษาขั้นสูง การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยให้เป็นมาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรอุดมศึกษาให้มีความรู้ความสามารถเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความพร้อมสำหรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อมีการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

ผลกระทบที่อาจเกิดจากการเปิดเสรีอาเซียน พัชรราวลัย วงศ์บุญสิน และคณะ (2555, หน้า 12-13) กล่าวไว้ว่า ในภาพรวมการเปิดเสรีอาเซียนจะทำให้มีการแข่งขันในตลาดแรงงานเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งบัณฑิตจบใหม่ และการเปิดเสรีอาเซียนจะทำให้อาจารย์ และนักศึกษาต่างชาติเพิ่มมากขึ้น ซึ่งคาดว่าจะก่อให้เกิดผลกระทบในทางบวกต่อคุณภาพการศึกษาประเทศไทย และคุณภาพของนักศึกษาไทย โดยเฉพาะสำหรับสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นนำของประเทศไทยจะมีโอกาสในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เกิดจากการเคลื่อนย้ายบุคลากร และนักศึกษาที่เพิ่มขึ้น เช่น จาก โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา นอกจากนี้ คาดว่าจะมีความต้องการเรียนภาษาไทยเพิ่มมากขึ้นในกลุ่มนักศึกษาจากประเทศสมาชิกอาเซียน และสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะมีโอกาสไปตั้งสาขาในประเทศสมาชิกอาเซียนเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามสำหรับมหาวิทยาลัยบางแห่ง การเคลื่อนย้ายบุคลากร และนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นอาจทำให้สูญเสียบุคลากร และนักศึกษา จึงทำให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายให้กับรัฐบาลในภาพรวมดังนี้ (พัชรราวลัย วงศ์บุญสิน, 2555, หน้า 12-13)

1. กระทรวงศึกษาธิการควรมีแผนรวมในลักษณะแผนแม่บท (Master plan) สำหรับภาคอุดมศึกษาเพื่อการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดเสรีการค้าภาคบริการด้านการศึกษา โดยในขั้นแรกควรเป็นแผนปฏิบัติการที่มีระยะเวลา 2 ปี และควรให้มีความร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัย

2. รัฐบาลควรมีนโยบายสนับสนุนมาตรฐาน และคุณภาพการศึกษาสำหรับวิชาชีพที่สามารถเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรีในประชาคมอาเซียนเพื่อรองรับการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้นสำหรับวิชาชีพเหล่านี้ สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเฉพาะประเภทสถาบันอุดมศึกษามีดังต่อไปนี้

2.1 สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการควรสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และคุณภาพบัณฑิตโดย

2.1.1 กำหนดให้มีการรวมกลุ่มของมหาวิทยาลัยราชภัฏในระดับภูมิภาค และให้มหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีคุณภาพและศักยภาพ โดยเด่นที่สุดในกลุ่มรับหน้าที่เป็นสถาบันหลักในการสนับสนุน และให้คำแนะนำแก่สถาบันราชภัฏอื่น ๆ ในกลุ่ม

2.1.2 กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการรับนักศึกษาเพื่อเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.2 สำหรับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล (9 แห่ง) กระทรวงศึกษาธิการควรสนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม โดยอาจมีโครงการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.2.1 การสนับสนุนการฝึกงานกับภาคอุตสาหกรรมสำหรับนักศึกษา

2.2.2 การสร้างหลักสูตรปริญญาตรีที่เน้นให้นักศึกษาใช้เวลาหนึ่งถึงสองปีระหว่างหลักสูตรในการทำงานเต็มเวลากับภาคอุตสาหกรรม

2.2.3 สนับสนุนความร่วมมือในลักษณะการรวมกลุ่มระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และหน่วยงานในภาคอุตสาหกรรมหลักของท้องถิ่น โดยเน้นความร่วมมือในหลายรูปแบบ เช่น การให้ผู้เชี่ยวชาญจากภาคอุตสาหกรรมมาเป็นอาจารย์พิเศษที่มหาวิทยาลัย

2.2.4 สนับสนุนการจัดตั้งตำแหน่ง และว่าจ้างอาจารย์ในรู้แบบของ Endowed professorship โดยหน่วยงานภาคอุตสาหกรรมเป็นผู้ให้ทุนกับมหาวิทยาลัยเพื่อดึงดูดผู้ที่มีความสามารถให้มาเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย

2.3 สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ กระทรวงศึกษาธิการควรมีนโยบายดังต่อไปนี้

2.3.1 สนับสนุนให้มหาวิทยาลัยของรัฐ และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่มีความพร้อม และศักยภาพสูงเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยที่เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ

2.3.2 สร้างมาตรการในการค้นหา และสนับสนุนนักศึกษาและนักวิจัยที่มีความสามารถโดดเด่น และให้การสนับสนุนนักศึกษา และนักวิจัยกลุ่มนี้อย่างเต็มที่

2.3.4 สร้างมาตรการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายนานาชาติ และความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยชั้นนำต่างชาติในการทำวิจัย

2.4 สำหรับมหาวิทยาลัยเอกชน กระทรวงศึกษาธิการควรมีการควบคุมมาตรฐานมหาวิทยาลัยโดยการประกันคุณภาพ และควรให้กลไกตลาดสามารถทำงานได้อย่างอิสระ

การเตรียมความพร้อมของอุดมศึกษาไทยในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

สำหรับการเตรียมความพร้อมของการศึกษาไทยนั้น นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการบรรยายพิเศษเรื่อง “การเตรียมพร้อมด้านการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2558” จัดโดยคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ณ ห้องรับรอง 1-2 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้ (ศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาราชเทวี, 2553)

1. การสร้างประชาคมอาเซียนด้วยการศึกษาให้ประเทศไทยเป็น Education hub มีการเตรียมความพร้อมในด้านกรอบความคิด คือ แผนการศึกษาแห่งชาติที่จะมุ่งสร้างความตระหนักรู้ของคนไทยในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนของประชาคมอาเซียน พัฒนาสมรรถนะให้พร้อมจะอยู่ร่วมกัน และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา โดยให้มีการร่วมมือกันใน 3 ด้าน คือ ด้านพัฒนาคุณภาพการศึกษา การขยายโอกาสทางการศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริการและจัดการศึกษา
2. ขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนด้วยการศึกษา ด้วยการสร้างความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียน ความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ หลักสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในประเทศอาเซียน มีการเพิ่มครูที่จบการศึกษาด้านภาษาอังกฤษเข้าไปในทุกระดับชั้นการศึกษาเพื่อให้นักเรียนไทยสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ยังมีการร่วมมือกับภาคเอกชนในการรับอาสาสมัครเข้ามาสอนภาษาต่างประเทศ รวมถึงวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจกันของประเทศในประชาคม

นอกจากนี้ พัชรพล วังศ์บุญสิน (2555, หน้า 12-13) กล่าวไว้ว่า รัฐบาลได้มีการเตรียมความพร้อมทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในหลายรูปแบบ ได้แก่

1. การจัดทำกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2552-2565) โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยเน้นการเตรียมความพร้อมการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
2. การดำเนินงานของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network: AUN) ซึ่งมีหน้าที่หลักในการประสานความร่วมมือด้านอุดมศึกษาในภูมิภาค
3. การดำเนินงานของศูนย์ภูมิภาคซีมีโอด้านการอุดมศึกษา และการพัฒนา (SEAMEO Regional center for higher education and development: SEAMEO RIHED) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การช่วยเหลือประเทศสมาชิกในการพัฒนาการศึกษาด้านอุดมศึกษาโดยทำหน้าที่เป็น

ศูนย์ข้อมูลด้านอุดมศึกษาและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในการจัดตั้งเครือข่ายระหว่างสถาบันและการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาค

สรุป การพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนเกิดจากการเข้าร่วมกลุ่มของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 10 ประเทศประกอบด้วย พม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน โดยมีคำขวัญว่า “หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม” การรวมกลุ่มที่เกิดขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกันของประเทศสมาชิก การเป็นประชาคมอาเซียนได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียนใน 3 เสาหลัก คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมของอาเซียน โดยการศึกษาเน้นจัดอยู่ในประชาคมสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งจะมียุทธศาสตร์สำคัญที่จะส่งเสริมให้ประชาคมด้านอื่น ๆ ให้มีความเข้มแข็ง และการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน จึงเกิดความร่วมมือในด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาในกลุ่มอาเซียน และจำเป็นต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษาร่วมกัน ทำให้มีการก่อตั้งเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษาของอาเซียน (ASEAN Quality assurance network หรือ AQAN) เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการประกันคุณภาพการอุดมศึกษา แลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลด้านการอุดมศึกษาและการยอมรับคุณวุฒิการศึกษาร่วมกัน และพัฒนากรอบการประกันคุณภาพการศึกษาของอาเซียน กรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ (Principles of national qualifications framework) เป็นเครื่องมือที่แสดงระบบคุณวุฒิและมาตรฐานการวัดผลการศึกษา เป็นประโยชน์สำหรับการเลื่อนคุณวุฒิไปสู่ระดับที่สูงขึ้น และเทียบผลการเรียนรู้จากการเรียนรู้ระดับต่าง ๆ และการแลกเปลี่ยนนักศึกษา/ อาจารย์ การอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายทรัพยากรมนุษย์ การถ่ายโอนหน่วยกิต และการยอมรับคุณวุฒิระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนซึ่งการเตรียมความพร้อมทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่รัฐบาลได้เตรียมดำเนินไปแล้ว ได้แก่ กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2552-2565) การดำเนินงานของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN) ซึ่งมีหน้าที่หลักในการประสานความร่วมมือด้านอุดมศึกษาในภูมิภาค การดำเนินงานของศูนย์ภูมิภาคซีมีโอด้านการอุดมศึกษา และการพัฒนา (SEAMEO RIHED)

ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558

การเตรียมความพร้อมของสถานอุดมศึกษาไทยเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะทำให้การบริหารจัดการศึกษามีทิศทางที่ชัดเจนสามารถดำเนินงานบรรลุตาม

เป้าหมายเนื่องจากการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาในระดับสูงที่ป้อนผู้เรียนเข้าสู่ตลาดแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา จึงดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งดำเนินการดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553, หน้า 61-73; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556 ก, หน้า ก; สำนักความสัมพันธ์ระหว่างต่างประเทศ, 2558, หน้า 7-8)

แนวทางในการจัดทำยุทธศาสตร์

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้มแข็งของการอุดมศึกษาไทยในการก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในปี พ.ศ. 2558 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเสาด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมของอาเซียน (ASEAN Socio-cultural Community) และด้านประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) ที่เกี่ยวกับการเปิดเสรีการค้าบริการในอาเซียนภายใต้ (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้ศึกษาเอกสารวิเคราะห์และจัดทำ Position paper เกี่ยวกับสถานภาพของประเทศไทยในภูมิภาคโดยนำเสนอกรอบการพัฒนาของอาเซียน โดยเฉพาะการเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 เป็นหลักพร้อมทั้งวิเคราะห์บทบาทของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network) และศูนย์ภูมิภาคของซีมีโอว่าด้วยการอุดมศึกษาและการพัฒนา (SEAMEO RIHED) ในการแข่งขันกับสมาชิกประเทศอาเซียนเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการอุดมศึกษา (กกอ.) ในการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์และมาตรการรองรับการบูรณาการด้านการศึกษาของอาเซียน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ประเมินศักยภาพอุดมศึกษาไทยในมิติที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) โดยดูจากจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และภัยคุกคาม/ อุปสรรค (Threats) พบว่า อุดมศึกษาไทยมีจุดแข็งทั้งในด้านมาตรฐานและความเข้มแข็งทางวิชาการที่เป็นที่ยอมรับในต่างประเทศรวมถึงโอกาสในการเป็นที่ตั้งของหน่วยงานระหว่างประเทศด้านการศึกษาในระดับภูมิภาคและการได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างประเทศสมาชิกและประเทศนอกกลุ่มอาเซียนสำหรับจุดอ่อนของอุดมศึกษาไทยเป็นประเด็นที่ทุกภาคส่วนของระบบการศึกษาต้องสร้างความเชื่อมโยงถึงกันตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษาไปจนถึงการอุดมศึกษาเพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพสามารถดำรงอยู่ได้ในโลกที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและแข่งขันได้ในระดับสากลในขณะที่ภัยคุกคามหรืออุปสรรคมาจากการขาดการบูรณาการร่วมของการอุดมศึกษา เช่น ระบบการถ่ายโอนหน่วยกิตและ

การรับรองคุณวุฒิระหว่างกัน เป็นต้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่จะทำให้การจัดการศึกษาเกิดการแข่งขันเพิ่มขึ้นดังรายละเอียดการวิเคราะห์ SWOT ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553, หน้า 63-68)

SWOT Analysis strengths

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) โดยดูจากจุดแข็ง (Strengths)

1. สถาบันอุดมศึกษาไทยเป็นสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือ/ สมาคมรวมถึงเครือข่ายสารสนเทศในระดับนานาชาติหลายแห่ง เช่น AUN, ASAIHL, ASEA-UNINET, AUAP, UMAP, Internet2 เป็นต้น
2. สถาบันอุดมศึกษาไทยมีหลักสูตรนานาชาติจำนวน 844 หลักสูตร ที่พร้อมรองรับนักศึกษาต่างชาติและความร่วมมือทางวิชาการกับต่างประเทศ
3. สถาบันอุดมศึกษาไทยมีหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีคุณภาพ
4. สถาบันอุดมศึกษาไทยหลายแห่งเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศด้านการเรียนการสอนและการแข่งขันในระดับนานาชาติ
5. สถาบันอุดมศึกษาไทยมีความเข้มแข็งทางวิชาการในสาขาที่เป็น Niche ของประเทศ ได้แก่ วิทยาศาสตร์สุขภาพเวชศาสตร์เขตร้อนเกษตรเขตร้อนการท่องเที่ยวอุตสาหกรรมเกษตร เป็นต้น
6. สถาบันอุดมศึกษามีศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการ/ ศูนย์วิจัยต่าง ๆ ที่มีศักยภาพในการสร้างความร่วมมือทางวิชาการและการวิจัยกับต่างประเทศซึ่งช่วยยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
7. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีเกณฑ์มาตรฐานการอุดมศึกษาเพื่อกำกับดูแลการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาให้มีคุณภาพ
8. สถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในแนวพื้นที่เศรษฐกิจมีศักยภาพทางวิชาการพร้อมที่จะให้บริการการศึกษาแก่ประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่ตามแนวพื้นที่เศรษฐกิจ

SWOT Analysis weaknesses

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) โดยดูจากจุดอ่อน (Weaknesses)

1. นักศึกษาไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีสมรรถนะสากล โดยเฉพาะความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ทำให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันต่ำ
2. สถาบันอุดมศึกษาบุคลากรและนักศึกษขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนและการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

3. การเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทยยังมีอยู่ในวงจำกัด
4. สถาบันอุดมศึกษาไทยไม่สามารถผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองความต้องการของภาคการผลิตและบริการ
5. สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ขาดความรู้ความสนใจในเรื่องการเปิดเสรีการค้าบริการอย่างจริงจังทำให้ขาดการเตรียมความพร้อมในการรองรับการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษา
6. สถาบันอุดมศึกษายังใช้ประโยชน์น้อยจากหน่วยงานระหว่างประเทศด้านการศึกษาในระดับภูมิภาคที่มีที่ตั้งอยู่ในไทย
7. สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ยังเน้นการเรียนการสอนมากกว่าการวิจัยและพัฒนา
8. สักส่วนของอาจารย์ที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาเอกต่ำกว่าแผนที่กำหนดไว้และสัดส่วนตำแหน่งทางวิชาการต่ำ
9. สถาบันอุดมศึกษาไทยขาดการทำงานร่วมกันเนื่องจากขาดเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน
10. การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีคุณภาพไม่เท่าเทียมกัน
11. ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยเป็นรองสิงคโปร์และมาเลเซีย
12. ประเทศไทยขาดความรู้ความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับระบบการศึกษาและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน
13. สถาบันอุดมศึกษาขาดการผนึกกำลังร่วมกับหน่วยงานที่ให้ทุนการศึกษาแก่ต่างประเทศทำให้ขาดพลังร่วมและความสอดคล้องในการดำเนินการ

SWOT Analysis opportunities

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) โดยดูจากโอกาส (Opportunities)

1. ประเทศไทยเป็นที่ตั้งของหน่วยงานระหว่างประเทศด้านการศึกษาในระดับภูมิภาคหลายองค์การ เช่น SEAMES, SEAMEO RIHED, SEAMEO TROPED, UMAP IS, UNESCO และ AUNS
2. ประเทศไทยมีความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์โดยเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศนอกกลุ่มอาเซียนและอยู่ในแนวพื้นที่เศรษฐกิจ (Economic corridor) และเส้นทางเศรษฐกิจที่สำคัญในอาเซียน เช่น GMS และ IMT-GT เป็นต้น
3. ประเทศไทยมีนโยบายที่ชัดเจนในการเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
4. อาเซียนมีกฎบัตรและวิสัยทัศน์ 2020 เป็นกรอบในการดำเนินงานร่วมกันของประเทศสมาชิกอาเซียน

5. การเปิดเสรีการค้าบริการและการลงทุนจะทำให้มีการเคลื่อนย้ายทุนและกำลังคนที่มีความสามารถทางวิชาชีพและด้านภาษาเพิ่มขึ้น

6. การศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการสร้างประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

SWOT analysis threats

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) โดยดูจากอุปสรรค (Threats)

1. ปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยต่างชาติดำรงวิทยาเขตในประเทศสมาชิกอาเซียน เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย และเวียดนาม เป็นต้น ทำให้สถาบันอุดมศึกษาไทยเสียเปรียบในเชิงแข่งขัน

2. การเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาทำให้มีการแข่งขันในการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น

3. ประเทศสมาชิกอาเซียนยังไม่มีระบบการถ่ายโอนหน่วยกิตและการรับรองคุณวุฒิระหว่างกัน

4. ประเทศสมาชิกอาเซียนบางประเทศมีมาตรการจูงใจให้ผู้มีความสามารถโดดเด่นไปศึกษาและทำงานในประเทศได้ เช่น สิงคโปร์

ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมผู้การเป็นประชาคมอาเซียน

ในปี พ.ศ. 2558 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553, หน้า 69-75)

วิสัยทัศน์

บัณฑิตไทยมีความสามารถในระดับสากลและมีความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก

พันธกิจ

1. อุดมศึกษาไทยผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพระดับสากลและมีความตระหนักในการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน

2. อุดมศึกษาไทยพัฒนาศักยภาพในการจัดการการอุดมศึกษาให้มีคุณภาพร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียน

เป้าหมาย

1. ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของบัณฑิตไทยอยู่ในระดับที่ทัดเทียมกับบัณฑิตในประเทศสมาชิกอาเซียน

2. สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558

3. สถาบันอุดมศึกษาไทยมีจำนวนกิจกรรมทางวิชาการที่ทำร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียนเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี

4. จำนวนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาไทยสามารถทำงานทั้งในหน่วยงานระหว่างประเทศบริษัทข้ามชาติในประเทศและ/หรือประกอบการในกลุ่มประเทศอาเซียนเพิ่มขึ้นในแต่ละปี

5. จำนวนนักศึกษาอาเซียนในสถาบันอุดมศึกษาไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 25 ต่อปี
ตัวชี้วัด

1. คะแนนการทดสอบภาษาอังกฤษตามเกณฑ์มาตรฐานสากลของนักศึกษาไทยโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ทัดเทียมกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น

2. จำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับอาเซียนและภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียน

3. จำนวนกิจกรรมทางวิชาการที่ทำร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียน

4. จำนวนบัณฑิตไทยทำงานในหน่วยงานระหว่างประเทศและบริษัทข้ามชาติในไทยและ/หรือประกอบการในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

5. จำนวนนักศึกษาอาเซียนในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากล

กลยุทธ์

1. พัฒนาสมรรถนะด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยในระดับที่ใช้ในการทำงานได้

2. พัฒนาสมรรถนะด้านการประกอบวิชาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิตไทย

มาตรการที่ควรพิจารณาดำเนินการ

1. ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและระบบวัดผลการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพตั้งแต่การศึกษาระดับพื้นฐานไปจนถึงระดับอุดมศึกษา

2. ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาอาจารย์ด้านการสอนภาษาอังกฤษรวมทั้งภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา

3. ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียนและความรู้เกี่ยวกับอาเซียนตั้งแต่ระดับพื้นฐานไปจนถึงระดับอุดมศึกษาและการวิจัยด้านอาเซียนศึกษาใน

สถาบันอุดมศึกษารวมทั้งการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนด้านอาเซียนศึกษาและการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน

4. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนนักศึกษาโดยสนับสนุนการถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

5. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโลกทัศน์และเปิดโอกาสให้นักศึกษาไทยได้แสดงความสามารถในเวทีระดับนานาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับอาเซียนรวมถึงกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักในการเป็นพลเมืองอาเซียน

กิจกรรม/ โครงการที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรรีเริ่ม/ สนับสนุน/ กำหนดนโยบาย

1. การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและการกำหนดมาตรฐานการวัดสมรรถนะด้านภาษาอังกฤษของบัณฑิต

2. การผลิตและพัฒนาอาจารย์ด้านการสอนภาษาอังกฤษ

3. การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียน

4. การจัดสรรทุนเพื่อการแลกเปลี่ยนนักศึกษาในอาเซียนและการพัฒนาระบบการถ่ายโอนหน่วยกิตในอาเซียน

5. การจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโลกทัศน์นักศึกษาไทยสู่นักศึกษาอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาประชาคมอาเซียน

กลยุทธ์

1. พัฒนาอาจารย์ให้มีสมรรถนะสากล

2. ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเกี่ยวกับอาเซียนในสถาบันอุดมศึกษา

3. พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีคุณภาพระดับสากล

4. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีคุณภาพระดับสากล

5. พัฒนาวิชาการและการวิจัยสู่ความเป็นเลิศ

6. พัฒนาระบบอุดมศึกษาแห่งอาเซียน

มาตรการที่ควรพิจารณาดำเนินการ

1. ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษากำหนดสัดส่วนอาจารย์ระดับปริญญาเอกให้สูงขึ้น รวมทั้งสนับสนุนให้อาจารย์ผลิตผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับศาสตราจารย์ให้มากขึ้น

2. สร้างเครือข่ายด้านการวิจัยระหว่างศูนย์ความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษา/หน่วยงาน/องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศและในอาเซียนในสาขาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศและทิศทางของอาเซียน

3. สนับสนุนทุนวิจัยระดับปริญญาเอกทุนพัฒนาอาจารย์และทุนสนับสนุนเพื่อผลิตงานวิจัยและเผยแพร่ผลงานวิจัย เช่น ในการประชุมทางวิชาการระดับภูมิภาคและวารสารทางวิชาการในระดับนานาชาติ เป็นต้น

4. ส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยของนักวิชาการไทยและอาเซียน

5. ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรนานาชาติในสาขาที่ประเทศไทยมีความเชี่ยวชาญและเป็นที่ต้องการของตลาดงานในอาเซียน

6. ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นสองภาษา เช่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เป็นต้น

7. ส่งเสริม/สนับสนุน/จัดสรรงบประมาณให้อาจารย์ชาวต่างประเทศที่มีความรู้ความสามารถและความชำนาญสูง เช่น ผู้ที่ได้รับรางวัลโนเบลมาสอนบรรยายและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่อุดมศึกษาไทยและ/หรือทำวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานการอุดมศึกษาไทย

8. ส่งเสริมกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบัน

9. ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งการอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น การเข้าใช้ห้องสมุด/ห้องปฏิบัติการหอพักนักศึกษานานาชาติ เป็นต้น

10. ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่มีความเป็นนานาชาติทั้งในกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมนอกหลักสูตรและดำเนินกิจกรรมทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์

11. ส่งเสริมการสร้างความกลมกลืน (Harmonization) ของการอุดมศึกษาในอาเซียน โดยเฉพาะในด้านคุณภาพและคุณวุฒิทางการศึกษาผ่านกลไกความร่วมมือระดับอุดมศึกษาที่มีอยู่ เช่น SEAMEO RIHED, AUN เป็นต้น

**กิจกรรม/โครงการที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ควรริเริ่ม/สนับสนุน/
กำหนดนโยบาย**

1. การพัฒนาศักยภาพอาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา

2. การสร้างเครือข่ายด้านการวิจัยในอาเซียน

3. การจัดตั้งสำนักงานการศึกษานานาชาติ
4. การสนับสนุนการลงทุนด้านการอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในสถาบันอุดมศึกษา
5. การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและการวิจัยเกี่ยวกับอาเซียนรวมถึงการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีสารสนเทศ
6. การร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียนพัฒนาทั่วโลกเพื่อสร้างระบบอุดมศึกษาแห่งอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมบทบาทของอุดมศึกษาไทยในประชาคมอาเซียน กลยุทธ์

1. ส่งเสริมบทบาทความเป็นผู้นำของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่เกี่ยวข้องกับสามเสาหลักในการสร้างประชาคมอาเซียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเสาด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน
2. สร้างความตระหนักในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนและบทบาทของอุดมศึกษาไทยในการพัฒนาประชาคมอาเซียนทั้งในด้านบวกและด้านลบ
3. ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
4. พัฒนาศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน

มาตรการที่ควรพิจารณาดำเนินการ

1. ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนและความเคลื่อนไหวในการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษาในอาเซียนและระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาแก่สถาบันอุดมศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง
2. ส่งเสริมการสร้าง ความตระหนักในเรื่องเอกลักษณ์ของไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนรวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมสัมพันธ์ในหมู่ประชาชนประชาคมอุดมศึกษาและเยาวชนอาเซียน
3. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเตรียมการเพื่อใช้ประโยชน์และป้องกันผลกระทบที่เกิดจากการเคลื่อนย้ายกำลังคนข้ามชาติ เช่น การระบาดของโรคยาเสพติดและอาชญากรข้ามชาติ เป็นต้น
4. จัดทำ Mapping สถาบันอุดมศึกษาแกนหลักในสาขาที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นความต้องการของเขตพื้นที่เศรษฐกิจต่าง ๆ โดยเชื่อมโยงระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยที่มีความเชี่ยวชาญและตอบสนองต่อการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจต่าง ๆ กับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน
5. ส่งเสริมให้อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไทยไปสอน/ วิจัย/ ให้บริการวิชาการ/ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมแก่สถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน

กิจกรรม/ โครงการที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรริเริ่ม/ สนับสนุน/

กำหนดนโยบาย

1. การพัฒนาศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนและความเคลื่อนไหวอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและ
กิจกรรมสัมพันธ์
2. การส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมวิชาการในประเด็น
ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประชาคมอาเซียน
3. การจัดประชุมผู้บริหารระดับสูงด้านอุดมศึกษาของอาเซียนเพื่อสนับสนุนการสร้าง
กลไกเพื่อความกลมกลืน (Harmonization) ของระบบอุดมศึกษาแห่งอาเซียน
4. การให้บริการการศึกษาและฝึกอบรมทางวิชาการและวิชาชีพแก่ประเทศสมาชิก
อาเซียน
5. จัดตั้งหน่วยงานในสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาดำเนินการเกี่ยวกับอาเซียน
โดยตรงเพื่อเป็นหน่วยประสานกระตุ้นให้เกิดการริเริ่มสร้างสรรค์และทำงานร่วมกับองค์กรที่มีอยู่
แล้วในอาเซียนให้เกิดความเข้มแข็ง
6. การพัฒนาความเข้มแข็งด้านภาษาไทยและภูมิปัญญาไทยรวมทั้งการให้ความรู้
เกี่ยวกับเอกลักษณ์ของประเทศสมาชิกอาเซียน

สรุปว่า ประเทศไทยก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 (ASEAN Community 2015) ในส่วนภาคการศึกษาในระดับอุดมศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ที่สอดคล้องกับกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) ไว้ทั้งหมด 3 ยุทธศาสตร์ คือ 1) การเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากล โดยกำหนดกลยุทธ์พัฒนาสมรรถนะด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยในระดับที่ใช้การทำงานได้และพัฒนาสมรรถนะด้านการประกอบวิชาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิตไทย 2) การพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาประชาคมอาเซียน โดยกำหนดกลยุทธ์พัฒนาอาจารย์ให้มีสมรรถนะสากลส่งเสริมการสร้าองค์ความรู้และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนในสถาบันอุดมศึกษาพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีคุณภาพระดับสากลพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีคุณภาพระดับสากลพัฒนาวิชาการและการวิจัยสู่ความเป็นเลิศ และพัฒนาระบบอุดมศึกษาแห่งอาเซียน 3) การส่งเสริมบทบาทอุดมศึกษาไทยในประชาคมอาเซียน โดยกำหนดกลยุทธ์ ส่งเสริมบทบาทความเป็นผู้นำของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่เกี่ยวข้องกับสามเสาหลักในการสร้างประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเสาด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนสร้างความตระหนักในการรวมตัวเป็นประชาคม

อาเซียนและบทบาทของอุดมศึกษาไทยในการพัฒนาประชาคมอาเซียนทั้งในด้านบวกและด้านลบ ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน และพัฒนาศูนย์ข้อมูล เกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน

การวิจัยด้วยเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic delphi future research: EDFR)

ความหมาย เทคนิคการวิจัยอนาคต

วิโรจน์ สารัตนะ (2554, หน้า 10-45) ได้ให้ความหมายว่า การวิจัยอนาคต (Futures research) เป็นงานวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำนาย และช่วยให้บุคคลได้พัฒนาความเข้าใจทัศนคติ และความสามารถ สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและอยู่บนหลักการ โดยที่ว่าอนาคตไม่สามารถบอกล่วงหน้าได้อย่างถูกต้องแน่นอนแต่การวิจัยอนาคตจะเกี่ยวข้องกับความเป็นได้ หรือน่าจะเป็น และก่อให้เกิดกรอบความคิดตลอดจนวิธีที่เป็นประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศุภกิจ วงศ์วิวัฒน์นุกิจ (2550, หน้า 90-91) กล่าวว่า การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic research) เป็นแนวทางหนึ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งอธิบาย และตีความข้อมูลทางสังคม เจตคติ ความเชื่อ ความรู้สึก วัฒนธรรม และพฤติกรรมของมนุษย์ โดยมีวิธีการเก็บข้อมูลหลาย ๆ วิธีในทุกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นักวิจัยต้องแฝงตัวเองเข้าไป คลุกคลีอยู่กับประชากรในชุมชนหรือท้องถิ่นที่ต้องการศึกษา เพื่อได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม และวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดการแสดงออกของความรู้สึกและพฤติกรรมต่าง ๆ ของประชากรจนได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำไปวิเคราะห์ แปลผล สรุปผลหรือสร้างทฤษฎีเพื่อใช้อธิบายพฤติกรรมทางวัฒนธรรมของประชากรได้ โดยทั่วไปการศึกษาทางชาติวิทยาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ระดับมหัพภาค (Macroethnography) ที่เน้นถึงวัฒนธรรมในภาพกว้าง และ 2) ระดับจุลภาค (Microethnography) ที่เน้นวัฒนธรรมที่แคบลงมาในขนาดประชากรที่น้อยลง หรืออาจเป็นการศึกษาเฉพาะกรณีในหน่วยงาน

ชาย โปธิลิตา (2550, หน้า 148-162) การวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic future research: EFR) เป็นเทคนิคที่พัฒนามาจาก ระเบียบวิธีวิจัยทางมานุษยวิทยา ที่เรียกว่า การวิจัยชาติพันธุ์วรรณาของ โรเบิร์ต บี เท็กซ์เตอร์ (Robert B. Textor's ethnographic futures research) แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด สหรัฐอเมริกา เป็นแนวทางหนึ่งของการวิจัย

เชิงคุณภาพที่มุ่งอธิบายและตีความข้อมูลทางสังคม เจตคติ ความเชื่อ ความรู้สึก วัฒนธรรม ภาษา และพฤติกรรมของมนุษย์ วิถีชีวิตของกลุ่มคนในสังคม โดยใช้วิธีการค้นคว้าหาข้อเท็จจริงที่มีลักษณะเป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการเก็บข้อมูลที่เคร่งครัด เพื่อหลีกเลี่ยงอคติและให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง การวิเคราะห์ข้อมูลเน้นการพรรณนา และการวิเคราะห์ที่เน้นปัจจัยทางวัฒนธรรมและสังคมเป็นตัวแปรสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มชนหรือสังคม

สารานุกรมเสรี (2557) เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) เป็นวิธีการคาดการณ์ผลลัพธ์ โดยวิธีการออกความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เทคนิคเดลฟายเป็นเทคนิคที่มีขั้นตอนและระเบียบแบบแผนที่ชัดเจน โดยผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามจำนวนสองรอบหรือมากกว่านั้น โดยในแต่ละรอบผู้จัดทำจะสรุปคำตอบของรอบนั้นเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับตอบคำถามในรอบถัดไป โดยเชื่อว่าคำตอบในแต่ละรอบจะถูกเกลามาให้ “ถูกต้อง” มากยิ่งขึ้น ซึ่งสุดท้าย การสอบถามจะหยุดลงเมื่อได้ข้อสรุปที่มั่นคง และคะแนนค่าเฉลี่ยหรือมัธยฐานจะเป็นตัวกำหนดคำตอบ

จุมพล พุทธิทรชีวิน (2552) ได้ระบุว่า การวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนา ด้วยเดลฟายเทคนิค (Ethnographic delphi future research: EDFR) เป็นการวิจัยอนาคต (Futures research) มีความเชื่อพื้นฐานที่ว่าอนาคตเป็นเรื่องที่สามารถทำการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ ความเชื่อของมนุษย์มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในอนาคต มนุษย์จึงสามารถสร้างอนาคตได้ ทั้งนี้ จุดมุ่งหมายของการวิจัยในอนาคตมิใช่การทำนายที่ถูกต้อง แต่เป็นการสำรวจเพื่อศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ เพื่อที่จะหาทางทำแนวโน้มที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้น และขจัดแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไป หรือลดน้อยลง การวิจัยอนาคตจึงมีประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การตัดสินใจในการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การสร้างอนาคตอันพึงประสงค์

รูปแบบการวิจัยเชิงอนาคต (Futures research)

การวิจัยเชิงอนาคต เป็นการศึกษาหาข้อเท็จจริงเพื่อคาดคะเนหรือทำนายเหตุการณ์ในอนาคตโดยมุ่งเน้นเวลาในอนาคตด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ (Ethnographic delphi futures research: EDFR) นี้ซึ่ง จุมพล พุทธิทรชีวิน ประจำภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้พัฒนาขึ้นในปี พ.ศ. 2522 โดยเป็นการผสมผสานระหว่างเทคนิคการวิจัยแบบ (Ethnographic futures research: EFR) และเดลฟาย (Delphi) เข้าด้วยกัน เป็นเทคนิคการวิจัยที่รวมเอาจุดเด่นหรือข้อดีของเทคนิค EFR และเทคนิค Delphi เข้าด้วยกันทั้งสองเทคนิคช่วยแก้จุดอ่อนของแต่ละเทคนิคได้เป็นอย่างดี การวิจัยแบบเทคนิค

EDFR (Ethnographic delphi futures research) โดยรูปแบบการศึกษาจำแนกได้เป็น 3 รูปแบบ คือ (จุมพล พลุภัทรชีวิน, 2552)

1. เทคนิคการฉายภาพอนาคต เป็นการพยากรณ์อนาคตแบบเส้นตรง เหมาะสำหรับการพยากรณ์ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบน้อยตัว มีประโยชน์ที่ช่วยให้ทราบสาเหตุของแนวโน้มที่เกิดขึ้นในอนาคต ข้อเสีย คือ การจำกัดขอบเขตตัวแปรแคบและไม่มีทางเลือก

แนวการเขียนวัตถุประสงค์ของการวิจัยสามารถเขียนได้ดังนี้

1.1 เพื่อศึกษาวิธีการคาดคะเน ตัวแปรที่ศึกษา

1.2 เพื่อศึกษาแนวโน้ม ตัวแปรที่ศึกษา

1.3 เพื่อคาดประมาณ ตัวแปรที่ศึกษา

1.4 เพื่อหาแนวโน้ม ตัวแปรที่ศึกษา

2. เทคนิคเดลฟาย เป็นการพยากรณ์โดยใช้ตัวเลขและแผนภูมิด้วยการเก็บข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่กระจัดกระจายให้สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ สื่อของการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจะอยู่ในรูปของแบบสอบถามและต้องสอบถามประมาณ 3-4 รอบ ในแต่ละรอบจะต้องมีการสรุปความคิดเห็นของกลุ่มในรอบที่ผ่านมาให้ทราบด้วยโดยมีลักษณะของเทคนิคเดลฟายดังนี้

2.1 เทคนิคเดลฟายเป็นเทคนิคที่มุ่งแสวงหาข้อมูลจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ด้วยการตอบแบบสอบถาม ดังนั้น ผู้เชี่ยวชาญจึงจำเป็นต้องตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นในแต่ละขั้นตอน การตอบหรือการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญจะมีความถูกต้องและความตรงสูง เมื่อผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นผู้ที่มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่ศึกษา

2.2 เป็นเทคนิคที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนที่ร่วมในการวิจัยจะไม่ทราบว่าใครเป็นใครบ้างที่มีส่วนออกความเห็นและไม่ทราบว่าแต่ละคนมีความคิดเห็นในแต่ละข้ออย่างไร ซึ่งนับว่าเป็นการขจัดอิทธิพลของกลุ่มที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของตน

2.3 เทคนิคเดลฟายนี้ได้ข้อมูลมาจากแบบสอบถาม หรือรูปแบบอย่างอื่นที่ไม่ต้องให้ผู้เชี่ยวชาญมาพบกัน โดยผู้เชี่ยวชาญจะต้องตอบแบบสอบถามครบทุกขั้นตอน เพื่อให้ได้ความเห็นที่ถูกต้อง เชื่อถือได้จึงต้องมีการใช้แบบสอบถามหลาย ๆ รอบ ซึ่งโดยทั่วไปแบบสอบถามในรอบที่ 1 มักเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดและในรอบต่อ ๆ ไป จะเป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

2.4 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้ตอบแบบสอบถามโดยกลั่นกรองอย่างละเอียดรอบคอบและให้คำตอบได้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันยิ่งขึ้น ผู้ทำวิจัยจะแสดงความคิดเห็นที่

ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันในคำตอบแต่ละข้อของแบบสอบถามที่ตอบลงไปในครั้งนี้ก่อนแสดงในรูปสถิติ คือ ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วส่งกลับให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาว่าจะคงคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนแปลงใหม่

2.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์จะเป็นสถิติเบื้องต้น คือ การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง ได้แก่ ฐานนิยม (Mode) มัธยฐาน (Median) ค่าเฉลี่ย (Mean) และการวัดการกระจายของข้อมูล คือ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range)

3. เทคนิค EFR (Ethnographic future research) เป็นการสร้างภาพอนาคตโดยการศึกษาหรือคาดการณ์แนวทางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในอนาคต เทคนิคนี้เป็นกระบวนการพัฒนาวิธีการจากการฉายภาพอนาคตและการพยากรณ์มาเป็นการวิจัยทางมนุษยวิทยาที่เรียกว่าชาติพันธุ์วรรณา การสร้างภาพอนาคตตามแนว EFR เป็นการเล่าเรื่องราวในอนาคตเป็น 2 ประเด็น คือ สิ่งต่าง ๆ จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร และมีกระบวนการอย่างไร การเก็บข้อมูลอนาคตภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เพียงรอบเดียวด้วยคำถามปลายเปิดและไม่ชี้นำ

โดยปกติการสัมภาษณ์แบบ EFR ประกอบไปด้วยอนาคตภาพที่เป็นทางเลือก (Alternative) 3 ภาพ และเรียงลำดับกันไป คือ อนาคตภาพทางดี (Optimistic realistic scenario) อนาคตภาพทางร้าย (Pessimistic realistic scenario) และอนาคตภาพที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุด (Most probable scenario) อนาคตภาพทั้ง 3 ภาพนี้จะประกอบไปด้วยแนวโน้มในอนาคตที่ผู้ให้สัมภาษณ์คาดว่าจะมีโอกาสเกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงมีการใช้คำว่า Realistic กำกับไว้ทั้งในอนาคตภาพทางดีและภาพทางร้าย เมื่อสัมภาษณ์ครบทั้ง 3 ภาพตามขั้นตอนเสร็จแล้ว ผู้สัมภาษณ์อาจจะสรุปการสัมภาษณ์ให้ผู้ให้สัมภาษณ์ฟังทั้งหมดอีกครั้ง และขอให้ผู้สัมภาษณ์ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไข และเพิ่มเติมคำสัมภาษณ์อีก หรืออาจจะนำผลการสัมภาษณ์ที่จัดบันทึกไปเรียบเรียงใหม่ แล้วส่งผลการสัมภาษณ์ที่เรียบเรียงแล้ว (Protocal) ไปให้ผู้สัมภาษณ์อ่านและตรวจแก้ไข หลังจากนั้นจึงนำผลสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เพื่อจะหาฉันทามติระหว่างกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ แล้วนำแนวโน้มที่มีฉันทามติมาทำการวิเคราะห์เพื่อจะหาผลการวิจัย และสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วย 4 ขั้นตอนคือ

- 3.1 การบรรยายสรุปการแจกแจงแนวความคิดที่เป็นความเห็นร่วมกันของผู้ให้สัมภาษณ์
- 3.2 การวิเคราะห์ค้นหาและตรวจสอบคำอธิบายกรณีที่แนวความคิดขัดแย้งกัน
- 3.3 การตีความเพื่อหาความสัมพันธ์ของแนวคิดในรายงานการสัมภาษณ์กับระบบสังคมปัจจุบัน

3.4 การวินิจฉัยเพื่อแสวงหาแนวทางไปสู่การแก้ปัญหา การป้องกันอันตรายและการขัดแย้งที่มีอยู่ในรายงานการสัมภาษณ์

สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์ (2550) ได้รวบรวมเทคนิคการวิจัยอนาคตไว้และสรุปว่า เทคนิคการวิจัยอนาคตมีอยู่หลายวิธี แต่วิธีที่เป็นที่รู้จักและนิยมนำมาใช้มากในการวิจัยอนาคต มีดังนี้

1. เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบสร้างอนาคตภาพ (Scenarios technique) หมายถึง การสำรวจสิ่งที่เป็นไปได้ในอนาคตหรือเรื่องน่าจะเป็นไปได้ภายใต้เงื่อนไขและข้อสมมติบางอย่าง หรือเป็นการสร้างเรื่องราวคำอธิบายของความเป็นไปได้ในอนาคตจากความเป็นจริงในปัจจุบันหรือจากการคาดการณ์แนวโน้มที่น่าจะเกิดขึ้นหรือจากการจินตนาการการเขียนอนาคตภาพอาจได้จากการเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรมหรือจินตภาพ (Imagine) ของบุคคลต่อเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นประโยชน์ในการวางแผนและนโยบาย

2. เทคนิคการวิจัยแบบสำรวจแนวโน้ม (Trend extrapolation) เป็นการศึกษาอนาคตจากแนวโน้มโดยการตรวจสอบอดีตที่เพิ่งผ่านมา ซึ่งอาจใช้ร่องรอยที่จะศึกษาปัจจุบันและนำไปสู่สิ่งที่เราค้นหาในอนาคตแนวโน้มจะเห็นชัดเจนขึ้นนำมาแสดงในรูปของกราฟสามารถมองเห็นได้โดยไม่ต้องใช้เครื่องมือวิธีการนี้นิยมใช้ในทางสังคมศาสตร์ โดยมีความเชื่อว่าแนวโน้มของสิ่งต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ต่อเนื่องกันไป

3. เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบแมทริกซ์ (Matrix forecasting) หรือ (Cross impact matrix) เป็นเทคนิคที่แสดงให้เห็นว่าแนวโน้มหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อกันและกัน วิธีการนี้เป็นการแยกแยะอนาคตที่มีความซับซ้อนเป็นองค์ประกอบย่อย โดยแต่ละองค์ประกอบมีอิสระจากกันและให้องค์ประกอบแต่ละอย่างหรือทางเลือก อนาคตแต่ละอย่างมีการเปรียบเทียบกันและกันในลักษณะต่าง ๆ กันช่วยให้เห็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้องซึ่งกันและกันระหว่าง 2 เหตุการณ์หรือ 2 สิ่ง

4. เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเริ่มปัญหาที่ศูนย์กลาง (Future wheel) เป็นเทคนิคการประเมินความคงที่ภายในของการพยากรณ์แนวโน้ม โดยเริ่มปัญหาที่ศูนย์กลางแล้วจากนั้นปัญหาจะทำให้เกิดสิ่งต่าง ๆ เชื่อมโยงต่อไป

5. เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบสภาพการจำลอง (Simulation technique) เป็นการสร้างอนาคตจำลองหรือแบบจำลอง โดยเลียนแบบระบบของเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่ต้องการมุ่งประเด็นศึกษาโดยเฉพาะและใช้พยากรณ์ความเป็นไปได้ของอนาคต

6. เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟาย (Delphi forecasting) วิธีนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังเรื่องอนาคตจากบุคคลที่เราเห็นว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง จำนวนผู้เชี่ยวชาญขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มและ

ปัญหา ที่ศึกษาเป็นสำคัญเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟายนี้เป็นการศึกษาอนาคตที่เป็นอิสระที่จะสร้างอนาคตใหม่ โดยไม่ต้องคำนึงถึงแนวโน้มที่เป็นมาในอดีตและปัจจุบัน ผลที่ได้จากการศึกษานี้ช่วยให้ง่ายต่อการตัดสินใจมากขึ้นเพราะสามารถนำไปทดแทนการตัดสินใจทางเลือกอื่น ๆ ได้ นิยมใช้ในการพยากรณ์ด้านเทคโนโลยีการศึกษาและสาขาอื่น

7. เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ Ethnographic future research (EFR) อนาคตภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เพียงรอบเดียว โดยเลือกเอาแนวโน้มที่มีฉันทามติ (Consensus) ระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์ จุดอ่อน ของวิธีนี้ คือ การขาดระบบที่น่าเชื่อถือในการพิจารณาแนวโน้มไม่มีฉันทามติ

8. เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ Ethnographic Delphi Future Research (EDFR) ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการสัมภาษณ์รอบแรกแล้วตามด้วยเทคนิคเดลฟายในรอบที่สองและสาม

เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic delphi futures research)

เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายและความเชื่อพื้นฐานของการวิจัยอนาคตมากที่สุดวิธีหนึ่งในปัจจุบัน ซึ่ง จุมพล พูลภัทรชีวิน ปรจําภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้พัฒนาขึ้นในปี พ.ศ. 2522 โดยเป็นการผสมผสานระหว่างเทคนิคการวิจัยแบบ EFR (Ethnographic futures research) และ เดลฟาย (Delphi) เข้าด้วยกัน โดยหลักการแล้วเทคนิค EDFR เป็นเทคนิคการวิจัยที่รวมเอาจุดเด่นหรือข้อดีของเทคนิค EFR และเทคนิค Delphi เข้าด้วยกัน โดยหลักการเทคนิค EDFR คล้ายกับเทคนิค Delphi เพียงแต่มีการปรับปรุงวิธีให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมมากขึ้น โดยรอบแรกของการวิจัย จะใช้การสัมภาษณ์แบบ EFR ที่ปรับปรุงแล้ว หลังจากสัมภาษณ์ในรอบแรก ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และสร้างเครื่องมือ ซึ่งจะมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แล้วส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบตามรูปแบบเดลฟาย เพื่อเป็นการกรองความคิดของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาฉันทามติ ซึ่งมักจะทำ 2-3 รอบ หลังจากนั้นจะนำข้อมูลวิเคราะห์เพื่อหาแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุด และมีความสอดคล้องทางความคิด ระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเขียนสรุปเป็นภาพอนาคต (Scenario)

ลักษณะของงานวิจัย

จุมพล พูลภัทรชีวิน (2548, หน้า 19-31) ได้กล่าวถึงลักษณะของงานวิจัย มีดังนี้

1. เป็นวิจัยที่เป็นพหุมิติ หลายเรื่องหลายปัญหาเกี่ยวข้องกัน ปัญหาจะกระทบกันหมด นโยบายจำเป็นต้องมีลักษณะเป็น Multi-dimentional คือ จะเกิดหลายตัวแปรหลายปัญหา
2. เป็นการวิจัยที่มุ่งการพิจารณาข้อสรุปที่ใช้หลักเหตุผลที่สอดคล้องกับ ข้อมูล คือ มีลักษณะเป็น Inductive and empirical เพราะการกำหนดนโยบายต้องมีที่มา และมีข้อมูลประจักษ์สนับสนุน

3. เน้นความต้องการของผู้บริโภคเป็นสำคัญทำแล้วต้องดูผู้ใช้ที่สำคัญจึงจะ ไม่มีปัญหาว่าไม่ตอบสนองผู้ใช้
4. เน้นตัวแปรที่เปลี่ยนแปลงได้เพราะนโยบายทุกอย่างต้องมีการจัดกระทำ (Manipulate) หากจัดกระทำไม่ได้ไม่สามารถทำอย่างอื่นต่อไปได้
5. การวิจัยพวกนี้ต้องยอมรับคุณค่าและอำนาจในการตัดสินใจของผู้วิจัยเราจะ บีบบังคับให้ตัดสินใจไม่ได้หน้าที่ผู้วิจัย คือ ให้เขาได้รับข้อมูลผู้บริหาร เขาจะตัดสินใจอย่างไรก็ได้คุณค่าของผู้วิจัยอยู่ที่ความชัดเจนของจุดยืนที่เราสนใจและต้องยอมรับอคติที่ผู้วิจัยมีด้วย

ขั้นตอนการทำวิจัย EDFR

จุมพล พุฒภัทรชีวิน (2548, หน้า 19-31) ได้สรุปได้เป็นขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดและเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญมาก เพราะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ผู้วิจัยต้องติดตามกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นการส่วนตัว อธิบายจุดมุ่งหมาย ขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย เวลาที่ใช้โดยประมาณ และประโยชน์ของการวิจัย ย้ำถึงความจำเป็นและความสำคัญของผู้เชี่ยวชาญ
2. สัมภาษณ์ (EDFR รอบที่ 1) ลักษณะการสัมภาษณ์และขั้นตอนคล้ายกับ EFR แต่ EDFR มีความยืดหยุ่นมากกว่า ผู้วิจัยสามารถที่จะเลือกรูปแบบการสัมภาษณ์รอบที่ 1 อาจใช้รูปแบบ EFR กล่าวคือ เริ่มสัมภาษณ์จาก ภาพอนาคตทางที่ดี (Optimistic realistic scenario) ภาพอนาคตทางที่ไม่ดี (Pessimistic realistic scenario) ภาพอนาคตที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญคิดในหลายแง่มุม ซึ่งเป็นการมองในแง่บวกก่อน แล้วจึงพิจารณาในแง่ลบ และความเป็นไปได้มากที่สุด นอกจากนั้นการสัมภาษณ์แบบ EDFR มีความยืดหยุ่นมาก หากผู้วิจัยต้องการข้อมูลเพิ่มเติมก็สามารถสัมภาษณ์ในประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการได้ โดยการผนวกเข้ากับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญลำดับต่อไป หรืออาจแบ่งการสัมภาษณ์เป็นช่วง ๆ ก็สามารทำได้
3. วิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อเขียนแนวโน้มในแบบสอบถาม
4. สร้างเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญและยากที่สุดของการวิจัยด้วย เทคนิคนี้ คือ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทุกคนมารวมกัน ตัดทอนข้อความที่ซ้ำกันหรือตัดส่วนที่เกินไปจากกรอบของการวิจัยที่กำหนดไว้ ออกไป โดยการหาถ้อยคำที่ครอบคลุมข้อความทั้งหมด ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พยายามรักษาถ้อยคำของผู้ให้สัมภาษณ์ไว้ให้มากที่สุด การเขียนควรเป็นภาษาที่สั้น กระชับ โดยพยายามรักษาความหมายเดิมของผู้เชี่ยวชาญให้มากที่สุด เขียนแนวโน้มเพียงประเด็นเดียวใน 1 ข้อ ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้ผู้เชี่ยวชาญเกิดความสับสนในประเด็นนั้น

5. ทำ EDFR รอบที่ 2, 3 การนำแบบสอบถามไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญ และ นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน เพื่อทำการจำแนกข้อมูล หาคันทามติ (Consensus) ในการทำ EDFR รอบที่ 2 และ 3 ในรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะได้รับรู้ข้อมูลป้อนกลับเชิงสถิติ (Statistical feedbacks) เป็นของกลุ่ม โดยส่วนรวมโดยหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน (Median) และ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ของกลุ่ม ผนวกด้วยคำตอบเดิมของตนเอง แล้วขอให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาตอบใหม่จำนวนรอบของการทำวิจัย EDFR ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย งบประมาณ เวลา และกำลังคนของการวิจัย ทั้งนี้พิจารณาจากคำตอบที่ได้ว่ามีความเป็นเอกพันธ์ แล้วหรือยัง มี Homogeneity ของคำตอบหรือมีคันทามติ (Consensus) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ครอบคลุมเนื้อเรื่องที่ศึกษา

6. เขียนภาพอนาคต การนำผลการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ผล ตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งโดยทั่วไปถือตามเกณฑ์ที่มีแนวโน้มความเป็นไปได้ค่อนข้างสูง กล่าวคือ ค่ามัธยฐาน (Median) ที่ 3.5 ขึ้นไป และพิจารณาความสอดคล้องของคำตอบ โดยพิจารณาจาก Interquartile range (Q3-Q1) ไม่เกิน 1.5 การเขียนภาพอนาคตไม่เขียนเป็นวิชาการ มากไป คือ คนทั่วไปอ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย

ข้อพิจารณาและเปรียบเทียบระหว่าง EDFR กับ Delphi

จุมพล พูลภัทรชีวิน (2548, หน้า 19-31) ได้พิจารณาและเปรียบเทียบระหว่าง EDFR กับ Delphi มีดังนี้

1. EDFR ต่างจาก Delphi ตรงที่ ในรอบแรกของการวิจัยนั้น EDFR ใช้การสัมภาษณ์ แบบ EFR ซึ่งโดยวิธีการนี้จะช่วยให้ผู้วิจัยได้แนวโน้มที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด และทุกแนวโน้ม จะนำไปศึกษาต่อในรอบที่สองและสาม เป็นการเคารพความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญอย่างแท้จริง

2. การทำวิจัยแบบ เดลฟาย ตามรูปแบบเดิมนั้นมักจะเริ่มด้วยแบบสอบถาม หรือแบบ สัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยการเก็บข้อมูลรอบที่หนึ่ง วิธีนี้กล่าวได้ว่าเป็นการถู กความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญเพราะไปจำกัดข้อมูลที่ควรจะได้จากผู้เชี่ยวชาญ โดยการกำหนด กรอบแนวความคิดของผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้วิจัย แต่ถ้าหากมีการสัมภาษณ์ในรอบแรก ผู้วิจัยก็จะได้ แนวโน้มและประเด็นที่สอดคล้องมากที่สุด ซึ่งตอบสนองจุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคตได้ดีกว่า และยิ่งไปกว่านั้นแนวโน้มทุกแนวโน้มยังได้รับการพิจารณาจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญอีกใน EDFR รอบที่สอง รอบที่สาม วิธี EDFR จึงน่าจะเป็นวิธีวิจัยที่ได้แนวโน้มอย่างครอบคลุม เป็นระบบและ น่าเชื่อถือมากกว่าเดลฟาย

ข้อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่าง EDFR กับ EFR

จุมพล พลภูทร์ชีวิน (2548, หน้า 19-31) ได้พิจารณาและเปรียบเทียบระหว่าง EDFR กับ EFR มีดังนี้

1. EDFR ต่างจาก ERF ที่ระเบียบวิธีวิจัย กล่าวคือ EFR ใช้การสัมภาษณ์รอบเดียว เช่น EDFR ใช้การสัมภาษณ์รอบแรกแล้วตามด้วยเคลฟายในรอบที่สอง สาม ... วิธีของ EDFR จึงมีระบบของการได้ข้อมูลที่เป็นที่น่าเชื่อถือมากกว่า

2. ผลสรุปของการวิจัยแบบ EFR คือ อนาคตภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เพียงรอบเดียว โดยเลือกเอาแนวโน้มที่มีฉันทามติระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์ จุดอ่อนของวิธีนี้ก็คือ การขาดระบบที่น่าเชื่อถือ ในการพิจารณาแนวโน้มที่สำคัญต้องหมดไป เพราะเป็นไปได้ว่ามีผู้เชี่ยวชาญเพียงคนเดียวที่พูดถึงแนวโน้มเหล่านั้น ผู้เชี่ยวชาญคนอื่นตลอดจนผู้วิจัยอื่นก็อาจจะลืม นึกไม่ถึง แนวโน้มเหล่านั้นจึงหลุดไปจากผลการวิจัย เพราะไม่มีฉันทามติ ส่วนการวิจัยแบบ EDFR จะนำแนวโน้มที่ได้จากการสัมภาษณ์ในรอบแรกป้อนกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญทุกคนพิจารณาอีกในการทำเคลฟาย ทำให้แนวโน้มทุกแนวโน้มได้รับการพิจารณาอย่างเป็นระบบเท่าเทียมกัน ผลสรุปที่ได้จากการวิจัยแบบ EDFR จึงเป็นระบบและได้แนวโน้มที่มีความครอบคลุมและน่าเชื่อถือมากกว่า EFR

โดยสรุปงานวิจัยอนาคต EDFR เป็นเทคนิคการวิจัยที่มุ่งตอบสนองจุดมุ่งหมายและความเชื่อพื้นฐานของการวิจัยอนาคตมากที่สุดวิธีหนึ่งในปัจจุบัน เป็นการวิจัยที่รวมเอาเทคนิค EFR และ Delphi เข้าด้วยกัน ขั้นตอนต่าง ๆ ของ EDFR คล้ายกับ Delphi โดยขั้นตอนแรกเป็นการสัมภาษณ์แบบ EFR และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วสร้างเป็นเครื่องมือ ซึ่งส่วนใหญ่ มักจะเป็นแบบสอบถามแล้วส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาฉันทามติ ซึ่งมักจะทำ 2-3 รอบ หลังจากนั้นนำคำตอบที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้มากและมีความสอดคล้องทางความคิดระหว่าง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อสรุปและเขียนเป็นภาพอนาคต ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกการวิจัยอนาคตแบบ EDFR สำหรับการวิจัยพัฒนารูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้แนวโน้มทุกแนวโน้มได้รับการพิจารณาอย่างเป็นระบบและมีความน่าเชื่อถือ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

กิตติพร เนาวิสุวรรณ และประไพพิศ สิงหเสม (2557) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะบัณฑิตไทย เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผลการวิจัย พบว่า สถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องส่งเสริม สนับสนุนและปรับเปลี่ยนบทบาทการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตให้เป็นไปตาม

การเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันและเตรียมตัวเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2015 โดยคุณลักษณะบัณฑิตไทยที่ควรได้รับการสร้างและพัฒนา ได้แก่ 1) การคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical thinking) เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิด แก้ปัญหาและตัดสินใจอย่างถูกต้องในสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถผลิตนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ 2) มีคุณธรรมจริยธรรม (Morality) ประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม เป็นไปตามกฎระเบียบและการดำเนินชีวิตของสังคม สามารถทำงานและอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ภายใต้การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเชิงรุกจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน 3) การใช้เทคโนโลยีและทักษะภาษาอังกฤษ (Using technology and english skill) เพื่อให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลและข้อเท็จจริงขององค์ความรู้สากลอย่างถูกต้อง ส่งผลให้เกิดการผลิตนวัตกรรมที่ทันสมัย มีคุณภาพสูง และ 4) อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย (Thai cultural preservation) มุ่งให้เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมต่างชาติและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

เกษุณีย์ บำรุงจิตต์ (2555) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครสู่ประชาคมอาเซียนปี พ.ศ. 2558 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบันของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่สัมพันธ์กันกับต่างประเทศ ความคิดเห็นของประชาคมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลต่อการเข้าร่วมประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2558 ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครสู่ประชาคมอาเซียนปี พ.ศ. 2558 ผลการวิจัย พบว่า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครยังไม่มีความพร้อมที่สมบูรณ์แต่มีการตื่นตัวในการเตรียมแผนงานและยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ส่วนปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการเตรียมความพร้อม คือ ความพร้อมด้านภาษาอังกฤษ มีการกำหนดแผนและยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน งบประมาณพร้อม ผู้บริหารต้องสนับสนุนอย่างจริงจังในทุกรูปแบบ และบุคลากรในหน่วยงานทุกองค์ต้องให้ความร่วมมือ

จุฑารัตน์ พรหมพันธ์ และก้องกิติ พุสวัตต์ (2554) ได้ศึกษาการแบ่งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเพื่อกำหนดมาตรฐานในการจัดสรรทรัพยากรและติดตามประเมินผล ซึ่งงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกณฑ์และคุณสมบัติที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักการและทฤษฎีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานพิจารณาหาช่วงของอัตราส่วนการจัดสรรทรัพยากรของสถาบันอุดมศึกษาในแต่ละกลุ่มและนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับอัตราส่วนการจัดสรรทรัพยากรของมหาวิทยาลัยจากต่างประเทศผลการวิจัย พบว่า สามารถแบ่งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาได้ 8 กลุ่ม คือ 1) มหาวิทยาลัยที่มีคณะแพทยศาสตร์ 2) มหาวิทยาลัยที่ไม่มีคณะแพทยศาสตร์ 3) มหาวิทยาลัยที่มีวิทยาเขตมากกว่า 3 วิทยาเขต 4) มหาวิทยาลัยที่มีวิทยาเขตน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 วิทยาเขต 5) มหาวิทยาลัยที่มีจำนวนอาจารย์ประจำมากกว่าหรือ

เท่ากับ 1,000 คน 6) มหาวิทยาลัยที่มีจำนวนอาจารย์ประจำน้อยกว่า 1,000 คน 7) มหาวิทยาลัยที่มีนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่ามากกว่า 20,000 คน และ 8) มหาวิทยาลัยที่มีนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 คน โดยสถาบันอุดมศึกษาหนึ่งสามารถอยู่ได้ในหลายกลุ่มหลังจากนั้น นำสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 กลุ่มมาหาช่วงของอัตราส่วนการจัดสรรทรัพยากร 6 อัตราส่วน พบว่า National University of Singapore มีอัตราส่วนเงินสนับสนุนงานวิจัยจากภายในและภายนอก สถาบันต่อจำนวนอาจารย์ประจำและนักวิจัยและอัตราส่วนปริมาณงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่ ตีพิมพ์เผยแพร่ได้รับการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาหรืออนุสิทธิบัตรหรือนำไปใช้ประโยชน์ ทั้งในระดับชาติและนานาชาติต่อจำนวนอาจารย์ประจำและนักวิจัยที่ดีกว่าสถาบันอุดมศึกษาของ ไทยส่วน Nanyang technological university พบว่า มีอัตราส่วนร้อยละ อาจารย์ประจำที่ดำรง ตำแหน่งทางวิชาการต่ออาจารย์ประจำทั้งหมดสูงกว่าสถาบันอุดมศึกษาของไทย

ชลวิทย์ เกียรติจิตต์ และชัยวัชร พรหมจิตติพงศ์ (2556) ศึกษาเรื่อง การเตรียมความพร้อม ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒต่อการเป็นประชาคมอาเซียน 2015 การวิจัยครั้งนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ ความตระหนัก และการเตรียมความพร้อมของนิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนตลอดจนมุมมองต่อการดำเนินการของ มหาวิทยาลัยว่าควรมีแนวทางอย่างไรในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 351 คน โดยใช้การสำรวจความคิดเห็นผ่าน แบบสอบถามความพร้อมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒต่อการเป็นประชาคมอาเซียน 2015 ผลการศึกษา พบว่า นิสิตมีการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการเป็นประชาคม อาเซียน และการให้ความสำคัญกับการเตรียมตัวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับมาก การเตรียมพร้อมของนิสิตเพื่อรองรับการใช้มาตรฐานเดียวกันในการวัดความสามารถของแรงงาน ความสามารถแข่งขันกับแรงงานต่างชาติความสามารถในการปรับตัว และทักษะทางด้าน คอมพิวเตอร์เพื่อรองรับการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับมาก โดยมีการเตรียมพร้อม ในเรื่องทักษะการสื่อสารทางด้านภาษา และความรู้เกี่ยวกับการเป็นประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับ ปานกลาง นอกจากนี้ นิสิตเห็นว่ามหาวิทยาลัยมีส่วนสำคัญในการเตรียมพร้อม และเห็นด้วยกับ การดำเนินการของมหาวิทยาลัยเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมถึงการเปิด ภาคการศึกษาพร้อมกันทุกประเทศในอาเซียนอยู่ในระดับมาก แต่ทั้งนี้อาจต้องมีการปรับปรุง หลักสูตรที่มีอยู่เพื่อให้มีส่วนร่วมสนับสนุนการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ การเป็นประชาคม อาเซียนให้ดียิ่งขึ้น

ชิดชนก ทองไทย (2556) ศึกษาเรื่อง การรับรู้และทัศนคติที่มีผลต่อความพร้อม ในการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียนของนักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการรับรู้และทัศนคติที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียนของนักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 209 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 160 คนอายุ 27-31 ปี มีสถานภาพโสดสาขาวิชาการตลาดชั้นปีที่ 2 ประเภทศึกษานอกเวลาราชการระดับตำแหน่งงานพนักงานระดับปฏิบัติการ มีรายได้ 25,001 บาทขึ้นไป มีอายุงานต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2 ปี ส่วนในด้านการรับรู้ของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย แหล่งข้อมูลส่วนบุคคลและแหล่งข้อมูลสื่อมวลชน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทัศนคติในการทำงานของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย ด้านความเชื่อเกี่ยวกับงานในประชาคมอาเซียน ความรู้สึกที่มีต่อประชาคมอาเซียนและความตั้งใจในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า อยู่ในระดับมากสำหรับด้านความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียนของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อยู่ในระดับมากนักศึกษามีลักษณะส่วนบุคคลด้านสาขาแตกต่างกัน มีความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การรับรู้ของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย แหล่งข้อมูลส่วนบุคคลและแหล่งข้อมูลสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับด้านความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียนของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและต่ำในทิศทางเดียวกันตามลำดับทัศนคติในการทำงานของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความรู้สึกที่มีต่อประชาคมอาเซียนด้านความเชื่อเกี่ยวกับงานในประชาคมอาเซียนและด้านความตั้งใจในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียนของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและต่ำในทิศทางเดียวกันตามลำดับ

ทศพล รวมนิมพลี (2556) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ สำหรับยุคประชาคมอาเซียน ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ได้มีการเตรียมความพร้อม และพัฒนาตนเองทุกด้านการจัดการศึกษาเกษตรของสาขาวิชา เทคโนโลยีการเกษตร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้พิจารณาเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาเกษตรเช่นกัน โดยพิจารณาถึงแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาเกษตรที่คำนึงถึงบริบท

ความเป็นมาของการจัดการศึกษาเกษตรของมหาวิทยาลัย ประกอบกับลักษณะสภาพของจังหวัด ฉะเชิงเทรา และภาคตะวันออกของประเทศภายใต้อาณาบริเวณที่มหาวิทยาลัยรับผิดชอบและ ลักษณะงานที่ทำอยู่แล้ว ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานการเกษตรโดยการนำเอาข้อมูลต่าง ๆ เหล่านั้น มาใช้เป็นพื้นฐานวางรูปแบบการจัดการศึกษาเกษตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ เพื่อ พัฒนาให้เหมาะสมกับประชาคมอาเซียนที่ประเทศไทยจะก้าวเข้าร่วมข้อเสนอในรูปแบบใหม่นี้ เชื่อมั่นว่ามีความเป็นไปได้ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพอย่างยิ่งกับบริบท การจัดการศึกษา เกษตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ในยุคประชาคมอาเซียนนี้ มหาวิทยาลัยที่รับผิดชอบ การพัฒนาท้องถิ่นในช่วงที่ประเทศก้าวเข้าสู่การรวมตัวของประชาคมอาเซียน การเสนอแนวทาง วิธีการจัดการศึกษาจึงอยู่ในรูปแบบบูรณาการหลายด้านทั้งทางด้านการศึกษาในระบบ โรงเรียน การศึกษานอกระบบ โรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย นำมาซึ่งการเรียนการสอน การวิจัย การเผยแพร่ฝึกอบรมวิชาการเกษตรที่ทันสมัยผสมผสานกับการเผยแพร่วิธีการตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงและการเกษตรพัฒนาตามแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ของศูนย์ศึกษา การพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ภาสกร เรืองวานิช (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะด้านการประกอบอาชีพและ การทำงานข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิตไทยสู่ประชาคมอาเซียน ผลการศึกษา พบว่า บัณฑิต ที่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย เห็นด้วยกับสมรรถนะในการประกอบอาชีพ และการทำงานข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิตไทยสู่ประชาคมอาเซียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ส่วนปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะในการประกอบอาชีพและการทำงานข้าม วัฒนธรรมของบัณฑิตไทย บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตาม ลำดับ ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการศึกษา และด้านการเมือง และบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ที่มีภูมิภาคที่อาศัยต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะ ในการประกอบอาชีพและการทำงาน ข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิตไทยสู่ประชาคมอาเซียน โดยภาพรวมและรายด้าน 4 ด้าน แตกต่างกัน ส่วนทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมธินี วงศ์วานิช รัชมกการณ์ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางในการดำเนินงาน ทางการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน: ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ผลการวิจัยสรุป สาระสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย พบว่า 1) นโยบายและยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการศึกษา เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาคนไทย ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างและ

พัฒนาภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา 2) ประสบการณ์การดำเนินงานทางการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วยด้านการเตรียมความพร้อม โดยการส่งเสริมและสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นของประชาคมอาเซียน ด้านการสร้างเป็นแหล่งการเรียนรู้หรือศูนย์การเรียนรู้ ด้านการจัดการศึกษาหรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาอื่นในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานทางการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า มีความไม่ชัดเจนของมาตรการกฎ ระเบียบของประเทศสมาชิกอาเซียนในการจัดการศึกษาขาดการประสานความร่วมมือและขาดความชัดเจนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สถาบันการศึกษายังขาดความพร้อมด้านงบประมาณด้านคุณภาพของครูผู้สอน ด้านปัจจัยสนับสนุน และด้านแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการส่งเสริมหรือสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สถาบันผลิตครู คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ไม่มีนโยบายที่ชัดเจนต่อเนื่องในการผลิตและพัฒนาครูเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบ จัดทำแผนยุทธศาสตร์และทิศทางแนวปฏิบัติการจัดการศึกษา รัฐบาลควรกำหนดนโยบายและจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพครูเสริมสร้างทักษะการสอนของครู รวมถึงสถาบันผลิตครู คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ควรผลิตและพัฒนาครูให้มีความพร้อมในทักษะต่าง ๆ เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

4) แนวทางในการสร้างเครือข่ายในการดำเนินงานทางการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า มหาวิทยาลัยในประเทศไทยและต่างประเทศของกลุ่มสมาชิกอาเซียนควรกำหนดทิศทางและวางแผนร่วมกันในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และควรกำหนดสาระสำคัญในการจัดกิจกรรมที่พัฒนากลุ่มเป้าหมายร่วมกัน และร่วมกันทำวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน นอกจากนี้คณะผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ดังต่อไปนี้ 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกภาคส่วน ควรสร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักให้แก่นักเรียน นิสิตนักศึกษา ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมทางด้านทักษะภาษาอังกฤษ ภาษาประชาคมเพื่อนบ้านอาเซียน ความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ การมีภาวะผู้นำ ทักษะด้านการปรับตัวและการใช้ชีวิตเพื่อรองรับกับสถานการณ์ที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงและความแตกต่างทางเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ศิลปวัฒนธรรม สังคม ศาสนา และการศึกษา เพื่อเตรียมคนไทยให้เป็นคนที่มีคุณภาพ 2) สถาบันการศึกษาในทุกระดับการศึกษาทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ควรสร้างบรรยากาศและส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ให้เกิดองค์การและสังคมแห่งการเรียนรู้ ทั้งในรูปแบบ

การพัฒนาหลักสูตร การสร้างหลักสูตร การบูรณาการหลักสูตร หรือการจัดการเรียนรู้/ แหล่งเรียนรู้ รวมถึง การทำวิจัยที่รองรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 3) การจัดการศึกษาในทุกระดับ การศึกษาคควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาในระดับภูมิภาคอาเซียนที่เอื้อต่อการพัฒนาและจัดระบบการจัดการศึกษาที่จะส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาในระดับภูมิภาคอาเซียน

วิโรจน์ โชติพิพัฒน์วรกุล (2554) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหาร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้า กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้า: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EFR (Ethnographic future research) ขั้นตอนที่หนึ่ง สัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการพัฒนาและการบริหารมหาวิทยาลัย จำนวน 12 คน ขั้นตอนที่สอง สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกในทศวรรษหน้า จำนวน 23 คน ขั้นตอนที่สาม การตรวจสอบความเป็นไปได้โดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหารของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จำนวน 20 คน ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกในทศวรรษหน้า ด้านนโยบายและแผนพัฒนาประเด็นสำคัญ คือ 1) การทบทวนปรัชญาหรือปณิธานให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน รักษาเอกลักษณ์และความเป็นเฉพาะทางของแต่ละวิทยาเขต 2) จัดทำแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ด้านบริหารและการจัดการประเด็นสำคัญ คือ 1) ติดตามผลการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และมีระบบการประเมินคุณภาพขององค์กรและผู้บริหารมหาวิทยาลัย 2) ปรับโครงสร้างการบริหารให้มีความคล่องตัว และมีความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการ 3) วางแผนพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพ ด้านบริหารการเงินและทรัพย์สิน ประเด็นสำคัญ คือ จัดทำแผนงบประมาณที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัย ด้านการผลิตบัณฑิต ประเด็นที่สำคัญ คือ 1) พัฒนาหลักสูตรที่ผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาของประเทศในรูปแบบของสหกิจศึกษากับหน่วยงานของรัฐและเอกชน 2) สร้างเครือข่ายทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ด้านการบริหารงานวิจัย ประเด็นสำคัญ คือ 1) กำหนดนโยบายการวิจัยที่สอดคล้องกับประเด็นงานวิจัยที่สังคมและภาคเอกชนคาดหวัง 2) สร้างเครือข่ายงานวิจัยร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนในท้องถิ่น ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ประเด็นสำคัญ คือ ร่วมมือและสร้างเครือข่ายการให้บริการวิชาการกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น ด้านการทำนุบำรุง

ศิลปวัฒนธรรม ประเด็นสำคัญ คือ สร้างเครือข่ายทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมระหว่างมหาวิทยาลัย
องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น องค์กรของรัฐและเอกชน เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม
ร่วมกัน

เพ็ญประภา เจริญสุข และอนุวัต เจริญสุข (2554) ศึกษาเรื่อง ภาษาอังกฤษกับ
การขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2015 มีวัตถุประสงค์เพื่อ
นำเสนอข้อพึงตระหนักต่อการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยสู่
ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2015 ที่มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมอาเซียนให้เป็นตลาดและฐาน
ผลิตเดียวที่มีการเคลื่อนย้ายสินค้าบริการการลงทุนแรงงานฝีมือและเงินทุนอย่างเสรีภายในปี พ.ศ.
2558 (ค.ศ. 2015) ผลการศึกษา พบว่า ภาษาอังกฤษมีความสำคัญมากในการทำงานถึงแม้แรงงาน
จะมีทักษะอื่น ๆ ที่ดีก็ไม่สามารถได้รับความพึงพอใจอย่างสูงสุดจากผู้ใช้แรงงานแม้แต่เป็น
หน่วยงานภายในประเทศไทยสถาบันการศึกษาจึงต้องเข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการสร้างบุคลากร
ที่มีคุณภาพตรงต่อความต้องการของผู้ใช้ออกไปสู่ตลาดแรงงานที่กำลังเปิดกว้างมากยิ่งขึ้นไม่ว่าจะ
เป็นหน่วยงานธุรกิจทั้งภาคอุตสาหกรรมภาคบริการหรือภาคการเกษตรอาจารย์และ
สถาบันการศึกษาต้องเร่งทบทวนนโยบายวิธีการสอนพิจารณาหาแนวทางการจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในงานอาชีพได้จริงมิฉะนั้นแล้วโอกาสที่เมื่อนักศึกษาเรียนจบและ
หางานทำได้คงยากมากยิ่งขึ้นเนื่องจากแรงงานไทยมีคู่แข่งทั้งที่เป็นคนไทยและชาวต่างชาติ
ในกลุ่มประเทศอาเซียนซึ่งถ้านักศึกษาไทยไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้จะเพิ่ม
ความเสียเปรียบในการหางานทำมากขึ้นตรงกันข้ามถ้ามีความรู้ความสามารถทางด้านภาษาและ
สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้จะสร้างโอกาสเพิ่มรายได้เปรียบในการหางานทำปัจจุบันเราจะ
พบว่า บัณฑิตที่จบการศึกษาที่ไม่ใช่ทางด้านภาษา เช่น วิศวกรรมศาสตร์บริหารธุรกิจพยาบาลบัญชี
 เป็นต้น มีความสามารถในการสื่อสารทางภาษาอังกฤษค่อนข้างน้อยทำให้เมื่อต้องมีการติดต่อ
สื่อสารกับต่างชาติจึงเกิดปัญหาขึ้นการจ้างงานชาวต่างชาติค่าแรงค่อนข้างสูงทั้งนี้การจ้างคนไทย
ที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ซึ่งแม้จะจ่ายค่าจ้างสูงแต่ไม่มากเท่าที่จ่ายให้กับชาวต่างชาติมีผล
ให้ผู้ประกอบการสามารถบริหารจัดการให้ลดต้นทุนมากขึ้นนอกเหนือจากการใช้ภาษาอังกฤษ
ในการทำงานแล้วภาษาอังกฤษมีความจำเป็นอย่างมากในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น นอกจากนี้
เป็นการสร้างแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพเพื่อแข่งขันกับแรงงานในกลุ่มประเทศอาเซียนส่วนเหตุผล
ที่ทำให้นักศึกษาเมื่อจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีแล้วยังไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษ
ในการสื่อสารได้ยังไม่ได้รวมถึงตัวผู้สอนสื่อการสอนกระบวนการเรียนการสอนหลักสูตรต่าง ๆ
ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพของบัณฑิตนั้น คือ คุณภาพของแรงงาน

ศักดิ์พันธ์ ดันวิมลรัตน์ (2556) ศึกษาเรื่อง ข้อเสนอแนะทางแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยศิลปากรในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบสภาพแวดล้อมการวางแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยศิลปากร และเพื่อให้ได้กลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากรในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ผลการศึกษา พบว่า 1) สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่เป็นทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายใน จุดแข็ง ได้แก่ อาจารย์กลุ่มศิลปะของมหาวิทยาลัยมีความสามารถสูง จุดอ่อน ได้แก่ อาจารย์ทำงานส่วนบุคคลมากกว่าการทำงานเป็นทีม ส่วนโอกาส ได้แก่ ภาครัฐสนับสนุนงานวิจัยและสิ่งประดิษฐ์ ภัยคุกคาม ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินของรัฐบาลมีแนวโน้มที่ลดลง 2) กลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากรในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ควรจะมี 7 กลยุทธ์ 29 มาตรการ ประกอบด้วย กลยุทธ์พัฒนาหลักสูตรเชิงสร้างสรรค์และบูรณาการระหว่างศาสตร์และศิลป์ มี 5 มาตรการ, กลยุทธ์การเป็นมหาวิทยาลัยสร้างสรรค์และชั้นนำ มี 5 มาตรการ, กลยุทธ์บริหารวิชาการโดยการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีและงานวิจัยสู่สังคม มี 3 มาตรการ, กลยุทธ์สืบสาน สร้างสรรค์ ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมสู่ความเป็นเลิศ มี 3 มาตรการ, กลยุทธ์การบริหารจัดการเชิงสร้างสรรค์ มี 3 มาตรการ, กลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อผลสัมฤทธิ์ตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย มี 2 มาตรการ 3) ข้อเสนอแนะทางแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยศิลปากรในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) คือ มหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำแห่งการสร้างสรรค์ เป็นเลิศด้านศิลปวัฒนธรรม บูรณาการศาสตร์และศิลป์ ถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (2554) ได้ศึกษากรณีศึกษาขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน พบว่า การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการนำอาเซียนบรรลุวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 ทั้งนี้ อาเซียนได้ให้ความสำคัญของการพัฒนามนุษย์ โดยให้ประชาชนเข้าถึงโอกาสในการพัฒนา ต่าง ๆ อาทิ การศึกษาการเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรม นวัตกรรม การเข้าถึงเทคโนโลยี การวิจัย การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยจัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน เพื่อก่อให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวกันและมีความเป็นเอกภาพในหมู่ประชาชาติและประชาชนอาเซียน โดยเสริมสร้างอัตลักษณ์ร่วมกันและทำให้เกิดเป็นสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ซึ่งจะทำให้คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่และสวัสดิการของประเทศดีขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มุ่งไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) ได้ศึกษาการวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน ผลการวิจัย พบว่า ประเทศอาเซียนทุกประเทศให้ความสำคัญ

กับการพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะเพื่อให้ประเทศมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ก้าวหน้ามากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับบทบาทของการศึกษาในการจัดความยากจนและความก้าวหน้าจากความด้อยพัฒนาทางเศรษฐกิจและมุ่งหวังให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการยกระดับศักยภาพการแข่งขันของประเทศในระดับสากล โดยมีแนวโน้มที่สำคัญ 2 ประการคือ การขยายการศึกษาให้ทั่วถึงและการยกระดับคุณภาพการศึกษา และเมื่อเปรียบเทียบยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษาระดับต่าง ๆ พบว่า การศึกษาระดับปฐมวัยและขั้นพื้นฐาน เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในอาเซียน ยกเว้น สิงคโปร์ การศึกษาของไทยมีความก้าวหน้าในการดำเนินการปฏิรูปในระดับหนึ่ง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ศึกษาเรื่อง ผลกระทบโลกาภิวัตน์ต่อการจัดการศึกษาไทยในอีก 5 ปีข้างหน้า ได้คาดการณ์แนวโน้มสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาไทยไว้หลายประการเพื่อพัฒนาอุดมศึกษาไทย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) สถาบันอุดมศึกษาแสวงหาเอกลักษณ์ด้านคุณภาพและความแตกต่าง คือ ผู้เรียนมีความต้องการการศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และผู้เรียนมีโอกาเลือกสถาบันอุดมศึกษาได้มากขึ้น ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาต่างพยายามพัฒนาตนเองให้แข่งขันได้ ด้วยเหตุนี้สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะที่ถนัด ทำได้ดี มีความเชี่ยวชาญ และมีประสิทธิภาพที่สุด เพื่อทุ่มทรัพยากรในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวิจัย 2) สถาบันอุดมศึกษาจะเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย คือ สภาพของความจำกัดทางทรัพยากร ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาต่างมุ่งสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก หรือสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ มากขึ้น เพื่อเสริมจุดอ่อนจุดแข็งกันและกัน หรือแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ 3) สถาบันอุดมศึกษามุ่งจัดการศึกษาเฉพาะทาง คือ มีแนวโน้มว่าจะมีบางมหาวิทยาลัยมุ่งจัดการศึกษาเฉพาะที่เป็นการลงลึกระดับเชี่ยวชาญ อันเป็นการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพระดับสูง และเป็นการเพิ่มความสามารถแข่งขันให้มหาวิทยาลัย 4) สถาบันอุดมศึกษามุ่งผลิตผลงานวิจัย คือ จากสภาพการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาที่รุนแรงขึ้น ส่งผลให้มหาวิทยาลัยบางแห่งอาจปรับยุทธศาสตร์ไปสู่ทิศการมุ่งผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมถึงการบุกเบิกการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ จนเป็นที่รู้จักและยอมรับจากนักศึกษาทั่วโลก 5) สถาบันอุดมศึกษาบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต คือ มีการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และการผลิตผู้เรียนให้เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน อย่างไรก็ตาม ข้อพึงระวังในการจัดการศึกษารูปแบบนี้ คือ คุณภาพการจัดการศึกษา 6) สถาบันอุดมศึกษาที่ใช้หลักสูตรต้นแบบจากต่างประเทศ คือ การขยายตัวด้านการลงทุนทางการศึกษาที่แข่งขันมากขึ้น สถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงระดับโลกพยายามทำตลาดการศึกษาไปยังประเทศต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทย ในขณะที่คนในสังคมไทยต่างต้องการหลักสูตรการศึกษาที่มี

คุณภาพที่มีความน่าเชื่อถือระดับสากล หรืออาจเป็นการเปิดหลักสูตรร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยในประเทศไทยกับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในต่างประเทศ เป็นต้น 7) สถาบันอุดมศึกษาไทยยังไม่ได้สามารถขยายตลาดการศึกษาไปยังต่างประเทศ คือ การเปิดเสรีทางการศึกษาของไทยยังไม่มีความพร้อมเพียงพอ ความสามารถในการแข่งขันกับสถาบัน อุดมศึกษาจากต่างประเทศที่มีคุณภาพมากกว่า 8) สถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเชิงพาณิชย์มากขึ้น คือ การเปลี่ยนแปลงสถาบันอุดมศึกษาเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาไทยต้องพึ่งตัวเองมากขึ้น โดยพัฒนาไปสู่การดำเนินกิจการเชิงพาณิชย์มากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่ต้องหารายได้เลี้ยงตัวเองมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ดังจะเห็นได้จากมหาวิทยาลัยในประเทศไทยหลายแห่งในปัจจุบัน ต่างหาช่องทางที่จะนำรายได้เข้าสู่มหาวิทยาลัยในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดทำโฆษณา การเปิดหลักสูตรปริญญาโท ปริญญาเอก

สุบิน ยุระรัช (2556, หน้า 142-152) ได้ศึกษา การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตไทยสู่อาเซียน มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1) เพื่ออธิบายสภาพการพัฒนาบัณฑิตและการวัดคุณภาพบัณฑิตในประเทศไทยและ 2) เพื่อให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตไทยให้มีคุณภาพระดับอาเซียนผลการสังเคราะห์และวิเคราะห์เอกสาร พบว่า 1) คุณภาพของบัณฑิตไทยมีความแตกต่างกันไปตามประกาศกระทรวงแต่ละฉบับแผนพัฒนาการศึกษาหน่วยงานต้นสังกัดและองค์กรประเมินแต่ละแห่งโดยสรุปคุณภาพบัณฑิตไทยวัดได้ 3 มิติ คือ คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติคุณภาพบัณฑิตตามมาตรฐานการอุดมศึกษา และคุณภาพบัณฑิตตามตัวบ่งชี้คุณภาพบัณฑิตของหน่วยงานต้นสังกัดและองค์กรประเมินและ 2) การพัฒนาบัณฑิตไทยให้มีคุณภาพในระดับอาเซียนเพื่อรองรับการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 จะต้องพิจารณาใน 2 ประเด็น คือ อาชีพและคุณลักษณะของบัณฑิตที่อาเซียนคาดหวังโดยเฉพาะการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้อยู่ในระดับที่ใช้งานได้ไม่ว่าจะทักษะการฟัง พูดอ่านหรือเขียนเพราะภาษาอังกฤษเป็นภาษาทางการของอาเซียนที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศสมาชิก

ข้อเสนอแนะสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งในประเทศไทยจะต้องเตรียมความพร้อมในการผลิตและพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพในระดับที่อาเซียนคาดหวังส่วนข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต้นสังกัดและสถาบันอุดมศึกษามีดังนี้ 1) สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยควรเร่งปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมด้านการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิต เช่น การให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาในการสมัครงานและการเดินทางไปทำงานกับสถานประกอบการในประเทศ กลุ่มอาเซียนกิจกรรมการแนะแนวอาชีพและการทำงานในประเทศกลุ่มอาเซียนการดำเนินการด้านสหกิจศึกษาโดยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนอาเซียน +3 และอาเซียน

+6 การจัดให้มีโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ไปศึกษาดูงานหรือเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียนการพัฒนาสมรรถนะและทักษะในการประกอบวิชาชีพในประเทศกลุ่มอาเซียน เป็นต้น 2) สถาบันอุดมศึกษาเอกชนอาจพิจารณาให้มีการบรรจุวิชาทักษะทางภาษาเป็นวิชาบังคับหรือบังคับเลือกให้ครบทุกหลักสูตร โดยให้นักศึกษาเลือกเรียนอย่างน้อย 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทยและภาษาทางการที่ใช้ในบางประเทศของอาเซียน เช่น ภาษาบาฮาซาภาษาเวียดนาม เป็นต้น 3) การเปิดหลักสูตรใหม่ในระดับปริญญาตรีสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งควรให้ความสำคัญกับสาขาอาชีพและวิชาชีพที่เป็นที่ต้องการของอาเซียนก่อน 4) นอกจากคุณลักษณะของบัณฑิตตาม TQF แล้วสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งควรนำคุณลักษณะของบัณฑิตที่อาเซียนคาดหวังมาร่วมพิจารณาด้วย 5) สถาบันอุดมศึกษาเอกชนอาจพิจารณาให้มีการทดสอบความสามารถพื้นฐานก่อนสำเร็จการศึกษา (Exit exam) เช่น ภาษาอังกฤษการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น เนื่องจากเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพและทำงานในประเทศกลุ่มอาเซียน 6) หน่วยงานต้นสังกัดทุกแห่งของสถาบันอุดมศึกษาควรออกระเบียบและหลักเกณฑ์ในการเทียบโอนหน่วยกิต (Credit transfer) ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยกับสถาบันอุดมศึกษาอื่นในประเทศกลุ่มอาเซียน

สุบิน ชูระวัช (2554) ศึกษาเรื่อง ความพร้อมในการพัฒนาบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยเพื่อ รองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ คือ 1) เพื่อสำรวจอาชีพและคุณลักษณะของบัณฑิตที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคาดหวัง 2) เพื่อสำรวจความพร้อมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยในการพัฒนาบัณฑิตเพื่อรองรับการเปิดเสรีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และ 3) เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบัณฑิต และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการผลิตและพัฒนาบัณฑิตให้ตอบสนองต่อการเปิดเสรีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 55 แห่ง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำนวน 55 คน และผู้แทนสถานทูตในประเทศกลุ่มอาเซียน จำนวน 5 คน เครื่องมือวิจัยมี 3 ประเภท ได้แก่ 1) แบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสาร 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก 3) แบบสอบถาม โดยมีระยะเวลาดำเนินการวิจัย 9 เดือน คณะผู้วิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) อาชีพที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคาดหวัง มีจำนวน 16 สาขาอาชีพ ส่วนคุณลักษณะของบัณฑิตที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคาดหวัง มีจำนวน 3 ด้าน 26 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) ด้านพุทธิพิสัย จำนวน 12 คุณลักษณะ 2) ด้านจิตพิสัย จำนวน 8 คุณลักษณะ และ 3) ด้านทักษะพิสัย จำนวน 6 คุณลักษณะ 2) สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

มีความพร้อมร้อยละ 49.48 ในการพัฒนาบัณฑิตเพื่อรองรับ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้แก่

- 1) ด้านอาชีพ มีความพร้อมร้อยละ 30.91
- 2) ด้านคุณลักษณะของบัณฑิต มีความพร้อมร้อยละ 64.34 จำแนกเป็น ด้านพุทธิพิสัย ร้อยละ 61.82 ด้านจิตพิสัย ร้อยละ 58.86 และด้านทักษะพิสัย ร้อยละ 76.67 และ
- 3) ด้านกิจกรรมการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิต มีความพร้อมร้อยละ 53.20 จำแนกเป็น ด้าน สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ร้อยละ 59.40 ด้านหลักสูตร ร้อยละ 54.60 ด้านการเรียน การสอน ร้อยละ 52.60 ด้าน อาจารย์และบุคลากร ร้อยละ 51.80 และด้านการแนะแนวอาชีพและการท างานในประเทศกลุ่มอาเซียน ร้อยละ 48

3) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต มี 3 ด้าน โดยเรียงตามอันดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ได้แก่

- 1) ความต้องการจำเป็นด้าน อาชีพ
- 2) ความต้องการจำเป็นด้านกิจกรรมการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิต และ
- 3) ความต้องการจำเป็นด้านคุณลักษณะของบัณฑิต สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับผู้บริหาร สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในการผลิตและพัฒนาบัณฑิตให้ตอบสนองต่อการเปิดเสรีของ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมี จำนวน 9 ข้อ

สุมิตรา วิริยะ และอัจฉรา ไชยอุปถัมภ์ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์ การพัฒนาบทบาทสถาบันอุดมศึกษา ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

- 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและบทบาทของสถาบันอุดมศึกษา ด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม
- 2) วิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อประสิทธิผลการดำเนินงาน ด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรม และ
- 3) กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 12 คน ผู้ปฏิบัติงาน 240 คน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับสภาพ ปัจจุบัน ข้อคิดเห็นในการดำเนินการและการพัฒนาบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของ สถาบันอุดมศึกษา และแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การวิเคราะห์เนื้อหา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ทดสอบค่าที (*t*-test) และการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) ผลการวิจัย พบว่า

- 1) สภาพปัจจุบันองค์กรด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา เป็นศูนย์ ที่มหาวิทยาลัยจัดตั้ง เพื่อเป็นห้องปฏิบัติงานด้านวิถีชีวิตชุมชน ปัญหาที่พบ คือ ขาดความสนใจจาก ผู้นำรัฐบาล ขาดบุคลากร ขาดงบประมาณ ส่วนบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาต้องสอดคล้องกับ นโยบาย ระดับชาติ และเป็นภารกิจที่สำคัญเท่าเทียมกับด้านอื่น ๆ
- 2) ปัจจัยแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ต่อประสิทธิผลการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทั้ง 36 ปัจจัย ส่งผลต่องานในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.35, SD = 1.207$) ถึงระดับมาก ($\bar{X} = 4.43, SD = 1.207$) ด้านนโยบายส่งผลมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านบุคลากร และวิเคราะห์องค์ประกอบได้ 10 องค์ประกอบที่อธิบาย

ความแปรปรวนร่วม (Eigenvalues) ได้ร้อยละ 89.107 3) กลยุทธ์การพัฒนาศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จำนวน 13 กลยุทธ์ 4 ด้าน คือ 1) ด้านนโยบาย 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านการพัฒนา 4) ด้านการนำกลยุทธ์ลงสู่การปฏิบัติ

สุรพล วงษ์สถิต (2556) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถาบันการพลศึกษาของประเทศไทย ในทศวรรษหน้า การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารสถาบันการพลศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า ระเบียบวิธีวิจัยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต (EDFR) จากผู้เชี่ยวชาญด้านการพลศึกษาในการศึกษารูปแบบ จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารการบริหารการศึกษาศาสนาอันการพลศึกษา จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารการบริหารการศึกษาศาสนาอันการพลศึกษา จำนวน 15 คน ผู้บริหารการศึกษาในระดับสูง จำนวน 5 คน และการตรวจสอบความเหมาะสม และเป็นไปได้ของรูปแบบใช้การสนทนากลุ่มย่อยจากผู้บริหารและอาจารย์จากสถาบันการพลศึกษา จำนวน 20 คน ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารสถาบันการพลศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านภารกิจ ประกอบด้วย การบริหารเชิงกลยุทธ์ 10 ข้อ การบริหารงานบุคคล 5 ข้อ การบริหารงบประมาณ 14 ข้อ การพึ่งพาตนเอง 4 ข้อ การสอน 3 ข้อ การวิจัย 5 ข้อ การบริการชุมชน 6 ข้อ การใช้และการพัฒนาเทคโนโลยี 8 ข้อ และ 5) ด้านการประเมินและประกันคุณภาพ 11 ข้อ 2 ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถาบันการพลศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ สามารถนำไปปฏิบัติทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการกำหนดนโยบาย ปรัชญา วิสัยทัศน์ ด้านโครงสร้างการบริหาร ด้านภารกิจ ด้านการขับเคลื่อนองค์กรและด้านการประเมินและการประกันคุณภาพ จำนวน 121 ข้อ

อนันต์ เจ๊ะมามู (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวโน้มการบริการวิชาการแก่ชุมชนของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2564) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มการบริการวิชาการแก่ชุมชนของวิทยาลัยอิสลามศึกษาในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2564) ในขอบข่ายเนื้อหา 6 ด้าน คือ วัตถุประสงค์ นโยบาย โครงสร้างและการจัดองค์กร รูปแบบและวิธีการการบริการวิชาการ การบริหารงานบริการวิชาการแก่ชุมชน การสร้างความร่วมมือและเครือข่ายงานวิชาการเป็นการศึกษาโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic delphi futures research) โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา การสัมภาษณ์เพื่อสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับสำหรับผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 2 และ 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยและควอไทล์ ผลการวิจัย พบว่า แนวโน้มการบริการวิชาการแก่ชุมชนของวิทยาลัยอิสลามศึกษาในทศวรรษหน้า

(พ.ศ. 2555-2564) ในขอบข่ายเนื้อหา 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวัตถุประสงค์ คือ เป็นศูนย์กลางมุสลิมศึกษา และอิสลามศึกษาโดยเผยแพร่งานวิชาการที่เกี่ยวข้อง 2) ด้านนโยบาย คือ ส่งเสริมสนับสนุน การเผยแพร่หลักวิชาการอิสลาม การวิจัยการศึกษาระดับนานาชาติ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี 3) ด้านโครงสร้างและการจัดองค์กร คือ ต้องกำหนดเป้าหมายและตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจ และโครงสร้างองค์กรสอดคล้องกับภารกิจหรือกิจกรรม 4) ด้านรูปแบบการบริหาร วิชาการคือ ผลิตตำรา เอกสาร งานแปล สังเคราะห์งานวิจัย/ วิทยานิพนธ์ พัฒนาหลักสูตรเก่า บริการห้องสมุด พิพิธภัณฑสถาน จัดอบรมภาษาต่างประเทศ ตั้งคลินิกบริการตอบคำถามด้านวิชาการ และส่งเสริมฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ไม่ขัดกับหลักศาสนาอิสลาม 5) ด้านการบริหารวิชาการ แก่ชุมชน คือ จัดหน่วยงานที่เป็นระบบและมีหลักเกณฑ์หรือระเบียบที่ชัดเจน จัดทำแผนพัฒนาและ มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน สรุป วิเคราะห์ และปรับปรุงแก้ไขในแต่ละปี 6) ด้านสร้างความร่วมมือและเครือข่ายงานวิจัย คือ จัดตั้งเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ จัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายให้เป็นรูปธรรม และจัดตั้งเครือข่ายนักวิชาการอิสลามศึกษา มีการประชุม อิสลามศึกษาในระดับประเทศและระดับนานาชาติ และแลกเปลี่ยนบุคลากรการวิจัยเฉพาะด้าน ระหว่างเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ

อมรวิชัย นาคทรพรพ (2544) ได้ศึกษา ความคิดในการพัฒนาอุดมศึกษาไทย ในรอบทศวรรษ เป็นงานวิจัยเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลอุดมศึกษาโดยทุนสนับสนุนของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติอันเป็นส่วนหนึ่งของชุดงานวิจัยเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประชุม Thai-U.S. round table งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจรวบรวมและสังเคราะห์ สาระสำคัญจากเอกสารวิชาการที่สำคัญเกี่ยวกับการอุดมศึกษาเพื่อสะท้อนให้เห็นแนวความคิดใน การพัฒนาอุดมศึกษาไทยในรอบทศวรรษหรือตั้งแต่ต้นทศวรรษ 2530 งานวิจัยนี้ได้ทำการคัดสรร หนังสือนโยบายความรายงานการสัมมนาและเอกสารเฉพาะที่สำคัญทั้งของบุคคลและหน่วยงาน ที่สามารถสะท้อนแนวความคิดร่วมสมัยในการพัฒนาอุดมศึกษาไทยในด้านต่าง ๆ ในรอบ ระยะเวลาประมาณ 10 ปี ผลการศึกษา โดยการสรุปสังเคราะห์สาระสำคัญการวิจัยภายใต้กรอบ ประเด็นหลัก 12 เรื่อง ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์อุดมศึกษา 2) การผลิตบัณฑิต 3) กิจกรรมนักศึกษา 4) การวิจัย 5) การบริการวิชาการ 6) ความร่วมมือกับภาคเอกชน 7) เทคโนโลยีสารสนเทศใน ที่อุดมศึกษา 8) ความเป็นสากลของการอุดมศึกษา 9) ระบบบริหารอุดมศึกษา 10) ทรัพยากรและ การเงินอุดมศึกษา 11) บุคลากรอุดมศึกษา 12) การประกันคุณภาพอุดมศึกษา

อัมเรศ เนตาสีทธิ (2553) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของ การบริหารงานวิชาการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

ที่เหมาะสมกับประเทศไทย และนำเสนอกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ประเภทข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐทั้งในและต่างประเทศ 5 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี University of Melbourne ประเทศออสเตรเลีย และ Massachusetts Institute of Technology ประเทศสหรัฐอเมริกา 2) ประเภทข้อมูลจากบุคคล กลุ่มแรกประกอบไปด้วยอธิการบดี และรองอธิการบดี จำนวน 6 คน กลุ่มที่สองเป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยในระดับผู้อำนวยการขึ้นไป จำนวน 30 คน และกลุ่มที่สามเป็นผู้ทรงคุณวุฒิของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สาระ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามลักษณะมาตรฐานค่า และการจัดประชุมสนทนากับผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัย พบว่า วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่สำคัญ ได้แก่ ด้านแนวทางการบริหาร เช่น การนำคู่มือปฏิบัติงานและการปรับปรุงกระบวนการในการปฏิบัติงานมาช่วยพัฒนาระบบบริหารงานในมหาวิทยาลัย นายกสภา มหาวิทยาลัยเลือกจากบุคคลที่เป็นที่ยอมรับทางด้านการศึกษา ด้านธุรกิจ หรือเคยเป็นผู้อำนวยการในภาคอุตสาหกรรมของบริษัทหรือองค์กรขนาดใหญ่ที่ประสบความสำเร็จ และมีการประชุมกรรมการสภามหาวิทยาลัยร่วมกับผู้บริหารนอกรอบเพื่อร่วมระดมสมอง ในบรรยากาศที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น ด้านพันธมิตรและเครือข่าย เช่น มีโครงการเรียนรู้ร่วมอุตสาหกรรม มีการพัฒนาเครือข่ายศิษย์เก่านานาชาติที่มีความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัย มีการจัดตั้งสำนักงานประสานงานของมหาวิทยาลัยขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก และมีการพัฒนาองค์กรนักศึกษาาระดับนานาชาติ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี เช่น ก่อตั้งสถาบันพัฒนาคณาจารย์ เปิดหลักสูตรเฉพาะบุคคล สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก มีซอฟต์แวร์ที่พัฒนาขึ้นเพื่อช่วยให้นักศึกษาตรวจสอบความรู้และความสามารถของนักศึกษาได้ด้วยตนเอง เปิดฝึกอบรมแบบออนไลน์ และการเปิดหลักสูตรสหวิทยาการด้านการผลิตองค์ความรู้ เช่น ส่งเสริมให้เกิดการทำงานเชื่อมโยงกันเป็นกลุ่มแบบบูรณาการศาสตร์และศูนย์วิจัย สนับสนุนการวิจัยเชิงพื้นที่ โครงการคัดเลือกอาจารย์ดีเด่นด้านการวิจัย และจัดตั้งศูนย์บริการต่าง ๆ เพื่อให้บริการวิชาการแก่ชุมชน และสังคม รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่เหมาะสมกับประเทศไทย ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย โดยวิสัยทัศน์ ได้แก่ สร้างงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศระดับสากล มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการและรับผิดชอบต่อสังคม องค์กรประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการ (The main of academic movement model) ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การบริหารจัดการพันธมิตรและเครือข่าย นวัตกรรมและเทคโนโลยี และ

การผลิตองค์ความรู้ โดยในแต่ละองค์ประกอบหลักจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบย่อยรวมทั้งหมด 12 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวทางการบริหาร 2) สภามหาวิทยาลัย 3) สภาวิชาการ 4) ความร่วมมือกับต่างประเทศ 5) ความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในประเทศ 6) ความร่วมมือกับชุมชน/ ภาคอุตสาหกรรม 7) เทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ 8) การเรียนการสอน 9) หลักสูตร 10) การสนับสนุนการวิจัย 11) งานวิจัย และ 12) การนำองค์ความรู้ที่ผลิตไปใช้/ การบริการวิชาการ กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสำหรับมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแบ่งเป็น 3 ระดับด้วยกัน ได้แก่ กลยุทธ์ระดับองค์กร จำนวน 4 กลยุทธ์ กลยุทธ์ระดับแผนงาน จำนวน 28 กลยุทธ์ และ โครงการ/ กิจกรรม จำนวน 80 โครงการ/ กิจกรรม

อรุณสิทธิ์ สุทธิวาริ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อรองรับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน งานวิจัยสร้างขึ้นมุ่งพัฒนา การบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 งาน ประกอบด้วย การบริหารงาน วิชาการการบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ใช้การวิจัยแบบผสม (Mix methodology) ด้วยเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified delphi) และเทคนิค การวิจัยภาคสนาม (Field research) และการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus groups) ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมี 3 ด้าน 16 เรื่อง 43 ข้อ ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ผลการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ส่วนผลการหาความเหมาะสมของ รูปแบบ โดยการนำไปสอบถามจากผู้ปฏิบัติจริง พบว่า ด้านการบริหารงานทั่วไป การบริหารงาน บุคคล และการบริหารงานวิชาการมีความสอดคล้องกับการบริหารงานด้วยวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ที่ผู้ปฏิบัติจริงดำเนินการในสถานศึกษา

งานวิจัยต่างประเทศ

Greenley (1989) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ความได้เปรียบของการแข่งขันของ มหาวิทยาลัยในออนตาริโอ กับเศรษฐศาสตร์ของโลก ผลการศึกษา พบว่า การเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจ และการเมืองของโลกมีผลกดดันให้รัฐบาลปรับปรุงนโยบายในการบริหารจัดการ อุดมศึกษาที่ใช้ในอดีตที่ให้ความสนใจในเรื่อง อาชีพ การวิจัย และแนวคิด แต่ส่งผลให้เกิด ความสนใจในอุตสาหกรรมที่ทันสมัย ดังนั้น จึงต้องปรับยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการวิจัยที่มี ความเชื่อมโยงกับสภาพอุตสาหกรรมกับการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับพันธกิจและ ความต้องการของชุมชน ดังนั้น ทางสถาบันอุดมศึกษา จะต้องให้ความสำคัญ และสืบทอดแนวคิดนี้ ต่อไป

Clayton (2005 อ้างถึงใน สุรพล วงษ์สถิต (2556) ได้ศึกษานโยบายการศึกษาทางภาษาใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่า มีความก้าวหน้าไปตามเป้าหมาย 2 ประการด้วยกัน คือ รัฐบาลเลือก

ตัวอย่างภาษาคนพื้นเมืองจำนวนเล็กน้อยสำหรับการศึกษาในความพยายามที่จะก้าวไปอย่างมั่นคงทางการเมืองหรือลักษณะเดียวกันในระดับชาติ นโยบายทางภาษาเหล่านั้นรวมถึงนโยบายอื่น ๆ เริ่มเป็นไปตามที่ตั้งใจที่ก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหลากหลายเชื้อชาติและหลากหลายภาษาของรัฐประชาชาติ ประการที่สอง ทั้ง 11 ชาติได้ขยายการก่อสร้างสถานที่สำหรับการศึกษาภาษาอังกฤษ โดยปกติตามภาษาต่างประเทศที่สะดวกในการมีส่วนร่วมทั่วโลก นานาประการหรือเป็นโครงการที่พบปะกันในระดับนานาชาติเพราะใช้ภาษาอังกฤษเป็นตัวกลางในการสื่อสาร

Dove (2005) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การแบ่งปันศูนย์บริการ: รูปแบบประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัย พบว่า ในสถานะที่มหาวิทยาลัยต้องควบคุมค่าใช้จ่าย และตัดทอนต้นทุนโครงสร้างการบริหารยังคงสภาพการกระจายอำนาจ ให้กับหน่วยงานทางวิชาการจากการศึกษาการบริหารในหลายมหาวิทยาลัย และหลายระดับของการบริหาร พบว่า ภาระงานทางการบริหารยังมีความซ้ำซ้อนกันอยู่มาก ดังนั้น มหาวิทยาลัยจำนวนมากจึงตัดค่าใช้จ่ายในการบริหาร และมุ่งไปยังการสอน การวิจัย และบริการสังคม ประโยชน์ที่ได้รับ คือ การเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัย การแบ่งปันศูนย์บริการซึ่งเป็นแนวคิดทางธุรกิจ ถูกนำมาใช้ในมหาวิทยาลัย เพื่อนำมาใช้ในการบริหารงานธุรการ

Ho and Wong (2005) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้ภาษาศาสตร์ในภูมิภาคเอเชียหรืออาเซียน 10 ประเทศ พบว่า บทบาทสำคัญของนโยบายทางภาษา การวางแผนใช้ภาษา และการศึกษาภาษาในการพัฒนาสังคม การเมือง และการศึกษาของแต่ละประเทศประเด็นของภาษา หลักฐานและการใช้สองภาษาร่วมกันในลักษณะหลากหลายภาษาเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาโดยให้บทบาทของภาษาอังกฤษขยายออกไป เพราะการสอนภาษาอังกฤษเป็นการพิจารณาส่วนประกอบในการประยุกต์วรรณกรรมทางภาษาที่เผยแพร่ออกไป ซึ่งเป็นเหตุผลนำไปสู่บรรทัดฐานทางวัฒนธรรม ความคาดหวัง และความปรารถนา ตลอดจนการนำไปใช้งานจริง

จากการศึกษาเอกสารสรุปได้ว่า การศึกษาเป็นกลไกและเครื่องมือในการขับเคลื่อนให้ประเทศสามารถก้าวไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยทุกประเทศในอาเซียนต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การพัฒนาการศึกษาสิ่งที่จำเป็นอันดับแรกที่ต้องปรับปรุง คือ สถานศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาเป็นสถานที่ที่ใช้ในการจัดการศึกษา อีกทั้งการยกระดับคุณภาพของระบบการบริหารงานในสถานศึกษาที่เป็นตัวขับเคลื่อนให้สถานศึกษาสามารถผลิตผู้เรียนที่มีความรู้และมีคุณสมบัติตรงตามความต้องการของประเทศ ตลาดแรงงานและให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ดังนั้น การกำหนดทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญจะสามารถพัฒนาศักยภาพของประเทศให้ก้าวทันโลก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
อาเซียนในทศวรรษหน้า เป็นการศึกษาแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐ
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และตรวจสอบความเหมาะสมทิศทาง
การบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic delphi future research: EDFR)
วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสมทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐ
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. การศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทิศทางการบริหาร
มหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า
2. ศึกษาและสังเคราะห์เอกสาร ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่
11, มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2554, นโยบายทางการศึกษาแห่งชาติ, ยุทธศาสตร์อุดมศึกษา
ไทย, กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (2551-2565), การพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน,
ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 รวมถึง
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อได้กรอบแนวคิด
การวิจัย และแบบสัมภาษณ์
3. กำหนดผู้เชี่ยวชาญ ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)
โดยการคัดเลือกผู้บริหารมหาวิทยาลัย ตามคุณสมบัติที่กำหนด จำนวน 17 คน โดยกลุ่มตัวอย่าง
มาจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ไม่รวมศูนย์การศึกษา และวิทยาลัย
ชุมชน รวมทั้งสิ้น 13 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558) แต่ได้รับการตอบรับมา
จำนวน 9 แห่ง ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาแนวโน้มการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้
สู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า

ที่	มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้	จำนวน ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1.	มหาวิทยาลัยบูรพา (ชลบุรี)	3,544	4
2.	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก (วิทยาเขตบางพระ)	987	2
3.	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (วิทยาเขตศรีราชา)	242	1
4.	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ (ฉะเชิงเทรา)	1,254	3
5.	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (จันทบุรี)	1,250	3
6.	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก (วิทยาเขตจันทบุรี)	210	1
7.	มหาวิทยาลัยบูรพา (วิทยาเขตสารสนเทศจันทบุรี)	88	1
8.	มหาวิทยาลัยบูรพา (วิทยาเขตสารสนเทศสระแก้ว)	66	1
9.	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (วิทยาเขตปราจีนบุรี)	57	1
รวม		7,698	17

เกณฑ์การพิจารณาคูณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญจะต้องมีคุณสมบัติ คือ เป็นผู้บริหารระดับสูงจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีบทบาทในการบริหารมหาวิทยาลัย การกำหนดนโยบาย และภารกิจของมหาวิทยาลัย

1. พัฒนาแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) เพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสภาพการณ์ปัจจุบันของมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้

2. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้สู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic delphi future research: EDFR) รอบที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดและไม่ชี้แนะ (Non-directive open ended) โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา และนำมาสรุปใช้เทคนิคการสรุปสะสม (Cumulative summarization technique) และนำมาจำแนกและจัดกลุ่ม ซึ่งจะได้ข้อสรุปที่เป็นฉันทามติ (Consensus) ของผู้เชี่ยวชาญเพื่อสร้างเป็นแบบสอบถาม

3. ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ 4 คน โดยความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมิน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ถึง 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับ Rovinelli and Hambleton (1977, pp. 49-60) ที่กล่าวว่า ดัชนีความสอดคล้องจะต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่าแบบสัมภาษณ์ประเมินได้ตรงตามนิยามปฏิบัติการที่กำหนดไว้ (ภาคผนวก ข)

4. ส่งแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐสู่ประชาคมอาเซียน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) เพื่อแสดงความคิดเห็นจำนวน 2 รอบ

4.1 เดลฟาย (Delphi) รอบที่ 2 สร้างแบบสอบถาม ตรวจสอบเครื่องมือ และส่งแบบสอบถาม รอบที่ 1 ให้ผู้เชี่ยวชาญและนำมาวิเคราะห์ข้อมูล (Delphi) รอบที่ 1 โดยคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range)

4.2 เดลฟาย (Delphi) รอบที่ 3 สร้างแบบสอบถามเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทราบคำตอบของกลุ่มผนวกด้วยคำตอบเดิมของตนเอง และส่งแบบสอบถาม (Delphi) รอบที่ 3 ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาคำตอบของตนเองอีกครั้งว่าควรเปลี่ยนคำตอบตามความคิดเห็นกลุ่มหรือไม่ ถ้ามีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มและยืนยันคำตอบเดิมก็ให้เขียนอธิบายเหตุผลประกอบ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล (Delphi) รอบที่ 3 คำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) เพื่อหาความสัมพันธ์หรือความแตกต่างของความคิดเห็น

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสมทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในทศวรรษหน้า ตรวจสอบความเหมาะสมจากการพิจารณากลุ่มประชากรที่เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 9 แห่ง รวมวิทยาเขต (แต่ไม่รวมศูนย์การศึกษา วิทยาลัยชุมชน) จำนวน 7,698 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558 ก) และกลุ่มตัวอย่างมาจากผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนด จำนวน 364 คน โดยคิดสัดส่วนตามขนาดของมหาวิทยาลัย ตามเกณฑ์และตาราง Krejcie and Morgan (1970, p. 606) โดยคิดสัดส่วนตามขนาดของมหาวิทยาลัย ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนกลุ่มตัวอย่างตรวจสอบความเหมาะสมทิศทางกาบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

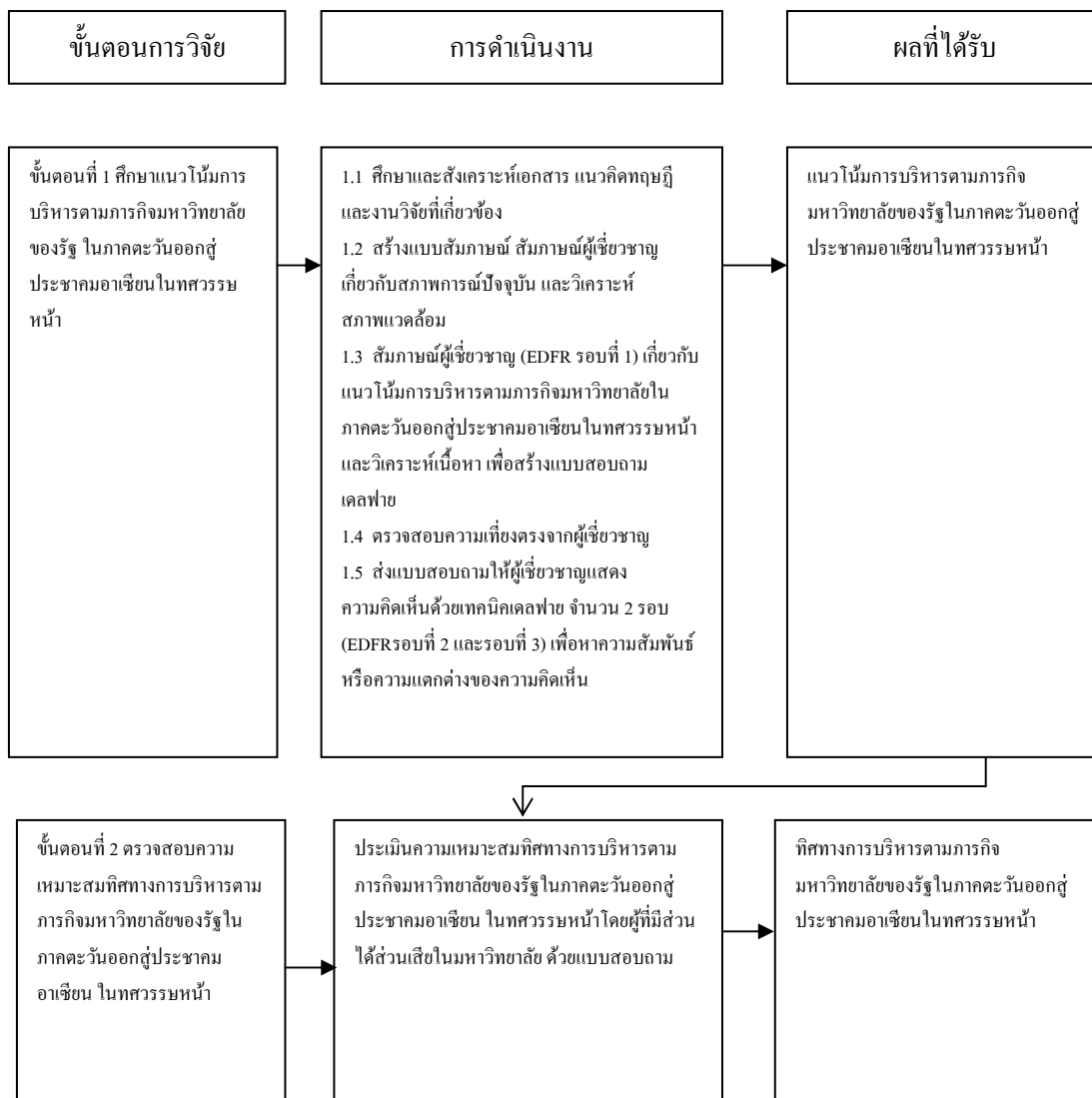
ที่	มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1.	มหาวิทยาลัยบูรพา (ชลบุรี)	3,544	168
2.	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยาเขตบางพระ)	987	47
3.	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (วิทยาเขตศรีราชา)	242	11
4.	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ (ฉะเชิงเทรา)	1,254	59
5.	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (จันทบุรี)	1,250	59
6.	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยาเขตจันทบุรี)	210	10
7.	มหาวิทยาลัยบูรพา (วิทยาเขตสารสนเทศจันทบุรี)	88	4
8.	มหาวิทยาลัยบูรพา (วิทยาเขตสารสนเทศสระแก้ว)	66	3
9.	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (วิทยาเขตปราจีนบุรี)	57	3
รวม		7,698	364

เกณฑ์การพิจารณาคูณสมบัติของผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะต้องมืคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้บริหารระดับคณะหรือสำนักจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เป็นผู้บริหารระดับสาขาวิชาจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เป็นกรรมการสภาจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. เป็นอาจารย์ที่ปฏิบัติงานสอนจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
5. เป็นนักวิชาการผู้ปฏิบัติงานจริงในระดับหัวหน้างานของคณะหรือสำนักจาก

มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยทั้ง 2 ขั้นตอน สามารถสรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 7 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic delphi future Research: EDFR)

1.1 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์ และนำมาสรุปใช้เทคนิคการสรุปสะสม (Cumulative summarization technique) ของ สุกางค์ จันทวานิช (2547, หน้า 131-137) และนำมาจำแนกและ

จัดกลุ่ม เป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับของ ลิเคอร์ท์ (Best & Kaln, 1993, pp. 246-250)

1.2 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเดลฟาย (DelPhi) ทั้ง 2 รอบ ชนิดเลือกตอบแบบประเมินค่า 5 ระดับ มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) โดยนำข้อความที่มีค่ามัธยฐาน (Median) ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) 1.50 ลงมา (สุวิมล ว่องวานิช, 2550, หน้า 233-234)

2. ตรวจสอบความเหมาะสมทิสทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่มประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า โดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 364 คน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพิจารณาความเหมาะสม โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ มาวิเคราะห์ทางสถิติ หาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) และ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การพิจารณาเกณฑ์ที่เหมาะสมใช้เกณฑ์พิจารณาข้อความที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป (พิบูล ภูมิโคกรักษ์, 2550, หน้า 98)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จำแนกหรือ การจัดกลุ่มข้อมูล การเปรียบเทียบ เหตุการณ์ การวิเคราะห์ส่วนประกอบ การวิเคราะห์แบบอุปนัย และ การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นเอกสาร โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ได้แก่ 1) การจัดระเบียบข้อมูล (Data organizing) เป็นกระบวนการจัดการด้วยกรรมวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลเป็นระเบียบทั้งทางกายภาพ และในทางเนื้อหา และนำเสนออย่างเป็นระบบ 2) การแสดงข้อมูล (Data display) ในรูปของการพรรณนา อันเป็นผลมาจากการเชื่อมโยงข้อมูลที่จัดระเบียบแล้วเข้าด้วยกัน ตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อมองเรื่องราวของสิ่งที่ศึกษาตามความหมายที่ข้อมูลซึ่งได้ถูกจัดระเบียบ 3) การหาข้อสรุป การตีความ และการตรวจสอบความถูกต้องตรงประเด็นของผลการวิจัย (Conclusion interpretation and verification) เป็นกระบวนการหาข้อสรุป และการตีความหมายของผลหรือข้อค้นพบที่ได้จากการแสดงข้อมูล รวมถึงการตรวจสอบว่า ข้อสรุปความหมายที่ได้ นั้น

มีความถูกต้องตรงประเด็น และน่าเชื่อถือ ข้อเสนอสรุปและสิ่งที่ตีความออกมานั้นอาจอยู่ในรูปของ คำอธิบาย กรอบแนวคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องที่ทำกรวิเคราะห์นั้นของ สุภางค์ จันทวานิช (2547, หน้า 131-137)

1.2 เทคนิค (EDFR) สถิติที่ใช้ คือ ใช้เทคนิคการสรุปสะสม (Cumulative summarization technique) นำมาจำแนกและจัดกลุ่ม เป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับของ ดีเคอร์ท (Best & Kaln, 1993, pp. 246-250) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5	หมายถึง	แนวโน้มนั้นมีโอกาสที่จะเป็นไปได้มากที่สุด
4	หมายถึง	แนวโน้มนั้นมีโอกาสที่จะเป็นไปได้มาก
3	หมายถึง	แนวโน้มนั้นมีโอกาสที่จะเป็นไปได้ปานกลาง
2	หมายถึง	แนวโน้มนั้นมีโอกาสที่จะเป็นไปได้น้อย
1	หมายถึง	แนวโน้มนั้นมีโอกาสที่จะเป็นไปได้น้อยที่สุด

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเดลฟาย (Delphi) ทั้ง 2 รอบ สถิติที่ใช้ คือ ค่ามัธยฐาน (Median: Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range: I.R.)

1.3.1 ค่ามัธยฐาน

ตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป	หมายถึง	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุด
ตั้งแต่ 3.50-4.49	หมายถึง	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมาก
ตั้งแต่ 2.50-3.49	หมายถึง	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยปานกลาง
ตั้งแต่ 1.50-2.49	หมายถึง	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยน้อย
น้อยกว่า 1.50	หมายถึง	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยน้อยที่สุด

1.3.2 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ คำนวณหาค่าความแตกต่างกันระหว่างควอไทล์ ที่ 2 และควอไทล์ที่ 1 ซึ่งผลของค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่มีค่าไม่เกิน 1.50 แสดงให้เห็นว่า แนวคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ประชาคมอาเซียนสอดคล้องกัน (Consensus) และหากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความใด มีค่ามากกว่า 1.50 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้ประชาคมอาเซียนไม่สอดคล้องกัน (สุวิมล ว่องวานิช, 2550, หน้า 233-234)

1.3.3 วิเคราะห์ข้อมูล ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ จากแบบสอบถามเดลฟาย (Delphi) ทั้ง 2 รอบ สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ

2. ตรวจสอบความเหมาะสมทศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐ
 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนในทศวรรษหน้า ให้กลุ่มตัวอย่างพิจารณาใช้การวิเคราะห์
 ข้อมูลจากแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ มาวิเคราะห์ทางสถิติ
 หาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) และ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
 การพิจารณาเกณฑ์ที่เหมาะสมใช้เกณฑ์พิจารณาข้อความที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป
 (พิบูล ภูมิโคกรักษ์, 2550, หน้า 98)

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้

2.1.1 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean)

ตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป	หมายถึง มีความเป็นไปได้มากที่สุด
ตั้งแต่ 3.50-4.49	หมายถึง มีความเป็นไปได้มาก
ตั้งแต่ 2.50-3.49	หมายถึง มีความเป็นไปได้ปานกลาง
ตั้งแต่ 1.50-2.49	หมายถึง มีความเป็นไปได้น้อย
น้อยกว่า 1.50	หมายถึง มีความเป็นไปได้น้อยที่สุด

$$\text{ใช้สูตร } \bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ \bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของกลุ่ม
X	แทน	ค่าคะแนนแต่ละข้อ
n	แทน	จำนวนของคะแนนในกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง ทิศการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้ในทศวรรษหน้า โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic delphi future research: EDFR) ประกอบด้วย

1. ผลการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับสภาพการณ์ปัจจุบันของมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้และแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้ในทศวรรษหน้า

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้ในทศวรรษหน้า โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 1 และรอบที่ 2

ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้ในทศวรรษหน้า เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้พิจารณาความเหมาะสม โดยการตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้ในทศวรรษหน้า โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic delphi future research: EDFR)

1. ผลการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับสภาพการณ์ปัจจุบันของมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้และแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้ในทศวรรษหน้า

การสัมมนาพิเศษทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 อาเซียนในทศวรรษหน้า ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการณ์ปัจจุบันของ
 มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและแนวโน้มการบริหารตามภารกิจ
 มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทศวรรษหน้า ที่สะท้อนให้เห็นถึง
 สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปัจจุบันและอนาคต
 ที่เป็นทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ดังตารางที่ 6 และแนวโน้มการบริหารตามภารกิจ
 มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทศวรรษหน้าตามภารกิจของ
 มหาวิทยาลัย 4 ด้าน คือ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน
 และด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันของมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง
 ใต้

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
จุดแข็ง	<p>1. สถานที่ตั้งมหาวิทยาลัยของรัฐภาคตะวันออกเฉียงใต้เป็นจุดแข็งของ สถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเอื้อต่อการเป็นศูนย์กลางการศึกษาและ สร้างเครือข่ายทางวิชาการกับประชาคมอาเซียน และมีภูมิทัศน์ที่เหมาะสม ในการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 17 ท่าน กล่าวไว้ในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่างเช่น</p> <p>“มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้ มีสภาพแวดล้อม และเขตพื้นที่ติดกับ กลุ่มประเทศอาเซียนจึงเหมาะในการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ทั้งในประเทศ ต่างประเทศ และภาคตะวันออกเฉียงใต้เป็นแหล่งอุตสาหกรรม การค้า การคมนาคม และการเกษตร” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1</p> <p>“ภาคตะวันออกเฉียงใต้เป็นประตูการค้าสู่อาเซียนรวมถึงเชื่อมต่อเส้นทางขนส่ง เป็นช่องทางการค้าสู่ภูมิภาคอินโดจีน มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้เอื้อต่อ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการพัฒนาและถ่ายโอนองค์ความรู้ และ สถานที่ตั้งยังเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยว” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7</p>

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
	<p>2. ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยของรัฐต่างให้ความสำคัญและสนับสนุนต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาอุดมศึกษา ตัวอย่างเช่น</p> <p>“มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้มียุทธศาสตร์และนโยบายที่สอดคล้องกับการดำเนินงานด้านอาเซียนที่ชัดเจน ซึ่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกเฉียงใต้จัดทำแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยสู่สากลและเตรียมความพร้อมเพื่อการเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 15</p> <p>“มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์มีแผนยุทธศาสตร์ด้านอาเซียน พ.ศ. 2556-2559 ซึ่งเป็นทิศทางที่ชัดเจนในการดำเนินงาน” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6</p> <p>“มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มุ่งที่จะสร้างเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เฉพาะเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10</p> <p>3. หลักสูตรของมหาวิทยาลัยสอดคล้องกับความต้องการท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น</p> <p>“มหาวิทยาลัยมีการจัดทำหลักสูตรร่วมกับผู้ใช้บัณฑิต เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2</p> <p>“มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้มีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิศาสตร์ในแต่ละพื้นที่เพราะต้องดำเนินการพัฒนาให้ตรงจุดความความต้องการของสถานประกอบการ” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 11</p>

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
จุดแข็ง	<p>4. ผลกระทบที่ตรงกับความต้องการของชุมชนและพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมหาวิทยาลัยของรัฐของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน ได้กล่าวไว้ในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่างเช่น</p> <p>“มหาวิทยาลัยจะมีการสำรวจความต้องการก่อนเปิดหลักสูตร และมหาวิทยาลัยของรัฐบางแห่งก็จะมีการจัดหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบในชุมชนดังที่กล่าวมาข้างต้น เนื่องจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแต่ละพื้นที่มีจุดแข็งที่แตกต่างกัน และมีความต้องการที่จะพัฒนาคนในพื้นที่ของตนให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6</p> <p>5. มหาวิทยาลัยมีสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อสนับสนุนรองรับการจัดการเรียนการสอน ส่วนใหญ่จะเป็นมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ที่มีสิ่งปลูกสร้าง งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยในกำกับที่ต้องสร้างรายได้ให้กับมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นแหล่งสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอีกทางหนึ่ง ตัวอย่างเช่น “มหาวิทยาลัยบูรพามีโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสู่ภายนอกเป็นเครือข่ายความเร็วสูง ทำให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยสามารถทำงานวิจัยและจัดการเรียนการสอนกับหน่วยงานภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10</p> <p>“มหาวิทยาลัยของรัฐปัจจุบันมีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการและสร้างรายได้ เกิดความคล่องตัวเพื่อจัดหางบประมาณ ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3</p> <p>6. การดำเนินงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จะปฏิบัติตามพันธกิจให้บรรลุตามเป้าหมาย หรือแผนการดำเนินงาน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน ได้กล่าวไว้ในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่างเช่น</p> <p>“อุดมศึกษาไทยมีมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อให้มหาวิทยาลัยนำไปใช้กำหนดพันธกิจและมาตรฐานของการปฏิบัติงาน โดยส่วนใหญ่มหาวิทยาลัยต้องปฏิบัติตามพันธกิจเพื่อการไปสู่เป้าหมายในการทำงาน</p>

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
	<p>เดียวกัน ได้อย่างชัดเจน” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2</p> <p>“หลักการบริหารมหาวิทยาลัยทุกแห่งต้องมีพันธกิจที่แสดงให้เห็นสิ่งที่จะต้องดำเนินการเพื่อทุกคนจะได้ปฏิบัติตาม ถ้าปราศจากพันธกิจแล้วก็จะทำให้ทิศทางการทำงานไม่มีเป้าหมายชัดเจน โดยเฉพาะการจะไปสู่ประชาคมอาเซียน หรือเข้าสู่สากลต้องดำเนินการตามพันธกิจที่วางไว้ให้สำเร็จ” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 17</p> <p>7. มหาวิทยาลัยมีนโยบายและหน่วยงานสนับสนุนบุคลากรในการทำวิจัย และพัฒนานักวิจัยหน้าใหม่ มีการเผยแพร่และจัดประชุมวิชาการและงานวิจัยระดับชาติ ตัวอย่างเช่น</p>
	<p>“มหาวิทยาลัยบูรพาได้มุ่งเน้นการเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยจึงมีการส่งเสริมพัฒนาให้เกิดการวิจัยและพัฒนาในองค์กร และสนับสนุนให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัย” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2</p>
	<p>“มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เน้นทักษะเชิงปฏิบัติจริงและปฏิบัติงานได้ การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่จึงต้องให้ความสำคัญ และการมุ่งสู่สากลต้องสร้างความร่วมมือกับอาเซียนเพื่อคิดค้นแนวคิดกระบวนการใหม่” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5</p>
	<p>“จากสภาพการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาที่รุนแรงขึ้น ส่งผลให้มหาวิทยาลัยต้องปรับยุทธศาสตร์ไปสู่ทิศการมุ่งผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ สนับสนุนบุคลากรในการทำวิจัย และพัฒนานักวิจัยหน้าใหม่ขึ้นมาเพื่อพัฒนาองค์กร โดยสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมถึงการบุกเบิกการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6</p>
	<p>8. มีการวิจัยภูมิปัญญาท้องถิ่นและการบูรณาการงานวิจัยเข้ากับการเรียนการสอนในระดับท้องถิ่น การให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะในการปฏิบัติจริงเพื่อการแก้ไขปัญหา ร่วมกับชุมชน สามารถให้นักศึกษาได้ประยุกต์ใช้ความรู้ความสามารถในการทำงาน การหาวิธีแก้ไขปัญหา และเรียนรู้ในการทำงานร่วมกันซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่านได้กล่าวไว้ในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่างเช่น</p>
	<p>“มหาวิทยาลัยมีการเข้าถึงชุมชนและท้องถิ่น และการส่งเสริมผลิตภัณฑ์หนึ่ง</p>

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
	<p>ตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ การเข้าไปมีส่วนร่วมพัฒนาและเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการเรียนการสอนจะทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 13</p>
	<p>“การเข้าถึงชุมชน โดยสถาบันอุดมศึกษาได้เข้าไปมีส่วนร่วมพัฒนาทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง และสถาบันอุดมศึกษาก็ได้ประโยชน์จากการเข้าถึงแหล่งความรู้และการฝึกฝนผู้เรียน” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 16</p>
	<p>“มหาวิทยาลัยบูรพาเป็นแม่ข่ายอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนบูรณาการและถ่ายโอนความรู้และปัญญาสู่ชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง มีเครือข่ายและผลงานร่วมกับองค์กรภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อีกทั้งเป็นมหาวิทยาลัยหลักที่มีชื่อเสียงและผลงานเป็นที่ยอมรับในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 19. มีการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมและคุณธรรม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่านได้กล่าวไว้ในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่างเช่น</p>
	<p>“การส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนดีเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการควบคู่กับการพัฒนาความรู้ความสามารถ และจะต้องสร้างผู้เรียนให้ค่านิยมบรรณนิยม วัฒนธรรม ประเพณีประจำท้องถิ่นอันดีงาม มีจิตใจดี อ่อนน้อมถ่อมตนในมหาวิทยาลัยทุกแห่ง” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1</p>
	<p>10. มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่มีการลงนามความร่วมมือกับหลากหลายสถาบันทั้งในประเทศและต่างประเทศ และมีการทำความร่วมมือกับองค์กรทั้งภายในและต่างประเทศ ทำให้มีการร่วมกันพัฒนาอาจารย์ แลกเปลี่ยนนิสิต และทำวิจัยร่วมกัน ตัวอย่างเช่น</p>
	<p>“มหาวิทยาลัยได้ทำความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อร่วมกันพัฒนาด้านการจัดการศึกษา การวิจัย และการบริการวิชาการร่วมถึงการส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงามร่วมกัน”</p>
	<p>ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 15 กล่าวว่า “การทำความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเพื่อนบ้าน หรือกลุ่มอาเซียนจะเป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักวิจัย หรือนักศึกษา เพื่อได้ฝึกประสบการณ์และนำความรู้มาพัฒนาตนเอง” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6</p>

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
จุดอ่อน	<p>1. ระบบกลไกในการคัดเลือกผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรเมื่อเทียบกับต่างชาติที่มีระบบการจัดการศึกษาที่เข้มแข็ง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน กล่าวไว้ในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่างเช่น</p> <p>“ระบบการคัดเลือกของอุดมศึกษาไทยมีหลากหลายจริงแต่ระบบการคัดเลือกผู้เรียนยังไม่ได้มาตรฐานสากล ถ้ามองทั้งระบบการจัดการศึกษา ยังไม่มีความชัดเจน ไม่เป็นเอกลักษ์ณ์ หรือสมรรถภาพของบัณฑิตทำให้การรับรู้ของสังคมภายนอกไม่ชัดเจน” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4</p> <p>“สื่อการเรียนการสอนส่วนใหญ่ยังไม่มี ความหลากหลายทำให้ผู้เรียน ไม่สามารถส่งเสริมความคิดวิเคราะห์ห้อย่างเป็นระบบ ขาดรูปแบบและกระบวนการที่เป็นเลิศของการสอน ซึ่งระบบส่วนใหญ่เป็นรูปแบบการสอนของแต่ละบุคคล ขาดการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนารูปแบบการสอนที่เหมาะสมต่อศาสตร์นั้น ๆ ขาดรูปแบบการประเมินการสอนที่เป็นระบบและไม่ได้นำผลมาใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง”ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8</p> <p>2. ความสามารถด้านภาษาอังกฤษของเด็กไทยอยู่ในระดับต่ำเมื่อ เปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน กล่าวไว้ในทิศทางเดียวกันว่า ตัวอย่างเช่น</p> <p>“การเรียนการสอนภาษาอังกฤษและระบบวัดผลการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ยังไม่มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนบางคนมีผลการเรียนภาษาอังกฤษที่ดีแต่ยังมีสมรรถนะด้านการใช้ภาษาอังกฤษยังไม่สามารถใช้ในการทำงานได้ อาจารย์ผู้สอนมีโอกาใช้ภาษาอังกฤษ หรือภาษาที่สามในระดับน้อย” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1</p> <p>“บัณฑิตที่จบการศึกษาออกมาบางส่วนไม่ได้คุณภาพ และมีปัญหาในด้านภาษาอังกฤษ จะทำให้เสียเปรียบในการแข่งขันเข้าทำงานกับกลุ่มประเทศอาเซียนได้ และในกฏบัตรอาเซียน บัญญัติไว้ว่าภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน คือภาษาอังกฤษ ผู้เรียนที่จบมาต้องสามารถใช้สื่อสารในการทำงานได้” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6</p>

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
	<p>“ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยโดยเฉลี่ยจากคะแนน TOEFL iBT ปี พ.ศ. 2553 อยู่ที่ 75 คะแนน จากคะแนนเต็ม 120 คะแนน สูงกว่าประเทศเพื่อนบ้านอย่างราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพพม่า และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเท่านั้น แต่ยังต่ำกว่าประเทศคู่แข่งสำคัญในอาเซียนอย่างสาธารณรัฐสิงคโปร์ มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 11</p> <p>3. ภาระงานสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทำให้ไม่มีเวลาในการทำงานวิจัย ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก และการทำงานเป็นทีม ตัวอย่างเช่น</p> <p>“อาจารย์ทำหน้าที่สอนเป็นส่วนใหญ่ทำให้สัดส่วนงานวิจัยต่ออาจารย์ประจำยังมีน้อย” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8</p> <p>“ส่วนใหญ่นักวิจัยต่างคนต่างทำ ขาดการทำงานร่วมกันเป็นทีม ทำให้ผลงานวิจัยในการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งยังไม่ต้องได้รับการส่งเสริมพัฒนา” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7</p> <p>“การพัฒนาผลงานวิจัยที่เกิดขึ้นยังไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ในสัดส่วนที่มากเพียงพอเพราะขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการสอนและการวิจัย ทำให้ไม่สามารถดำเนินการวิจัยได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 13</p> <p>4. ผลงานวิจัยส่วนใหญ่ไม่ได้ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการนำมาจัดสิทธิบัตรและสร้างมูลค่าเชิงพาณิชย์ ตัวอย่างเช่น</p> <p>“ผลงานวิจัยส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นไม่ได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และการเผยแพร่ผลงานวิจัยที่เทียบเท่ากับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านนวัตกรรมที่เกิดขึ้นก็ไม่ค่อยมีการนำมาจัดสิทธิบัตรและสร้างมูลค่าเชิงพาณิชย์ หรือมีหน่วยงานกลางประจำมหาวิทยาลัยที่ดูแลอำนวยความสะดวกการจัดสิทธิบัตรให้โดยเฉพาะ” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 12</p>

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเด็นการวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
	<p>5. การบริหารจัดการเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย ตัวอย่างเช่น “การมุ่งที่จะเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัย ต้องมีระบบการบริหารจัดการเชิงคุณภาพที่ดี แต่ปัจจุบันยังขาดอยู่ซึ่งสังเกตได้ว่ามหาวิทยาลัยที่ติดอันดับมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกต่างมีระบบการบริหารจัดการที่ดี และเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยทั้งสิ้น” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7</p> <p>“มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มักพบปัญหาด้านการบริหารจัดการและการทำให้มีคุณภาพ โดยการวางระบบรากฐานและมีผู้นำการบริหารที่เชี่ยวชาญ ในความเป็นจริงมหาวิทยาลัยของรัฐมีคนเก่งในการบริหารเยอะแต่บางส่วน ไม่ได้ถูกเรียกใช้ด้วยเหตุผลทางการเมือง” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 13</p> <p>6. ขาดการพัฒนาฐานข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นปัจจุบัน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่างเช่น</p> <p>“มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการดำเนินงานเฉพาะบางหน่วย การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ต้นแบบด้านคุณธรรมจริยธรรม ส่วนความเป็นผู้นำให้มีคุณภาพยังไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9</p> <p>7. ทิศทางการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาในภาพรวมไม่ชัดเจน รวมถึงการส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยยังไม่เด่นชัด ตัวอย่างเช่น</p> <p>“ทิศทางการพัฒนาพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาภาพรวมยังไม่ชัดเจนเด่นชัด โดยเฉพาะปัจจุบันในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เกิดความซ้ำซ้อนในเรื่องการให้บริการ” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9</p> <p>“ทุกมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเอกลักษณ์เฉพาะของคนที่เด่นชัดอยู่แล้ว แต่ยังไม่เห็นภาพที่เด่นชัดสถาบันอุดมศึกษาจึงต้องค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะที่ถนัด ทำได้ดี มีความเชี่ยวชาญ และมีประสิทธิภาพที่สุด ทำให้ภาพตัวตนและเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยฉายภาพออกมาให้เด่นชัด” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10</p>

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
โอกาส	<p>1. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตั้งอยู่ในแหล่งอุตสาหกรรม ท่องเที่ยวและบริการเกษตรกรรม สามารถเปิดหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ทำให้การสนับสนุนการผลิตบัณฑิตมีคุณภาพในเชิงปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทำได้ง่าย ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน แสดงความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่างเช่น “การเติบโตของเศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีส่วนผลักดันให้เกิดการผลิตผู้เรียนตรงกับความต้องการของพื้นที่ และสภาพแวดล้อมโดยรอบมีบริบทให้เกิดโจทย์วิจัยในลักษณะบูรณาการได้หลากหลายทำให้มหาวิทยาลัยเป็นที่พึ่งทางวิชาการของภูมิภาค และถ่ายโอนองค์ความรู้สู่สาธารณะ” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2</p> <p>2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตั้งอยู่ในแหล่งอุตสาหกรรม ท่องเที่ยวและบริการเกษตรกรรม สามารถเปิดหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ทำให้การสนับสนุนการผลิตบัณฑิตมีคุณภาพในเชิงปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทำได้ง่าย ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน แสดงความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่างเช่น “การเติบโตของเศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีส่วนผลักดันให้เกิดการผลิตผู้เรียนตรงกับความต้องการของพื้นที่ และสภาพแวดล้อมโดยรอบมีบริบทให้เกิดโจทย์วิจัยในลักษณะบูรณาการได้หลากหลายทำให้มหาวิทยาลัยเป็นที่พึ่งทางวิชาการของภูมิภาค และถ่ายโอนองค์ความรู้สู่สาธารณะ” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 12</p> <p>3. การพัฒนาของกลุ่มอาเซียนทำให้การพัฒนาทางการศึกษามีการขยายตัว ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน แสดงความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่างเช่น “นักศึกษาต่างชาติในกลุ่มอาเซียนมีความสนใจในการเข้ามาเรียนมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพราะมีเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศจึงเอื้อต่อการติดต่อในกลุ่มประเทศอาเซียนและคำนิยมในการเรียนระดับอุดมศึกษามีมากขึ้น” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5</p> <p>4. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สนับสนุนการเป็นประชาคมอาเซียน ด้านการพัฒนาภาคการผลิต ภาคอุตสาหกรรม ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน แสดงความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่างเช่น</p>

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
	<p>“ในแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีโครงข่ายการคมนาคมขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำที่เชื่อมกันอย่างเป็นระบบ มีธุรกิจอัญมณีของประเทศที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียง มีการลงทุนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7</p> <p>“ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพรมแดนติดกับชายแดน กัมพูชา มีโอกาสและคู่ทางการลงทุนในกัมพูชาจากแนวพัฒนาการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ ที่ เชื่อมโยง ไทย กัมพูชา เวียดนาม ทำให้การพัฒนาของภาคมีศักยภาพและแนวโน้มการพัฒนาเชื่อมสู่ประเทศ เพื่อนบ้านเพิ่มมากขึ้น และเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยง กับภูมิภาคอื่นหรือกลุ่มอินโดจีน จากสภาพแวดล้อม และสภาพภูมิประเทศกลุ่มจังหวัดที่เอื้ออำนวย ที่ทำให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ชลบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ แหล่งอุตสาหกรรมยานยนต์ และชิ้นส่วน อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และโลหะขั้นมูลฐาน มาบตาพุด ระยอง แหล่งอุตสาหกรรม ปิโตรเคมีและ พลังงาน จั๊กหวัด จันทบุรี ตราด มีแนวโน้มการขยายตัวอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8</p> <p>“ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการท่องเที่ยวและบริการจากพื้นที่ที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้ง ทางบกและทางทะเล และยังมีศูนย์กลางประชุมขนาดใหญ่ และศูนย์บริการธุรกิจทางการค้าการเงิน การลงทุน มีสถานบันเทิง รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้หลายกลุ่ม รวมถึงมีการพัฒนาการค้าชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือติดกับประเทศกัมพูชา โดยมี ด้านการค้าชายที่สำคัญ คือ ด้านถาวรบ้านแหลม ด้านถาวรบ้านฝักกาด จังหวัดจันทบุรี ด้านถาวรบ้านหาดเล็ก จังหวัดตราด และด้านถาวรคลองลึก จังหวัดสระแก้ว” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10</p> <p>“ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีตลาดแรงงานรองรับทำให้ผลิตภัณฑ์ติดจบมาโรงงานทำ ซึ่งภาคอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการกระจายตัว และมีการขยายตัวมากขึ้นทำให้มีโอกาสในการสร้างรายได้มากขึ้นจึงเป็นโอกาสในการขยายบริการของมหาวิทยาลัย” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 11</p>

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
	<p>5. สภาพแวดล้อมในชุมชนส่วนใหญ่ก็ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น “มหาวิทยาลัยมีกิจกรรมสืบสานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ทำร่วมกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ซึ่งหน่วยงานรัฐก็ให้การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่น” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 กล่าวไว้ว่า “มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น เผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักสู่สากล มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้ได้รับการสนับสนุนให้เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ศิลปะวัฒนธรรม สู่อเซียน” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 12</p> <p>6. รัฐบาลมีนโยบายระดับชาติส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนทำให้อุตสาหกรรมการจัดกิจกรรมและหลักสูตรของมหาวิทยาลัย หน่วยงานราชการให้การสนับสนุนผลิตภัณฑ์พื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ประจำจังหวัด (OTOP) ตัวอย่างเช่น “มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีนโยบายที่สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมของรัฐบาล และรัฐบาลก็ให้การสนับสนุนในกิจกรรมและการเปิดสอนหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมในพื้นที่ และผลักดันการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นเพื่อให้ชุมชนมีรายได้” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14</p> <p>7. การพัฒนาเป็นประชาคมอาเซียนทำให้ประเทศไทยเป็นที่ตั้งของหน่วยงานระหว่างประเทศด้านการศึกษาในระดับภูมิภาคหลายองค์การผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน แสดงความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่างเช่น “ประเทศไทยมีนโยบายที่ชัดเจนในการเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งอาเซียนมีกฎบัตรและวิสัยทัศน์ 2020 เป็นกรอบในการดำเนินงานร่วมกันของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งการศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการสร้างประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ประเทศไทยมียุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมผู้การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ที่ทำให้มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากรัฐบาล” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10</p>

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
	<p>“การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนทำให้มหาวิทยาลัยมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับมหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพ นโยบายอาเซียนกระตุ้นให้มหาวิทยาลัยและคณาจารย์พัฒนาตนเองเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนด้านการวิจัย และมีการสร้างเครือข่ายการทำงานวิจัยทั้งระดับชาติและนานาชาติทั้งภาครัฐและเอกชน โอกาสให้มหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีการส่งเสริมให้คณาจารย์ทำงานวิจัยและพัฒนา ศักยภาพการสอน” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 11</p> <p>8. มีเครือข่ายทางการศึกษาของอาเซียนหรือศูนย์อาเซียนศึกษาในภูมิภาคที่เอื้อประโยชน์และสนับสนุนข้อมูลด้านเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และพร้อมให้บุคลากรได้ใช้ประโยชน์ ทำให้บุคลากรในมหาวิทยาลัยสามารถนำประโยชน์จากเครือข่ายภายนอกมาใช้ในการสรรสร้างองค์ความรู้ต่อภารกิจของมหาวิทยาลัยและประเทศชาติ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน แสดงความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่างเช่น</p> <p>“มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก มีเครือข่ายความร่วมมือภายในประเทศและต่างประเทศทำให้เกิดการแลกเปลี่ยน บุคลากร นิสิต และทำงานวิจัยร่วมกันเพิ่มมากขึ้น และมีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการทั้งในและต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล นอกจากนี้ การมีเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันทั้งในและต่างประเทศจำนวนมาก ซึ่งสามารถนำไปสู่ความร่วมมือทางวิชาการในเชิงพาณิชย์ได้เป็นอย่างดี” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2</p> <p>“มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นสมาชิกเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน ซึ่งมีสมาชิกทั้งหมด 26 มหาวิทยาลัย จาก 10 ประเทศ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่ได้รับการคัดเลือกจากกระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทย และยังเป็นเจ้าภาพจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาในภูมิภาค เพื่อเป็นประโยชน์ด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนทางวิชาการ” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3</p>

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
อุปสรรค	<p>1. การรวมเป็นประชาคมอาเซียนทำให้เกิดภาวะการแข่งขันและการขยายตัวของสถานศึกษาทั้งในและต่างประเทศมีมากขึ้น ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน แสดงความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่างเช่น</p> <p>“ปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยต่างชาติมาตั้งวิทยาเขตในประเทศไทยมากขึ้น เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย จีน จึงทำให้มีการแข่งขันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาสูงขึ้นทำให้สถาบันอุดมศึกษาไทยเสียเปรียบในเชิงแข่งขัน ซึ่งผลมากจากการเปิดเสรีการค้า บริการด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาทำให้มีการแข่งขันในการจัดการศึกษา เพิ่มขึ้น และทำให้เกิดการแข่งขันเพิ่มมากขึ้น” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1</p> <p>2. การเปิดหลักสูตรนานาชาติประเทศไทยยังต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพให้ เทียบกับสถาบันต้นแบบจากต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น</p> <p>“การเปิดหลักสูตรภาคพิเศษเพื่อแข่งขันกันมากขึ้น เนื่องจากทำเลที่ตั้งภาค ตะวันออกมีการแข่งขันสูงในการผลิตบัณฑิต” และผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 กล่าวว่า</p> <p>“การขอสนับสนุนจากองค์กรภายนอกในพื้นที่ภาคตะวันออก และการแข่งขัน การขอรับทุนวิจัยจากภายนอกมีการแข่งขันที่สูงมาก หน่วยงานและสถาบัน ระดับชาติและนานาชาติที่มีความพร้อมทางด้านการศึกษาสูงกว่ามหาวิทยาลัย ของรัฐในภาคตะวันออก” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4</p> <p>3. การพัฒนาการศึกษายังเป็นไปไม่ต่อเนื่องเพราะขาดเสถียรภาพความมั่นคง ทางการเมืองที่พร้อมเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงต่อไป และขาดความมั่นคงทาง เศรษฐกิจ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน แสดงความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่างเช่น</p> <p>“เมื่อประเทศไทยยังไม่มีการเลือกตั้ง หรือการใช้ประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ต่างชาติไม่กล้ามาลงทุนในประเทศไทย ทำให้การพัฒนาในด้านต่าง ๆ รวมถึง ด้านการศึกษาต้องหยุดชะงัก” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7</p> <p>4. ขาดแคลนอาจารย์ผู้สอนที่มีคุณภาพอัตราการเปลี่ยนงานของอาจารย์ผู้สอนที่มี ความสามารถ ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการทำงาน ตัวอย่างเช่น</p> <p>“ด้วยงบประมาณที่มีอย่างจำกัดรวมถึงการกระจุกตัวของงบประมาณที่แบ่งสรรให้</p>

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
	<p>มหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ทำให้การดำเนินงานพัฒนาอาจารย์ผู้สอน นักศึกษา และบุคลากรการพัฒนา ทักษะด้านภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีสารสนเทศดำเนินการไปเพียงบางส่วน และยังไม่ครอบคลุม โดยเฉพาะการดำเนินงานในกิจกรรมโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีผลต่อคุณภาพเรื่องแรงงานฝีมือ ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ และทักษะการใช้เทคโนโลยีอันเป็นอุปสรรคสำคัญกับนักศึกษาไทยที่จบออกมา” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 11</p>
	<p>5. คู่แข่งขันในกลุ่มประเทศอาเซียนมีการแข่งขันด้านแรงงานสูง เนื่องจากข้อตกลงร่วมกันในการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีของประเทศในกลุ่มอาเซียน ประเทศที่มีคุณภาพทางการศึกษาดีกว่า มีทักษะด้านภาษาอังกฤษดีกว่าทำให้เกิดความได้เปรียบในการทำงานในกลุ่มอาเซียน ตัวอย่างเช่น</p> <p>“ประเทศสิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มีโอกาสทางการแข่งขันสูง เพราะได้เปรียบประเทศไทยในด้านภาษาอังกฤษ ทำให้นักศึกษาไทย มีโอกาสถูกแย่งงานประเทศกลุ่มอาเซียนที่มีคุณภาพทางการศึกษาดีกว่า รวมถึงแรงงานราคาถูกจากประเทศเพื่อนบ้าน” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2</p>
	<p>“ประเทศฟิลิปปินส์ จัดว่าเป็นอันดับหนึ่งในกลุ่มอาเซียนในการผลิตแรงงานส่งออกเพื่อทำงานข้ามชาติ และได้นำรายได้กลับเข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมาก” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4</p>
	<p>6. สภาพความเจริญทางเทคโนโลยีและวัตถุ ทำให้เกิดค่านิยมด้านวัตถุนิยม ส่งผลให้เกิดกระแสนิยมวัฒนธรรมต่างชาติมากกว่าวิถีชีวิตไทย ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน แสดงความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่างเช่น</p> <p>“สังคมมีต้นแบบของการเป็นคนดีน้อย ทำให้ผู้เรียนขาดตัวอย่างการเป็นคนดี” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5</p>
	<p>“การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสมัยนี้ไปเร็วมากและเข้าถึงเยาวชนได้ง่ายการเลียนแบบนิยมของต่างชาติกลายเป็นแฟชั่นในกลุ่มสังคมที่ทำตามกัน จึงละเลยประเพณีอันดีงามความเป็นคนไทยที่มีเอกลักษณ์ที่สวยงาม ซึ่งทุกเครือข่ายใน</p>

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
	สังคม รวมถึงสถาบันครอบครัวต้องช่วยกันหล่อหลอมปลูกฝังให้มากขึ้น” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9
	7. การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโลก มีความก้าวไกลมากทำให้ต้องก้าวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง “เพราะ โลกมีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ด้วยข้อจำกัดทางงบประมาณ จึงต้องเร่งพัฒนาอย่างเร่งด่วน” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทศวรรษหน้า ทั้ง 4 ด้าน

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
ด้านการผลิต บัณฑิต	1. การส่งเสริมจากรัฐบาล โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในฐานะผู้ที่มีบทบาทหลักในการพัฒนาระดับอุดมศึกษาของไทยจึงได้ มีกำหนด ยุทธศาสตร์ของอุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่ การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งกำหนดไว้ในกรอบแผนอุดมศึกษา ระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) ส่งผลให้มหาวิทยาลัยของรัฐในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือต้องมีการปรับตัวและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเพื่อเตรียม ความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ให้มีแนวโน้มให้ ความร่วมมือเป็นไปในทิศทางที่ดี ตัวอย่างเช่น “มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแผนยุทธศาสตร์และนโยบายที่ สอดคล้องกับการดำเนินงานด้านอาเซียนที่ชัดเจน ซึ่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลตะวันออกเฉียงเหนือได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยสู่สากลและเตรียม ความพร้อมเพื่อการเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 15 “เมื่อรัฐบาลได้ประกาศทิศทางและยุทธศาสตร์ของอุดมศึกษาไทยใน

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
ด้านการผลิต บัณฑิต	<p>การเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งมหาวิทยาลัยก็มีการเตรียมความพร้อมมาก่อนในระยะหนึ่งแล้วและปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์มีแผนยุทธศาสตร์ด้านอาเซียน พ.ศ. 2556-2559 ซึ่งเป็นทิศทางที่ชัดเจนในการดำเนินงาน” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6</p> <p>2. แนวโน้มในอนาคตกระบวนการจัดการศึกษา ระบบและกลไกใน การคัดเลือก ผู้เรียนจะมีคุณภาพได้ตามมาตรฐานตามกฎบัตรอาเซียนเพื่อให้มีมาตรฐานเป็นไปในทิศทางเดียวกันการจัดการเรียนการสอนได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการแรงงานและเอื้อต่อการเป็นประชาคมอาเซียน ตัวอย่างเช่น “การศึกษาระดับอุดมศึกษาในกลุ่มอาเซียนปัจจุบันมีการสร้างมาตรฐานเพื่อรับรองคุณภาพของบัณฑิตในระดับอาเซียนอยู่ 2 แบบ คือ เครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษา (AUNQA) และ หน่วยงานประเมินคุณภาพภายนอกทั้ง 10 ประเทศในกลุ่มอาเซียน (AQAN) ซึ่งเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษา (AUNQA) อยู่ภายใต้เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN) ซึ่งมีสมาชิกทั้งหมด 26 มหาวิทยาลัย จาก 10 ประเทศ โดยAUNQA จะทำการประเมินคุณภาพหลักสูตรระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิก ของไทยมี 4 มหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิก ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นการประเมินเพื่อเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับตลาดแรงงานหลังเปิดเสรีอาเซียน ส่วนหน่วยงานประเมินคุณภาพภายนอกทั้ง 10 ประเทศในกลุ่มอาเซียน (AQAN) โดยทุกประเทศที่มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จะเข้าเป็นสมาชิกโดยอัตโนมัติ การรวมกลุ่มดังกล่าวได้ร่วมมือจัดทำคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษากลุ่มอาเซียน ASEAN Quality Assurance Framework (AQAF) เพื่อให้มีแนวทางการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันเป้าหมายเดียวกันให้</p>

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
ด้านการผลิต บัณฑิต	<p>สะดวกต่อการการถ่ายโอนหน่วยกิตและการยอมรับคุณวุฒิระหว่างประเทศ สมาชิกอาเซียน รวมถึงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา อาจารย์ร่วมกัน โดยมีกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติที่ใช้เป็นเครื่องมือที่แสดงระบบคุณวุฒิและมาตรฐานการวัดการศึกษา ซึ่งปัจจุบันระบบการคัดเลือกอาจมีความหลากหลายและไม่ชัดเจน อย่างไรก็ตามระบบและกลไกในการคัดเลือกผู้เรียนมหาวิทยาลัยต้องเข้าสู่ระบบสากลและมีคุณภาพยิ่งขึ้นใน 10 ปีข้างหน้า และอาจารย์ผู้สอนต้องมีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างแท้จริง” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3</p> <p>3. พัฒนาความพร้อมในด้านภาษาอังกฤษ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การเรียนการสอนภาษาอังกฤษและระบบวัดผลการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาภาษาอังกฤษจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คนมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่างเช่น</p> <p>“ภาษาอังกฤษเป็นสิ่งจำเป็น ถ้าไม่ตระหนักและเร่งพัฒนา โดยผู้สอน ยังใช้วิธีการสอนรูปแบบเดิม การสื่อสารและใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนก็จะยังเป็นเหมือนเดิม และเกิดความเสียเปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งมหาวิทยาลัย ผู้สอน ผู้เรียนต้องหาวิธีที่สามารถเกิดการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันให้ได้ ในอนาคตความสามารถด้านทักษะภาษาอังกฤษของบัณฑิตก็จะอยู่ในระดับสากลทัดเทียมกับบัณฑิตในประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนได้” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8</p> <p>“ต้องพัฒนาฝึกการใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน นักศึกษามีโลกออนไลน์ สื่อที่หลากหลายที่สามารถฝึกภาษาอังกฤษกับเจ้าของภาษาได้ตลอดเวลา ซึ่งผู้สอนต้องการกระบวนการวัดผลที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้จริงให้เกิดผลสำเร็จ และหาวิธีการประเมินผลที่ดีและเหมาะสม เช่น มหาวิทยาลัยวิจัยในสหรัฐอเมริกาได้ใช้แนวคิด “Best practice” ในการประเมินทัศนคติของนักศึกษา ค่านิยม ความรู้และการพัฒนาทักษะทั้งในด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการและสังคม” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9</p>

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
ด้านการผลิต บัณฑิต	<p>4. บัณฑิตมีสมรรถนะด้านการประกอบวิชาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรมได้ ตัวอย่างเช่น</p> <p>“กลุ่มประชาคมอาเซียน ได้จัดตั้งเครือข่ายการศึกษา ทั้ง AUN และ SEAMEO RIHED ขึ้นเพื่อกำหนดแนวทางและก่อให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนในลักษณะข้อตกลงที่ทำร่วมกันในระดับสถาบันต่อสถาบันทั้งในส่วนของมหาวิทยาลัยของรัฐ ส่วนการศึกษาประเทศไทยจึงต้องเร่งพัฒนากระบวนการให้มีมาตรฐานสู่สากล พัฒนาระบบการศึกษาให้สอดคล้องตรงความต้องการของกลุ่มอาเซียน” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2</p> <p>5. ด้านการพัฒนาหลักสูตรเฉพาะทางตามตามความต้องการของสังคมอาเซียน และการพัฒนาสถาบันศึกษาร่วมกัน ตัวอย่างเช่น</p> <p>“หลักสูตรเฉพาะทางเป็นการศึกษาเชิงลึกให้เชี่ยวชาญ ซึ่งอาจจะใช้แนวทางตามมหาวิทยาลัยเฉพาะทางของสหรัฐอเมริกามาใช้ก็ได้ โดยจะมีการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เรียนและเพื่อนในหลักสูตรเดียวกัน และหลักสูตรเฉพาะทางเน้นความต้องการของตลาดงานและสนองตอบของผู้จ้างงานบางกลุ่ม เช่น สถาบันแห่งบริษัท (Corporate institution) ที่จัดการเรียนการสอนให้กับพนักงานของบริษัท มุ่งตอบสนองการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นในธุรกิจ” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8</p> <p>“มหาวิทยาลัยในกลุ่มอาเซียนควรพัฒนาสถาบันศึกษาร่วมกัน โดยใช้ความเชี่ยวชาญในสาขาของมหาวิทยาลัยมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนา ให้เกิดความเข้มแข็ง เช่น การปฏิรูปการศึกษาในอังกฤษ ที่มหาวิทยาลัยวิจัยชั้นนำของอังกฤษได้รวมกลุ่ม มหาวิทยาลัยเชี่ยวชาญที่สุดด้านมหาวิทยาลัยวิจัย มหาวิทยาลัยที่เป็นเลิศในการสอน ชื่อกลุ่มสมาชิกสถาบันว่า “Russell group of universities” ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีชื่อเสียงและรู้จักกันโดยทั่วไปในสหราชอาณาจักรเน้นสร้างเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อปรึกษาหารือ และหาแนวทางในการเป็นพันธมิตรร่วมกันในด้านต่าง ๆ มีภารกิจที่ทำร่วมกัน” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9</p>

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
ด้านการผลิต บัณฑิต	<p>6. พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน มีการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการศาสตร์องค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริงและประกอบอาชีพและสอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ ตัวอย่างเช่น</p> <p>“ปัจจุบันหลายมหาวิทยาลัยได้มีการจัดการเรียนการสอนแบบสหกิจศึกษา โดยการศึกษาและทำงานร่วมมือกับสถานประกอบการทำให้นักศึกษามีโอกาสฝึกปฏิบัติกับสถานที่จริงและเรียนรู้ระบบการทำงานจริง ปรับตัวได้ ได้เรียนรู้สังคมในท้องถิ่นของตน” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2</p> <p>7. ดำเนินการจัดทำหลักสูตร ทบทวนหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ในลักษณะของความร่วมมือกับผู้แทนจากหน่วยงาน สถานประกอบการและสามารถผลิตบัณฑิตตรงกับความต้องการของชุมชนพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และมีการบรรจุเนื้อหาในเรื่องของอาเซียนในหลักสูตร ตัวอย่างเช่น</p> <p>“เมื่อผลิตบัณฑิตออกมาแล้วต้องทำให้ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจ หรือผู้เรียนจบมาแล้วทำงานเป็น ได้ใช้ความรู้ตรงตามความต้องการซึ่งในกระบวนการสำคัญ การจัดทำหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียนและสถานประกอบการ ดังนั้น จึงต้องร่วมกันจัดทำหลักสูตร และทบทวนหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ตัวแทนจากนายจ้าง จากคณะกรรมการเฉพาะกิจที่จัดตั้งขึ้น” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7</p> <p>“ปัจจุบันผู้เรียนมีโอกาสเลือกสถาบันอุดมศึกษาได้มากขึ้น ซึ่งผู้เรียนก็คาดหวังจะได้เรียนในสิ่งที่ถนัดและจบมามีงานทำ โดยจะมองว่า หลักสูตรที่เรียนสอดคล้องกับสถานการณ์โลกปัจจุบัน ซึ่งสถานศึกษาจะต้องมีการทบทวนหลักสูตรสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและทิศทางการศึกษาของโลก เมื่อจบมาแล้วบัณฑิตมีงานทำตามสาขาความต้องการ” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14</p>

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
<p>ด้านการผลิต บัณฑิต</p>	<p>“หลักสูตรในปัจจุบันที่ต้องมีการทบทวนปรับปรุงอยู่เสมอแล้ว ความเป็นอาเซียนจึงต้องมีการใส่เนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียนไว้ในหลักสูตรเพื่อเป็นความรู้พื้นฐานเข้าใจสังคมวัฒนธรรม กฎระเบียบที่จำเป็นในความเป็นอาเซียนเพื่อสามารถนำไปใช้ในอนาคตได้” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 15</p> <p>8. มีนักศึกษาต่างชาติในอาเซียนเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่น</p> <p>“การจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนที่ช่วยส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาคณาจารย์นักวิชาการและนักศึกษาในระดับอุดมศึกษารวมทั้งการแลกเปลี่ยนนักศึกษาการถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างมหาวิทยาลัยไทย การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศสมาชิกด้วยตนเอง มีการประชาสัมพันธ์ทำให้มีนักศึกษาต่างชาติในอาเซียนเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้น” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4</p> <p>“ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างกลางของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า กัมพูชา และเวียดนาม ซึ่งมหาวิทยาลัยมีการเปิดหลักสูตรนานาชาติรองรับนักศึกษาในกลุ่มอาเซียนส่งผลให้มีนักศึกษาจากประเทศดังกล่าวเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย สกอ. ได้เผยแพร่สัดส่วนของจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีในประเทศไทย มีแนวโน้มสูงทุกปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ขึ้น และ ในปี พ.ศ. 2558 มีนักศึกษาต่างชาติเกือบ 7,000 คน ส่วนใหญ่มาจากแถบเอเชียโดยเฉพาะจีน” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 12</p> <p>9. มีการพัฒนาบัณฑิตที่มีความสามารถพิเศษเพื่อการขับเคลื่อนพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตัวอย่างเช่น</p> <p>“มหาวิทยาลัยบูรพามีโครงการนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ เพื่อเป็นการให้เด็กที่เก่งที่เข้ามารวมกลุ่มและผลักดันความสามารถเพื่อสร้างปัญหาพัฒนาประเทศ เช่น กลุ่มผู้ที่มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ นักเรียนเหล่านี้จะได้รับการคัดสรร ส่งเสริมและพัฒนา เพื่อให้อนาคตเติบโตเป็นนักวิชาการนักคิด นักวิจัย และนักประดิษฐ์ที่มีศักยภาพสูงในระดับนานาชาติ” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1</p>

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
ด้านการผลิต บัณฑิต	<p>“มหาวิทยาลัยที่มีอาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาที่มีความสามารถสูงในมหาวิทยาลัยจำนวนมาก จะมีส่วนผลักดันให้เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำได้ เช่น มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ ได้มีการจัดตั้ง โครงการ The talent development programmer สำหรับนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถสูง โปรแกรมนี้ผู้เรียนที่เก่ง จะได้รับการกระตุ้น ได้รับคำปรึกษาแนะนำอย่างใกล้ชิด และฝึกการเป็นผู้นำในอนาคต” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3</p> <p>“ถ้ามหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการพัฒนาบัณฑิตที่มีความสามารถพิเศษขึ้นในหลาย ๆ แห่ง จะส่งผลดีทำให้ได้กำลังสำคัญจากกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษนี้มาช่วยพัฒนาด้านวิชาการเทคโนโลยี เศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมหาวิทยาลัยต้องมีกลไกในการคัดเลือก และจูงใจให้เด็กที่มีความสามารถพิเศษเข้ามาศึกษาต่อให้ได้” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3</p>
ด้านการวิจัย	<p>1. มีระบบบริหารจัดการงานวิจัยเอื้อต่อการเป็นประชาคมอาเซียน มหาวิทยาลัยทุกมหาวิทยาลัยจะมีการกำหนดเกณฑ์ภาระงานให้เอื้อต่อการพัฒนางานวิจัย มีการสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ในองค์กร มีกระบวนการเผยแพร่ผลงานวิจัย งานสร้างสรรค์และนวัตกรรมเชิงรุก มีการตีพิมพ์ เผยแพร่งานวิจัยของนักวิชาการในอาเซียน และสามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น เนื่องด้วยนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 ที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติจัดทำขึ้นได้ให้ความสำคัญกับการบูรณาการด้านการวิจัยที่สอดคล้องกับแผนนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ควบคู่กับการวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการและยุทธศาสตร์ของอุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ทำให้แนวโน้มการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าด้านการวิจัยเป็นไปในลักษณะที่พึงประสงค์ หรือเชิงบวก ตัวอย่างเช่น</p> <p>“มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่างกำลังมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัย ด้วยการแข่งขันทางการศึกษาทุกมหาวิทยาลัยต่างต้องพัฒนาคุณภาพเพื่อไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยคุณภาพชั้นนำของประเทศ ซึ่งนโยบายของประเทศไทย</p>

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
ด้านการวิจัย	<p>ได้ส่งผลักดันส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยมีอิสระในการบริหารตัวเอง และนำสร้างสรรค์ผลงานองค์ความรู้ นวัตกรรมใหม่ รวมถึงเทคโนโลยีใหม่ เพื่อนำมาพัฒนาประเทศ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะเป็นโอกาสอันดีในการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและระบบงานวิจัยร่วมกัน เพื่อไปสู่มหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก ซึ่งมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกนอกจากจะผลิตผู้เรียนให้ออกมาประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานแล้ว ยังต้องมุ่งที่จะพัฒนางานวิจัยที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อสังคมออกมาตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการและพิจารณาถึงผลงานวิจัยได้รับการอ้างอิงอย่างกว้างขวาง” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8</p> <p>“มหาวิทยาลัยที่มีระบบการวิจัยที่เข้มแข็งจะนำไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพทางการศึกษาด้วย อย่างมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาที่เป็นกลุ่มวิจัยจะส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณาจารย์ในการวิจัยที่เพิ่มคุณภาพของการเรียนการสอน เช่น Harvard University เป็นมหาวิทยาลัยวิจัยที่มีบทบาทในการขยายขอบเขตความรู้ ทำหน้าที่บุกเบิกการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่และมีนวัตกรรมใหม่” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9</p> <p>2. แนวโน้มการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในทศวรรษหน้าด้านการวิจัย มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะให้ความสำคัญต่อการทำงานวิจัยโดยร่วมมือกับกลุ่มประเทศอาเซียน มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมุ่งเน้นการเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัย มีการแลกเปลี่ยนและใช้ทรัพยากรร่วมกันในการวิจัยกับประชาคมอาเซียน มีงานวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยกับกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตัวอย่างเช่น</p> <p>“มหาวิทยาลัยบูรพาให้ความสำคัญต่อการทำงานวิจัย โดยร่วมมือกับกลุ่มประเทศอาเซียนมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมหาวิทยาลัยได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยตามที่ปรากฏอยู่ในแผนยุทธศาสตร์ 10 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2553-2562 โดยมุ่งพัฒนามหาวิทยาลัยบูรพาให้เป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัย มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ มุ่งเน้นการวิจัยที่มีระบบบริหารจัดการ</p>

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
ด้านการวิจัย	<p>งานวิจัยให้เอื้อต่อการเป็นประชาคมอาเซียน” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1</p> <p>“มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกมีการทำวิจัยร่วมกัน ระหว่างมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกมากขึ้น โดยการแลกเปลี่ยนและใช้ทรัพยากรร่วมกันในการวิจัยกับประชาคมอาเซียน ที่ผ่านมามีการส่งอาจารย์ร่วมทำวิจัยกับมหาวิทยาลัยในประเทศฟิลิปปินส์ เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น ทางมหาวิทยาลัยมีการให้ความช่วยเหลือในการสร้างศูนย์วิจัยและเพาะพันธุ์ปลาที่ประเทศลาว รวมถึงมีกระบวนการเผยแพร่ผลงานวิจัย งานสร้างสรรค์และนวัตกรรมเชิงรุก ส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์ไปนำเสนอผลงานทางวิชาการระดับนานาชาติ และทำความร่วมมือกับกลุ่มประเทศอาเซียน ได้แก่ ลาว กัมพูชา สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย บรูไน เวียดนาม และฟิลิปปินส์”</p> <p>ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9</p> <p>3. มีความร่วมมือด้านงานวิจัยร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรมใหม่ มีการเชื่อมโยงองค์ความรู้จากงานวิจัยเพื่อบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอน และนำผลการวิจัยไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวอย่างเช่น</p> <p>“ความร่วมมือด้านการศึกษาและด้านการวิจัยกับกลุ่มอาเซียนมุ่งที่จะพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยมุ่งให้งานวิจัยเกิดการพัฒนาด้านการเรียนการสอนร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียน เช่น มหาวิทยาลัยแห่งชาติที่เน้นการสอนและการวิจัยที่มีความเชื่อมโยงต่อกัน” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9</p> <p>4. เกิดศูนย์วิจัยตามความเชี่ยวชาญที่หลากหลายในสาขาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศและทิศทางของอาเซียน มีศูนย์กลางความรู้ของภาคตะวันออกและประเทศที่มีความเป็นเลิศในศาสตร์ (Center of excellent) และมหาวิทยาลัยเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ มุ่งเน้นการวิจัย ตัวอย่างเช่น</p> <p>“ปัจจุบันมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกหลายแห่งมีการทำความร่วมมือด้านการวิจัยร่วมกับมหาวิทยาลัยในอาเซียนเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ซึ่งศูนย์ความเป็นเลิศในปัจจุบันเป็นการสร้างความรู้การวิจัย</p>

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
ด้านการวิจัย	<p>สร้างคนบัณฑิตปริญญาเอก ปริญญาโท นักวิจัยหน้าใหม่ และสร้างความเชื่อมโยง ทางวิชาการระหว่างสถาบันทั้งภายใน และภายนอกประเทศ” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2</p> <p>“การจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศทางการศึกษาและการวิจัยเฉพาะทางต้องการที่จะสร้างความเป็นเลิศทางการศึกษาและการวิจัยให้ทัดเทียมระดับมาตรฐานสากล ซึ่งประเทศที่กำลังพัฒนา เมื่อมีการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศจะทำให้นักศึกษาได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ไปช่วยพัฒนางานวิจัยขั้นสูง โดยการให้คำปรึกษาถ่ายทอดความรู้จากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ซึ่งศูนย์ความเป็นเลิศจะได้รับ การส่งเสริมงบประมาณ และเทคโนโลยีที่สนับสนุนให้ผลงานวิจัยมีคุณภาพนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3</p> <p>“การพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกโดยมีศูนย์ความเป็นเลิศ ซึ่งจะเป็นแหล่งเรียนรู้ พัฒนาโดยกลุ่มวิจัยเฉพาะทางที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถสร้างผลงานวิจัยไปแก้ปัญหา สร้างประโยชน์ให้กับคนในพื้นที่ซึ่งการรวมกลุ่มต้องทำงานเป็นทีมให้เกิดความเข้มแข็งเป็นแหล่งองค์ความรู้ให้ได้มาศึกษาเรียนรู้และขยายผลในวงกว้าง” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9</p>
ด้านบริการ วิชาการ แก่สังคมและ ชุมชน	<p>1. มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเริ่มมีการออกนอกระบบ และ จัดหารายได้เพื่อพึ่งพาตนเอง ศูนย์การบริการวิชาการจึงเป็นอีกแหล่งหนึ่งที่สร้าง รายได้ให้กับมหาวิทยาลัย ซึ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน</p> <p>2. มีความคิดเห็นต่อแนวโน้มการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก คู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยจะมีศูนย์บริการให้คำปรึกษาแนะนำที่มีความเชี่ยวชาญ มีกระบวนการเชิงรุกในการบริการวิชาการแบบครบวงจร มีระบบการบริการวิชาการที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ อาเซียน ตัวอย่างเช่น</p> <p>“แนวโน้มสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาไทยจะมุ่งเชิงพาณิชย์มากขึ้นจาก การเปลี่ยนแปลงสถาบันอุดมศึกษาเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับส่งผลให้</p>

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
ด้านบริการ วิชาการแก่ สังคมและ ชุมชน	<p>สถาบันอุดมศึกษาไทยต้องพึ่งตัวเองโดยพัฒนาไปสู่การดำเนินกิจการเชิงพาณิชย์การบริการวิชาการส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาต่างมุ่งสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ มากขึ้น” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8</p> <p>“มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จะมีสำนักบริการวิชาการที่ทำหน้าที่ บริการความรู้ ให้คำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัย เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนท้องถิ่นและภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม รวมถึงงานบริการมีการสืบสานแนวพระราชดำริเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”</p> <p>“สำนักบริการวิชาการจะมุ่งสร้างเครือข่ายความร่วมมือในชุมชนเพื่อสนับสนุนการบริการวิชาการซึ่งการบริการนำมาได้ทั้งรูปแบบรายได้ที่เป็นตัวเงินจากการให้บริการหรือได้งบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล องค์กร ชุมชนอุตสาหกรรม หรือหน่วยงานภายนอก” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 11</p> <p>3. เป็นศูนย์กลางศึกษารวบรวมองค์ความรู้ด้านศาสตร์ต่าง ๆ โดยรวบรวมจากในประเทศและต่างประเทศ และมีเครือข่ายวิชาการที่แพร่หลายทั้งในประเทศและอาเซียนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้</p> <p>การพัฒนาองค์ความรู้ เกิดเครือข่ายความร่วมมือในชุมชนเพื่อสนับสนุนการบริการวิชาการ ตัวอย่างเช่น</p> <p>“งานบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ถือว่าเป็นตัวเชื่อมโยงเรื่องราวต่าง ๆ ในท้องถิ่นและมหาวิทยาลัยให้มีความใกล้ชิดกัน เป็นเป็นแหล่งเรียนรู้เปิดกว้างให้สังคมชุมชน ได้เข้ามาเรียนรู้การรวบรวมกิจกรรมต่าง ๆ ไว้หรือเรียกว่าแหล่งกิจกรรมแหล่งทักษะศึกษา แหล่งฝึกงานในสายอาชีพต่าง ๆ แหล่งประกอบอาชีพตามสายงานที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา และแหล่งข้อมูลข่าวสารสารสนเทศต่าง ๆ มหาวิทยาลัยต้องให้บริการวิชาการภายนอกประเทศเพิ่มขึ้น โดยเป็นเครือข่ายทางวิชาการระหว่างอาเซียน” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1</p> <p>4. มีหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรพิเศษที่ตอบสนองความต้องการภาคอุตสาหกรรมในภาคตะวันออก ตัวอย่างเช่น</p> <p>“มหาวิทยาลัยมีการให้บริการทางวิชาการที่มีความหลากหลาย เช่น</p>

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
ด้านบริการ วิชาการแก่ สังคมและ ชุมชน	<p>การให้คำปรึกษา ให้การอบรม จัดประชุม หรือสัมมนาวิชาการการพัฒนา หลักสูตรระยะสั้นให้กับชุมชน สถานประกอบการเป็นการฝึกอาชีพ และเพิ่มพูน ความรู้ทักษะในการทำงาน” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 15</p> <p>5. งานบริการวิชาการมีการสืบสานแนวพระราชดำริเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตัวอย่างเช่น</p> <p>“มหาวิทยาลัยได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมและพัฒนาผู้นำ ชุมชนทุกรูปแบบ การบริหารการบริการวิชาการแก่สังคมโดยมีการจัดฝึกอบรม และสัมมนาเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นงานบริการมีการสืบ สานแนวพระราชดำริเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10</p>
ด้านการทำ บำรุงศิลปะ และ วัฒนธรรม	<p>1. ภาคตะวันออกเป็นดินแดนแห่งความหลากหลายทางประเพณีและวัฒนธรรม ที่มีความน่าสนใจ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน มีความคิดเห็นต่อแนวโน้ม การบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษ หน้าด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม เป็นไปในลักษณะที่พึงประสงค์ หรือเชิงบวก ตัวอย่างเช่น</p> <p>“มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกในแต่ละมหาวิทยาลัย มีเอกลักษณ์ เฉพาะที่โดดเด่นชัดเจน และส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ของตนเองตามจุดแข็งในแต่ละภูมิภาค และมีการบูรณาการองค์ความรู้เพื่อต่อ ยอดผลิตภัณฑ์หรือภูมิปัญญาให้กับชุมชนของตนเองในภาคตะวันออก” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10</p> <p>2. จัดตั้งศูนย์หรือหน่วยที่ให้บริการหรือบริหารจัดการเอกลักษณ์ของชาติ หรือ ชุมชนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และทำให้เป็นศูนย์กลางที่บัณฑิต บุคลากร ทุกระดับเข้าถึงและตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมของ ตนเอง รวมถึงร่วมกันพัฒนาอัตลักษณ์แห่งความเป็นไทยที่ยั่งยืน ตัวอย่างเช่น</p> <p>“มหาวิทยาลัยบูรพาได้เป็นสมาชิกของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน โดยมี การจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมที่เป็นการเผยแพร่ผลงานทางศิลปะและ</p>

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
<p>ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม</p>	<p>วัฒนธรรมท้องถิ่น และมีการรวบรวม จัดทำข้อมูลด้านประเพณีและศิลปวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียง” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10</p> <p>3. เป็นศูนย์วัฒนธรรมที่มีการจัดกิจกรรมสืบสานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ทำร่วมกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนและประเทศนอกสมาชิกประชาคมอาเซียน ตัวอย่างเช่น</p> <p>“จากแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยส่งเสริมให้การศึกษา มีบทบาทสำคัญในการสร้างประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน จึงได้มีโครงการและกิจกรรมสืบสานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ร่วมกับมหาวิทยาลัยในกลุ่มอาเซียนขึ้นอย่างต่อเนื่อง” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14</p> <p>4. มีเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตกับกลุ่มประเทศอาเซียน และมีการรวบรวมและจัดทำข้อมูลด้านประเพณีและศิลปวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียง มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และแสดงผลงานวิจัยเชิงวัฒนธรรมกับกลุ่มประเทศอาเซียน มีระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่สื่อวัฒนธรรมที่เข้าถึงได้ง่ายและเป็นระบบทั้งในพื้นที่และต่างประเทศ มีการบูรณาการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมไทย สิ่งแวดล้อม รวมถึงเชื่อมโยงไปสู่กิจกรรมการเรียนการสอน ตัวอย่างเช่น</p> <p>“มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์มีเป้าประสงค์ให้มีการเชิดชูอัตลักษณ์ วัฒนธรรมไทย มรดกไทยให้โดดเด่นในแต่ละภูมิภาคโดยประสานความร่วมมือกับกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มุ่งพัฒนางานเครือข่ายทางวิชาการวิจัยและวัฒนธรรม มีการสร้างสื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นขึ้นมา และมีการแลกเปลี่ยนระหว่างอาเซียนเป็นภาษาประจำชาตินั้น ๆ โดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายเชิงปฏิบัติการทางศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และแสดงผลงานวิจัยเชิงวัฒนธรรมกับกลุ่มประเทศอาเซียน สนับสนุนการจัดทำสื่อวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง และเผยแพร่สื่อวัฒนธรรม และเข้าถึงได้ง่ายบนระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์”</p> <p>ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14</p>

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเด็น การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม	<p>มีเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่นชัดเจน และส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองตามจุดแข็งในแต่ละภูมิภาค และมีกระบวนการองค์ความรู้เพื่อต่อยอดผลิตภัณฑ์หรือภูมิปัญญาให้กับชุมชนของตนเองในภาคตะวันออก” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10</p> <p>2. จัดตั้งศูนย์หรือหน่วยที่ให้บริการหรือบริหารจัดการเอกลักษณ์ของชาติ หรือชุมชนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และทำให้เป็นศูนย์กลางที่บัณฑิต บุคลากรทุกระดับเข้าถึงและตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมของตนเอง รวมถึงร่วมกันพัฒนาอัตลักษณ์แห่งความเป็นไทยให้ยั่งยืน ตัวอย่างเช่น “มหาวิทยาลัยบูรพาได้เป็นสมาชิกของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน โดยมีการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมที่เป็นการเผยแพร่ผลงานทางศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น และมีการรวบรวม จัดทำข้อมูลด้านประเพณีและศิลปวัฒนธรรมในภาคตะวันออก” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10</p> <p>3. เป็นศูนย์วัฒนธรรมที่มีการจัดกิจกรรมสืบสานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ทำร่วมกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนและประเทศนอกสมาชิกประชาคมอาเซียน ตัวอย่างเช่น “จากแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยส่งเสริมให้การศึกษา มีบทบาทสำคัญในการสร้างประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน จึงได้มีโครงการและกิจกรรมสืบสานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ร่วมกับมหาวิทยาลัยในกลุ่มอาเซียนขึ้นอย่างต่อเนื่อง” ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14</p>

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า โดยใช้เทคนิคเดลฟาย รอบที่ 1 และรอบที่ 2

จากบทสรุปการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 17 คน สามารถจำแนก และจัดกลุ่มเนื้อหาที่ใกล้เคียงกันสร้างเป็นแบบสอบถาม และแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า โดยแบบสอบถามมีข้อคำถามที่แบ่งตามภารกิจ

ของมหาวิทยาลัย 4 ด้าน จำนวน 60 ข้อ ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ
ลิเคอร์ท์ (สุวิมล ว่องวานิช, 2550, หน้า 233-234) และประกอบด้วยอนาคตภาพที่พึงประสงค์ และ
ไม่พึงประสงค์ ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง
ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าด้านการผลิตบัณฑิต

แนวโน้มการบริหารตามภารกิจ มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าด้าน การผลิตบัณฑิต	รอบที่ 1		รอบที่ 2		ภาพอนาคต			
	Mdn	I.R.	Mdn	I.R.				
					พึงประสงค์	ไม่พึงประสงค์	พึงประสงค์	ไม่พึงประสงค์
1. มีระบบและกลไกในการคัดเลือก ผู้เรียนที่ได้มาตรฐาน	4.00	0.80	4.00	0.80	100.00	0.00	100.00	0.00
2. มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนได้ มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการ แรงงานและเอื้อต่อการเป็นประชาคม อาเซียน	4.11	0.94	4.11	0.94	100.00	0.00	100.00	0.00
3. การเรียนการสอนภาษาอังกฤษและ ระบบวัดผลการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษมีประสิทธิภาพ	3.90	0.93	3.90	0.93	100.00	0.00	100.00	0.00
4. ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ ของบัณฑิตอยู่ในระดับสากลและ ทัดเทียมกับบัณฑิตในประเทศสมาชิก ประชาคมอาเซียน	3.00	0.80	3.90	0.93	100.00	0.00	100.00	0.00
5. ความสามารถด้านเทคโนโลยี สารสนเทศของบัณฑิตอยู่ในระดับ สากลและทัดเทียมกับบัณฑิตใน ประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน	4.00	0.95	4.00	0.95	100.00	0.00	100.00	0.00

ตารางที่ 8 (ต่อ)

แนวโน้มนโยบายการบริหารตามภารกิจ มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าด้าน การผลิตบัณฑิต	รอบที่ 1		รอบที่ 2		ภาพอนาคต			
	Mdn	I.R.	Mdn	I.R.				
					พึงประสงค์	ไม่พึงประสงค์	พึงประสงค์	ไม่พึงประสงค์
6. บัณฑิตมีสมรรถนะด้านการใช้ ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยี สารสนเทศของนักศึกษาในระดับที่ใช้ ในการทำงาน	4.00	0.95	4.00	0.95	100.00	0.00	100.00	0.00
7. บัณฑิตมีสมรรถนะด้านการประกอบ วิชาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรม	4.00	0.95	4.00	0.95	100.00	0.00	100.00	0.00
8. มีนักศึกษาต่างชาติในอาเซียนเข้ามา เรียนในมหาวิทยาลัยของรัฐใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากขึ้นอย่าง ต่อเนื่อง	4.20	0.89	4.20	0.89	100.00	0.00	100.00	0.00
9. มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาการถ่ายโอน หน่วยกิตระหว่างมหาวิทยาลัยไทยกับ มหาวิทยาลัยประเทศสมาชิกประชาคม อาเซียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ	3.00	0.93	3.50	1.15	100.00	0.00	100.00	0.00
10. มีหลักสูตรเฉพาะทางตรง ความต้องการของสังคมอาเซียน	3.50	1.15	3.50	1.15	100.00	0.00	100.00	0.00
11. มีเนื้อหาในเรื่องของอาเซียนใน หลักสูตรทุกสาขาวิชา	3.00	0.93	3.00	0.93	100.00	0.00	0.00	100
12. มีการเทียบโอนรายวิชาจากสถาบัน การศึกษาประเทศเพื่อนบ้าน	4.00	1.15	4.00	1.15	100.00	0.00	100.00	0.00
13. มีการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ ศาสตร์องค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ใน ชีวิตจริงและประกอบอาชีพ	4.00	0.95	4.00	0.95	100.00	0.00	100.00	0.00

ตารางที่ 8 (ต่อ)

แนวโน้มนโยบายการบริหารตามภารกิจ มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าด้าน การผลิตบัณฑิต	รอบที่ 1		รอบที่ 2		รอบที่ 1				รอบที่ 2			
	Mdn	I.R.	Mdn	I.R.	ภาพอนาคต							
					พึงประสงค์	ไม่พึงประสงค์	พึงประสงค์	ไม่พึงประสงค์	พึงประสงค์	ไม่พึงประสงค์	พึงประสงค์	ไม่พึงประสงค์
14. มีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิศาสตร์ในแต่ละพื้นที่	4.11	1.15	4.11	1.15	100.00	0.00	100.00	0.00	100.00	0.00	100.00	0.00
15. การพัฒนาบัณฑิตโดยมุ่งไปที่พัฒนาศักยภาพและจิตวิญญาณให้กับครูผู้สอน	4.11	0.94	4.11	0.94	100.00	0.00	100.00	0.00	100.00	0.00	100.00	0.00
16. การผลิตบัณฑิตตรงกับความต้องการของชุมชนและพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	4.00	0.80	4.11	0.94	100.00	0.00	100.00	0.00	100.00	0.00	100.00	0.00
17. การผลิตบัณฑิตตรงกับความต้องการของประชาคมอาเซียน	3.90	0.93	4.00	0.95	100.00	0.00	100.00	0.00	100.00	0.00	100.00	0.00
18. มีการพัฒนาบัณฑิตที่มีความสามารถพิเศษเพื่อการขับเคลื่อนพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	4.00	0.95	4.00	0.95	100.00	0.00	100.00	0.00	100.00	0.00	100.00	0.00

จากตารางที่ 8 แนวโน้มนโยบายบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าด้านการผลิตบัณฑิต มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 ทุกข้อ ยกเว้น ในข้อ 9 มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาการถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างมหาวิทยาลัยไทยกับมหาวิทยาลัยประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ข้อ 11 มีเนื้อหาในเรื่องของอาเซียนในหลักสูตรทุกสาขาวิชา มีค่ามัธยฐาน 3.00 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยปานกลาง และภาพอนาคตที่พึงประสงค์ร้อยละ 100 ทุกข้อ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ

ในรอบที่ 2 ข้อ 9 มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาการถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างมหาวิทยาลัยไทยกับมหาวิทยาลัยประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ มีค่ามัธยฐานเพิ่มขึ้นจากรอบที่ 1 3.00 เป็น 3.50 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยมาก ข้อ 16 การผลิตบัณฑิตตรงกับความต้องการมีค่ามัธยฐานเพิ่มขึ้นจากรอบที่ 1 4.00 เป็น 4.11 และข้อ 17 การผลิตบัณฑิตตรง

กับความต้องการของประชาคมอาเซียน มีค่ามัธยฐานเพิ่มขึ้นจากรอบที่ 1 3.90 เป็น 4.00 แต่ ส่วนของข้อ 11 มีเนื้อหาในเรื่องของอาเซียนในหลักสูตรทุกสาขาวิชา มีค่ามัธยฐาน 3.00 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยปานกลาง ยังคงเดิม และภาพอนาคตที่พึงประสงค์ร้อยละ 100 ทุกข้อ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น ต่อแนวโน้มการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่มประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า ด้านการผลิตบัณฑิตอยู่ในระดับมากอย่างเป็นเอกฉันท์

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่มประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าด้านการวิจัย

แนวโน้มการบริหารตามภารกิจ มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า ด้านการวิจัย	รอบที่ 1		รอบที่ 2		ภาพอนาคต			
	Mdn	I.R.	Mdn	I.R.				
					พึงประสงค์ ต่ำ	ไม่พึงประสงค์ ต่ำ	พึงประสงค์ สูง	ไม่พึงประสงค์ สูง
1. มีระบบบริหารจัดการงานวิจัยให้เอื้อต่อการเป็นประชาคมอาเซียน	4.00	0.95	4.00	0.95	100.00	0.00	100.00	0.00
2. ผลงานวิจัยมีความเป็นสากลอยู่ในระดับนานาชาติ	3.90	0.93	3.90	0.93	100.00	0.00	100.00	0.00
3. มีงานวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยกับกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากขึ้น	4.11	0.94	4.11	0.94	100.00	0.00	100.00	0.00
4. มีความร่วมมือด้านงานวิจัยร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียนรูปแบบใหม่เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรมใหม่	4.00	0.95	4.20	1.0	100.00	0.00	100.00	0.00
5. มีการเชื่อมโยงองค์ความรู้จากงานวิจัยเพื่อบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอน	4.00	0.95	4.11	0.94	100.00	0.00	100.00	0.00
6. มีการนำผลการวิจัยไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.00	0.95	4.00	0.95	100.00	0.00	100.00	0.00

ตารางที่ 9 (ต่อ)

แนวโน้มการบริหารตามภารกิจ มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า ด้านการวิจัย	รอบที่ 1		รอบที่ 2		รอบที่ 1		รอบที่ 2	
	Mdn	I.R.	Mdn	I.R.	ภาพอนาคต			
					สูง ประ สูง	ต่ำ ประ สูง	สูง ประ สูง	ต่ำ ประ สูง
7. เกิดนักวิจัยรุ่นใหม่มากขึ้นเพื่อพัฒนา องค์กร	4.00	0.95	4.00	0.95	100.00	0.00	100.00	0.00
8. มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เกิด ประโยชน์มากยิ่งขึ้น	3.90	0.92	4.20	0.89	100.00	0.00	100.00	0.00
9. มีการกำหนดเกณฑ์ภาระงานให้เอื้อต่อ การพัฒนางานวิจัย	3.90	0.92	4.20	0.89	100.00	0.00	100.00	0.00
10. มีกระบวนการเผยแพร่ผลงานวิจัย งานสร้างสรรค์และนวัตกรรมเชิงรุก	4.00	0.95	4.27	0.84	100.00	0.00	100.00	0.00
11. มีเครือข่ายด้านการวิจัยกับ สถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ในประเทศและในอาเซียนในสาขาที่ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ และทิศทางของอาเซียน	4.11	1.15	4.11	1.15	100.00	0.00	100.00	0.00
12. มีการตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัยของ นักวิชาการในอาเซียนมากขึ้น	4.11	1.15	4.11	1.15	100.00	0.00	100.00	0.00
13. มีศูนย์กลางความรู้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และประเทศที่มีความเป็นเลิศในศาสตร์	3.90	0.92	4.00	0.80	100.00	0.00	100.00	0.00
14. มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ มุ่งเน้นการวิจัย	4.11	0.94	4.20	0.89	100.00	0.00	100.00	0.00
15. มีผลิตภัณฑ์ องค์ความรู้ งานวิจัย และ นวัตกรรม ที่นำมาจดสิทธิบัตรและ สร้างมูลค่าเชิงพาณิชย์	4.00	0.95	4.00	0.95	100.00	0.00	100.00	0.00

ตารางที่ 9 (ต่อ)

แนวโน้มการบริหารตามภารกิจ มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง เหนือ ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า ด้านการวิจัย	รอบที่ 1		รอบที่ 2		รอบที่ 1		รอบที่ 2	
	Mdn	I.R.	Mdn	I.R.	ภาพอนาคต			
					สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ
16. คณาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุนมี ศักยภาพเป็นนักวิจัย และมี ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง	4.00	0.95	4.00	0.95	100.00	0.00	100.00	0.00
17. บัณฑิตมีศักยภาพทางการวิจัย	3.90	0.92	3.90	0.92	100.00	0.00	100.00	0.00
18. มีการแลกเปลี่ยนและใช้ทรัพยากร ร่วมกันในการวิจัยกับประชาคมอาเซียน	4.20	0.89	4.20	0.89	100.00	0.00	100.00	0.00

จากตารางที่ 9 แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าด้านการวิจัย มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 ทุกข้อ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ และภาพอนาคตที่พึงประสงค์ร้อยละ 100 ทุกข้อ

ในรอบที่ 2 ข้อ 22 มีความร่วมมือด้านงานวิจัยร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรมใหม่ มีค่ามัธยฐานเพิ่มขึ้นจากรอบที่ 1 4.00 เป็น 4.20 ข้อ 23 มีการเชื่อมโยงองค์ความรู้จากงานวิจัยเพื่อบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอน มีค่ามัธยฐานเพิ่มขึ้นจากรอบที่ 1 4.00 เป็น 4.11 ข้อ 26 มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น มีค่ามัธยฐานเพิ่มขึ้นจากรอบที่ 1 3.90 เป็น 4.20 ข้อ 27 มีการกำหนดเกณฑ์ภาระงานให้เอื้อต่อการพัฒนางานวิจัย มีค่ามัธยฐานเพิ่มขึ้นจากรอบที่ 1 3.90 เป็น 4.20 ข้อ 28 มีกระบวนการเผยแพร่ผลงานวิจัย งานสร้างสรรค์และนวัตกรรมเชิงรุก มีค่ามัธยฐานเพิ่มขึ้นจากรอบที่ 1 4.00 เป็น 4.27 ข้อ 31 มีศูนย์กลางความรู้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและประเทศที่มีความเป็นเลิศในศาสตร์ มีค่ามัธยฐานเพิ่มขึ้นจากรอบที่ 1 3.90 เป็น 4.00 ข้อ 32 มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ มุ่งเน้นการวิจัย มีค่ามัธยฐานเพิ่มขึ้นจากรอบที่ 1 4.11 เป็น 4.20 ส่วนค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ และภาพอนาคตที่พึงประสงค์มากกว่าร้อยละ 100 ทุกข้อ

แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อแนวโน้มการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าด้านการวิจัยอยู่ในระดับมากอย่างเป็นเอกฉันท์

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน

แนวโน้มการบริหารตามภารกิจ มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าด้าน บริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน	รอบที่ 1		รอบที่ 2		รอบที่ 1		รอบที่ 2	
	Mdn	I.R.	Mdn	I.R.	ภาพอนาคต			
					พึงประสงค์	ไม่พึงประสงค์	พึงประสงค์	ไม่พึงประสงค์
1. มีระบบการบริการวิชาการที่มี ประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกับ กลุ่มประเทศอาเซียน	3.90	0.92	3.90	0.92	100.00	0.00	100.00	0.00
2. มีเครือข่ายวิชาการที่แพร่หลายทั้งใน ประเทศและครอบคลุมอาเซียน เพื่อ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนา องค์ความรู้	4.00	0.95	4.00	0.95	100.00	0.00	100.00	0.00
3. มีศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษา ในอาเซียน ในภาคตะวันออกเฉียง	4.00	0.95	4.00	0.95	100.00	0.00	100.00	0.00
4. เป็นศูนย์กลางศึกษารวบรวมองค์ความรู้ ด้านศาสตร์ต่าง ๆ โดยรวบรวมจากใน ประเทศและต่างประเทศ	3.90	0.92	3.90	0.92	100.00	0.00	100.00	0.00
5. มีกิจกรรมสัมพันธ์ในประชาคมอุดมศึกษา และเยาวชนอาเซียน อย่างต่อเนื่อง	3.50	1.15	3.50	1.15	100.00	0.00	100.00	0.00
6. มีหลักสูตรระยะสั้นที่ตอบสนอง ความต้องการภาคอุตสาหกรรม ในภาคตะวันออกเฉียง	4.20	0.89	4.20	0.89	100.00	0.00	100.00	0.00
7. มีกระบวนการเชิงรุกในการบริการ วิชาการแบบครบวงจร	4.11	0.94	4.11	0.94	100.00	0.00	100.00	0.00
8. มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและ เหมาะสมกับงานในการบริการวิชาการ	4.20	0.89	4.20	0.89	100.00	0.00	100.00	0.00

ตารางที่ 10 (ต่อ)

แนวโน้มการบริหารตามภารกิจ มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง เหนือ ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าด้าน บริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน	รอบที่ 1		รอบที่ 2		ภาพอนาคต			
	Mdn	I.R.	Mdn	I.R.	พึงประสงค์ ต่ำ	พึงประสงค์ ปานกลาง	พึงประสงค์ สูง	พึงประสงค์ สูงสุด
9. มีศูนย์บริการให้คำปรึกษาแนะนำที่มี ความเชี่ยวชาญ รวดเร็ว ถูกต้อง และ แม่นยำ	3.00	0.93	3.50	0.93	100.00	0.00	100.00	0.00
10. มีศูนย์การบริการวิชาการที่สร้างรายได้ ให้กับมหาวิทยาลัย	4.11	0.94	4.11	0.94	100.00	0.00	100.00	0.00
11. มีศูนย์การบริการวิชาการที่สร้าง ประโยชน์ให้กับชุมชนท้องถิ่นและ ภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม	4.00	0.80	4.00	0.80	100.00	0.00	100.00	0.00
12. งานบริการมีการสืบสานแนว พระราชดำริเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	4.20	0.89	4.20	0.89	100.00	0.00	100.00	0.00
13. เกิดเครือข่ายความร่วมมือในชุมชนเพื่อ สนับสนุนการบริการวิชาการ	4.20	0.89	4.20	0.89	100.00	0.00	100.00	0.00

จากตารางที่ 10 แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชนมีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 ทุกข้อ ยกเว้น ข้อ 45 มีศูนย์บริการให้คำปรึกษาแนะนำที่มีความเชี่ยวชาญ รวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำ มีค่ามัธยฐาน 3.00 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยปานกลาง ส่วนค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ และภาพอนาคตที่พึงประสงค์ร้อยละ 100 ทุกข้อ

ในรอบที่ 2 ข้อ 45 มีศูนย์บริการให้คำปรึกษาแนะนำที่มีความเชี่ยวชาญ รวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำ มีค่ามัธยฐานเพิ่มขึ้นจากรอบที่ 1 4.00 เป็น 4.20 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่า 1.50 ทุกข้อและภาพอนาคตที่พึงประสงค์ร้อยละ 100 ทุกข้อ

แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อแนวโน้มการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชนอยู่ในระดับมากอย่างเป็นเอกฉันท์

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

แนวโน้มการบริหารตามภารกิจ มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม	รอบที่ 1		รอบที่ 2		รอบที่ 1		รอบที่ 2	
	Mdn	I.R.	Mdn	I.R.	ภาพอนาคต			
					สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ
1. มีศูนย์กลางทางศิลปะและวัฒนธรรม ท้องถิ่น รวบรวมและจัดทำข้อมูลด้าน ประเพณีและศิลปวัฒนธรรมใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	4.00	0.80	4.00	0.80	100.00	0.00	100.00	0.00
2. มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และแสดงผล งานวิจัยเชิงวัฒนธรรมกับกลุ่มประเทศ อาเซียน	4.20	0.89	4.20	0.89	100.00	0.00	100.00	0.00
3. มีระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่สื่อ วัฒนธรรม ที่เข้าถึงสื่อได้ง่ายและเป็นระบบ ทั้งในพื้นที่และต่างประเทศ	4.00	0.95	4.00	0.95	100.00	0.00	100.00	0.00
4. มีการบูรณาการศาสนา ศิลปะและ วัฒนธรรมไทย สิ่งแวดล้อม ไปสู่กิจกรรม การเรียนการสอน อย่างต่อเนื่อง	3.90	0.93	3.90	0.93	100.00	0.00	100.00	0.00
5. มีหน่วยที่ให้บริการหรือบริหารจัดการ เอกลักษณ์ของชาติ ที่มีประสิทธิภาพ	3.50	1.15	3.50	1.15	100.00	0.00	100.00	0.00
6. บัณฑิต บุคลากรทุกระดับตระหนักถึง สิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะและ วัฒนธรรม โดยร่วมพัฒนาอัตลักษณ์แห่ง ความเป็นไทยให้ยั่งยืน	4.00	0.95	4.00	0.95	100.00	0.00	100.00	0.00
7. มีกิจกรรมสืบสานประเพณี และ วัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ทำร่วมกับประเทศ สมาชิกประชาคมอาเซียนและประเทศ นอกสมาชิกประชาคมอาเซียน	4.00	0.95	4.00	0.95	100.00	0.00	100.00	0.00

ตารางที่ 11 (ต่อ)

แนวโน้มการบริหารตามภารกิจ มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง เหนือ ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า ด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม	รอบที่ 1		รอบที่ 2		รอบที่ 1				รอบที่ 2			
	Mdn	I.R.	Mdn	I.R.	ภาพอนาคต							
					พึงประสงค์	ไม่พึงประสงค์	พึงประสงค์	ไม่พึงประสงค์	พึงประสงค์	ไม่พึงประสงค์	พึงประสงค์	ไม่พึงประสงค์
8. มีเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และวิถีชีวิตกับกลุ่มประเทศอาเซียน	4.11	0.94	4.11	0.94	100.00	0.00	100.00	0.00	100.00	0.00	100.00	0.00
9. มีองค์ความรู้ใหม่ด้านอนุรักษ์ธรรมชาติ ศิลปและวัฒนธรรม	4.00	1.30	4.00	1.30	100.00	0.00	100.00	0.00	100.00	0.00	100.00	0.00
10. มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง เหนือเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจน	3.90	0.93	4.00	0.95	100.00	0.00	100.00	0.00	100.00	0.00	100.00	0.00
11. มีการบูรณาการองค์ความรู้เพื่อต่อยอด ผลิตภัณฑ์หรือภูมิปัญญาของธุรกิจชุมชน ในภาคตะวันออกเฉียง	4.25	0.84	4.25	0.84	100.00	0.00	100.00	0.00	100.00	0.00	100.00	0.00

จากตารางที่ 11 แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 ทุกข้อ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ และภาพอนาคตที่พึงประสงค์ร้อยละ 100 ทุกข้อ

ในรอบที่ 2 ข้อ 59 มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจนมีค่ามัธยฐานเพิ่มขึ้นจากรอบที่ 1 3.90 เป็น 4.00 ส่วนค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ มีข้อ 59 มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์รอบที่ 1 0.93 เป็น 0.95 และภาพอนาคตที่พึงประสงค์ร้อยละ 100 ทุกข้อ

แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อแนวโน้มการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชนอยู่ในระดับมากอย่างเป็นเอกฉันท์

**ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัย
ของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

ตารางที่ 12 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวม และรายด้าน

ที่	ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัย ของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในทศวรรษหน้า	\bar{x}	<i>SD</i>	อันดับ	ระดับ
1	ด้านการวิจัย	3.98	0.81	1	มาก
2	ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม	3.97	0.77	2	มาก
3	ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน	3.93	0.80	3	มาก
4	ด้านการผลิตบัณฑิต	3.90	0.78	4	มาก
	รวม	3.95	0.79		

จากตารางที่ 12 แสดงว่า ทิศทางบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ โดยรวมและรายด้านมีความเป็นไปได้ในระดับมาก
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงอันดับจากมากไปน้อย 4 อันดับดังนี้ ด้านการวิจัย
ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน และด้านการผลิต
บัณฑิต

ตารางที่ 13 ผลการนำเสนอทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า ด้านการผลิตบัณฑิต

ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการผลิตบัณฑิต	\bar{x}	SD	อันดับ	ระดับ
1. มีระบบและกลไกในการคัดเลือกผู้เรียนที่ได้ มาตรฐาน	4.27	0.59	2	มาก
2. มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนได้มาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการแรงงานและเอื้อต่อ การเป็นประชาคมอาเซียน	3.36	1.13	14	ปานกลาง
3. การเรียนการสอนภาษาอังกฤษและระบบวัดผล การเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีประสิทธิภาพ	4.16	0.67	4	มาก
4. ความสามารถด้านทักษะภาษาอังกฤษ ของบัณฑิตอยู่ในระดับสากลและทัดเทียมกับ บัณฑิตในประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน	4.01	0.77	5	มาก
5. ความสามารถด้านเทคโนโลยี สารสนเทศของบัณฑิตอยู่ในระดับสากลและ ทัดเทียมกับบัณฑิตในประเทศสมาชิกประชาคม อาเซียน	3.76	0.75	11	มาก
6. บัณฑิตมีสมรรถนะด้านการใช้ ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีสารสนเทศของ นักศึกษาในระดับที่ใช้ในการทำงานได้	3.96	0.80	7	มาก
7. บัณฑิตมีสมรรถนะด้านการประกอบ วิชาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรม	3.70	0.74	13	มาก
8. มีนักศึกษาต่างชาติในอาเซียนเข้ามาเรียนใน มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างต่อเนือง	3.88	0.76	8	มาก

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทศวรรษหน้า ด้านการผลิตบัณฑิต	\bar{x}	SD	อันดับ	ระดับ
9. มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาการถ่ายโอนหน่วยกิต ระหว่างมหาวิทยาลัยไทยกับ มหาวิทยาลัย ประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ	4.33	0.54	1	มาก
10. มีหลักสูตรเฉพาะทางตรงความต้องการของ สังคมอาเซียน	4.27	0.59	2	มาก
11. มีเนื้อหาในเรื่องของอาเซียนในหลักสูตร ทุกสาขาวิชา	3.33	1.23	15	ปาน กลาง
12. มีการเทียบโอนรายวิชาจากสถาบันการศึกษา ประเทศเพื่อนบ้าน	3.80	0.77	10	มาก
13. มีการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการศาสตร์ องค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริงและประกอบ อาชีพ	3.97	0.75	6	มาก
14. มีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้อง กับภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิศาสตร์ในแต่ละ พื้นที่	3.74	0.78	12	มาก
15. การพัฒนาบัณฑิตโดยมุ่งไปที่พัฒนาศักยภาพ และจิตวิญญาณให้กับครูผู้สอน	3.82	0.87	9	มาก
16. การผลิตบัณฑิตตรงกับความต้องการของชุมชน และพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียง	3.96	0.80	7	มาก
17. การผลิตบัณฑิตตรงกับความต้องการของ ประชาคมอาเซียน	3.70	0.74	13	มาก
18. มีการพัฒนาบัณฑิตที่มีความสามารถพิเศษเพื่อ การขับเคลื่อนพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียง	4.26	0.71	3	มาก
รวม	3.93	0.80		มาก

จากตารางที่ 13 แสดงว่า รูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้
 ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าด้านการผลิตบัณฑิต จำนวน 18 ข้อ ค่าเฉลี่ยโดยรวม
 มีความเป็นไปได้ในระดับมากมี จำนวน 16 ข้อ ลำดับที่ 1 ถึง 13 และ ค่าเฉลี่ยมีความเป็นไปได้ใน
 ระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อ ลำดับที่ 14 และ 15 โดยเรียงตามอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับ ดังนี้

1. มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาการถ่ายโอนหน่วยกิต ระหว่างมหาวิทยาลัยไทยกับ
 มหาวิทยาลัยประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ
2. มีระบบและกลไกในการคัดเลือกผู้เรียนที่ได้มาตรฐาน และมีหลักสูตรเฉพาะทางตรง
 ความต้องการของสังคมอาเซียน
3. มีการพัฒนาบัณฑิตที่มีความสามารถพิเศษเพื่อการขับเคลื่อนพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียง

ตารางที่ 14 ผลการนำเสนอทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้
 ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า ด้านการวิจัย

ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐใน ภาคตะวันออกเฉียงใต้ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า ด้านการวิจัย	\bar{x}	SD	อันดับ	ระดับ
1. มีระบบบริหารจัดการงานวิจัยให้เอื้อต่อการเป็น ประชาคมอาเซียน	4.05	0.95	5	มาก
2. ผลงานวิจัยมีความเป็นสากลอยู่ในระดับนานาชาติ	3.78	0.78	12	มาก
3. มีงานวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยกับกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น	4.20	0.75	2	มาก
4. มีความร่วมมือด้านงานวิจัยร่วมกับกลุ่มประเทศ อาเซียนรูปแบบใหม่เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและ นวัตกรรมใหม่	4.20	0.75	2	มาก
5. มีการเชื่อมโยงองค์ความรู้จากงานวิจัยเพื่อบูรณาการ ร่วมกับการเรียนการสอน	4.10	0.72	4	มาก
6. มีการนำผลการวิจัยไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่ พึงประสงค์	3.98	0.79	6	มาก
7. เกิดนักวิจัยรุ่นใหม่มากขึ้นเพื่อพัฒนาองค์กร	3.84	0.81	9	มาก
8. มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น	3.95	0.82	7	มาก

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทศวรรษหน้า ด้านการวิจัย	\bar{x}	<i>SD</i>	อันดับ	ระดับ
9. มีการกำหนดเกณฑ์ภาระงานให้เอื้อต่อการพัฒนา งานวิจัย	4.05	0.95	5	มาก
10. มีกระบวนการเผยแพร่ผลงานวิจัย งานสร้างสรรค์และ นวัตกรรมเชิงรุก	3.77	0.81	13	มาก
11. มีเครือข่ายด้านการวิจัยกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐ และเอกชนในประเทศและในอาเซียนในสาขาที่ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศและทิศทาง ของอาเซียน	3.82	0.82	10	มาก
12. มีการตีพิมพ์ เผยแพร่งานวิจัยของนักวิชาการใน อาเซียนมากขึ้น	4.05	0.95	5	มาก
13. มีศูนย์กลางความรู้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและประเทศที่มี ความเป็นเลิศในศาสตร์	4.27	0.72	1	มาก
14. มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ มุ่งเน้นการวิจัย	4.11	0.75	3	มาก
15. มีผลิตภัณฑ์ องค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรม ที่นำมาจดสิทธิบัตรและสร้างมูลค่าเชิงพาณิชย์	4.10	0.72	4	มาก
16. คณาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุนมีศักยภาพ เป็นนักวิจัย และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง	3.74	0.78	14	มาก
17. บัณฑิตมีศักยภาพทางการวิจัย	3.80	0.86	11	มาก
18. มีการแลกเปลี่ยนและใช้ทรัพยากรร่วมกัน ในการวิจัยกับประชาคมอาเซียน	3.90	0.85	8	มาก
รวม	3.98	0.81		มาก

จากตารางที่ 14 แสดงว่า ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทศวรรษหน้าด้านการวิจัย จำนวน 18 ข้อ ค่าเฉลี่ยโดยรวม
มีความเป็นไปได้ในระดับมาก โดยเรียงตามอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับดังนี้

1. มีศูนย์กลางความรู้ของภาคตะวันออกและประเทศที่มีความเป็นเลิศในศาสตร์
2. มีงานวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยกับกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกมากขึ้น และมีความร่วมมือด้านงานวิจัยร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียนรูปแบบใหม่เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรมใหม่
3. มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ มุ่งเน้นการวิจัย

ตารางที่ 15 ผลการนำเสนอทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน

ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน	\bar{x}	SD	อันดับ	ระดับ
1. มีระบบการบริการวิชาการที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอาเซียน	4.33	0.67	1	มาก
2. มีเครือข่ายวิชาการที่แพร่หลายทั้งในประเทศและกรอบกลุ่มอาเซียน เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาองค์ความรู้	3.99	0.81	3	มาก
3. มีศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนในภาคตะวันออก	4.13	0.78	2	มาก
4. เป็นศูนย์กลางศึกษารวบรวมองค์ความรู้ด้านศาสตร์ต่าง ๆ โดยรวบรวมจากในประเทศและต่างประเทศ	3.99	0.81	3	มาก
5. มีกิจกรรมสัมพันธ์ในประชาคมอุดมศึกษา และเยาวชนอาเซียนอย่างต่อเนื่อง	3.83	0.81	6	มาก
6. มีหลักสูตรระยะสั้นที่ตอบสนองความต้องการภาคอุตสาหกรรมในภาคตะวันออก	3.79	0.82	9	มาก
7. มีกระบวนการเชิงรุกในการบริการวิชาการแบบครบวงจร	3.97	0.77	4	มาก
8. มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมกับงานในการบริการวิชาการ	3.81	0.82	8	มาก
9. มีศูนย์บริการให้คำปรึกษาแนะนำที่มีความเชี่ยวชาญรวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำ	3.82	0.86	7	มาก

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐใน				
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน	\bar{x}	SD	อันดับ	ระดับ
10. มีศูนย์การบริการวิชาการที่สร้างรายได้ให้กับมหาวิทยาลัย	3.79	0.78	9	มาก
11. มีศูนย์การบริการวิชาการที่สร้างประโยชน์ให้กับชุมชนท้องถิ่นและภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม	3.83	0.81	6	มาก
12. งานบริการมีการสืบสานแนวพระราชดำริเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	3.97	0.81	4	มาก
13. เกิดเครือข่ายความร่วมมือในชุมชนเพื่อสนับสนุนการบริการวิชาการ	3.88	0.72	5	มาก
รวม	3.93	0.80		มาก

จากตารางที่ 15 แสดงว่า ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน จำนวน 13 ข้อ ค่าเฉลี่ยโดยรวมมีความเป็นไปได้ในระดับมาก โดยเรียงตามอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับ ดังนี้

1. มีระบบการบริการวิชาการที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอาเซียน
2. มีศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. มีเครือข่ายวิชาการที่แพร่หลายทั้งในประเทศและครอบคลุมอาเซียนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาองค์ความรู้ และเป็นศูนย์กลางศึกษารวบรวมองค์ความรู้ด้านศาสตร์ต่าง ๆ โดยรวบรวมจากในประเทศและต่างประเทศ

ตารางที่ 16 ผลการนำเสนอทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า ด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

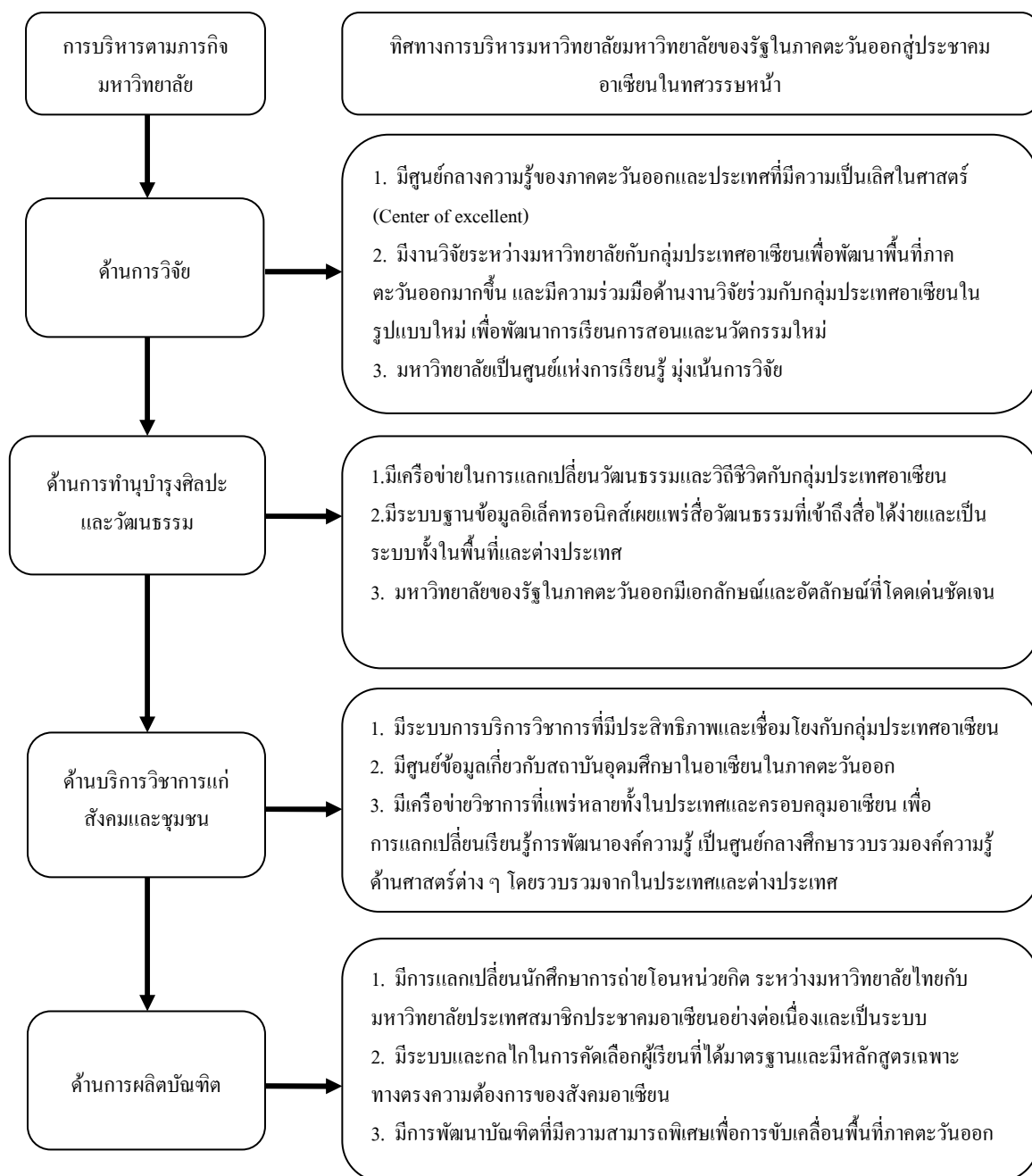
ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม	\bar{x}	SD	อันดับ	ระดับ
1. มีศูนย์กลางทางศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น รวบรวมและจัดทำข้อมูลด้านประเพณีและศิลปวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.95	0.80	6	มาก
2. มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และแสดงผลงานวิจัยเชิงวัฒนธรรมกับกลุ่มประเทศอาเซียน	3.91	0.79	8	มาก
3. มีระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่สื่อวัฒนธรรมที่เข้าถึงสื่อได้ง่ายและเป็นระบบทั้งในพื้นที่และต่างประเทศ	4.19	0.72	2	มาก
4. มีการบูรณาการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมไทย สิ่งแวดล้อม ไปสู่กิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง	3.85	0.85	9	มาก
5. มีหน่วยที่ให้บริการหรือบริหารจัดการเอกลักษณ์ของชาติที่มีประสิทธิภาพ	3.99	0.83	5	มาก
6. บัณฑิต บุคลากรทุกระดับตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะและ วัฒนธรรม โดยร่วมพัฒนาอัตลักษณ์แห่งความเป็นไทยให้ยั่งยืน	3.65	0.78	11	มาก
7. มีกิจกรรมสืบสานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ทำร่วมกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนและประเทศนอกสมาชิกประชาคมอาเซียน	3.94	0.77	7	มาก
8. มีเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตกับกลุ่มประเทศอาเซียน	4.20	0.75	1	มาก
9. มีองค์ความรู้ใหม่ด้านอนุรักษ์ธรรมชาติ ศิลปะและวัฒนธรรม	3.79	0.75	10	มาก

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ				
ด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม	\bar{x}	SD	อันดับ	ระดับ
10. มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจน	4.12	0.75	3	มาก
11. มีการบูรณาการองค์ความรู้เพื่อต่อยอดผลิตภัณฑ์หรือภูมิปัญญาของธุรกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	4.03	0.68	4	มาก
รวม	3.97	0.77		มาก

จากตารางที่ 16 แสดงว่า ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม จำนวน 11 ข้อ ค่าเฉลี่ยโดยรวมมีความเป็นไปได้ในระดับมาก โดยเรียงตามอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับดังนี้

1. มีเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตกับกลุ่มประเทศอาเซียน
 2. มีระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่สื่อวัฒนธรรม ที่เข้าถึงได้ง่ายและเป็นระบบทั้งในพื้นที่และต่างประเทศ
 3. มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจน
- ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถสรุปเป็นผังมโนทัศน์ตามความสัมพันธ์องค์ประกอบ โดยพัฒนาจากกระบวนการคิดเชิงเหตุผล (Rational thinking) บนฐานความเป็นไปได้เชิงทฤษฎี (Based on theory) ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า

ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าเป็นแนวโน้มการบริหารอุดมศึกษาไทยในอนาคตที่เหมาะสมสอดคล้องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในฐานะผู้ที่มี

บทบาทหลักในการพัฒนาระดับอุดมศึกษาของไทยจึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ของอุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ไว้ในกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) และสอดคล้องกับภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาจากผลการวิจัยประกอบด้วย 4 ด้าน โดยเรียงตามอันดับ ดังนี้

ด้านการวิจัย มีความร่วมมือด้านงานวิจัยร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียนในรูปแบบใหม่ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรมใหม่ ซึ่งการบริหารมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาในกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัย ใช้วิธีการบริหารแนวใหม่ และสร้างรูปแบบความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกแบบใหม่ เช่น การสร้างความร่วมมือกับวิสาหกิจและเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยี จัดตั้งหน่วยงานเกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและลิขสิทธิ์ทางปัญญา และจัดหาบริษัทที่ทำ e-Business มาให้บริการแก่ผู้บริหารและภาควิชา จัดโปรแกรมความร่วมมือกับอุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยีชั้นสูง นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกจะมีศูนย์กลางความรู้ที่มีความเป็นเลิศในศาสตร์ (Center of excellent) และมหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้มุ่งเน้นการวิจัย การจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการเพื่อต้องการให้การศึกษาและการวิจัยทัดเทียมในระดับมาตรฐานสากล ซึ่งประเทศที่กำลังพัฒนาจะส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศเพื่อที่มุ่งทำงานวิจัยเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งในสาขาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยร่วมกันสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ รวมถึงการบุกเบิกการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และนักศึกษาได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ไปช่วยพัฒนางานวิจัยขั้นสูงโดยการให้คำปรึกษาถ่ายทอดความรู้จากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ

ด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจน เป็นดินแดนแห่งประเพณีและวัฒนธรรม มีจุดแข็งในแต่ละพื้นที่ การส่งเสริมอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดการประกันคุณภาพการศึกษาด้วย เช่น กัน นอกจากนี้ ยังรวบรวมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอาเซียน ที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละประเทศให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยการมีศูนย์อาเซียนศึกษาในทุกภูมิภาค สร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตกับกลุ่มประเทศอาเซียน โดยจัดโครงการและกิจกรรมสืบสานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ร่วมกับมหาวิทยาลัยในกลุ่มอาเซียนขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสร้างระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่สื่อวัฒนธรรมที่เข้าถึงสื่อได้ง่ายและเป็นระบบทั้งในพื้นที่และต่างประเทศ โดยการนำระบบการจัดการสารสนเทศแบบ Up-to-date มาปฏิบัติ

ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน มีระบบการบริการวิชาการที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอาเซียน มีศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนในภาค

ตะวันออกมีเครือข่ายวิชาการที่แพร่หลายทั้งในประเทศและครอบคลุมอาเซียน เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาองค์ความรู้ เป็นศูนย์กลางศึกษารวบรวมองค์ความรู้ด้านศาสตร์ต่าง ๆ โดยรวบรวมจากในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งการบริการวิชาการในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าจะเป็นในเชิงรุกมากขึ้น บริการวิชาการที่ร่วมมือและให้บริการภายนอกประเทศเพิ่มขึ้น โดยอาจจะต้องมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้านที่เกี่ยวกับการบริการวิชาการหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านอาชีพ เช่น โครงการสอนภาษาต่างประเทศ โครงการพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกและกลุ่มอาเซียน โครงการพัฒนารัฐกิจกรรขนส่งและโลจิสติกส์ ซึ่งการบริหารมหาวิทยาลัยของประเทศออสเตรเลีย ก็มีกลุ่มแปดมหาวิทยาลัยชั้นนำ (The group of eight: Go8) เป็นการรวมกลุ่มของมหาวิทยาลัยเก่าแก่และมีชื่อเสียงของออสเตรเลีย เพื่อต้องการให้สมาชิกอุทิศองค์ความรู้ให้กับสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และทรัพย์สิน ในระดับชาติมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ เสริมสร้างความแข็งแกร่งเพื่อส่วนร่วมและได้ประโยชน์จากการพัฒนาในระดับโลกรวมทั้ง บริการวิชาการเพื่อตอบสนองความต้องการในระดับท้องถิ่นและการมีส่วนร่วม และเป็นหน่วยงานเป็นศูนย์กลางศึกษารวบรวมองค์ความรู้สมาชิก

ด้านการผลิตบัณฑิต แนวโน้มในอนาคตกระบวนการจัดการศึกษา ระบบและกลไกในการคัดเลือกผู้เรียนจะมีคุณภาพได้ตามมาตรฐาน ด้วยมาตรฐานการศึกษาต่อการเป็นประชาคมอาเซียนจึงมีเครือข่ายในการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ที่เข้ามาควบคุมคุณภาพการศึกษากลุ่มอาเซียน และมีหลักสูตรเฉพาะทางตรงตามความต้องการของอาเซียนมากขึ้น ซึ่งเป็นหลักสูตรเฉพาะทางเชิงลึกให้เกิดความเชี่ยวชาญ ซึ่งมหาวิทยาลัยเฉพาะทางของสหรัฐอเมริกาจะมีจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เรียนในหลักสูตรเดียวกันร่วมด้วย และหลักสูตรเฉพาะทางจะเน้นความต้องการของตลาดงานและสนองตอบของผู้จ้างงานบางกลุ่ม เพื่อมุ่งตอบสนองการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นในธุรกิจ นอกจากนี้ ทิศทางในทศวรรษหน้าการพัฒนาบัณฑิตที่มีความสามารถพิเศษเพื่อการขับเคลื่อนในพื้นที่ที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากมหาวิทยาลัยที่มีอาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาที่มีความสามารถสูงในมหาวิทยาลัยจำนวนมาก จะมีส่วนผลักดันให้เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำได้ เช่น มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ได้มีการจัดตั้งโครงการ The talent development programme สำหรับนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถสูง โปรแกรมนี้ผู้เรียนที่เก่งจะได้รับภาระค้ำจุนได้รับคำปรึกษาแนะนำอย่างใกล้ชิด และฝึกการเป็นผู้นำในอนาคต

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ทิศการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในทศวรรษหน้า เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และนำเสนอทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Delphi Future Research: EDFR) โดยการศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในทศวรรษหน้า ศึกษาและสังเคราะห์เอกสาร แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2554 นโยบายทางการศึกษาแห่งชาติ, ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทย กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) การพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 เพื่อได้กรอบแนวคิดการวิจัยและจัดทำแบบสัมภาษณ์เมื่อได้แบบสัมภาษณ์ จึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ภาษาที่ใช้และความสอดคล้องกับข้อความถามโดยผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่ผู้วิจัยกำหนด ผู้เชี่ยวชาญ ด้วยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยการคัดเลือกผู้บริหารมหาวิทยาลัย ตามคุณสมบัติที่กำหนด จำนวน 17 คน กลุ่มตัวอย่างมาจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้รับคำตอบรับมาจำนวน 9 แห่งดังนี้ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก (วิทยาเขตบางพระ) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (วิทยาเขตศรีราชา) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก (วิทยาเขตจันทบุรี) มหาวิทยาลัยบูรพา (วิทยาเขตสารสนเทศจันทบุรี) มหาวิทยาลัยบูรพา (วิทยาเขตสารสนเทศสระแก้ว) และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (วิทยาเขตปราจีนบุรี) ผู้วิจัยได้ส่งแบบสัมภาษณ์แบบเปิด และไม่ชี้นำ (Non-directive open ended) ไปยังผู้เชี่ยวชาญ ก่อนที่จะเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา นำมาสรุปใช้เทคนิคการสรุปสะสม (Cumulative summarization technique) และนำมาจำแนก จัดกลุ่มซึ่งจะได้ข้อสรุปที่เป็นฉันทามติ (Consensus) ของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสร้างเป็นแบบสอบถามเดลฟาย (Delphi) รอบที่ 1 โดยมีข้อความทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน และด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม จำนวนรวมทั้งสิ้น 60 ข้อ เป็นแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า

5 ระดับของ ดีเคอร์ท์ (Best & Kahn, 1993, pp. 246-250) เพื่อนำไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม และสร้างเป็นแบบสอบถามเดลฟาย (Delphi) รอบที่ 2 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทราบคำตอบของกลุ่ม พบว่าด้วยคำตอบเดิมของตนเอง และส่งแบบสอบถาม (Delphi) รอบที่ 2 ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา คำตอบของตนเอง อีกครั้งว่า ควรเปลี่ยนคำตอบตามความคิดเห็นกลุ่มหรือไม่ถ้ามีความคิดเห็น แตกต่างจากกลุ่มและยืนยันคำตอบเดิมก็ให้เขียนอธิบายเหตุผลประกอบ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล (Delphi) รอบที่ 2 คำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) เพื่อหาความสัมพันธ์หรือความแตกต่างของความคิดเห็นแล้วเลือกข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นสอดคล้องกันตามเกณฑ์ที่กำหนดเป็นแนวโน้มนโยบายการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัย ของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้

จากนั้นผู้วิจัยได้นำเสนอทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐใน ภาคตะวันออกเฉียงใต้เพื่อให้นักวิจัยได้ดำเนินการวิจัยในภาคตะวันออกเฉียงใต้ให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและผู้ที่มี ส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้พิจารณาความเหมาะสม ด้วยการตอบแบบสอบถาม การเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนด จำนวน 364 คนคิดสัดส่วนตามขนาดของมหาวิทยาลัย ตามตาราง Krejcie and Morgan (1970, p. 606) โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ มาวิเคราะห์ทางสถิติ หาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD) การพิจารณาเกณฑ์ที่เหมาะสมใช้เกณฑ์พิจารณาข้อความที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป (พิบูล ภูมิโคกรักษ์, 2550, หน้า 98) แบบสอบถามมี 4 ด้าน คือ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน และด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม จำนวนรวมทั้งสิ้น 60 ข้อและนำผลมาวิเคราะห์สรุปความคิดเห็น เป็นทิศทางการบริหารตามภารกิจ มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้

สรุปผลการวิจัย

1. แนวโน้มนโยบายการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้มี 4 ด้าน คือ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านบริการวิชาการแก่ สังคมและชุมชน และด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม โดยทั้ง 4 ด้าน เป็นภารกิจของ มหาวิทยาลัย โดยแนวโน้มนโยบายการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้มีดังนี้

1.1 ด้านการผลิตบัณฑิตมีกิจกรรมจำนวน 18 ข้อ โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น

ต่อแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง
 ในทศวรรษหน้าด้านการผลิตบัณฑิตอยู่ในระดับมากประกอบด้วยประเด็นดังนี้ มีระบบและกลไก
 ในการคัดเลือกผู้เรียนที่ได้มาตรฐานมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนได้มาตรฐานสอดคล้องกับ
 ความต้องการแรงงานและเอื้อต่อการเป็นประชาคมอาเซียนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและ
 ระบบวัดผลการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีประสิทธิภาพความสามารถด้านทักษะภาษาอังกฤษ
 ของบัณฑิตอยู่ในระดับสากลและทัดเทียมกับบัณฑิตในประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน
 ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของบัณฑิตอยู่ในระดับสากลและทัดเทียมกับบัณฑิต
 ในประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน บัณฑิตมีสมรรถนะด้านการใช้ภาษาอังกฤษ ใช้เทคโนโลยี
 สารสนเทศของนักศึกษาในระดับที่ใช้ในการทำงานได้และสามารถที่จะประกอบวิชาชีพและ
 การทำงานข้ามวัฒนธรรมได้ ต่อไปจะมีนักศึกษาต่างชาติในอาเซียนเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัย
 ของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาการถ่ายโอน
 หน่วยกิตระหว่างมหาวิทยาลัยไทยกับมหาวิทยาลัยประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่อง
 และเป็นระบบ มีหลักสูตรเฉพาะทางตรงความต้องการของสังคมอาเซียนมีเนื้อหาในเรื่องของ
 อาเซียนในหลักสูตรมีการเทียบโอนรายวิชาจากสถาบันการศึกษาประเทศเพื่อนบ้านมีการจัดการ
 เรียนการสอนที่บูรณาการศาสตร์องค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ในชีวิตรจริงและประกอบอาชีพมี
 การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิศาสตร์ในแต่ละพื้นที่การพัฒนา
 บัณฑิตโดยมุ่งไปที่พัฒนาศักยภาพและจิตวิญญาณให้กับครูผู้สอนการผลิตบัณฑิตตรงกับ
 ความต้องการของชุมชนและพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียง การผลิตบัณฑิตตรงกับความต้องการของ
 ประชาคมอาเซียนมากยิ่งขึ้น และมีการพัฒนาบัณฑิตที่มีความสามารถพิเศษเพื่อการขับเคลื่อนพื้นที่
 ภาคตะวันออกเฉียง

1.2 ด้านการวิจัยมีกิจกรรมจำนวนมีกิจกรรม 18 ข้อ โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความ
 คิดเห็นต่อแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงประชาคมอาเซียน
 ในทศวรรษหน้าด้านการวิจัยอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วยประเด็นดังนี้ มีระบบบริหารจัดการ
 งานวิจัยให้เอื้อต่อการเป็นประชาคมอาเซียนผลงานวิจัยมีความเป็นสากลอยู่ในระดับนานาชาติ
 มีงานวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยกับกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียง
 มีความร่วมมือด้านงานวิจัยร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียนรูปแบบใหม่เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
 และนวัตกรรมใหม่มีการเชื่อมโยงองค์ความรู้จากงานวิจัยเพื่อบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอน
 มีการนำผลการวิจัยไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เกิดนักวิจัยรุ่นใหม่มากขึ้น
 เพื่อพัฒนาองค์กรมีการนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้นมีการกำหนดเกณฑ์ภาระงาน
 ให้เอื้อต่อการพัฒนางานวิจัยมีกระบวนการเผยแพร่ผลงานวิจัย งานสร้างสรรค์และนวัตกรรมเชิงรุก

มีเครือข่ายด้านการวิจัยกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศและในอาเซียนในสาขาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศและทิศทางของอาเซียนมีการตีพิมพ์ เผยแพร่ งานวิจัยของนักวิชาการในอาเซียนมากขึ้นมีศูนย์กลางความรู้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและประเทศที่มีความเป็นเลิศในศาสตร์มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ มุ่งเน้นการวิจัยมีผลิตภัณฑ์ องค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรม ที่นำมาจดสิทธิบัตรและสร้างมูลค่าเชิงพาณิชย์คณาจารย์และบุคลากร สายสนับสนุนมีศักยภาพเป็นนักวิจัย และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางบัณฑิตมีศักยภาพทางการวิจัย มีการแลกเปลี่ยนและใช้ทรัพยากรร่วมกันในการวิจัยกับประชาคมอาเซียน

1.3 ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชนมีกิจกรรมจำนวน 13 ข้อ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นต่อแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชนอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วยประเด็นดังนี้ มีระบบการบริการวิชาการที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอาเซียน มีเครือข่ายวิชาการที่แพร่หลายทั้งในประเทศและครอบคลุมอาเซียน เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออกกำลังกาย มีศูนย์กลางข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นศูนย์กลางศึกษารวบรวมองค์ความรู้ด้านศาสตร์ต่าง ๆ โดยรวบรวมจากในประเทศและต่างประเทศ มีกิจกรรมสัมพันธ์ในประชาคมอุดมศึกษา และเยาวชนอาเซียนอย่างต่อเนื่อง มีหลักสูตรระยะสั้นที่ตอบสนองความต้องการภาคอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการบูรณาการในการบริการวิชาการแบบครบวงจรมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมกับงานในการบริการวิชาการมีศูนย์บริการให้คำปรึกษาแนะนำที่มีความเชี่ยวชาญ รวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำ มีศูนย์การบริการวิชาการที่สร้างรายได้ให้กับมหาวิทยาลัย มีศูนย์การบริการวิชาการที่สร้างประโยชน์ให้กับชุมชนท้องถิ่นและภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม งานบริการมีการสืบสานแนวพระราชดำริเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและเกิดเครือข่ายความร่วมมือในชุมชนเพื่อสนับสนุนการบริการวิชาการ

1.4 ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมมีกิจกรรมจำนวน 11 ข้อ โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วยประเด็นดังนี้ มีศูนย์กลางทางศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น มีการรวบรวมและจัดทำข้อมูลด้านประเพณีและศิลปวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และแสดงผลงานวิจัยเชิงวัฒนธรรมกับกลุ่มประเทศอาเซียน มีระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่สื่อวัฒนธรรม ที่เข้าถึงสื่อได้ง่ายและเป็นระบบทั้งในพื้นที่และต่างประเทศมีการบูรณาการศาสนาศิลปะและวัฒนธรรมไทย สิ่งแวดล้อม ไปสู่กิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง มีหน่วยที่

ให้บริการหรือบริหารจัดการเอกลักษณ์ของชาติ ที่มีประสิทธิภาพบัณฑิต บุคลากรทุกระดับ ครอบคลุมถึงสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม โดยร่วมพัฒนาอัตลักษณ์แห่งความเป็นไทย ให้ยั่งยืนมีกิจกรรมสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ทำร่วมกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนและประเทศนอกสมาชิกประชาคมอาเซียนมีเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและ
วิถี

ชีวิตกับกลุ่มประเทศอาเซียนมีองค์ความรู้ใหม่ด้านอนุรักษ์ธรรมชาติ ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจนมีการบูรณาการองค์ความรู้เพื่อต่อยอดผลิตภัณฑ์หรือภูมิปัญญาของธุรกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. การตรวจสอบความเหมาะสมทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากผลการพิจารณาความเป็นไปได้ ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทศวรรษหน้า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกัน มีความเป็นไปได้ในระดับมากแสดงว่า ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทศวรรษหน้ามีความเป็นไปได้มาก โดยเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยตามอันดับดังนี้ อันดับ 1 ด้านการวิจัย 18 ข้อ อันดับ 2 ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม 11 ข้อ อันดับ 3 ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน 13 ข้อ และด้านการผลิตบัณฑิต 18 ข้อ

อันดับ 1 ด้านการวิจัยมีกิจกรรมจำนวน 18 ข้อ โดยเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยจำนวน 3 อันดับ ดังนี้ 1) มีศูนย์กลางความรู้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและประเทศที่มีความเป็นเลิศในศาสตร์ (Center of excellent) 2) มีงานวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยกับกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีความร่วมมือด้านงานวิจัยร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียนในรูปแบบใหม่ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรมใหม่ 3) มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ มุ่งเน้นการวิจัยด้วยความพร้อมของทำเลที่ตั้งของสถาบันการศึกษาของรัฐอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Eastern economic corridor: EEC) ให้กลายเป็น “World-class economic zone” รองรับการลงทุนอุตสาหกรรม Super cluster และเป็นประตูอาเซียนด้วยศักยภาพของการเชื่อมต่อระบบขนส่งและเขตการค้าเสรี จึงทำให้มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นศูนย์กลางความรู้ที่มีความเป็นเลิศในศาสตร์ (Center of excellent) มุ่งเน้นการวิจัย โดยใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญสร้างองค์ความรู้พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและต้องการให้การศึกษาและการวิจัยทัดเทียมในระดับมาตรฐานสากล ซึ่งประเทศที่กำลังพัฒนาจะส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์กลางความเป็นเลิศ เพื่อที่มุ่งทำงานวิจัยเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งในสาขาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยร่วมกันสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ รวมถึงการบุกเบิกการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และ

นักศึกษาได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ไปช่วยพัฒนางานวิจัยขั้นสูงโดยการให้คำปรึกษาถ่ายทอดความรู้จากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะมีความร่วมมือด้านงานวิจัยร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียนในรูปแบบใหม่ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรมใหม่

อันดับ 2 ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมมีกิจกรรม จำนวน 11 ข้อ โดยเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยจำนวน 3 อันดับ ดังนี้ 1) มีเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตกับกลุ่มประเทศอาเซียน 2) มีระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่สื่อวัฒนธรรม ที่เข้าถึงสื่อได้ง่ายและเป็นระบบทั้งในพื้นที่และต่างประเทศ 3) มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจนด้วยความเป็นประชาคมอาเซียนที่ยึดตามกรอบประชาคมสังคมวัฒนธรรมอาเซียนทุกหน่วยจึงผลักดันให้เกิดการสร้าง “อัตลักษณ์อาเซียน” มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงสร้างให้เกิดเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจน นอกจากนี้ยังรวบรวมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอาเซียนที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละประเทศให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยการมีศูนย์อาเซียนศึกษาในทุกภูมิภาค สร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตกับกลุ่มประเทศอาเซียน โดยจัด โครงการและกิจกรรมสืบสานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ร่วมกับมหาวิทยาลัยในกลุ่มอาเซียนขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสร้างระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่สื่อวัฒนธรรมที่เข้าถึงสื่อได้ง่ายและเป็นระบบทั้งในพื้นที่และต่างประเทศโดยการนำระบบการจัดการสารสนเทศแบบ Up-to-date มาปฏิบัติ

อันดับ 3 ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน มีกิจกรรม 13 ข้อ โดยเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยจำนวน 3 อันดับ ดังนี้ 1) มีระบบการบริการวิชาการที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอาเซียน 2) มีศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) มีเครือข่ายวิชาการที่แพร่หลายทั้งในประเทศและครอบคลุมอาเซียนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาองค์ความรู้ และเป็นศูนย์กลางศึกษารวบรวมองค์ความรู้ด้านศาสตร์ต่าง ๆ โดยรวบรวมจากในประเทศและต่างประเทศซึ่งการบริการวิชาการในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าจะเป็นในเชิงรุกมากขึ้น การบริการวิชาการที่ร่วมมือและให้บริการภายนอกประเทศจะเพิ่มขึ้นมากขึ้น โดยมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้านที่เกี่ยวกับการบริการวิชาการหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านอาชีพ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่เสริมสร้างความแข็งแกร่งเพื่อส่วนร่วมและได้ประโยชน์จากการพัฒนาในระดับโลกรวมทั้ง บริการวิชาการเพื่อตอบสนองความต้องการในระดับท้องถิ่นและการมีส่วนร่วม และเป็นหน่วยงานเป็นศูนย์กลางศึกษารวบรวมองค์ความรู้สมาชิก

อันดับ 4 ด้านการผลิตบัณฑิต มีกิจกรรม 18 ข้อ โดยเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยจำนวน 3 อันดับ ดังนี้ 1) มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาการถ่ายโอนหน่วยกิต ระหว่างมหาวิทยาลัยไทย

กับ มหาวิทยาลัยประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ 2) มีระบบและกลไกในการคัดเลือกผู้เรียนที่ได้มาตรฐานและมีหลักสูตรเฉพาะทางตรงความต้องการของสังคมอาเซียน 3) มีการพัฒนาบัณฑิตที่มีความสามารถพิเศษเพื่อการขับเคลื่อนพื้นที่ภาคตะวันออก ด้วยมาตรฐานการศึกษาต่อการเป็นประชาคมอาเซียนจึงมีเครือข่ายในการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ที่เข้ามาควบคุมคุณภาพการศึกษากลุ่มอาเซียน และมีหลักสูตรเฉพาะทางตรงตามความต้องการของอาเซียนมากขึ้น ซึ่งเป็นหลักสูตรเฉพาะทางเชิงลึกให้เกิดความเชี่ยวชาญ ซึ่งมหาวิทยาลัยเฉพาะทางของสหรัฐอเมริกาจะมีจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เรียนในหลักสูตรเดียวกันร่วมด้วย และหลักสูตรเฉพาะทางจะเน้นความต้องการของตลาดงานและสนองตอบของผู้จ้างงานบางกลุ่มเพื่อมุ่งตอบสนองการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นในธุรกิจ นอกจากนี้ทิศทางการทศวรรษหน้าการพัฒนาบัณฑิตที่มีความสามารถพิเศษเพื่อการขับเคลื่อนในพื้นที่ที่มีความสำคัญมากเนื่องจากมหาวิทยาลัยที่มีอาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาที่มีความสามารถสูงในมหาวิทยาลัยจำนวนมาก จะมีส่วนผลักดันให้เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำได้ เช่น มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ได้มีการจัดตั้งโครงการ The talent development programme สำหรับนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถสูงโปรแกรมนี้ผู้เรียนที่เก่งจะได้รับการกระตุ้น ได้รับคำปรึกษาแนะนำอย่างใกล้ชิดและฝึกการเป็นผู้นำในอนาคต

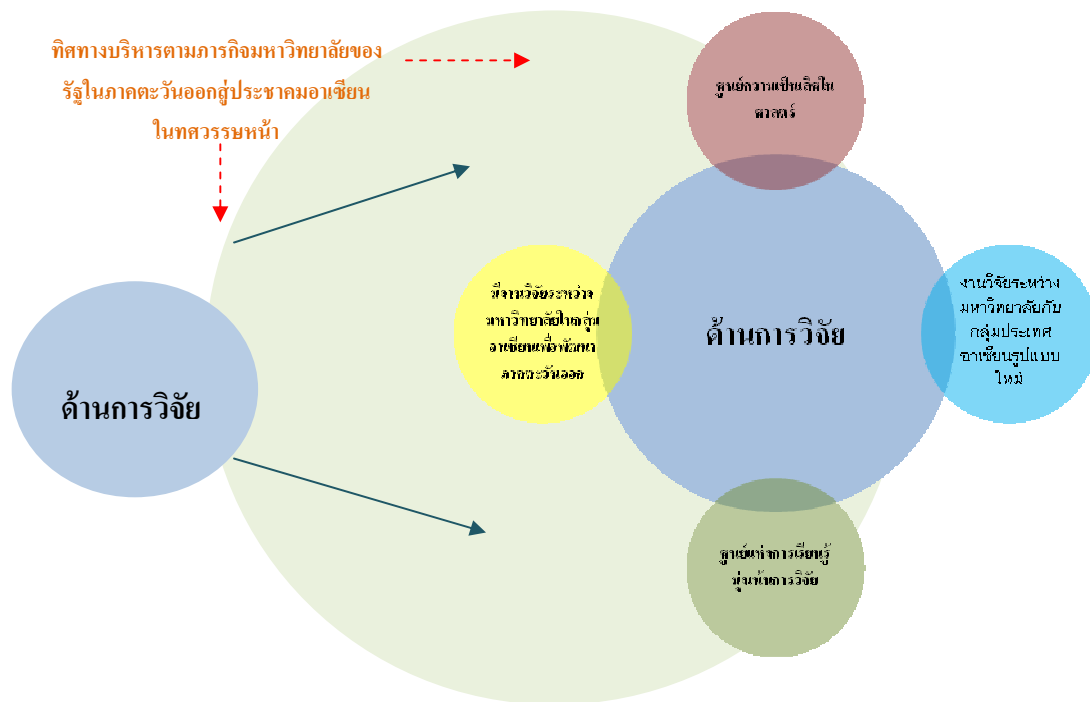
อภิปรายผล

ผลการวิจัยนี้มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายตามสรุปผลการวิจัย และวัตถุประสงค์การศึกษาแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกคู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าและตรวจสอบความเหมาะสมทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกคู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน และด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ดังนี้

ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกคู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษผลการวิจัย พบว่า ทิศทางบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกคู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้ามี 4 ด้าน คือ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน และด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมจำนวน 60 ข้อ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่า มีความสำคัญค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกคู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า

ทั้ง 4 ด้าน เป็นภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยที่ต้องเป็นไปตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและภารกิจของมหาวิทยาลัยที่มีประสิทธิภาพตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2554 ตามที่มาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และมาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วยมาตรฐานย่อย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิตบัณฑิตด้านการวิจัย ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, หน้า 44-46; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554 ก, หน้า 6-7; มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2556, หน้า 3-4) และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่มประเทศอาเซียนในทศวรรษหน้าทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกัน และมีความเป็นไปได้ในระดับมากอันดับ 1 ด้านการวิจัย อันดับ 2 ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม อันดับ 3 ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน และด้านการผลิตบัณฑิต ดังนี้

อันดับ 1 ด้านการวิจัยมีกิจกรรมจำนวน 18 ข้อ โดยเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยจำนวน 3 อันดับ ดังนี้ 1) มีศูนย์กลางความรู้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและประเทศที่มีความเป็นเลิศในศาสตร์ (Center of excellent) 2) มีงานวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยกับกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากขึ้น และมีความร่วมมือด้านงานวิจัยร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียนในรูปแบบใหม่ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรมใหม่ 3) มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ มุ่งเน้นการวิจัยดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 ภาพสรุปทิศทางบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการวิจัย

1. มีศูนย์กลางความรู้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและประเทศที่มีความเป็นเลิศในศาสตร์ (Center of excellent) เนื่องจากความพร้อมของทำเลที่ตั้งของสถาบันการศึกษาของรัฐอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Eastern economic corridor: EEC) ให้กลายเป็น “World-class economic zone” เพื่อรองรับการลงทุนอุตสาหกรรม Super Cluster เป็นประตูสู่อาเซียน ศูนย์กลางสามารถเชื่อมโยงไปยังประเทศในกลุ่ม CMLV ที่สามารถเชื่อมต่อระบบขนส่งและเขตการค้าเสรี เพื่อเป็น Hub logistic (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2560, หน้า 4-5) จึงทำให้เกิดการลงทุนในสถาบันอุดมศึกษาด้านการวิจัยและพัฒนา สร้างนวัตกรรม การพัฒนาบุคลากรระดับสูงให้ตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ของประเทศ (Country strategy) และยุทธศาสตร์ของพื้นที่ในสาขาที่มีความเชี่ยวชาญและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของประเทศ โดยการลงทุนในสถาบันอุดมศึกษาด้านการวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบสนองภาคอุตสาหกรรมผ่านศูนย์กลางความเป็นเลิศ (Centre of excellence: CoE) ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและขีดความสามารถในการแข่งขันสู่การเป็นประชาคมอาเซียน เพราะจะก่อให้เกิดการพัฒนากำลังคนให้มีความรู้และทักษะในระดับสูง ส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรค้ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ซึ่งเมื่อนำไปเชื่อมโยงหรือต่อยอดให้กับภาคอุตสาหกรรมของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการ

การอุดมศึกษา, 2551) มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงมีเป้าหมายในการพัฒนาเป็น มหาวิทยาลัยด้านการวิจัย มหาวิทยาลัยบูรพาจึงได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย บูรพา พ.ศ. 2560-2563 เป็นศูนย์กลางความรู้ที่มีความเป็นเลิศในศาสตร์ (Center of excellent) มุ่งเน้นการวิจัยโดยใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญสร้างองค์ความรู้พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและต้องการให้ การศึกษาและการวิจัยทัดเทียมในระดับมาตรฐานสากล ซึ่งประเทศที่กำลังพัฒนาจะส่งเสริมให้มีการ จัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศเพื่อที่มุ่งทำงานวิจัยเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งในสาขาที่สอดคล้องกับ ทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยร่วมกันสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ รวมถึงการบุกเบิกการใช้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ และนักศึกษาได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ไปช่วยพัฒนางานวิจัยขั้นสูงโดยการให้ คำปรึกษาถ่ายทอดความรู้จากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะมีความร่วมมือด้านงานวิจัยร่วมกับกลุ่ม ประเทศอาเซียนในรูปแบบใหม่ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรมใหม่ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศทางการพัฒนาของมหาวิทยาลัยที่ติดอันดับโลก ซึ่ง กฤษณพงศ์ กีรติกร (2557, หน้า 48-51) ได้กล่าวว่า โดยภาพรวมแล้วมหาวิทยาลัยที่อยู่ใน 100 อันดับแรกของโลกจะมีลักษณะที่โดดเด่น คือ เป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติด้านการวิจัย มีผู้เชี่ยวชาญที่โดดเด่นด้านงานวิจัย และเป็นผู้นำในสาขาวิชาของโลกได้รับยกย่องจากมหาวิทยาลัยระดับโลกและสังคมทั่วไป เช่น การจัดอันดับมหาวิทยาลัย (Ranking) ของนิตยสารไทม์ไฮเออร์เอดูเคชันซัปพลีเมนต์ (Time higher education supplement: THE) และบริษัทแควกแควเรลลี ไชมอนด์ส ประเทศอังกฤษ (Quacquarelli symonds: QS) จากผล QS World University Rankings ในปี ค.ศ. 2014-2015 และผลการจัดอันดับ ของ The Times Higher Education World University Rankings 2015 มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้อันดับ 1 ไปครองอันดับ 2 มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ อันดับ 3 มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด อันดับ 4 สถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์อันดับ 5 มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (The times higher education world university rankings 2015, 2015) ส่วนผลการจัดอันดับ QS World University Rankings ในปี ค.ศ. 2014-2015 อันดับ 1 สถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์ อันดับ 2 มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ อันดับ 3 วิทยาลัยอิมพีเรียลลอนดอน อันดับ 4 มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด อันดับ 5 มหาวิทยาลัย ออกซ์ฟอร์ด (QS World University Rankings, 2014) สอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษา ไทย มีมหาวิทยาลัยที่จัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศ (Excellent center) ตามความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เป็นความต้องการของประเทศ เช่น ด้านวิศวกรรมเคมี ด้านวิศวกรรมโยธา ของจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ที่ติดอันดับ 51-100 ของโลก ด้านเกษตรศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหิดล ที่ติดอันดับ 51-100 ของโลก หรือด้านเกษตรศาสตร์และวนศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ติดอันดับ 33 ของโลก เป็นต้น (QS World University Rankings, 2014) สำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา จึงมีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยให้กับสถาบันอุดมศึกษา โดย

จัดทำ “โครงการขับเคลื่อนสถาบันอุดมศึกษาไทยสู่สถาบันอุดมศึกษาระดับโลกด้านวิจัยและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ” ขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาเชิงพาณิชย์ให้กับอุตสาหกรรมของไทย โดยนำองค์ความรู้และผลการวิจัยต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษามาช่วยภาคอุตสาหกรรม รวมไปถึงการผลิตบัณฑิต/ กำลังคนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้เพียงพอับความต้องการของประเทศ และยังเป็นเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการได้เรียนรู้ผ่านการฝึกปฏิบัติงานจริงในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นต้นแบบสำคัญในการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคการศึกษา ระหว่าง 3 ฝ่ายภาคอุตสาหกรรมและภาครัฐบาล โดยดึงศักยภาพของแต่ละหน่วยงาน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556) นอกจากนี้ ด้วยสภาพการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาทั้งในระดับประเทศและภูมิภาคอาเซียน มหาวิทยาลัยจึงต้องมุ่งไปสู่ทิศทางการผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญมีทีมที่มุ่งทำงานวิจัยเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง โดยอาจมาอาจารย์จากหลายสาขาวิชารวมกัน เพื่อร่วมกันสร้างผลงานวิชาการ/ วิจัย สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมถึงการบุกเบิกการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เป็นที่รู้จักและยอมรับจากจากทั่วโลกการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศ (Excellent of center) ยังช่วยส่งเสริมให้การศึกษาและการวิจัยทัดเทียมระดับมาตรฐานสากล (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2550) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้มีมาตรการสร้างเครือข่ายด้านการวิจัยระหว่างศูนย์ความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษา/ หน่วยงาน/ องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศและในอาเซียนในสาขาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศและทิศทางของอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553) โดยสอดคล้องกับ สุเมธ แยมุ่น (2552) ได้กล่าวถึงทิศทางของการอุดมศึกษาไทย ในอนาคตอีก 15 ปี แนวทางหนึ่งที่จะช่วยการศึกษาไทยมีคุณภาพก้าวกระโดด คือ การส่งเสริมผลักดัน ตั้งศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการเสริมสร้างการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและการวิจัยร่วมกับภาคอุตสาหกรรมเพื่อสร้างรากฐานในการวิจัยพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสาขาที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว เช่น ศูนย์ความเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์นวัตกรรมทางเคมี ศูนย์การจัดการสิ่งแวดล้อมและของเสียอันตราย ศูนย์ปิโตรเลียม ปิโตรเคมี และวัสดุขั้นสูง ศูนย์เทคโนโลยี พลังงาน และสิ่งแวดล้อม ศูนย์เทคโนโลยีชีวภาพเกษตร ศูนย์นวัตกรรมเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว ศูนย์เป็นเลิศด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เป็นต้น

2. มีงานวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยกับกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกมากขึ้น และมีความร่วมมือด้านงานวิจัยร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียนในรูปแบบใหม่ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรมใหม่การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจึงมีการจัดการ

ประชุมในครั้งนี้เป็นการประชุมระหว่างประเทศที่ประเทศไทยโดย สกอ. ร่วมกับศูนย์ภูมิภาคของ องค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ว่าด้วยการอุดมศึกษาและการพัฒนาหรือ ศูนย์ซีมีโอไรเซด หรือ SEAMEO Regional centre for higher education and development (RIHED) และเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network: AUN) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ ระหว่างกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการจัดตั้งกลุ่มการวิจัย (Research clusters) ของสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาค ซึ่งผู้แทน 10 ประเทศอาเซียน ซึ่งประเทศสมาชิกอาเซียน เห็นควรที่จะร่วมมือกันในการส่งเสริมการวิจัยกลุ่มต่าง ๆ ในรูปของการแลกเปลี่ยนนักวิจัย การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการวิจัยของอาเซียน และจะร่วมมือกัน ในการจัดตั้งกลุ่มการวิจัยในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของอาเซียน และการสร้างดัชนีการอ้างอิงวารสาร การวิจัยของอาเซียน นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้ก็มีการสร้างเครือข่ายด้าน การวิจัยกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศและอาเซียนในสาขาที่สอดคล้องกับ ทิศทางการพัฒนาประเทศทิศทางของอาเซียนสอดคล้องกับ ประกาย ขวัญหลาย (2557) พบว่า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกเฉียงใต้เข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยได้มี ความร่วมมือด้านงานวิจัยร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียนและมีการทำวิจัยร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัย ในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงใต้โดยการแลกเปลี่ยนและใช้ทรัพยากร ร่วมกันในการวิจัย มีการวางแผนและดำเนินการส่งอาจารย์ร่วมทำวิจัยกับมหาวิทยาลัยในประเทศ ฟิลิปปินส์ เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น ทางมหาวิทยาลัยมีการให้ความช่วยเหลือในการสร้างศูนย์วิจัยและ เพาะพันธุ์ปลาที่ประเทศลาว รวมถึงมีกระบวนการเผยแพร่ผลงานวิจัย งานสร้างสรรค์และ นวัตกรรมเชิงรุกส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์ไปนำเสนอผลงานทางวิชาการระดับนานาชาติ และ ทำความร่วมมือกับกลุ่มประเทศอาเซียน ได้แก่ ลาว กัมพูชา ลิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย บรูไน เวียดนาม และฟิลิปปินส์ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยสู่สากล และเตรียมความพร้อม เพื่อการเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกเฉียง ใต้ ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาประชาคมอาเซียนและ ประชาคมโลก มาตรการที่ดำเนินการคือ สร้างเครือข่ายด้านการวิจัยกับสถาบันอุดมศึกษา หน่วยงาน องค์กรทั้งในภาครัฐและเอกชนในประเทศ และในอาเซียนในสาขาที่สอดคล้องกับ ทิศทางการพัฒนาประเทศและทิศทางของอาเซียน สนับสนุนทุนวิจัยระดับปริญญาเอก ทุนพัฒนา อาจารย์เพื่อผลิตงานวิจัยและเผยแพร่ผลงานวิจัย (กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลตะวันออกเฉียงใต้, 2555, หน้า 1-3) ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ด้านอาเซียน มหาวิทยาลัย ราชภัฏราชนครินทร์ในการสร้างงานวิจัย และนวัตกรรมที่สนองต่อความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์มีเป้าประสงค์ให้ผลงานวิจัยและนวัตกรรมทั้งปริมาณและ

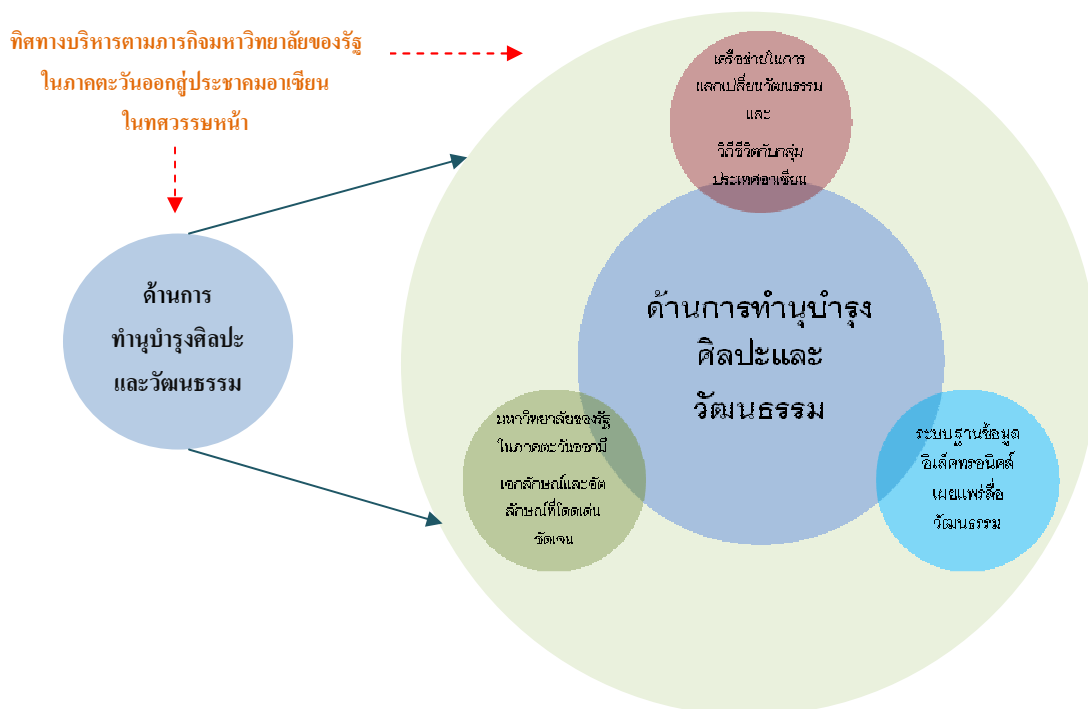
คุณภาพมีการพัฒนาประชาคมอาเซียนสร้างเครือข่ายการสร้างงานวิจัยกับหน่วยงานและสถาบันระดับชาติและนานาชาติ มีการพัฒนางานวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยกับกลุ่มประเทศอาเซียนมากยิ่งขึ้น มีเครือข่ายการสร้างงานวิจัยกับหน่วยงานและสถาบันระดับชาติและนานาชาติรวมถึงการเผยแพร่ผลงานวิจัยในระดับชาติและนานาชาติ โดยการมุ่งที่จะพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยให้เอื้อต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์, 2554)

ส่วนความร่วมมือด้านงานวิจัยร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียนในรูปแบบใหม่ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรมใหม่ตามทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ประชาคมอาเซียนนี้สอดคล้องกับการบริหารมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาในกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัย ใช้วิธีการบริหารแนวใหม่ และสร้างรูปแบบความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกแบบใหม่ เช่น การสร้างความร่วมมือกับวิสาหกิจและเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยี การพัฒนาศูนย์สาขาวิชาและโปรแกรมการศึกษาร่วมระหว่างภาคีจัดตั้งหน่วยงานเกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและลิขสิทธิ์ทางปัญญาและจัดหาบริษัทที่ทำ e-Business มาให้บริการแก่ผู้บริหารและภาคี (มานิต บุญประเสริฐ, 2546, หน้า 42-44) การพัฒนาการศึกษาและการวิจัยในกลุ่มอาเซียน ศูนย์ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขององค์การซีมีโอ (SEAMEO Regional Centres: SEAMEO RIHED) ศูนย์ภูมิภาคขององค์การซีมีโอ (SEAMEO RIHED) จะทำหน้าที่สำคัญในการพัฒนาบุคลากรของภูมิภาค เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาในด้านวิชาการและความรู้ความสามารถที่จะนำมาใช้พัฒนาประเทศสมาชิก และเป็นหน่วยงานสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนนโยบายความร่วมมือด้านการศึกษาในแต่ละด้านของภูมิภาคให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น กิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์ เช่น การฝึกอบรมการทำวิจัยเพื่อการพัฒนา การจัดโครงการความร่วมมือ การจัดประชุมทางวิชาการจัดพิมพ์เอกสารงานวิจัยและรายงานต่าง ๆ องค์การซีมีโอมีศูนย์ระดับภูมิภาคซึ่งมีความเชี่ยวชาญในเฉพาะเรื่องจำนวน 19 ศูนย์ เช่น ศูนย์ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของซีมีโอด้านพัฒนาการศึกษา (มีจำนวน 11 ศูนย์) ศูนย์ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของซีมีโอด้านวิทยาศาสตร์ เวชศาสตร์เขตร้อน เกษตรกรรม และสิ่งแวดล้อม (มีจำนวน 6 ศูนย์ และ 1 ศูนย์ประสานงานเครือข่ายด้าน เวชศาสตร์เขตร้อนและสาธารณสุข) ศูนย์ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของซีมีโอด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ (มีจำนวน 2 ศูนย์) (สำนักงานประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ, 2554)

3. มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ มุ่งเน้นการวิจัย มหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกมุ่งสู่การพัฒนาการเรียนการสอนและการวิจัยที่เป็นเลิศ การส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการวิจัยจะทำให้การศึกษามีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551) ซึ่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เป็นมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นการวิจัย ร่วมกับการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ขึ้นตำแหน่งเป็นอันดับ 1 จากผล QS World University Rankings เกือบทุกปี

(The Times Higher Education World University Rankings, 2015) มหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก นอกจากจะผลิตผู้เรียนให้ออกมาประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานแล้ว ยังต้องมุ่งที่จะพัฒนา งานวิจัยที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อสังคมออกมามีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการและพิจารณา ถึงผลงานวิจัยที่มีอิทธิพลสูง คือ ผลงานวิจัยที่ได้รับการอ้างอิงอย่างกว้างขวางด้วยเช่นกัน (Sevinc, 2004, pp. 980-983) ปัจจุบันประเทศไทยได้รวมกลุ่ม 8 มหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศไทย เพื่อ สร้างเครือข่ายพันธมิตรมหาวิทยาลัยเพื่อการวิจัยมุ่งตอบโจทย์นโยบายไทยแลนด์ 4.0 เพื่อตั้งเป้า เป็นศูนย์กลางการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาประเทศและภูมิภาคอาเซียน มงคล เตชะกำพูน (2560) การเกิดเครือข่ายพันธมิตรมหาวิทยาลัยเพื่อการวิจัย (Research University Network หรือ RUN) เป็นความร่วมมือของมหาวิทยาลัย 8 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยภายใต้แนวคิดด้วยความจริงใจ ความเท่าเทียม และมุ่งสู่ความเป็นเลิศ (Sincerely, Equally, Excellently) หรือเรียกว่าหลักการ Sexy way เนื่องมาจากภาวะขาดแคลนนักวิจัย โดย จำนวนนักวิจัยที่มีสัดส่วนเพียง 11 คน ต่อประชากร 10,000 คน และยังพบว่า คณาจารย์แต่ละคน แต่ละกลุ่ม แต่ละมหาวิทยาลัยก็มีแนวทางการทำงานที่แตกต่างและต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างทำ ทำให้ไม่ก่อให้เกิดงานชิ้นใหญ่ที่สามารถตอบสนองต่อประเทศชาติได้มาก เครือข่าย RUN จึงเกิดขึ้นเพื่อรวบรวมองค์ความรู้ความสามารถจากนักวิจัยทุกมหาวิทยาลัย ให้ได้ร่วมมือหรือ เรียกว่า Sharing แบ่งปันองค์ความรู้ และทำงานร่วมกัน เพื่อตอบโจทย์นโยบาย Thailand 4.0 จึงถือเป็นเครือข่ายแรกที่ประสบความสำเร็จในการร่วมมือกันของนักวิจัยจากหลากหลายมหาวิทยาลัย โดยตั้งเป้าหมายในปี พ.ศ. 2560 เน้นการทำงานแบบ RUN for Thailand 4.0 คือ การทำงานเชิงรุก พัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยี เน้นการทำ Startup Thailand และขยายความร่วมมือไปยังภาคเอกชน เพิ่มมากขึ้นดังภาพที่ 9

อันดับ 2 ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมมีกิจกรรมจำนวน 11 ข้อ โดยเรียง อันดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยจำนวน 3 อันดับ ดังนี้ 1) มีเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและ วิถีชีวิตกับกลุ่มประเทศอาเซียน 2) มีระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่สื่อวัฒนธรรม ที่เข้าถึง สื่อได้ง่ายและเป็นระบบทั้งในพื้นที่และต่างประเทศ 3) มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจนดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 สรุปทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในทศวรรษหน้า ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

1. มีเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตกับกลุ่มประเทศอาเซียนเนื่อง ด้วยความเป็นประชาคมอาเซียนที่ยึดตามกรอบประชาคมสังคมวัฒนธรรมอาเซียนทุกหน่วยจึง ผลักดันให้เกิดการสร้าง “อัตลักษณ์อาเซียน” มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้จึงสร้างให้เกิด เอกอัครราชทูตและอัครราชทูตที่โดดเด่นชัดเจน สอดคล้องกับ สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (2558) โดยมีแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน และแผนพัฒนาของอาเซียน ในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเสริมสร้างขีดความสามารถ ในการแข่งขันของอาเซียนโดยการส่งเสริมให้การศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างประชาคม สังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยเฉพาะการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายของมหาวิทยาลัย ภายใต้อกรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network: AUN) ซึ่ง AUN ทำหน้าที่ในการประสานความร่วมมือด้านอุดมศึกษาของภูมิภาค ซึ่งมุ่งส่งเสริมให้เกิด ความตระหนักในความเป็นภูมิภาค โดยเน้นการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอาเซียนรวมถึงเครือข่าย AUN ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดงานวัน อาเซียน และการจัดกิจกรรมเยาวชน โครงการประชุมด้านวัฒนธรรมของเยาวชนอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553, หน้า 31-34) ทั้งนี้มหาวิทยาลัยบูรพาได้เป็นสมาชิก

ของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน โดยมีการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมที่เป็นการเผยแพร่ผลงานทางศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น และมีการรวบรวม จัดทำข้อมูลด้านประเพณีและศิลปวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงใต้ มีศูนย์อาเซียนศึกษา ปัจจุบันมหาวิทยาลัยบูรพาได้เปิดสถาบันขงจื้อ ศูนย์จีนศึกษา และศูนย์อินโดจีนศึกษา วิทยาลัยบริหารรัฐกิจขึ้นมาเพื่อส่งเสริมด้านการศึกษาและวัฒนธรรมอาเซียน ทั้งยังดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพาเพื่อการพัฒนาวิทยาลัยสู่ความเป็นเลิศปีงบประมาณ พ.ศ. 2554-2563 โดยการส่งเสริม สนับสนุนและสร้างไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมความเป็นไทย การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการรับผิดชอบต่อสังคมส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือเรียกย่อว่า โอท็อป (OTOP) และมีกิจกรรมสืบสานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยบูรพาเป็นแม่ข่ายของเครือข่ายพัฒนาอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยในแผนปฏิบัติการเครือข่ายพัฒนาอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงใต้ 2558-2559 ได้มีพันธกิจในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างเครือข่ายอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา และคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในการพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษาเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการยกระดับคุณภาพการศึกษามุ่งสู่ความเป็นเลิศระดับภูมิภาค และสากล เพื่อสร้างความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการสังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อตอบสนองความต้องการของภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งสอดคล้องกับ วิโรจน์ โชติพิพัฒน์วรกุล (2554) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้าผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้าด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมจะมีการสร้างเครือข่ายทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมระหว่างมหาวิทยาลัย องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น องค์กรของรัฐและเอกชน เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมร่วมกันตามแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกเฉียงใต้เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนที่ระบอบอยู่ในยุทธศาสตร์การส่งเสริมบทบาทของอุดมศึกษาไทยในประชาคมอาเซียน โดยการส่งเสริมบทบาทสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมสร้างความตระหนักในเรื่องของเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยของประเทศสมาชิกส่งเสริมทำกิจกรรมร่วมกัน และพัฒนาศูนย์ข้อมูลสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน (กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกเฉียงใต้, 2555) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์ (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย ในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งพบว่า สถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีการสร้างเครือข่ายทางศิลปวัฒนธรรม

2. มีระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่สื่อวัฒนธรรม ที่เข้าถึงสื่อได้ง่ายและเป็นระบบทั้งในพื้นที่และต่างประเทศเมื่อประชาคมได้รวมเป็นหนึ่งเดียวจึงทำให้เกิดความหลากหลายวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศอาเซียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่กลุ่มประเทศอาเซียนต้องศึกษาถึงขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณี ประวัติศาสตร์ทางสังคมเพื่อเข้าใจต่อการอยู่ร่วมกัน ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ (2554) ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านอาเซียนของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ พ.ศ. 2556-2559 ขึ้น โดยในประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์มีเป้าประสงค์ให้มีการเชิดชูอัตลักษณ์ วัฒนธรรมไทย มรดกไทยให้โดดเด่นในแต่ละภูมิภาคโดยประสานความร่วมมือกับกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มุ่งพัฒนางานเครือข่ายทางวิชาการวิจัยและวัฒนธรรม มีการสร้างสื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นขึ้นมา และมีการแลกเปลี่ยนระหว่างอาเซียนเป็นภาษาประจำชาตินั้น ๆ โดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายเชิงปฏิบัติการทางศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นส่งเสริมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และแสดงผลงานวิจัยเชิงวัฒนธรรมกับกลุ่มประเทศอาเซียนสนับสนุนการจัดทำสื่อวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง และเผยแพร่สื่อวัฒนธรรม และเข้าถึงสื่อได้ง่ายบนระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และสอดคล้องการงานวิจัยของ สุมิตรา วิริยะ และอัจฉรา ไชยบุถิมภ์ (2557) ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมผลการให้ทิศทางอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มการยอมรับในระดับนานาชาติมีนโยบายและสร้างความเข้าใจในองค์กรจัดทำแผน 10 ปี ทั้งยังขยายบริการทางวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้หลากหลายรูปแบบ มีการรวบรวมเอกสารข้อมูล จัดเก็บองค์ความรู้ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบพัฒนาระบบการบริหารจัดการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้มีความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โปร่งใสทั้งนี้ผู้ทรงคุณวุฒิได้เพิ่มเติมบทบาทของสถาบันอุดมศึกษา การดำเนินงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทยควบคู่ไปกับบทบาทด้านการสอนและการบริการวิชาการทุกองค์กรในสังคมจะต้องร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งจริงจังต่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย

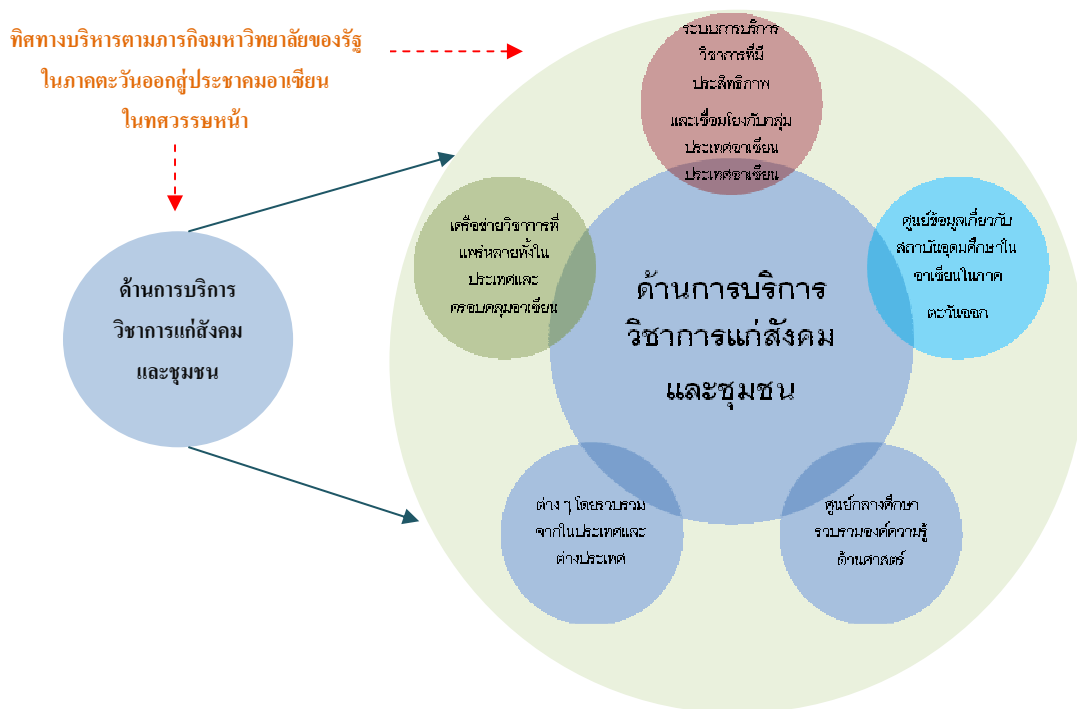
3. มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจน ประชาคมอาเซียนได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน ดังนั้น จึงทำให้มีการทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนขึ้นเพื่อความเป็นหนึ่งอันเดียวกันและมีความเป็นเอกภาพในหมู่ประชาชาติและประชาชนอาเซียน โดยมุ่งที่จะเสริมสร้างอัตลักษณ์ร่วมกันและทำให้เกิดเป็นสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ทำให้คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่และสวัสดิการของประเทศดีขึ้นตามกฎบัตรสมาคม

แห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หมวดที่ 11 อัตลักษณ์และสัญลักษณ์ อาเซียนจะต้อง ส่งเสริมอัตลักษณ์ร่วมกันของคุณและความรู้สึก เป็นเจ้าของในหมู่ประชาชนของตน เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และคุณค่าร่วมกันของอาเซียนดังคำขวัญของอาเซียน คือ “วิสัยทัศน์เดียว อัตลักษณ์ เดียว ประชาคมเดียว” การดำเนินงานในการสร้างอัตลักษณ์อาเซียน ส่งเสริมการตระหนักรู้ เกี่ยวกับอาเซียน และความรู้สึกในการเป็นประชาคม สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ การรวมกันเป็น เอกภาพท่ามกลางความหลากหลาย และส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสมาชิกในเรื่อง วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ศาสนาและอารยธรรม การอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม อาเซียน ส่งเสริมการสงวนและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียน ส่งเสริมการสร้างสรรค์ ด้านวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม ส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียนและการดำรงอยู่ร่วมกัน โดยสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมและส่งเสริมความร่วมมือในอุตสาหกรรม การมีส่วน เกี่ยวข้องกับชุมชน ปลูกฝังอัตลักษณ์อาเซียนและสร้างอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางใน การก่อตั้งประชาคม โดยสนับสนุนทุกภาคส่วน ให้มีส่วนร่วม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์อุดมศึกษา ไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ในประเด็นยุทธศาสตร์ การส่งเสริมบทบาทของอุดมศึกษาไทยในประชาคมอาเซียน โดยให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง การศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน มีมาตรการส่งเสริมในเรื่องเอกลักษณ์ความเป็นไทย และ ประเทศสมาชิกอาเซียน รวมถึงส่งเสริมกิจกรรมสัมพันธ์ประชาคมอุดมศึกษาและอาเซียน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงได้กำหนด “อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ มาตรการส่งเสริม และ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม” ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ซึ่งทุกมหาวิทยาลัยต้อง ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดตัวบ่งชี้ที่ 9.1 ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เกณฑ์มาตรฐานข้อที่ 3 มีการกำหนดตัวบ่งชี้ เพิ่มเติมตามอัตลักษณ์ของสถาบัน และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดตัวบ่งชี้ที่ 16 ผลการพัฒนาตามอัตลักษณ์ของสถาบัน ตัวบ่งชี้ที่ 17 ผลการพัฒนา ตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของสถาบัน และตัวบ่งชี้ที่ 18 เช่น อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ และตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม ของมหาวิทยาลัยบูรพาไว้ ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่แสดงอัตลักษณ์ ของมหาวิทยาลัยบูรพา ตัวบ่งชี้ สกอ. 9.1 และ สมศ. 16 คือ “บัณฑิตรักสุขภาพ” ตัวบ่งชี้ที่แสดง เอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยบูรพา ตัวบ่งชี้ สมศ. 17 คือ “เป็นแหล่งเรียนรู้ศาสตร์ทางทะเลของ ประชาคมอาเซียน” ส่วนตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม จำนวน 2 ด้าน ตัวบ่งชี้ สมศ. 18 คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ และด้านการพร้อมรับการเป็นสมาชิกสังคมอาเซียน นอกจากนี้ ยังรวบรวมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอาเซียนที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละประเทศให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยการมีศูนย์อาเซียนศึกษาในทุกภูมิภาค สร้างเครือข่ายใน

การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตกับกลุ่มประเทศอาเซียน โดยจัดโครงการและกิจกรรมสืบสาน ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ร่วมกับมหาวิทยาลัยในกลุ่มอาเซียนขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสร้าง ระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่สื่อวัฒนธรรมที่เข้าถึงได้ง่ายและเป็นระบบทั้งในพื้นที่ และต่างประเทศโดยการนำระบบการจัดการสารสนเทศแบบ Up-to-date มาปฏิบัติ

อันดับ 3 ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน มีกิจกรรม 13 ข้อโดยเรียง อันดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยจำนวน 3 อันดับ ดังนี้

1. มีระบบการบริการวิชาการที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอาเซียน
- 2) มีศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนในภาคตะวันออก 3) มีเครือข่ายวิชาการที่ แพร่หลายทั้งในประเทศและครอบคลุมอาเซียนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาองค์ความรู้ และเป็นศูนย์กลางศึกษารวบรวมองค์ความรู้ด้านศาสตร์ต่าง ๆ โดยรวบรวมจากในประเทศและ ต่างประเทศดังภาพที่ 11

ภาพที่ 11 สรุปทิศทางบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกสู่ประชาคม อาเซียนในทศวรรษหน้าด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน

1. มีระบบการบริการวิชาการที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอาเซียน รัฐบาลได้มีการเตรียมความพร้อมทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคม

อาเซียนในหลายรูปแบบ ได้แก่ การดำเนินงานของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN university network: AUN) ซึ่งมีหน้าที่หลักในการประสานความร่วมมือด้านอุดมศึกษาของภูมิภาค และการดำเนินงานของศูนย์ภูมิภาคของซีมีโอด้านการอุดมศึกษา และการพัฒนา (SEAMEO regional centre for higher education and development: SEAMEO RIHED) โดยให้การช่วยเหลือประเทศสมาชิกในการพัฒนาการศึกษาด้านอุดมศึกษา ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก ในการจัดตั้งเครือข่ายระหว่างสถาบันและการพัฒนา (พัชรราวลัย วงศ์บุญสิน, 2555, หน้า 12)

เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนหรือ (ASEAN University Network: AUN) เป็นการรวมตัวกันของ มหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของภูมิภาคและสร้างความตระหนักในความเป็นอาเซียนปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยสมาชิกจำนวน 30 แห่ง มหาวิทยาลัยไทยที่เป็นสมาชิก ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหิดลประเทศไทย และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ปัจจุบัน AUN ได้มุ่งมั่นทำหน้าที่ในการประสานความร่วมมือด้านอุดมศึกษาของภูมิภาค โดยสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวิชาการการจัดประชุมเชิงวิชาการประชุมปฏิบัติการการสัมมนาการแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษา การพัฒนาหลักสูตรและการทำวิจัยร่วม ให้มหาวิทยาลัยสมาชิก AUN ได้ร่วมกันระดมสมองในการกำหนดทิศทางของอาเซียนด้านการอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553, หน้า 31-34) ความสัมพันธ์ระหว่างอุดมศึกษาไทยกับเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนและอาเซียนสำหรับอุดมศึกษาไทยมีความสัมพันธ์กับเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนในหลายด้าน ได้แก่ การดำเนินการในการเข้าถึงข้อมูลด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาในอาเซียน การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนให้ถึงแก่นต่อคณาจารย์ ผู้ปฏิบัติงานและนักศึกษาก่อสร้าง ความตระหนักในบทบาทหน้าที่และความร่วมมือในความเป็นอาเซียน การเตรียมการกำหนดบทบาทหน้าที่และกิจกรรมในด้านการศึกษา วิจัย บริหาร วิชาการและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม รวมถึงการดำเนินการตามแผนและกิจกรรมความร่วมมือของสมาชิกและสมาชิกเครือข่ายสมทบ (พงษ์ศักดิ์ อังสิทธิ์, 2555) นอกจากนี้ เครือข่ายบริการวิชาการสถาบันอุดมศึกษาไทยก็ได้มีการวางแผนกำหนดทิศทางการบริหารงานบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยให้ประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอาเซียนเครือข่ายบริการวิชาการสถาบันอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย (Thai UNISERV) ประกอบด้วยมหาวิทยาลัย 10 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จากข้อตกลงความร่วมมือด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชน ระหว่างเครือข่ายบริการวิชาการสถาบันอุดมศึกษาไทย ในการประชุม

“สัปดาห์บริการวิชาการ” วันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2555 เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และเตรียมชุมชนไปสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) โดยบันทึกข้อตกลงครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาร่วมมือด้านการบริการวิชาการด้านวิจัย ด้านการบริหารจัดการองค์กร การประกันคุณภาพการศึกษา รวมถึงการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่น ประเทศชาติ และประชาคมอาเซียนและได้มีจัดประชุมวิชาการ”ก้าวข้ามบริการวิชาการสถาบันการศึกษาอาเซียน: จากไทยสู่ สปป.ลาว” ระหว่างวันที่ 27-29 มีนาคม พ.ศ. 2556 ขึ้นอีกครั้งโดยมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างความร่วมมือด้านการบริการวิชาการร่วมกันกับหน่วยงานที่มีพันธกิจหลักด้านการบริการวิชาการจากประเทศคู่ระดับอาเซียน เพื่อเตรียมความพร้อมการให้บริการวิชาการแก่ประชาชน เข้าสู่ประชาคมอาเซียน (เครือข่ายบริการวิชาการสถาบันอุดมศึกษาไทย, 2558) นอกจากนี้ เครือข่ายบริการวิชาการสถาบันอุดมศึกษาไทย ได้จัดการประชุมเครือข่ายบริการวิชาการเพื่อร่วมกำหนดทิศทาง รูปแบบการทำงานอย่างมั่นคงและยั่งยืน ด้านบริการวิชาการภายใต้เครือข่ายบริการวิชาการสถาบันอุดมศึกษาไทยเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2558 พร้อมกับผู้แทนเครือข่ายบริการวิชาการ 15 สถาบัน ร่วมประชุมเครือข่ายบริการวิชาการฯ เพื่อร่วมพิจารณากำหนดแนวทางและรูปแบบการบริหารเครือข่ายบริการวิชาการภายใต้ความร่วมมือของเครือข่ายบริการวิชาการสถาบันอุดมศึกษาไทย ให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน รวมถึงการร่างบันทึกลงนามความร่วมมือเครือข่ายบริการวิชาการสถาบันอุดมศึกษาไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 เป็นต้นไป (เครือข่ายบริการวิชาการสถาบันอุดมศึกษาไทย, 2558)

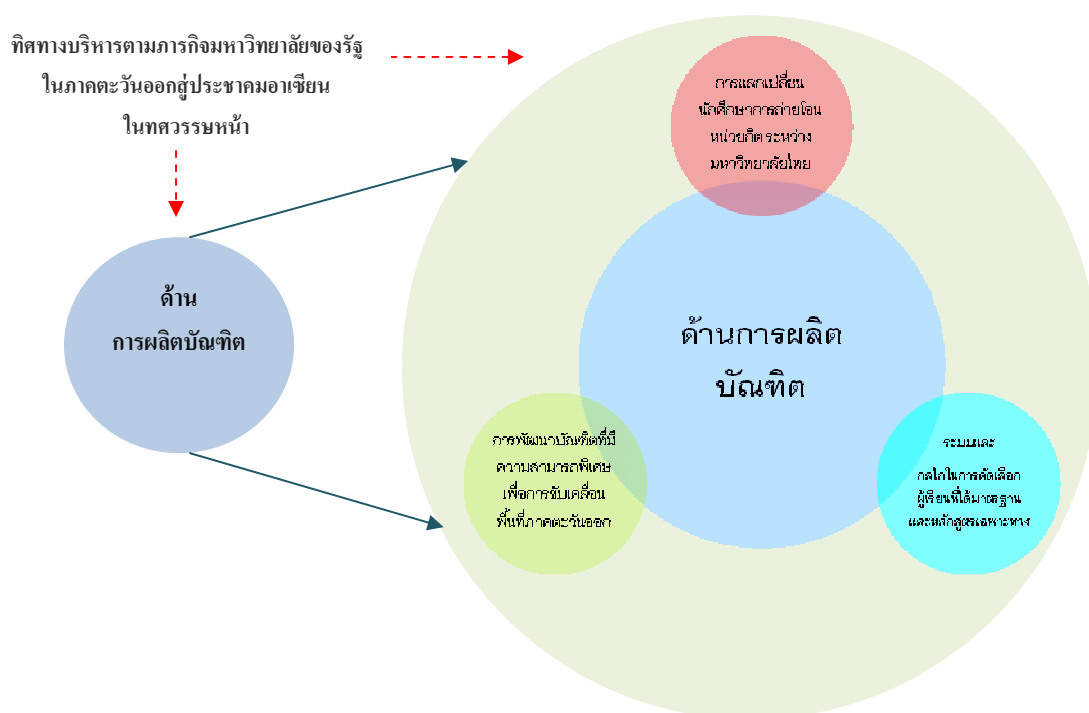
2. มีศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยความร่วมมือของอาเซียนจึงได้มีนโยบายและทิศทางที่สอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายประเทศไทยจึงมีจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาในสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับชาติที่มีรูปแบบเป็นหน่วยงานอิสระในการบริหารจัดการ ซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยงานที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้งานด้านนี้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ที่สำคัญคือ การสร้างและสะสมองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ผ่านการวิจัย การเรียนการสอนและการปฏิบัติการ ทั้งนี้โดยอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรที่มีความสามารถของมหาวิทยาลัยเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555) ทั้งนี้มหาวิทยาลัยบูรพาเป็น 1 ใน 5 มหาวิทยาลัยไทย ที่ได้รับการยอมรับให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายมหาวิทยาลัย อาเซียนหรือ ASEAN University Network (AUN) ซึ่งเป็นความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาระหว่างประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และได้จัดตั้งศูนย์การศึกษาอาเซียนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ สมพล พงศ์ไทย (2554, หน้า 1-52) ที่ได้กล่าวว่า มหาวิทยาลัยบูรพา มีการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยบูรพา

สู่การเป็นประชาคมอาเซียนซึ่งปัจจุบัน มีศูนย์อาเซียนศึกษาที่มีการเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนข้อมูลในระดับประเทศทั้งบทความ เอกสาร รายงานวิจัยข้อมูลความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับภูมิภาคอาเซียน นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ยังมีการส่งเสริมบทบาทของอุดมศึกษาไทยในประชาคมอาเซียน โดยมีกลยุทธ์เพื่อพัฒนาศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนไว้ในแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนด้วยเช่นกัน (กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก, 2555) ซึ่งสอดคล้องสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2553) ได้กำหนดยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 โดยมีการส่งเสริมบทบาทของอุดมศึกษาไทยในประชาคมอาเซียน กำหนดกลยุทธ์ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านโดยมีมาตรการดำเนินงานโดยการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนและความเคลื่อนไหวจัดทำ Mapping สถาบันอุดมศึกษาแกนหลักในสาขาที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นความต้องการของเขตพื้นที่เศรษฐกิจต่าง ๆ โดยเชื่อมโยงระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยที่มีความเชี่ยวชาญและตอบสนองต่อการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจต่าง ๆ กับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน กิจกรรมที่ได้ดำเนินการไปแล้วมีการพัฒนาศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนและความเคลื่อนไหวอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและกิจกรรมสัมพันธ์ การให้บริการการศึกษาและฝึกอบรมทางวิชาการและวิชาชีพแก่ประเทศสมาชิกอาเซียน จัดตั้งหน่วยงานในสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาดำเนินการเกี่ยวกับอาเซียนโดยตรง เพื่อเป็นหน่วยประสานกระตุ้นให้เกิดการริเริ่มสร้างสรรค์และทำงานร่วมกับองค์กรที่มีอยู่แล้วในอาเซียนให้เกิดความเข้มแข็ง สถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาค

3. มีเครือข่ายวิชาการที่แพร่หลายทั้งในประเทศและครอบคลุมอาเซียน เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาองค์ความรู้และเป็นศูนย์กลางศึกษารวบรวมองค์ความรู้ด้านศาสตร์ต่าง ๆ โดยรวบรวมจากในประเทศและต่างประเทศด้วยการส่งเสริมความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างกลุ่มอาเซียน องค์กรรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือเรียกโดยย่อว่า ซีมีโอ (SEAMEO) เป็นองค์การระหว่างประเทศระดับภูมิภาคของซีมีโอ ประกอบด้วย สภารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO Council) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO Secretariat) และศูนย์ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขององค์การซีมีโอ (SEAMEO Regional Centres: SEAMEO RIHED) ปัจจุบันองค์การซีมีโอมีศูนย์ระดับภูมิภาคซึ่งมีความเชี่ยวชาญในเฉพาะเรื่อง จำนวน 19 ศูนย์ เช่น ศูนย์ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของซีมีโอด้านพัฒนาการศึกษา (มีจำนวน 11 ศูนย์) ศูนย์ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของซีมีโอด้านวิทยาศาสตร์ เวชศาสตร์เขตร้อน เกษตรกรรม และสิ่งแวดล้อม (มีจำนวน 6 ศูนย์ และ

1 ศูนย์ประสานงานเครือข่ายด้านเวชศาสตร์เขตร้อนและสาธารณสุข) ศูนย์ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของซีมีโอด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ (มีจำนวน 2 ศูนย์) โดยศูนย์ภูมิภาคขององค์การซีมีโอ (SEAMEO RIHED) จะทำหน้าที่สำคัญในการพัฒนาบุคลากรของภูมิภาค เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาในด้านวิชาการและความรู้ความสามารถที่จะนำมาใช้พัฒนาประเทศสมาชิก และเป็นหน่วยงานสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนนโยบายความร่วมมือด้านการศึกษาในแต่ละด้านของภูมิภาคให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น กิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์ เช่น การฝึกอบรม การทำวิจัยเพื่อการพัฒนา การจัดโครงการความร่วมมือ การจัดประชุมทางวิชาการจัดพิมพ์เอกสารงานวิจัยและรายงานต่าง ๆ (สำนักความสัมพันธ์ระหว่างต่างประเทศ, 2558) ส่วนการเป็นศูนย์กลางศึกษารวบรวมองค์ความรู้ด้านศาสตร์ต่าง ๆ โดยรวบรวมจากในประเทศและต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาเชิงเครือข่ายเป็นศูนย์บริการเบ็ดเสร็จครบวงจร ซึ่ง พินิติ รัตนานุกูล (2555) เปิดเผยว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เสนอโครงการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาขึ้นในประเทศไทย โดยมุ่งดำเนินงานเพื่อเตรียมพร้อมเป็นศูนย์บริการเบ็ดเสร็จครบวงจร (One-stop service) ด้านอาเซียน และประสงค์ให้ศูนย์อาเซียนศึกษาเป็นแหล่งอ้างอิง (Reference center) ด้านอาเซียน ในภูมิภาค ซึ่งจะมีการสร้างฐานข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนที่สมบูรณ์เพื่อให้เป็นแหล่งอ้างอิง โดยประสานงานเชื่อมโยงเชิงเครือข่ายกับฐานข้อมูลต่าง ๆ และการเป็นคลังสมองในประเด็นเกี่ยวกับอาเซียนเชิงลึกด้วยการจัดกิจกรรมทางวิชาการพร้อมทั้งมีการวิจัยทั้งในภาพรวมและสอดคล้องกับสามเสาหลักของประชาคมอาเซียน รวมถึงการวิจัยเพื่อองค์ความรู้เชิงลึกของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มีผลกระทบต่อภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศไทยสำหรับเป้าหมายการดำเนินการในระยะที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) จะมุ่งพัฒนาการดำเนินงานให้ศูนย์อาเซียนศึกษาเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางขึ้นในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติโดยมีเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอกประเทศไทยเพิ่มขึ้น โดยเน้นการสร้างคามเข้มแข็งแก่สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ การจัดตั้งศูนย์ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อ เป็นคลังข้อมูลและคลังสมองเกี่ยวกับอาเซียนในเชิงลึกในประเทศไทย ส่งเสริมการผลิต ผลงานวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เรื่องอาเซียนเป็นศูนย์แห่งชาติทำหน้าที่สังเคราะห์องค์ความรู้เรื่องอาเซียนเพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในอาเซียน โดยร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์เรื่องอาเซียนสู่สาธารณะทั้งในระดับชาติระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ และเป็นศูนย์ประสานงานความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างประเทศไทยกับประชาคมอาเซียน ประเทศคู่เจรจาอาเซียน และองค์กรระหว่างประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

อันดับ 4 ด้านการผลิตบัณฑิต มีกิจกรรม 18 ข้อ โดยเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย จำนวน 3 อันดับ ดังนี้ 1) มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาการถ่ายโอนหน่วยกิต ระหว่างมหาวิทยาลัยไทย กับ มหาวิทยาลัยประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ 2) มีระบบและกลไกในการคัดเลือกผู้เรียนที่ได้มาตรฐานและมีหลักสูตรเฉพาะทางตรงความต้องการของสังคมอาเซียน 3) มีการพัฒนาบัณฑิตที่มีความสามารถพิเศษเพื่อการขับเคลื่อนพื้นที่ภาคตะวันออก ดังภาพที่ 12

ภาพที่ 12 สรุปทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกกลุ่มประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า ด้านการผลิตบัณฑิต

4. มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาการถ่ายโอนหน่วยกิต ระหว่างมหาวิทยาลัยไทย กับ มหาวิทยาลัยประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบการดำเนินการ ดังกล่าว ชาญณรงค์พร รุ่งโรจน์ (2557, หน้า 19-24) ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในฐานะประธานภาคีเครือข่าย AQAN ได้ไว้ว่า เมื่อประเทศไทยดำเนินการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ (NQF) หรือ Principles of national qualifications framework ซึ่งเป็นการกำหนดสมรรถนะที่จะเป็นคุณประโยชน์ต่อผู้เรียน โดยเฉพาะเรื่องการเลื่อนคุณวุฒิไปสู่ระดับที่สูงขึ้นการเทียบผลการเรียนรู้ในระดับต่าง ๆ การช่วยสนับสนุน

การแลกเปลี่ยนนักศึกษาและการเคลื่อนย้ายบุคลากรอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาตลอดชีวิต สอดคล้องกับ สุบิน ยุระรัช (2556, หน้า 142-152) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตไทย ผู้อาเซียน ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพบัณฑิตไทยวัดได้ใน 3 มิติ คือ มิติที่ 1 คุณภาพบัณฑิตตาม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai qualifications framework: TQF) มิติที่ 2 คุณภาพบัณฑิตตามมาตรฐานการอุดมศึกษา มิติที่ 3 คุณภาพบัณฑิตตามตัวบ่งชี้คุณภาพบัณฑิตของ หน่วยงานต้นสังกัด และองค์กรประเมิน ดังนั้น บัณฑิตจึงต้องได้คุณภาพตาม TQF มาตรฐาน การอุดมศึกษา และตัวบ่งชี้คุณภาพบัณฑิตของ สกอ. สมศ. และสำนักงาน กพร. เพื่อประโยชน์ สำหรับการแลกเปลี่ยนนักศึกษาการถ่ายโอนหน่วยกิต ระหว่างมหาวิทยาลัยไทยกับ มหาวิทยาลัย ประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนซึ่งกรอบมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของภูมิภาค อาเซียน (AQAF) เป็นบรรทัดฐานเบื้องต้นในการใช้เป็นแนวทางพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ แต่ละประเทศจะช่วยให้ระบบการศึกษาของอาเซียนมีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติ ในกรอบ การประกันคุณภาพจะนำไปสู่การสร้างความกลมกลืน (Harmonization) ด้านการอุดมศึกษา การแลกเปลี่ยนนักศึกษา อาจารย์ การอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายทรัพยากรมนุษย์ การถ่ายโอนหน่วยกิต และการยอมรับคุณวุฒิระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนได้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบซึ่งที่ผ่านมาอุดมศึกษาไทยก็มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาการถ่ายโอนหน่วยกิต ระหว่าง มหาวิทยาลัยไทยกับ มหาวิทยาลัยประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับ พินิติ รัตนานุกูล (2555, หน้า 8-10) ได้กล่าวว่า สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้เริ่ม โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาไทยและอาเซียน ในปี พ.ศ. 2555 จึงโดยการจัดสรรทุนการศึกษาให้ นักศึกษาไทยระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป จากทุกสถาบันอุดมศึกษาไทยไปลงทะเบียนเรียน (และต้องไม่ใช้การฝึกอบรบหรือดูงาน) ระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา แต่ไม่เกิน 4 เดือน ในทุก สาขาวิชา ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน ประกอบด้วย เนการาบรูไน ดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ และ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งนักศึกษาไทยลงทะเบียนเรียนอย่างน้อย 2 รายวิชา และต้อง ถ่ายโอนหน่วยกิตกลับมายังสถาบันอุดมศึกษาต้นสังกัดอย่างน้อย 6 หน่วยกิต โดยต้องแสดง หลักฐานว่ามีการถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างกันในปีงบประมาณ 2555 สำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษาได้ขยายโครงการให้ครอบคลุมนักศึกษาไทยระดับบัณฑิตศึกษาทุกสาขาวิชา เพื่อไป ศึกษาหรือทำวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน โดยจะให้สถาบันอุดมศึกษา สามารถเสนอชื่อนักศึกษาทั้งระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา เข้าร่วมโครงการได้ไม่เกิน 10 คน ซึ่งนักศึกษาระดับปริญญาโทต้องไปลงทะเบียนเรียนอย่างน้อย 2 รายวิชา ในหลักสูตรที่เปิดสอน

ตามปกติของสถาบันอุดมศึกษาเจ้าภาพ โดยรายวิชาสัมพันธ์กับวิชาที่ศึกษาอยู่ ณ สถาบันอุดมศึกษาต้นสังกัดโดยไม่ใช่การฝึกอบรมหรือดูงาน และต้องถ่ายโอนหน่วยกิต กลับมายังสถาบันอุดมศึกษาต้นสังกัดอย่างน้อย 6 หน่วยกิต โดยแสดงหลักฐานว่ามีการถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างกันด้วยเช่นกัน หรือการไปทำวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา สามารถไปทำวิจัยได้ 1 เดือน แต่ไม่เกิน 4 เดือนหากการวิจัยดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ ต้องได้รับการอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์จากสถาบันอุดมศึกษาต้นสังกัดและไม่ต้องถ่ายโอนหน่วยกิตกลับมายังสถาบันอุดมศึกษาต้นสังกัด ซึ่งดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

5. มีระบบและกลไกในการคัดเลือกผู้เรียนที่ได้มาตรฐานและมีหลักสูตรเฉพาะทางตรงความต้องการของสังคมอาเซียนทั้งนี้ เป็นเพราะว่าการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเป็นปัจจัยหนึ่งของการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพปัจจุบันอุดมการณ์ศึกษาไทยพยายามที่ปรับระบบการคัดเลือกให้ได้มาตรฐานซึ่ง คาร์พังษ์ รัตนสุวรรณ (2559) ได้กล่าวว่า มหาวิทยาลัยได้ปรับระบบการคัดเลือกใหม่ โดยตั้งเป้าให้มหาวิทยาลัยทุกกลุ่มปรับระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อใน

สถาบันอุดมศึกษา ภายใต้หลักการคือ เด็กไม่ต้องวิ่งรอกสอบ ลดปัญหาค่าใช้จ่าย ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ เด็กมีความสุขในการเรียนในห้องเรียนระบบการคัดเลือกแบบแอดมิชชันกลางก็ถูกยุบเลิกไปโดยปริยายระเบียบการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย โดยจะเริ่มปีการศึกษา 2561 ทปอ. ซึ่งได้ข้อสรุปเบื้องต้นว่า ระบบการสอบคัดเลือกตั้งแต่ปีการศึกษา 2561 จะมี 3 ระบบ คือ

- 1) ระบบโควตา ที่ต้องไม่ใช่การสอบ เช่น โควตานักกีฬา เด็กโอลิมปิกวิชาการซึ่งรับได้ตลอดทั้งปี
 - 2) ระบบเคลียร์เฮาส์ ซึ่งจะเปิดรับ 2 ครั้ง โดยใช้ข้อสอบกลาง แต่สอบเพียง 1 ครั้ง
 - 3) ระบบรับตรงที่มหาวิทยาลัยดำเนินการได้เอง เพื่อให้ได้เด็กครบตามแผนที่แผนที่วางไว้ หลังจากระบบเคลียร์เฮาส์แล้ว ข้อดีของระบบใหม่ คือ แก้ปัญหาการวิ่งรอกสอบ ลดค่าใช้จ่าย ทั้งเป็นระบบที่สนองทั้ง 2 ฝ่าย คือ เด็กต้องเลือกได้และมหาวิทยาลัยก็เลือกได้ด้วยการปรับปรุงระบบการคัดเลือกครั้งนี้ เรียนรู้จากบทเรียนในอดีตเพื่อนำข้อดีมาใช้จุดจุดบอดของแต่ละระบบ ทั้งความยุติธรรมเท่าเทียมเหมือนระบบเอ็นทรานซ์ มีผลการเรียนของเด็กเป็นส่วนหนึ่งในการคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยเหมือนระบบแอดมิชชัน และคณะก็ได้คนตามที่ต้องการเหมือนระบบรับตรง เพื่อให้สมประโยชน์ทุกฝ่ายและที่สำคัญ คือ ทำให้การศึกษาเชื่อมโยงกันตั้งแต่ขั้นพื้นฐานจนถึงอุดมศึกษา โดยรัฐบาลกระทรวงศึกษาธิการมหาวิทยาลัยทุกกลุ่มควรมีข้อตกลงในการรับนักศึกษาที่ชัดเจน และทำตามข้อตกลงนั้น เพื่อแบ่งหน้าที่กันผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของประเทศ
- นอกจากนี้ แนวโน้มในทศวรรษหน้าด้านการผลิตบัณฑิตมีหลักสูตรเฉพาะทางตรงความต้องการของสังคมอาเซียน โดยหลักสูตรเฉพาะทางจะเน้นความต้องการของตลาดแรงงานเป็นหลัก เพื่อผู้ประกอบการเฉพาะกลุ่ม เช่น บริษัทในสายการผลิตรถยนต์ การบริการท่องเที่ยว การเดินเรือ

และโลจิสติกส์เพื่อมุ่งตอบสนองให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพราะหลักสูตรเฉพาะทาง จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเชี่ยวชาญซึ่งสอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550) พบว่า แนวโน้มของอุดมศึกษาไทยในอีก 5 ปีข้างหน้า สถาบันอุดมศึกษาต้องค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะ ที่ถนัด ทำได้ดี มีความเชี่ยวชาญ และมีประสิทธิภาพที่สุด เพื่อทุ่มทรัพยากรในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวิจัย และสถาบันอุดมศึกษามุ่งจัดการศึกษาเฉพาะทางที่เป็นการลงลึก ระดับเชี่ยวชาญ อันเป็นการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพระดับสูง และเป็นการเพิ่ม ความสามารถแข่งขันให้มหาวิทยาลัย ที่สอดคล้องกับการบริหารมหาวิทยาลัยที่เป็นสากล ซึ่ง อรุณี อินทรไพโรจน์ (2554) ที่ได้ พบว่า การบริหารมหาวิทยาลัยในออสเตรเลียมีระบบ การศึกษาที่มุ่งเน้นความเป็นเอกเทศและมีหลักสูตรตอบสนองความต้องการเฉพาะตัวของผู้เรียน เพื่อเตรียมความพร้อมการเป็นมืออาชีพในหลายสาขา นำไปประกอบอาชีพเฉพาะทางเพื่อไปพัฒนา ประเทศ นอกจากนี้ แนวทางการบริหารมหาวิทยาลัยเฉพาะทางของสหรัฐอเมริกา ก็เน้นสนองตอบ ของผู้จ้างงานบางกลุ่มด้วยเช่นกัน เช่น สถาบันแห่งบริษัท (Corporate institution) ที่จัดการเรียน การสอนให้กับพนักงานของบริษัทและทำให้ธุรกิจมีการพัฒนาที่ดีและเติบโตอย่างรวดเร็ว

6. มีการพัฒนาบัณฑิตที่มีความสามารถพิเศษเพื่อการขับเคลื่อนพื้นที่ภาคตะวันออก เนื่องจากมหาวิทยาลัยที่มีอาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาที่มีความสามารถพิเศษสูงในมหาวิทยาลัย จำนวนมาก จะมีส่วนผลักดันให้เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำที่มีคุณภาพไปพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ชีระพร วีระถาวร (2554) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาของมหาวิทยาลัย ระดับ โลกนโยบายที่จำเป็นต่อกระบวนการพัฒนามหาวิทยาลัย คือ ต้องส่งเสริมและสนับสนุน การจัดตั้งโครงการพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้มีโอกาสในการพัฒนา ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มศักยภาพและมีระบบการส่งเสริมที่ครบวงจรซึ่งสอดคล้องกับ กฤษณพงศ์ กิรติกร (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2557, หน้า 48-51) ได้กล่าวว่า โดยภาพรวมแล้ว มหาวิทยาลัยที่อยู่ใน 100 อันดับแรกของโลกจะมีลักษณะที่โดดเด่นด้านการวิจัย และด้านการเรียน การสอน เป็นมหาวิทยาลัยที่ดึงดูดนักศึกษาระดับหัวกระทิของประเทศ ขณะเดียวกันก็สามารถสร้าง นักศึกษาระดับหัวกระทิได้ และดูแลรักษาพัฒนาบุคลากรชั้นนำไว้ในหน่วยงานให้ยาวนานและ มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ก็ เช่น กัน ได้มีการจัดตั้ง โครงการ The talent development programme สำหรับนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถสูง โปรแกรมนี้ผู้เรียนที่เก่งจะได้รับ การกระตุ้นได้รับคำปรึกษาแนะนำอย่างใกล้ชิด และฝึกการเป็นผู้นำในอนาคต (วารสารณ์ บวรศิริ, 2546, หน้า 10-53)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะระดับสถาบันอุดมศึกษา

1.1 ควรนำทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปปฏิบัติในระดับนโยบายของมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ

1.2 ทุกมหาวิทยาลัยควรมีทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าที่ชัดเจน และกำหนดผู้รับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อน โดยแต่งตั้งคณะทำงานเป็นรูปธรรม

1.3 ควรกำหนดแผนงาน งบประมาณ และจัดให้มีการติดตามผลการดำเนินงานการพัฒนาบริหารมหาวิทยาลัยเพื่อไปสู่การประชาคมอาเซียน

2. ข้อเสนอแนะระดับการบริหารสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.1 ด้านการผลิตบัณฑิตควรจะต้องพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถในระดับสากลเพราะบุคลากรทางการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ ซึ่งปัจจุบันการเปิดประชาคมอาเซียนและการเปิดเสรีด้านการค้าก่อให้เกิดการเปิดเสรีทางการศึกษาตามมาด้วย โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาการศึกษาในอาเซียนจะต้องสนองต่อการเปิดเสรีทางการศึกษาในกรอบอาเซียนและการค้าโลกและการสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถาบันการศึกษาไปสู่ความเป็นนานาชาติ และ World class university มากขึ้น บุคลากรทางด้านการศึกษาในมหาวิทยาลัยให้เข้าสู่ความเป็นสากลและความเป็นนานาชาติทำให้ในทศวรรษหน้าบุคลากรอาจารย์ต้องมีความเชี่ยวชาญ ด้านทักษะด้านภาษาที่สามและสัดส่วนจำนวนของอาจารย์ที่จบปริญญาเอก จำนวนอาจารย์ที่มีตำแหน่งวิชาการจะต้องเพิ่มมากขึ้นกว่าปัจจุบัน และคาดว่าต่อไปนักศึกษาชาวต่างชาติจะเข้ามาศึกษาเพิ่มมากขึ้นอาจารย์ยังต้องเร่งพัฒนาภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษที่จะต้องใช้เป็นภาษากลางในการติดต่อสื่อสารสำหรับมหาวิทยาลัยต่อไปจะมีการเคลื่อนย้ายบุคลากรทางการศึกษา และมีการแลกเปลี่ยน นักศึกษาอาจารย์ อาจจะทำให้สูญเสียนักศึกษาอาจารย์ ที่มีความสามารถไป ดังนั้น แต่ละมหาวิทยาลัยอาจจะต้องมีการเตรียมแผนการรองรับการพัฒนาบุคลากรและการแลกเปลี่ยนเคลื่อนย้ายของบุคลากรที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต และในส่วนด้านการพัฒนาการจัดการศึกษาภาคอุตสาหกรรมจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการมากขึ้น โดยการจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยจะต้องเน้นในเรื่องทักษะเชิงปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงสามารถประกอบอาชีพได้จริง

ให้เป็นที่ยอมรับของผู้ประกอบการทั้งด้านการใช้ภาษาอังกฤษที่สามารถพูดสื่อสารและทำงานได้ ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศรวมถึงทักษะทางอาชีพที่ประยุกต์เข้ากับการทำงานจริง สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งผู้ประกอบการเกือบทุกแห่งมีความคาดหวังว่าลูกจ้างจะมีทักษะความเป็นผู้นำ มีประสบการณ์ในภาคอุตสาหกรรม มีแนวทางการคิด “แบบองค์รวม” (Big picture mindset) และความสามารถในการคิดนอกกรอบ (Outside the box) และทักษะด้านพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น การสื่อสาร การเจรจาต่อรอง ทักษะคิดในการทำงาน และทักษะทางเทคนิค มหาวิทยาลัย จึงควรนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการศึกษา เมื่อมหาวิทยาลัยสามารถพัฒนาการจัดการศึกษา ได้ดังกล่าวจึงถือได้ว่าผลิตบัณฑิตออกมามีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในสังคมไทยและนานาชาติ

2.2 ด้านการวิจัยผลงานวิจัยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและ

ประเทศไทยปัจจุบันประเทศสิงคโปร์เป็นผู้นำงานวิจัย เพราะผลงานวิจัยส่วนใหญ่มีความเชื่อมโยงในการพัฒนาอุตสาหกรรม ซึ่งทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาเซียนในทศวรรษหน้า ด้านงานวิจัยควรที่พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการและการแก้ไขปัญหาทางอุตสาหกรรมของผู้ประกอบการโดย เชื่อมโยงงานวิจัยกับการเรียนการสอนและภาคอุตสาหกรรม ความเชื่อมโยงและสอดคล้องกัน สามารถมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ คณาจารย์และนักวิจัยสามารถทำงานกับภาคเอกชนในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อปรับใช้ในท้องถิ่นและให้คำแนะนำในการพัฒนาปรับปรุงสถาบันการศึกษา ควรสร้างระบบบริหารจัดการงานวิจัยให้เอื้อต่อการเป็นประชาคมอาเซียนมีระบบแรงจูงใจและพัฒนาศักยภาพนักวิจัย สามารถที่จะมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ใช้ทรัพยากรร่วมกันในการวิจัยกับประชาคมอาเซียนอย่างทั่วถึงเพื่อให้ได้มุมมองใหม่ ทักษะคิดใหม่ นวัตกรรมใหม่ สร้างฐานกลุ่มนักวิจัยที่มีความเข้มแข็งกับกลุ่มอาเซียนเพื่อนำไปพัฒนาประชาคมอาเซียนต่อไป

2.3 ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน ควรมีการให้วิชาการแก่สังคมและ

ชุมชนที่เป็นประโยชน์และสอดคล้องความต้องการอย่างแท้จริง สามารถสร้างความเข้มแข็งและเติบโตให้ชุมชนได้อย่างยั่งยืน สามารถเป็นศูนย์กลางความรู้ บริการด้านข้อมูลได้ในระดับชุมชนและสากล ทั้งภายในประเทศและกลุ่มอาเซียน ที่มีระบบกลไกการบริการวิชาการที่มีมาตรฐานสากล ที่มีเพียงแสวงหางบประมาณ และรายได้เข้ามหาวิทยาลัยเป็นหลักเพื่อบรรลุเป้าหมาย การพัฒนา ต้องมีความต่อเนื่องและสามารถแก้ไขปัญหาชุมชน มีต้นแบบในการพัฒนาที่ดีในชุมชน สิ่งสำคัญ คือ งบประมาณที่ได้นำไปพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้จริง ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ จากบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชนของมหาวิทยาลัย มีการติดตามผลการพัฒนาและการใช้ งบประมาณ โครงการตามตัวชี้วัด และการทุ่มเทขยายผลไปสู่การพัฒนาในกลุ่มประชาคมอาเซียน

2.4 ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมการเป็นประชาคมอาเซียนเป็นการรวมประเทศหลากหลายเชื้อชาติ และต่างวัฒนธรรม ทุกประเทศต่างมีเอกลักษณ์เฉพาะของตน และนำจุดแข็งของเอกลักษณ์วัฒนธรรมประจำชาติมาสืบสาน ทำนุบำรุง และเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จัก ซึ่งมหาวิทยาลัยเป็นศูนย์รวมที่หล่อหลอมบัณฑิตให้เป็นคนดี มีคุณธรรม การทำให้ศิลปะและวัฒนธรรมไทยดั้งเดิมยังคงอยู่และไม่เผยแพร่อย่างไม่ผิดเพี้ยน จึงต้องมีต้นแบบภูมิปัญญาองค์ความรู้ที่ถูกต้อง มีศูนย์กลางข้อมูลด้านประเพณีและศิลปวัฒนธรรมที่ถูกรวบรวมวิเคราะห์ ออกมาอย่างถูกต้องเชื่อถือได้ ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้โดยง่าย โดยเฉพาะการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ซึ่งเป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่สามารถสร้างประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้ การส่งเสริมเผยแพร่ที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มอาเซียนจะสามารถทำให้เป็นที่รู้จักและสร้างมูลค่าทางภูมิปัญญาและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ได้เป็นอย่างดี ซึ่งส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศชาติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรวิจัยเรื่อง ทิศทางการบริหารอุดมศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าโดยครอบคลุมทั้งระบบการบริหารจัดการและนำไปปฏิบัติในระดับนโยบายของมหาวิทยาลัย
2. ควรวิจัยเรื่อง การปรับตัวของอุดมศึกษาไทยสู่การเป็นประชาคมอาเซียน
3. ควรวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของอุดมศึกษาไทย
4. ควรวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบระบบการบริหารการศึกษาไทยกับกลุ่มประเทศอาเซียน
5. ควรมีการวิเคราะห์ผลกระทบ Cross impact เพื่อจัดลำดับความสำคัญของทิศทาง

บรรณานุกรม

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2551). *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. นนทบุรี: กระทรวงพาณิชย์.
- กรมสรรพากร. (2554). *อุดมศึกษา*. เข้าถึงได้จาก <http://www.rd.go.th/publish/29752.0.html>
- กฤษฎพงษ์ กิรติกร. (2557). การยกระดับคุณภาพครู ใน *การประชุมคณะกรรมการปฏิรูประบบผลิตและพัฒนาครู ครั้งที่ 2/2557 วันที่ 24 มกราคม 2557*.
- กระทรวงการต่างประเทศ. (2553). *แผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคง อาเซียน (พ.ศ. 2552-2558)*. กรุงเทพฯ: เพจเมคเกอร์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). *มาตรฐานการอุดมศึกษา*. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *ราชกิจจานุเบกษา ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2554 (ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2554)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องนโยบายและมาตรฐานการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา*. เข้าถึงได้จาก http://bsq.vec.go.th/innovation/policy2_1.html
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557 ก). *แผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557 ข). *นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2558*. เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/moe/upload/news20/FileUpload/38495-9778.pdf>
- กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. (2555). *แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยสู่สู่สากลและเตรียมความพร้อมเพื่อการเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558*. ชลบุรี: กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก.
- กิตติพร เนาว์สุวรรณ และประไพพิศ สิงหเสม. (2557). คุณลักษณะบัณฑิตไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 33(5), 212-222.

- การทำเรือแห่งประเทศไทย. (2555). *ภาษาอังกฤษทักษะที่แรงงานไทยยังต้องพัฒนา*.
เข้าถึงได้จาก [http://www1.port.co.th/news_/portnews/file_att/ekjertmztngtrdv/
file_ekjertmztngtrdv.pdf](http://www1.port.co.th/news_/portnews/file_att/ekjertmztngtrdv/file_ekjertmztngtrdv.pdf)
- กุลธิดา สิงห์สี. (2557). อุดมศึกษาไทยในอาเซียน รูปแบบ แนวโน้ม และทิศทางการปรับตัวในอนาคต. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 2(2), 13-23.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550). *ทิศทางการอุดมศึกษาไทย*. เข้าถึงได้จาก
<http://www.kriengsak.com/node/41>
- เกษม วัฒนชัย. (2538). ทิศทางการอุดมศึกษาไทยในทศวรรษหน้า. *วารสารการศึกษาแห่งชาติ*, 10(1), 28-38.
- เกษสุณีย์ บำรุงจิตต์. (2555). *รายงานวิจัยปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครสู่ประชาคมอาเซียนปี พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- คมเดือน โพธิ์สุวรรณ. (2555). *มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกกับการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน*. เข้าถึงได้จาก
<http://ico.dca.rmutto.ac.th/index.php?menu=download>
- เครือข่ายบริการวิชาการสถาบันอุดมศึกษาไทย. (2558). *การประชุมวิชาการระดับชาติด้านบริการวิชาการ หัวข้อ “บริการวิชาการอุดมศึกษาไทย ห่วงใยสังคม*. เข้าถึงได้จาก
<http://www.thaiuniserv.com/?author=2>
- จุฑารัตน์ พรหมพันธ์ และก้องกิติ พุสวัตต์. (2553). *การแบ่งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเพื่อกำหนดมาตรฐานในการจัดสรรทรัพยากรและติดตามประเมินผล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- จุมพล พลุภัทรชีวิน. (2548). *ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย EDFR*. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 1(2), 19-31.
- จุมพล พลุภัทรชีวิน. (2552). *ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย EDFR*. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ฉลาด จันทรสสมบัติ. (2553). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น. *วารสารการบริหารและพัฒนา*, 2(1), 175-176.
- ชลวิทย์ เจียรจิตต์ และชัยวัชร พรหมจิตติพงษ์. (2556). การเตรียมความพร้อมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒต่อการเป็นประชาคมอาเซียน 2015. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 16, 63-73.

- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2557). *ก้าวข้ามขีดจำกัดสู่สหัสวรรษแห่งคุณภาพ*. กรุงเทพฯ:
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- ชาย โปธิธิตา. (2550). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:
อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชิดชนก ทองไทย. (2556). *การรับรู้ และทัศนคติที่มีผลต่อความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน.
ประชาคมอาเซียนของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. สารนิพนธ์
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชินวรณ์ บุญยเกียรติ. (2553). *การเตรียมความพร้อมให้กับทิศทางของประเทศไทยด้านการศึกษาคู่
การเปิดกว้างของ การเรียนรู้แบบไร้พรมแดนภายใต้ข้อตกลงอาฟต้า*. เข้าถึงได้จาก
<http://www.sc.mahidol.ac.th/tha/news/afta.pdf>
- ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ. (2559). *นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ*. เข้าถึงได้จาก
www.bps.moe.go.th
- ทศพล รวมนิมพลี. (2556). *แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ราชนครินทร์สำหรับยุคประชาคมอาเซียน*. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 12(3),
199-205.
- ทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์. (2546). *รูปแบบการดำเนินงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบัน
อุดมศึกษา*. *ปริญญานิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต, สาขาวิชาการอุดมศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- ทีนิวส์ออนไลน์. (2557). *สุดหลวมมหาวิทยาลัยไทยดิ่งลงอันดับ 8*. เข้าถึงได้จาก
<http://social.tnews.co.th/content/105617/ก>
- ทีแอลซีไทย. (2557). *หลายบริษัท ไม่รับบัณฑิตจบใหม่เข้าทำงาน ขึ้นบัญชีดำมหาวิทยาลัยห่วย*.
เข้าถึงได้จาก <http://www.tlcthai.com/education/news/73432.html>
- ธีระพร วีระถาวร. (2554). *กระบวนการพัฒนาของมหาวิทยาลัยระดับโลก: กรณีศึกษาของประเทศ
ที่มีอัตราการเร่งในการพัฒนาสูง*. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*, 24, 1-48.
- ชั้นวีธิดา วงศ์ประสงศ์. (2556). *อันดับด้านการศึกษาไทยในเวทีโลกและอาเซียน ปี 2556*.
เข้าถึงได้จาก <http://www.qlf.or.th/Home/Contents/749>
- นวรรตน์ รามสูต และบัลลังก์ โรหิตเสถียร. (2558). *บทบาทของมหาวิทยาลัยต่อการปฏิรูป
อุดมศึกษา*. เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/websm/2015/jan/009.html>

- นิจวรรณ วีรวัฒน์ โนคม และนางณภัทร รุ่งเนย. (2555). การบริหารสถาบันอุดมศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี*, 23(2), 66-70.
- ประกาย ขวัญหลาย. (2557). การบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประภาพรรณ เสี่ยงวงศ์. (2550). การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: อี.เค.บี.เค.เอส.
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. (2555). รู้จัก “เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน” (ASEAN University Network). เข้าถึงได้จาก <http://th.interscholarship.com/chanitsiree/707>
- พรหทัย ตันจักษ์จิตานนท์ และพีระ จุฬน้อยสุวรรณ. (2556). รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการศาสตร์ที่เหมาะสมในการพัฒนาบัณฑิตรุ่นใหม่. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร. พระนคร ฉบับพิเศษ*, 182.
- พัชรวัลย์ วงศ์บุญสิน. (2555). การพัฒนาบุคลากรและผลิตภาพบุคลากรเพื่อรองรับการเปิดเสรีอาเซียน. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิกุล ภูมิโคกรักษ์. (2550). รูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547. คุยฉินิพนธ์ปรัชญาคุษฉินิบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พินิติ รตะนานุกูล. (2554). ความพร้อมอุดมศึกษาไทยเพื่อรองรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. เข้าถึงได้จาก <http://www.mua.go.th/data%20pr%20network/piniti.pdf>
- เพ็ญประภา เจริญสุข และอนูวัต เจริญสุข. (2554). ภาษาอังกฤษกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2015. *วารสารนักบริหาร*, 31(4), 34-40.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2548). *หลักและพื้นฐานการอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาวิช ทองโรจน์. (2551). 10 อาการที่ทำให้ต้องผ่าตัดใหญ่การศึกษาไทย. เข้าถึงได้จาก <http://www.charuaypontorranin.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=538672107>
- ภาวิช ทองโรจน์. (2557). การศึกษาไทยมีคุณภาพเป็นอันดับ 8 ในอาเซียน. เข้าถึงได้จาก <http://www.facebook.com/DrPavich?fref=nf>
- ภาสกร เรืองวานิช. (2556). สมรรถนะด้านการประกอบอาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิตไทยสู่ประชาคมอาเซียน. *วารสารคุษฉินิบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 3(2), 22.

- มงคล เตชะกำพูน. (2560). 8 มหาวิทยาลัยชั้นนำฝึกกำลัง สร้างเครือข่ายพันธมิตรมหาวิทยาลัยเพื่อ
การวิจัย. เข้าถึงได้จาก <https://www.matichon.co.th/news/497197>
- มนังค์ อังควานิช. (2553). นโยบายการศึกษากับการพัฒนาประเทศมาเลเซีย ค.ศ. 1981-2003.
ปริญญาโทอักษรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มดิชนสุดสัปดาห์. (2555). อุดมศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียน โอกาสหรือภัยคุกคาม. *วารสารมดิชน
สุดสัปดาห์*, 35(12653), 1-8.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2558). ผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลกแยกตามสาขาประจำปี 2015.
จดหมายข่าว สำนักงานประกันคุณภาพ, 3(29), 1-2.
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2556). การจัดอันดับ (Ranking) มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ
สถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยในระดับชาติและนานาชาติ, ขอนแก่น: ศูนย์ผลิต
เอกสาร สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2557). มหาวิทยาลัยไทยสู่มหาวิทยาลัยระดับโลก *Fact or fiction*.
เข้าถึงได้จาก <http://www.council.cmu.ac.th/D.pdf>
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2555). การประกันคุณภาพระดับ โปรแกรม
การศึกษาของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน. *ข่าวประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 262, 1-2.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. (2555). แผนพัฒนามหาวิทยาลัยสู่สากลและเตรียม
ความพร้อมเพื่อการเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลตะวันออก. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก.
- มหาวิทยาลัยบูรพา. (2554 ก). การศึกษาและการวิจัยกับการพัฒนาศักยภาพของประเทศไทยในเวที
AFTA, มหาวิทยาลัยบูรพาประตูสู่อาเซียน. ชลบุรี: เอ็มเอ็นคอมพิวออฟเซท.
- มหาวิทยาลัยบูรพา. (2554 ข). การเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยบูรพาสู่การเป็นประชาคม
อาเซียน ในปี พ.ศ. 2558, มหาวิทยาลัยบูรพาประตูสู่อาเซียน. ชลบุรี: เอ็มเอ็น
คอมพิวออฟเซท.
- มหาวิทยาลัยบูรพา. (2554 ค). แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพาเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยสู่
ความเป็นเลิศ พ.ศ. 2554-2563. ชลบุรี: กองแผนงาน มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2552). คุณภาพการศึกษาไทยพอใจหรือยัง. *ข่าวสารสภาคณาจารย์
การประชุมวิชาการ ประจำปี 2552*, 34(6), 5.

- มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. (2556). *แผนยุทธศาสตร์ การประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ปี พ.ศ. 2555-2559*. เข้าถึงได้จาก http://pkweb.pnru.ac.th/qa/manualbook/QAPlan_Master.pdf
- มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์. (2554 ก). *นโยบายในการบริหารและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์*. เข้าถึงได้จาก <http://www.rru.ac.th/index.php/en/> 2012-10-11-08-19-45/74-2012-10-13-06-33-25
- มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์. (2554 ข). *แผนยุทธศาสตร์ด้านอาเซียนของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ พ.ศ. 2556-2559*. เข้าถึงได้จาก <http://plan.rru.ac.th/planblog/index.php/home/doc/11>
- มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. (2557). *แนวทางการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีให้เป็นชุมชนปัญหาแห่งภูมิภาคตะวันออกและอาเซียน. สารสัมพันธ์รำไพพรรณี, 10(6), 3-6.*
- มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. (2556). *ภาษาอังกฤษกับอนาคตไทยในอาเซียน. จุลสารประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 7(1), 5.*
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2555). *การประชุมวิชาการระดับชาติ เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา: สู่มาตรฐานคุณภาพอุดมศึกษาอาเซียน. ข่าวประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 7(4), 7-11.*
- มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. (2556). *คู่มือประกันคุณภาพภายใน มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ประจำปีการศึกษา 2556. อุบลราชธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.*
- มานิต บุญประเสริฐ. (2546). *รายงานผลการศึกษา โครงการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการอุดมศึกษารูปแบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.*
- มานิต บุญประเสริฐ. (2550). *รายงานวิจัยเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำในระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.*
- เมธินี วงศ์วานิช รัชมกการณ. (2554). *แนวทางในการดำเนินงานทางการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน: ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.*
- ผู้วิจัย นนทาวดี. (2556). *ความพร้อมด้านภาษาอังกฤษของนักศึกษาคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*

- วารภรณ์ บวรศิริ. (2546). การปฏิรูปอุดมศึกษาของประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วัชรภรณ์ ทวีกุล. (2558). บทบาทของมหาวิทยาลัยในกระบวนการต้นกำเนิดความเป็นประชาคมอาเซียน. วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 2(3), 110-129.
- วิกานดา วรรณวิเศษ. (2555). การเตรียมความพร้อมของสถาบันอุดมศึกษาไทยสู่การเป็นประชาคมอาเซียน. วารสารวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2(6), 7-12.
- วิโรจน์ โชติพิพัฒน์วรกุล. (2554). แนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในทศวรรษหน้า: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2554). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา: แนวคิดและกรณีศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อักษรพัฒนา.
- วันทนา อมตาริยกุล. (2552). อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้า. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศรัณย์ พิมพ์ทอง. (2557). ปัจจัยเชิงเหตุที่เกี่ยวข้องกับการคงอยู่ในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ. วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 37(142), 16-19.
- ศิริเชษฐ์ สังฆะมาน. (2555). งานวิจัยโครงการเตรียมการรองรับการเคลื่อนย้ายของแรงงานสู่การเป็นประชาคมอาเซียนหน้า. กรุงเทพฯ: กระทรวงแรงงาน.
- ศิริโรจน์ ผลพันธิน. (2547). รูปแบบการบริหารงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ศุภกิจ วงศ์วิวัฒน์นุกิจ. (2550). พจนานุกรมศัพท์การวิจัยและสถิติ. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาราชเทวี. (2553). การเตรียมพร้อมด้านการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน. เข้าถึงได้จาก <http://www.ceted.org/tutorceted/index.html>
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2556). การศึกษาไทย: โอกาสและความท้าทาย ภายหลังจากเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. เข้าถึงได้จาก <http://www.ksme care.com/Article/82/27813>
- ศักดิ์พันธ์ ต้นนิมลรัตน์. (2556). ข้อเสนอแนวทางแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยศิลปากรในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559). ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- สถาบันคลังสมองของชาติ. (2554). สภามหาวิทยาลัยกับบทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย. *จดหมายข่าวธรรมมาภิบาลมหาวิทยาลัย*, 3(4), 2.
- สนม นครทเมือง. (2547). *รูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยอิสระของรัฐ*. คุษฎิณีพนธ์การศึกษาคุษฎิณีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมชาติ เจริญชัย. (2557). *สังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ก่อนเข้าสู่ประชาคม (3)*. เข้าถึงได้จาก <http://www.th-plus.com/UploadImage/f3449807-449f-4a90-affd-bf6e0bd097a1.pdf>
- สมพล พงศ์ไทย. (2554). *มหาวิทยาลัยบูรพาประตู่สู่อาเซียน*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย. (2556). *รายงานสรุปโครงการกิจกรรมเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศ Thailand Competitiveness Enhancement Program 2013*. กรุงเทพฯ: สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย.
- สารานุกรมเสรี. (2557). *เทคนิคเดสฟาย*. เข้าถึงได้จาก <http://th.wikipedia.org/wiki>
- สารานุกรมเสรี. (2558). *อุดมศึกษา*. เข้าถึงได้จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/>
- สัญญา เคนาภูมิ. (2557). *รูปแบบการเขียนกรอบแนวคิดการวิจัยทางการบริหารจัดการวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 8(3), 33-42.
- สำนักความสัมพันธ์ระหว่างต่างประเทศ. (2554). *การศึกษา: กลไกขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน*. เข้าถึงได้จาก <http://www.bic.moe.go.th/th/images/stories/ASEAN/articles/ed-asean1.pdf>
- สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ. (2556). *แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 2555-2559*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักความสัมพันธ์ระหว่างต่างประเทศ. (2558). *การศึกษา: การสร้างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2558*. กรุงเทพฯ: กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2547). *ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ: อดีตถึงปัจจุบัน*. เข้าถึงได้จาก http://www.facsenate.general.mju.ac.th/government/20111119104835_2011_general_facenate/Doc_25580324091905_100509.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2550). *พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2550*. กรุงเทพฯ: สำนักประสานและส่งเสริมกิจการอุดมศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). *กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: กลุ่มพัฒนานโยบายอุดมศึกษา สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *ปรัชญาการอุดมศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). *ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ: บางกอกบล็อก.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2554 ก). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2554 ข). *นโยบายการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556 ก). *แนวทางการบริหารงานบุคคลสำหรับพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา: ปัจจุบันและอนาคต*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556 ข). *แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 2555-2559*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556 ค). *ยุทธศาสตร์เครือข่ายพัฒนาอุดมศึกษา ภาคตะวันออก พ.ศ. 2556-2565*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558 ก). *จำนวนสถาบันอุดมศึกษา จำแนกตามประเภทของสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2557*. เข้าถึงได้จาก http://www.stat.mua.go.th/eDoc/file_document//2015/20150519134044.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558 ข). *สรุปข้อมูลสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญา*. เข้าถึงได้จาก http://www.mua.go.th/users/bpp/main/download/other/HiEduSum_0458.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออก ปี พ.ศ. 2557-2558*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556 ก). *รายงานสรุปโครงการกิจกรรมเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ, Thailand Competitiveness Enhancement Program 2013*. เข้าถึงได้จาก http://www.m-society.go.th/article_attach/11993/16255.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556 ข). *เส้นทางประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2560). *คู่มือการลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2556). *มหาวิทยาลัยของไทยกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักงานยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ. (2553). *ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ: บางกอกบล็อก.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2549). *การวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *รายงานวิจัยเรื่อง ผลกระทบ โลกาภิวัตน์ต่อการจัดการศึกษาไทยใน 5 ปีข้างหน้า*. นนทบุรี: ออฟเซ็ท เพรส.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *นโยบายหลักเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2554-2561)*. ม.ป.ท.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ศักยภาพการแข่งขันไทยในอาเซียน*. *วารสารมองสถิติและตัวชี้วัดทางการศึกษา*, 7(1), 1-8.
- สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *การศึกษา: รากฐานประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพฯ: สกสศ. ลาดพร้าว.
- สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *การศึกษา: การสร้างประชาคมอาเซียน 2558*. กรุงเทพฯ: สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ.
- สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล. (2557). *ทิศทางการเข้าสู่ประชาคมโลกของกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล.
- สุกัญญา โขวิไลกุล. (2547). *การวิเคราะห์ระบบเพื่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ เมืองแก้ว. (2544). *การพัฒนารูปแบบและกลไกการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ*. *ปริญญานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, สาขาวิชาอุดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์. (2550). *อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในทศวรรษหน้า*. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สุบิน ยุระรัช. (2554). ความพร้อมในการพัฒนาบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. *วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย*, 17(2), 1.
- สุบิน ยุระรัช. (2556). การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตไทยสู่อาเซียน. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 15(4), 142-152.
- สุมิตรา วิริยะ และอัจฉรา ไชยอุปถัมภ์. (2557). การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาระบบสถาบันอุดมศึกษา ด้านการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรม. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 42(3), 93-110.
- สุเมธ เข้มมนุ่น. (2552). *ทิศทางของการอุดมศึกษาไทย ในอนาคตอีก 15 ปี*. เข้าถึงได้จาก http://www.mua.go.th/data_pr/data_sumate_52/ATPAC.pdf
- สุเมธ เข้มมนุ่น. (2555). *เหลี่ยมหลังแลหน้าการบริหารงานอุดมศึกษาไทย*. เข้าถึงได้จาก http://www.site.rmutt.ac.th/ASEAN/?wpfb_dl=5
- สุภางศ์ จันทวานิช. (2547). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล วงษ์สถิต. (2556). *รูปแบบการบริหารสถาบันการพลศึกษาของประเทศไทย ในทศวรรษหน้า*. คุชฉินิพนธ์ปรัชญาคุษฉินิพนิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนันต์ เจ๊ะมามู. (2556). *แนวโน้มการบริการวิชาการแก่ชุมชนของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2564)*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษอิสลาม, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อนันต์ เตียวต้อย. (2551). *รูปแบบการบริหารคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล*. คุชฉินิพนธ์ปรัชญาคุษฉินิพนิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อมรวิรัช นาคทรพร. (2544). *ความคิดในการพัฒนาอุดมศึกษาไทยในรอบทศวรรษ, การวิจัยในโครงการจัดประชุมโต๊ะกลมไทย-อเมริกัันว่าด้วยการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ศึกษาและการปฏิรูปอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- อรรถสิทธิ์ สุทธิวาริ. (2556). *รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อรองรับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน*. คุุญฉินพนธ์ปรัชญาคุุญฉินพนธ์บัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรุณี อินทรไพโรจ. (2554). *รายงานการศึกษา ธรรมเนียมบาลมหาวิทยาลัยออสเตรเลียการศึกษา*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- อักษรศรี พานิชสาส์น. (2553). *เศรษฐกิจในประเทศไทยอาเซียน*. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัมเรศ เนตาสีทธิ. (2553). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ สำหรับมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ*. คุุญฉินพนธ์ครุศาสตรคุุญฉินพนธ์บัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกวิทย์ มณีธร. (2551). *มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ: นอกระบบเพื่อใคร? ทำไม? อย่างไร?*. กรุงเทพฯ: ช่อระกา.
- ASEAN University Network. (2011). *Guide to AUN actual quality assessment at programmer level*. Bangkok: ASEAN University Network.
- Best, J. W., & Kahn, J. V. (1993). *Research in education* (7th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Dove, C. S. (2005). *The share service center: A model for university efficiency*. Retrieved form <http://www.lib.umi.com/dissertation/fullcit/3124682>
- Fox, J. (1984). *Linear statistical models and related methods with applications to social research*. New York: John Wiley & Sons.
- Getzels, J. W., & Guba, E. G. (1957). Social behavior and the administrative process. *School Review*, 65, 423-441.
- Greenley, G. E. (1989). *Strategic management*. Singapore: Practice-Hall.
- Ho, Y. P., & Wong, P. K. (2005). Entrepreneurship, innovation and economic growth: Evidence from GEM data. *Small Business Economics*, 24(3), 335-350.
- Husen, T., & Postlethwaite, T. N. (1994). The international encyclopedia of education. *Encyclopedia*, 10, 386.
- Jamil, S. (2009). *The challenge of establishing world class universities*. Washington DC: World Bank.
- Jensen, C. (1996). *Delphi in depth: Power techniques from the experts berkeley*. Singapore: McGraw-Hill.

- Johnson, R. E. (1993). *How to design frameworks*. n.p.
- Keeves, J. P. (1997). *Educational research methodology and measurement* (2nd ed.). New York: Pergamon.
- Knoles, A. (1970). *Handbook of college and university administration*. New York: McGraw-Hill.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Journal of Education and Psychological Measurement*, 30(3), 607-608.
- QS World University Rankings. (2014). *QS university rankings: Asia*. Retrieved from <http://www.topuniversities.com/asian-rankings>
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-60.
- SEAMEO RIHED. (2012). *A study on quality assurance models in Southeast Asian Countries: Towards a Southeast Asian Quality Assurance Framework*. Bangkok: SEAMEO RIHED.
- Sevinc, A. (2004). Web of science: A unique method of cited reference searching. *Journal of the National Medical Association*, 96(7), 980-983.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2001). *Using multivariate statistics*. Boston: Pearson Education Company.
- The Times Higher Education World University Rankings. (2015). *Best universities in the Asia-Pacific region 2017*. Retrieved from <http://www.timeshighereducation.co.uk/world-university-rankings/>
- United Nations. (2012). *World population prospects: The 2012 revision, population division*. New York: United Nations.
- Wang, L., Fan, X., & Willson, V. L. (1996). Effects of nonnormal data on parameter estimates and fits indices for a model with latent and manifest variables: An empirical study. *Structural Equation Modeling*, 3(3), 228-247.
- World Economic Forum. (2013). *The global competitiveness report 2013-2014*. Cologny: World Economic Forum.
- Yong, K. E. (2010). *Internationalization of Korean higher education*. Retrieved from <http://proquest.umi.com/pqdweb?did=2159381001&sid=4&Fmt=2&clientId=63932&RQT=309&VName=PQD>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

**รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง
เรื่อง ทิศการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า**

ที่	รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	ตำแหน่ง	สถานที่ทำงาน
1.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ เรืองประเทืองสุข	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร	มหาวิทยาลัยบูรพา
2.	ดร.อาณัติ ดีพัฒนา	ผู้รักษาการแทน รองอธิการบดี	มหาวิทยาลัยบูรพา
3.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกรณ์ ทรัพย์กรานนท์	ผู้รักษาการแทน รองอธิการบดี	มหาวิทยาลัยบูรพา
4.	ดร.เจริญ ชินวานิชย์เจริญ	ผู้รักษาการแทน ผู้ช่วยอธิการบดี	มหาวิทยาลัยบูรพา
5.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คมเดือน โพธิ์สุวรรณ	รองอธิการบดี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลตะวันออกเฉียง วิทยาเขตบางพระ
6.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงสิริ สยมภาค	รองอธิการบดี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลตะวันออกเฉียง วิทยาเขตบางพระ
7.	นายจักรา ราชฤทธิ	หัวหน้าสำนักงาน อำนวยการ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา
8.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พีระศักดิ์ เสรีกุล	รองอธิการบดี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนคร เหนือ วิทยาเขตปทุมธานี
9.	นายธำรง แจงเชื้อ	ผู้อำนวยการสำนักงาน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลตะวันออกเฉียง วิทยาเขตจันทบุรี
10.	ดร.วสิน ภูวนะเดมิย์	รองอธิการบดี	มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี

ที่	รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	ตำแหน่ง	สถานที่ทำงาน
11.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญนันท์ สิทธิจินดา	รองอธิการบดีฝ่าย วางแผนและพัฒนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏ รำไพพรรณี
12.	รศ.ดร.ทรงศักดิ์ มีมกระโทก	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏ รำไพพรรณี
13.	นายณัฐ ทานตวนิช	รองผู้อำนวยการกอง นโยบายและแผน	มหาวิทยาลัยราชภัฏ รำไพพรรณี
14.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรดี เมืองเดช	รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย และบริการวิชาการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏ ราชนครินทร์
15.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศรี ปักกะสีนัง	ผู้อำนวยการสำนัก ส่งเสริมวิชาการและ งานทะเบียน	มหาวิทยาลัยราชภัฏ ราชนครินทร์
16.	นางประนอม เงินบุคคล	ผู้อำนวยการกองนโยบาย และแผน	มหาวิทยาลัยราชภัฏ ราชนครินทร์
17.	ดร.สิริเชษฐ์ รัตนะชิตวัช	ผู้รักษาการแทนผู้ช่วย อธิการบดี	มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และเก็บรวบรวมข้อมูล
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาบริหารการศึกษา โทร. 2052

ที่ ศธ 6621/ว 2809 วันที่ 25 สิงหาคม 2558

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.สมุทรา ชำนาญ

ด้วยนางธันยธรณ์ กาวาซากิ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่องทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่มประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า ในความควบคุมของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุเมธ งามกนก เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ขณะนี้อยู่การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จาก ท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ใบรับรองการได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัย

.....

ชื่อนิสิต/ Name นางฉันทวรรณ คาวาซากิ รหัสประจำตัว/ ID. No 56810059

หลักสูตร/ Program ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชา/ Major การบริหารการศึกษา

ภาคปกติ/ Ordinary program ภาคพิเศษ/ Special program

ประเภทของการวิจัย/ Research Design

เชิงปริมาณ/ Quantitative เชิงคุณภาพ/ Qualitative

ผสมผสาน/ Mixed-method

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ (ภาษาไทย) ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Thesis title (in Thai) ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ (ภาษาอังกฤษ) TENDENCY OF THE PUBLIC UNIVERSITY

Thesis title (in English) MANAGEMENT EASTERN THAILAND TOWARD THE ASEAN COMMUNITY IN THE NEXT DECADE.

วันที่สอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์/ Date of proposal presentation 6 กรกฎาคม 2558

วันที่ส่งเค้าโครงฉบับสมบูรณ์/ Date of revision proposal submission 14 กรกฎาคม 2558

ใบรับรองฉบับนี้ ให้ไว้เพื่อรับรองว่า (ชื่อนิสิต/ Student name) นางฉันทวรรณ คาวาซากิ ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัย และปรับปรุงแก้ไขเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2558 โดยมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญดังต่อไปนี้ (List of expert are as below)

1. ดร.สมุทพร ชำนาญ	4. ดร.สมพงษ์ ปั่นหุ่น
2. ดร.ชัยพจน์ รักราม	5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวัสดิ์
3. ดร.สมศักดิ์ ลีลา	

อาจารย์ที่ปรึกษา สุเมธ งามกนก

Major advisor (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุเมธ งามกนก)

วันที่/ Date 12 กันยายน 2558

หมายเหตุ: แนบเอกสาร: สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

Attachment: Copy of letter of examining the validity of the research instrument

ที่ ศธ 6621/ ว. 1833

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

21 กันยายน 2558

เรื่อง ขออนุญาตในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน อธิการบดี มหาวิทยาลัย

ด้วย นางฉันทวรรณ คาวาซากิ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำคุษฎีนิพนธ์ เรื่องทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทศวรรษหน้า ในความควบคุมของผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเมธ งามกนก เป็นประธานกรรมการควบคุมคุษฎีนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการทำคุษฎีนิพนธ์ ในกรณีนี้ เพื่อให้การทำคุษฎีนิพนธ์ ดังกล่าวเป็นไป ด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ คณะศึกษาศาสตร์ จึงมีความประสงค์ขออนุญาตใช้ชื่อสถาบัน และเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยกับบุคลากรในสถาบันของท่าน

ทั้งนี้ เพื่อนำไปประกอบการขออนุมัติพิจารณาจริยธรรมการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ เพื่อให้ นิสิต ใดขออนุญาตสถานที่ก่อนที่จะเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

สำนักงานคณบดี คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-3810-2222 ต่อ 2006

โทรสาร 0-3839-1043

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. ดร.สมุทรา ชำนาญ
2. ดร.ชัยพนธ์ รั้งงาม
3. ดร.สมศักดิ์ ติลา
4. ดร.สมพงษ์ ปั้นหุ่น
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี

ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาเครื่องมือวิจัย (IOC) แบบสอบถามเรื่อง ทิศทาง
การบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประชาชนอาเซียนในทศวรรษหน้า

ข้อที่	คะแนนผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยคนที่					ΣR	ค่า IOC
	1	2	3	4	5		
1.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3.	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
4.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
5.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
6.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
7.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
8.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9.	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
10.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
11.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
12.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
13.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
14.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
15.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
16.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
17.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ข้อที่	คะแนนผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยคนที่					ΣR	ค่า IOC
	1	2	3	4	5		
18.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
19.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
20.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
21.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
22.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
23.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
24.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
25.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
26.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
27.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
28.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
29.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
30.	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
31.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
32.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
33.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
34.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
35.	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
36.	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
37.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
38.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
39.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
40.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
41.	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
42.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
43.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
44.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ข้อที่	คะแนนผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยคนที่					ΣR	ค่า IOC
	1	2	3	4	5		
45.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
46.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
47.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
48.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
49.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
50.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
51.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
52.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
53.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
54.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
55.	+1	+1	+1	0	+1	5	0.80
56.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
57.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
58.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
59.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
60.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

สรุปผล การวิเคราะห์หาค่า IOC ของแบบสอบถามเรื่อง ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมิน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ทั้ง 60 ข้อ มีค่า 0.80 และ 1 ซึ่งมากกว่า 0.5 ทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับ Rovinelli and Hambleton (1977, pp. 49-60) ที่กล่าวว่า ดัชนีความสอดคล้องจะต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่าแบบสัมภาษณ์ประเมินได้ตรงตามนิยามปฏิบัติการที่กำหนดไว้

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์ฉบับที่ 1

แบบการสัมภาษณ์

การวิจัยเรื่อง ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ทศวรรษหน้า

คำชี้แจง

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐ
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทศวรรษหน้า โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ
ชาติพันธุ์วรรณนา (EDFR) ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผน กำหนดนโยบายและ
ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทศวรรษหน้า
ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แบบสัมภาษณ์มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 สภาพการณ์ปัจจุบันของมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ

ตอนที่ 2 แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง
เหนือทศวรรษหน้า

ขอขอบคุณอย่างยิ่งในความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

นางฉันทรรณ คาวาซากิ

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 สภาพการณ์ปัจจุบันของมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำถาม

การบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและชุมชน และด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ท่านคิดว่าในสภาพการณ์ปัจจุบัน มีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT Analysis) อย่างไรบ้าง

ด้าน	จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	อุปสรรค
ด้านการผลิตบัณฑิต				
ด้านการวิจัย				

ด้าน	จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	อุปสรรค
ด้านการให้บริการทาง วิชาการแก่สังคมและชุมชน				
ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและ วัฒนธรรม				

ตอนที่ 2 แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง ในทศวรรษหน้า

คำชี้แจง การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยท่านด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและชุมชน และด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ และให้ได้ข้อสรุปที่เป็นฉันทามติ (Consensus) และนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามต่อไป

คำถาม

1. มหาวิทยาลัยของท่านมีการวางแผนการบริหารมหาวิทยาลัยตามภารกิจ 4 ด้าน
สู่ภาคตะวันออกเฉียงในปัจจุบันอย่างไรบ้าง

1.1 ด้านการผลิตบัณฑิต

.....

.....

.....

1.2 ด้านการวิจัย

.....

.....

.....

1.3 ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและชุมชน

.....

.....

.....

1.4 ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

.....

.....

.....

2. มหาวิทยาลัยของท่านมีการวางแผนการบริหารมหาวิทยาลัยตามภารกิจ 4 ด้าน
สู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า (2558-2567) อย่างไรบ้าง

2.1 ด้านการผลิตบัณฑิต

.....
.....
.....
.....
.....

2.2 ด้านการวิจัย

.....
.....
.....
.....
.....

2.3 ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและชุมชน

.....
.....
.....

2.4 ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

.....
.....
.....
.....
.....

3. มหาวิทยาลัยของท่านมีแนวโน้มที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการบริหารมหาวิทยาลัยตามภารกิจ 4 ด้านสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าจะเป็นอย่างไร

3.1 ด้านการผลิตบัณฑิต

.....
.....
.....
.....

3.2 ด้านการวิจัย

.....
.....
.....
.....

3.3 ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและชุมชน

.....
.....
.....
.....

3.4 ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

.....
.....
.....
.....

4. ท่านคิดว่าแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์เกี่ยวกับการบริหารมหาวิทยาลัยตามภารกิจ 4 ด้าน สู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าจะเป็นอย่างไร

4.1 ด้านการผลิตบัณฑิต

.....
.....
.....
.....

4.2 ด้านการวิจัย

.....

.....

.....

.....

.....

4.3 ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและชุมชน

.....

.....

.....

4.4 ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเคลฟาย รอบที่ 1

แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ (รอบที่ 1)

เรื่อง ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในแต่ละด้านมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด และประเมินแนวโน้มที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์
2. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการคัดเลือกจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 17 ท่าน

ขอขอบคุณอย่างยิ่งในความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

ชั้นบรรณคดี คาวซากิ

นิติบรรณคดี เอก สาขาวิชาบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ข้อมูลพื้นฐานผู้เข้าร่วมวิจัย

ชื่อ.....นามสกุล.....
 ตำแหน่ง.....
 สังกัด.....
 มหาวิทยาลัย.....เบอร์โทรหน่วยงาน.....
 เบอร์มือถือ.....อีเมลล์.....
 ประสบการณ์ในการบริหาร.....ปี

แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อาเซียนในทศวรรษหน้า

คำชี้แจง แบบสอบถาม เป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scales) ผู้ตอบโปรดกา
 เครื่องหมาย ✓ ในช่องความคิดเห็นในแต่ละข้อความที่ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้ม
 การบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออาเซียนในทศวรรษหน้า
 โดยความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง แนวโน้มนั้นมีโอกาสที่จะเป็นไปได้มากที่สุด
 4 หมายถึง แนวโน้มนั้นมีโอกาสที่จะเป็นไปได้มาก
 3 หมายถึง แนวโน้มนั้นมีโอกาสที่จะเป็นไปได้ปานกลาง
 2 หมายถึง แนวโน้มนั้นมีโอกาสที่จะเป็นไปได้น้อย
 1 หมายถึง แนวโน้มนั้นมีโอกาสที่จะเป็นไปได้น้อยที่สุด

ข้อ ที่	แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของ รัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทศวรรษหน้า	ระดับแนวโน้มโอกาส ที่จะเป็นไปได้					ภาพอนาคต	
		5	4	3	2	1	พึง ประสงค์	ไม่พึง ประสงค์
ด้านการผลิตบัณฑิต								
1.	มีระบบและกลไกในการคัดเลือกผู้เรียนที่ได้ มาตรฐาน							
2.	มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนได้มาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการแรงงานและเอื้อต่อ การเป็นประชาคมอาเซียน							

ข้อ ที่	แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทศวรรษหน้า	ระดับแนวโน้มโอกาส ที่จะเป็นไปได้					ภาพอนาคต	
		5	4	3	2	1	พึง ประสงค์	ไม่พึง ประสงค์
3.	การเรียนการสอนภาษาอังกฤษและระบบวัดผล การเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีประสิทธิภาพ							
4.	ความสามารถด้านทักษะภาษาอังกฤษของบัณฑิต อยู่ในระดับสากลและทัดเทียมกับบัณฑิตใน ประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน							
5.	ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของ บัณฑิตอยู่ในระดับสากลและทัดเทียมกับบัณฑิต ในประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน							
6.	บัณฑิตมีสมรรถนะด้านการใช้ภาษาอังกฤษและ เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาในระดับที่ใช้ ในการทำงานได้							
7.	บัณฑิตมีสมรรถนะด้านการประกอบอาชีพและ การทำงานข้ามวัฒนธรรม							
8.	มีนักศึกษาต่างชาติในอาเซียนเข้ามาเรียนใน มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างต่อเนื่อง							
9.	มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาการถ่ายโอนหน่วยกิต ระหว่างมหาวิทยาลัยไทยกับมหาวิทยาลัยประเทศ สมาชิกประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่องและเป็น ระบบ							
10.	มีหลักสูตรเฉพาะทางตรงความต้องการของสังคม อาเซียน							
11.	มีเนื้อหาในเรื่องของอาเซียนในหลักสูตร							
12.	มีการเทียบโอนรายวิชาจากสถาบันการศึกษา ประเทศเพื่อนบ้าน							
13.	มีการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการศาสตร์ องค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริงและประกอบ อาชีพ							

ข้อ ที่	แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทศวรรษหน้า	ระดับแนวโน้มโอกาส ที่จะเป็นไปได้					ภาพอนาคต	
		5	4	3	2	1	พึง ประสงค์	ไม่พึง ประสงค์
14.	มีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิศาสตร์ในแต่ละพื้นที่							
15.	การพัฒนาบัณฑิตโดยมุ่งไปที่พัฒนาศักยภาพและ จิตวิญญาณให้กับครูผู้สอน							
16.	การผลิตบัณฑิตตรงกับความต้องการของชุมชน และพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียง							
17.	การผลิตบัณฑิตตรงกับความต้องการของ ประชาคมอาเซียน							
ด้านการวิจัย								
18.	มีการพัฒนาบัณฑิตที่มีความสามารถพิเศษเพื่อ การขับเคลื่อนพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียง							
19.	มีระบบบริหารจัดการงานวิจัยให้เอื้อต่อการเป็น ประชาคมอาเซียน							
20.	ผลงานวิจัยมีความเป็นสากลอยู่ในระดับนานาชาติ							
21.	มีงานวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยกับกลุ่มประเทศ อาเซียนเพื่อพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียง							
22.	มีความร่วมมือด้านงานวิจัยร่วมกับกลุ่มประเทศ อาเซียนรูปแบบใหม่เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และนวัตกรรม							
23.	มีการเชื่อมโยงองค์ความรู้จากงานวิจัยเพื่อ บูรณาการร่วมกับการเรียนการสอน							
24.	มีการนำผลการวิจัยไปพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณลักษณะที่พึงประสงค์							
25.	เกิดนักวิจัยรุ่นใหม่มากขึ้นเพื่อพัฒนาองค์กร							
26.	มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ มากยิ่งขึ้น							
27.	มีการกำหนดเกณฑ์ภาระงานให้เอื้อต่อการพัฒนา งานวิจัย							

ข้อ ที่	แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทศวรรษหน้า	ระดับแนวโน้มโอกาส ที่จะเป็นไปได้					ภาพอนาคต	
		5	4	3	2	1	พึง ประสงค์	ไม่พึง ประสงค์
28.	มีกระบวนการเผยแพร่ผลงานวิจัย งานสร้างสรรค์ และนวัตกรรมเชิงรุก							
29.	มีเครือข่ายด้านการวิจัยกับสถาบันอุดมศึกษา ที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศและ ทิศทางของอาเซียน							
30.	มีการตีพิมพ์ เผยแพร่งานวิจัยของนักวิชาการใน อาเซียนมากขึ้น							
31.	มีศูนย์กลางความรู้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและ ประเทศที่มีความเป็นเลิศในศาสตร์							
32.	มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ มุ่งเน้น การวิจัย							
33.	มีผลิตภัณฑ์ องค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรม ที่นำมาจดสิทธิบัตรและสร้างมูลค่าเชิงพาณิชย์							
34.	คณาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุนมีศักยภาพ เป็นนักวิจัย และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง							
35.	บัณฑิตมีศักยภาพทางการวิจัย							
36.	มีการแลกเปลี่ยนและใช้ทรัพยากรร่วมกัน ในการวิจัยกับประชาคมอาเซียน							
ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน								
37.	มีระบบการบริการวิชาการที่มีประสิทธิภาพและ เชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอาเซียน							
38.	มีเครือข่ายวิชาการที่แพร่หลายทั้งในประเทศและ ครอบคลุมอาเซียน เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาองค์ความรู้							
39.	มีศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ							

ข้อ ที่	แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทศวรรษหน้า	ระดับแนวโน้มโอกาส ที่จะเป็นไปได้					ภาพอนาคต	
		5	4	3	2	1	พึง ประสงค์	ไม่พึง ประสงค์
40.	เป็นศูนย์กลางศึกษารวบรวมองค์ความรู้ด้าน ศาสตร์ต่าง ๆ โดยรวบรวมจากในประเทศและ ต่างประเทศ							
41.	มีกิจกรรมสัมพันธ์ในประชาคมอุดมศึกษา และ เยาวชนอาเซียนอย่างต่อเนื่อง							
42.	มีหลักสูตรระยะสั้นที่ตอบสนองความต้องการ ภาคอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ							
43.	มีกระบวนการเชิงรุกในการบริการวิชาการ ครบวงจร							
44.	มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมกับ งานในการบริการวิชาการ							
45.	มีศูนย์บริการให้คำปรึกษาแนะนำที่มี ความเชี่ยวชาญ รวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำ							
46.	มีศูนย์การบริการวิชาการที่สร้างรายได้ให้กับ มหาวิทยาลัย							
ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม								
47.	มีศูนย์การบริการวิชาการที่สร้างประโยชน์ให้กับ ชุมชนท้องถิ่นและภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม							
48.	งานบริการมีการสืบสานแนวพระราชดำริเพื่อ การพัฒนาที่ยั่งยืน							
49.	เกิดเครือข่ายความร่วมมือในชุมชนเพื่อสนับสนุน การบริการวิชาการ							
50.	มีศูนย์กลางทางศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น รวบรวมและจัดทำข้อมูลด้านประเพณีและ ศิลปวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ							
51.	มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และแสดงผลงานวิจัย เชิงวัฒนธรรมกับกลุ่มประเทศอาเซียน							

ข้อ ที่	แนวโน้มนโยบายการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทศวรรษหน้า	ระดับแนวโน้ม โอกาสที่จะเป็นไปได้					ภาพอนาคต	
		5	4	3	2	1	พึง ประสงค์	ไม่พึง ประสงค์
52.	มีระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่สื่อ วัฒนธรรม ที่เข้าถึงสื่อได้ง่ายและเป็นระบบทั้งใน พื้นที่และต่างประเทศ							
53.	มีการบูรณาการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมไทย สิ่งแวดล้อม ไปสู่กิจกรรมการเรียนการสอน อย่างต่อเนื่อง							
54.	มีหน่วยที่ให้บริการหรือบริหารจัดการเอกลักษณ์ ของชาติ ที่มีประสิทธิภาพ							
55.	บัณฑิต บุคลากรทุกระดับตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะและ วัฒนธรรม โดยร่วมพัฒนา อัตลักษณ์แห่งความเป็นไทยให้ยั่งยืน							
56.	มีกิจกรรมสืบสานประเพณี และวัฒนธรรม ท้องถิ่น ที่ทำร่วมกับประเทศสมาชิกประชาคม อาเซียนและประเทศนอกสมาชิกประชาคม อาเซียน							
57.	มีเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและ วิถีชีวิตกับกลุ่มประเทศอาเซียน							
58.	มีองค์ความรู้ใหม่ด้านอนุรักษ์ธรรมชาติและ ศิลปะ และวัฒนธรรม							
59.	มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจน							
60.	มีการบูรณาการองค์ความรู้เพื่อต่อยอดผลิตภัณฑ์ หรือภูมิปัญญาของธุรกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียง							

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเคลฟาย รอบที่ 2

แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ (รอบที่ 2)

เรื่อง ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทศวรรษหน้า

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามครั้งนี้เป็นการนำเสนอผลในรอบที่ 2 ของผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย โดยให้ผู้วิจัยได้พิจารณาคำตอบของตนเองและคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเปรียบเทียบคำตอบ

2. การตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 ขอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ค่ามัธยฐาน (Median) และคะแนนเดิมที่ผู้เชี่ยวชาญให้ไว้ในแบบสอบถามรอบที่ 2 การตอบแบบสอบถามในรอบนี้หากท่านปรับเปลี่ยนความเห็น โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความคิดเห็นของท่าน

3. หากการตอบของท่านในรอบที่ 2 ไม่อยู่ในของเขตค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ขอให้ท่านพิจารณาความเห็นอีกครั้ง หากผู้เชี่ยวชาญยังยืนยันคำตอบเดิม โปรดแสดงความคิดเห็นในช่องหมายเหตุสำหรับการตอบของผู้เชี่ยวชาญ

4. สัญลักษณ์ที่ปรากฏในแบบสอบถาม แทนความหมาย ดังนี้

● หมายถึง ค่ามัธยฐาน (Median) คือ คะแนนตัวแทนของความคิดเห็นที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้ให้หน้าหน้าเหมาะสม

* หมายถึง ตำแหน่งความคิดเห็นของท่านในรอบที่ 1

✓ หมายถึง ความคิดเห็นรอบที่ 2 (ท่านจะมีการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น หรือยืนยันความคิดเห็นเดิม)

↔ หมายถึง ตำแหน่งค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ถ้าค่าที่ไม่เกิน 1.50 ถือว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเดลฟาย (Delphi) สถิติที่ใช้ คือ ค่ามัธยฐาน (Median: Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range: I.R.)

ความหมายของค่ามัธยฐานที่ใช้ประมวลความคิดเห็นในรอบที่ 2 ดังนี้

ตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป	หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุด
ตั้งแต่ 3.50-4.49	หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมาก
ตั้งแต่ 2.50-3.49	หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยปานกลาง
ตั้งแต่ 1.50-2.49	หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยน้อย
น้อยกว่า 1.50	หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยน้อยที่สุด

การกำหนดเกณฑ์แนวโน้มนั้นมีโอกาสที่จะเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด การให้คะแนน
ดังนี้

5 หมายถึง แนวโน้มนั้นมีโอกาสที่จะเป็นไปได้มากที่สุด

4 หมายถึง แนวโน้มนั้นมีโอกาสที่จะเป็นไปได้มาก

3 หมายถึง แนวโน้มนั้นมีโอกาสที่จะเป็นไปได้ปานกลาง

2 หมายถึง แนวโน้มนั้นมีโอกาสที่จะเป็นไปได้น้อย

1 หมายถึง แนวโน้มนั้นมีโอกาสที่จะเป็นไปได้น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ ที่	แนวโน้มการบริหารตามภารกิจ มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า	ระดับแนวโน้มโอกาสที่จะ เป็นไปได้					ภาพอนาคต			เหตุผล ประกอบ (ถ้ามี)
		5	4	3	2	1	สูง ที่สุด	ระดับ สูง	ไม่ สูง	
1.	การผลิตบัณฑิตตรงกับความต้องการของ ชุมชนและพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รอบ 2 ท่านพิจารณาแล้วจึงเปลี่ยน ความเห็น	●	↔	*			*	100		รอบ 1 ความเห็นของท่าน ไม่สอดคล้องกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
2.	มีการเทียบโอนรายวิชาจาก สถาบันการศึกษาประเทศเพื่อนบ้าน รอบ 2 ท่านพิจารณาแล้วยืนยันคำตอบ เดิมพร้อมแสดงเหตุผลในช่อง หมายเหตุ	●	↔	*						ยังต้อง พัฒนา ระบบ การเทียบ โอน
3.	มีการกำหนดเกณฑ์ภาระงานให้เอื้อต่อ การพัฒนางานวิจัย	●	↔	*						รอบ 1 ความเห็นของท่าน สอดคล้องกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ขอพระคุณอย่างยิ่งในความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

ชั้นบรรณาคาวชาภิ

นิติบรรณาคาวชาภิ สาขาวิชาบริหารการศึกษา

ภาคผนวก จ

แบบสอบถาม (กลุ่มตัวอย่าง)

ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แบบสอบถาม

ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำชี้แจง

การศึกษาวิจัย เรื่อง ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาเซียนในทศวรรษหน้า ซึ่งเป็นการวิจัยอนาคต และผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์แนวโน้มทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 17 ท่าน ที่ข้อสรุปเป็นฉันทามติ จากวิเคราะห์สรุปผล แบบสอบถามเคลฟาย

ดังนั้น แบบสอบถาม ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาเซียนในทศวรรษหน้า จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างประเมินความเป็นไปได้ของ “ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” และนำเสนอทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาเซียนในทศวรรษหน้า การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean)

ตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป	หมายถึง มีความเป็นไปได้มากที่สุด
ตั้งแต่ 3.50-4.49	หมายถึง มีความเป็นไปได้มาก
ตั้งแต่ 2.50-3.49	หมายถึง มีความเป็นไปได้ปานกลาง
ตั้งแต่ 1.50-2.49	หมายถึง มีความเป็นไปได้น้อย
น้อยกว่า 1.50	หมายถึง มีความเป็นไปได้น้อยที่สุด

ขอบพระคุณอย่างยิ่งในความอนุเคราะห์

ธัญรณณ์ คาวาซากิ

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ข้อมูลพื้นฐานกลุ่มตัวอย่าง

ตำแหน่ง.....

สังกัด.....

มหาวิทยาลัย.....เบอร์โทรหน่วยงาน.....

เบอร์มือถือ.....อีเมล์.....

ประสบการณ์ในการบริหาร.....ปี

ข้อ ที่	ทิศทางบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการผลิตบัณฑิต						
1.	มีระบบและกลไกในการคัดเลือกผู้เรียนที่ได้มาตรฐาน					
2.	มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนได้มาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการแรงงานและเอื้อต่อการเป็น ประชาคมอาเซียน					
3.	การเรียนการสอนภาษาอังกฤษและระบบวัดผลการเรียน การสอนภาษาอังกฤษมีประสิทธิภาพ					
4.	ความสามารถด้านทักษะภาษาอังกฤษของบัณฑิตอยู่ใน ระดับสากลและทัดเทียมกับบัณฑิตในประเทศสมาชิก ประชาคมอาเซียน					
5.	ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของบัณฑิต อยู่ในระดับสากลและทัดเทียมกับบัณฑิตในประเทศ สมาชิกประชาคมอาเซียน					
6.	บัณฑิตมีสมรรถนะด้านการใช้ภาษาอังกฤษและ เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาในระดับที่ใช้ใน การทำงานได้					
7.	บัณฑิตมีสมรรถนะด้านการประกอบวิชาชีพและ การทำงานข้ามวัฒนธรรม					
8.	มีนักศึกษาต่างชาติในอาเซียนเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัย ของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง					

ข้อ ที่	ทิศทางบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
9.	มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาการถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างมหาวิทยาลัยไทยกับมหาวิทยาลัยประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ					
10.	มีหลักสูตรเฉพาะทางตรงความต้องการของสังคมอาเซียน					
11.	มีเนื้อหาในเรื่องของอาเซียนในหลักสูตร					
12.	มีการเทียบโอนรายวิชาจากสถาบันการศึกษาประเทศเพื่อนบ้าน					
13.	มีการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการศาสตร์องค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริงและประกอบอาชีพ					
14.	มีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิศาสตร์ในแต่ละพื้นที่					
15.	การพัฒนาบัณฑิตโดยมุ่งไปที่พัฒนาศักยภาพและจิตวิญญาณให้กับครูผู้สอน					
16.	การผลิตบัณฑิตตรงกับความต้องการของชุมชนและพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ					
17.	การผลิตบัณฑิตตรงกับความต้องการของประชาคมอาเซียน					
18.	มีการพัฒนาบัณฑิตที่มีความสามารถพิเศษเพื่อการขับเคลื่อนพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ					
ด้านการวิจัย						
19.	มีระบบบริหารจัดการงานวิจัยให้เอื้อต่อการเป็นประชาคมอาเซียน					
20.	ผลงานวิจัยมีความเป็นสากลอยู่ในระดับนานาชาติ					
21.	มีงานวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยกับกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากขึ้น					
22.	มีความร่วมมือด้านงานวิจัยร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียนรูปแบบใหม่เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรม					
23.	มีการเชื่อมโยงองค์ความรู้จากงานวิจัยเพื่อบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอน					

ข้อ ที่	ทิศทางบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียง ใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
24.	มีการนำผลการวิจัยไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์					
25.	เกิดนักวิจัยรุ่นใหม่มากขึ้นเพื่อพัฒนาองค์กร					
26.	มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น					
27.	มีการกำหนดเกณฑ์ภาระงานให้เอื้อต่อการพัฒนางานวิจัย					
28.	มีกระบวนการเผยแพร่ผลงานวิจัย งานสร้างสรรค์และ นวัตกรรมเชิงรุก					
29.	มีเครือข่ายด้านการวิจัยกับสถาบันอุดมศึกษาที่สอดคล้อง กับทิศทางการพัฒนาประเทศและทิศทางของอาเซียน					
30.	มีการตีพิมพ์ เผยแพร่งานวิจัยของนักวิชาการในอาเซียน มากขึ้น					
31.	มีศูนย์กลางความรู้ของภาคตะวันออกเฉียงใต้และประเทศที่มี ความเป็นเลิศในศาสตร์					
32.	มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ มุ่งเน้นการวิจัย					
33.	มีผลิตภัณฑ์ องค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรม ที่นำมา จดสิทธิบัตรและสร้างมูลค่าเชิงพาณิชย์					
34.	คณาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุนมีศักยภาพเป็น นักวิจัย และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง					
35.	บัณฑิตมีศักยภาพทางการวิจัย					
36.	มีการแลกเปลี่ยนและใช้ทรัพยากรร่วมกันในการวิจัยกับ ประชาคมอาเซียน					
ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน						
37.	มีระบบการบริการวิชาการที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยง กับกลุ่มประเทศอาเซียน					
38.	มีเครือข่ายวิชาการที่แพร่หลายทั้งในประเทศและ กรอบกลุ่มอาเซียน เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนา องค์ความรู้					
39.	มีศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน ในภาคตะวันออกเฉียงใต้					

ข้อ ที่	ทิศทางบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
40.	เป็นศูนย์กลางศึกษารวบรวมองค์ความรู้ด้านศาสตร์ต่าง ๆ โดยรวบรวมจากในประเทศและต่างประเทศ					
41.	มีกิจกรรมสัมพันธ์ในประชาคมอุดมศึกษา และเยาวชนอาเซียนอย่างต่อเนื่อง					
42.	มีหลักสูตรระยะสั้นที่ตอบสนองความต้องการภาคอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ					
43.	มีกระบวนการเชิงรุกในการบริการวิชาการครบวงจร					
44.	มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมกับงานในการบริการวิชาการ					
45.	มีศูนย์บริการให้คำปรึกษาแนะนำที่มีความเชี่ยวชาญรวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำ					
46.	มีศูนย์การบริการวิชาการที่สร้างรายได้ให้กับมหาวิทยาลัย					
47.	มีศูนย์การบริการวิชาการที่สร้างประโยชน์ให้กับชุมชนท้องถิ่นและภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม					
48.	งานบริการมีการสืบสานแนวพระราชดำริเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน					
49.	เกิดเครือข่ายความร่วมมือในชุมชนเพื่อสนับสนุนการบริการวิชาการ					
50.	มีศูนย์กลางทางศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น รวบรวมและจัดทำข้อมูลด้านประเพณีและศิลปวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ					
51.	มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และแสดงผลงานวิจัยเชิงวัฒนธรรมกับกลุ่มประเทศอาเซียน					
52.	มีระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่สื่อวัฒนธรรมที่เข้าถึงได้ง่ายและเป็นระบบทั้งในพื้นที่และต่างประเทศ					
53.	มีการบูรณาการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมไทย สิ่งแวดล้อม ไปสู่กิจกรรมการเรียนการสอน อย่างต่อเนื่อง					
54.	มีหน่วยที่ให้บริการหรือบริหารจัดการเอกลักษณ์ของชาติที่มีประสิทธิภาพ					

ข้อ ที่	ทิศทางบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
55.	บัณฑิต บุคลากรทุกระดับตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะและ วัฒนธรรม โดยร่วมพัฒนาอัตลักษณ์แห่งความเป็นไทยให้ยั่งยืน					
56.	มีกิจกรรมสืบสานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ทำร่วมกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนและประเทศนอกสมาชิกประชาคมอาเซียน					
57.	มีเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตกับกลุ่มประเทศอาเซียน					
58.	มีองค์ความรู้ใหม่ด้านอนุรักษ์ธรรมชาติ ศิลปะและวัฒนธรรม					
59.	มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจน					
60.	มีการบูรณาการองค์ความรู้เพื่อต่อยอดผลิตภัณฑ์หรือภูมิปัญญาของธุรกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ					

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางฉันทรรณ คาวาซากิ
วัน เดือน ปีเกิด	14 มีนาคม พ.ศ. 2522
สถานที่เกิด	จังหวัดลำปาง
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 238/ 136 ถนนนางลิ้นจี่ แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา กรุงเทพฯ
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2549-2553	อาจารย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา วิทยาเขตภาคพายัพ เชียงใหม่
พ.ศ. 2560-ปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยเทคโนโลยีทางทะเลแห่งเอเชีย
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2544	บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการ) มหาวิทยาลัยพายัพ
พ.ศ. 2547	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (อาชีวศึกษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พ.ศ. 2560	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา